

146378

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

AVRUPA BİRLİĞİ SÜRECİNDE
TÜRK POLİS MESLEK ETİĞİ
(Elazığ İl Emniyet Müdürlüğü Örneği)

146378

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. M. Nuri GÖMLEKSİZ

HAZIRLAYAN

Zeynettin SAĞLAM

ELAZIĞ - 2004

II

ONAY

T.C.

FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

AVRUPA BİRLİĞİ SÜRECİNDE
TÜRK POLİS MESLEK ETİĞİ
(Elazığ İl Emniyet Müdürlüğü Örneği)

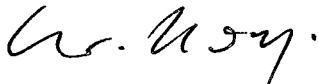
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bu tez 27/01/2004 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile
kabul edilmiştir.

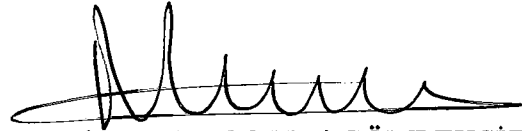
Prof. Dr. Vehbi ÇELİK

Başkan

Prof. Dr. Ramazan KORKMAZ

Üye

Yrd. Doç. Dr. M. Nuri GÖMLEKSİZ

Danışman

Yukarıdaki Jüri üyelerinin İmzaları Tasdik Olunur.

Doç. Dr. Orhan KILIÇ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

**Avrupa Birliği Sürecinde Türk Polis Meslek Etiği
(Elazığ İl Emniyet Müdürlüğü Örneği)**

Zeynettin SAĞLAM

Fırat Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Ocak - 2004, Sayfa: XVIII + 221

Etik, insan tutum ve davranışlarının iyi-doğru, ya da kötü-yanlış yönden değerlendirilmesidir. Etik ilkeleri, bir örgüt içinde etiğin kurumsallaşması için, örgütün genel değerler sistemi ve amaçlarını tanımlayan, verilen kararların bu ilkelere uygunluğu için rehberlik eden mekanizmadır. Meslek etiği ise, belirli bir meslek grubunun, mesleğe ilişkin olarak oluşturup koruduğu, meslek üyelerine emreden, onları doğru şekilde davranmaya zorlayan, kişisel eğilimlerini sınırlayan, yetersiz ve ilkesiz üyeleri meslekten dışlayan, meslek içi rekabeti düzenleyen ve hizmet ideallerini korumayı amaçlayan mesleki ilkeler bütünü olarak tanımlanmaktadır.

Günümüzde toplumun hemen her alanında, genel anlamda etik problemlerle karşı karşıya bulunulduğu konusunda ortak bir görüş olduğu söylenebilir. Toplumun güvenlik ve asayiş hizmeti sunma görevini yerine getiren polisin meslek etiği ilkelerine ne kadar uygun davrandığı, etik dışı davranışlarda bulunup bulunmadığı konusu araştırılmaya değer bulunmuştur. Bu araştırmanın temel amacı, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne (AB) giriş sürecinde, Türk polis meslek etiği kavramının incelenerek, Elazığ Emniyet Müdürlüğü'nde görev yapan polis memurlarının meslek etiğini nasıl tanımladıklarını ve mesleki etik, ilke ve değerlerini ne derecede benimseyip uyguladıklarını belirlemek, bununla ilgili var olan sorunları ortaya koymak ve çözüm önerileri geliştirmektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Araştırma kapsamında bulunan polis memurlarının; cinsiyetleri, eğitim düzeyleri, polislik mesleğindeki hizmet yılları ve mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerleri bakımından, mesleki sorumluluk sahibi olmak, mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak, örnek kişi olmak, insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak, eşitlik ve adalet, dürüstlük ve doğruluk meslek etiği ilkelerini benimsemelerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı ile bu etik ilkelerin her birine ilişkin görüşlerinin nasıl olduğu sorularına yanıt aranmıştır.

Araştırmada betimsel tarama (survey) modeli kullanılmıştır. Araştırmaya katılan polis memurlarının görüşlerine başvurulmuş, bunun için bir anket geliştirilmiştir. Yapılan araştırmalar ve literatür taraması sonucunda hazırlanan anket, Elazığ Emniyet Müdürlüğü'nde çalışan 700 erkek, 100 bayan polis memuruna uygulanmıştır. Anketten elde edilen veriler SPSS for Windows 10.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonuçlarında, Elazığ Emniyet Müdürlüğünde görev yapan ve araştırma kapsamında bulunan polis memurlarının mesleki etik ilkelerini “*katılıyorum*” düzeylerinde benimsemekle beraber, bazen bu ilkeleri ihlal edebildikleri anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Etik, etik eğitimi, polis, polis eğitimi ve ahlak.

ABSTRACT

Masters Thesis

Professional Ethics of Turkish Police in the Process of European Union
(Sample of Police Department in Elazığ City)

Zeynettin SAĞLAM

Firat University Institute of Social Sciences

The Department of Educational Sciences

January - 2004, Page: XVIII + 221

Ethics means to evaluate human attitudes and behaviors as good-right or bad-wrong. Ethic codes define the general value system and aims of an organization. They also help to adapt the decisions taken in the organization into these codes to institutionalize the ethic rules in an organization. Professional ethics consists of principles that guide the members of a profession, direct them to behave correctly, limit their individual preferences, eliminate those who are insufficient, regulate the competition between the members of a profession and aim to protect the idea of performing effectively in a work environment.

Today there is a general agreement that people face ethical problems in every part of the society. It was found remarking to research to what extent the police, who are responsible for security and public order of the society, act according to the principles of profession ethics. The main aim of this study is to estimate whether the policemen and policewomen working at Police Department in Elazığ city adopted, applied professional ethic codes and to disclose the ethical problems and their solutions. For that aim we tried to answer following questions. Are there any statistically significant differences between the opinions of the policemen and policewomen working at Police Department in Elazığ city center in adopting the ethic codes such as professional responsibility, professionalism, being a model person, human relations and openness to criticism, equality, justice and honesty from the points of gender, education

level, work experience, the place they lived before they started working as policeman or policewoman? What do the subjects of the study think about ethic codes?

This is descriptive survey. An attitude scale was developed to obtain the views of the policemen and policewomen in the study. The scale which was developed after a literature survey was administered on 700 policemen and 100 policewomen working at Police Department in Elaziğ city center. The data were analyzed by using SPSS 10.0 (Statistical Program for Social Sciences). According to the results of the study it was found that the policemen and policewomen have adopted the ethical codes but they sometimes infringe these rules.

Key Words: Ethics, ethic education, police, police education and moral.

ÖNSÖZ

Günümüzde çeşitli meslek dallarında etik ilke ve değerlerin yaşama geçirilmesi toplumsal yaşam ve insani ilişkiler açısından son derecede önemli bir hale gelmiştir. Günlük hayatımızda, toplumsal barışı sağlama adına, ilişki içinde olduğumuz her meslek dalındaki kişiler, görevlerini mesleki etik değer ve ilkeler çerçevesinde yerine getirmeleri büyük bir önem taşımaktadır.

Etik; insanların geçmişte, günümüzde ve gelecekteki tutum ve davranışlarını iyi-doğru ya da kötü-yanlış yönden değerlendirilmesini içeren ve dünyanın her yerinde geçerli olan ilke ve kuralların bütünü olarak tarif edilebilir. Etik aynı zamanda felsefenin bir kolu olarak, tutumların, davranışların, düşüncelerin, inançların, eylemlerin vb. gibi ahlaki vasıfların, insani değerler açısından iyi, doğru ve kabul edilebilir olup olmadıklarına ilişkin tutum ve davranışlarını içermektedir.

Bu çalışmada, bir meslek dalı olarak polislik mesleğinde, güvenlik hizmetinin yerine getirilmesinde uyulması gereken etik ilke ve değerler açıklanmaya çalışılmıştır. Araştırma ile, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne giriş sürecinde, Türk polis meslek etiği incelenerek, Elazığ Emniyet Müdürlüğü'nde görev yapan polis memurlarının meslek etiğini nasıl tanımladıklarını ve mesleki etik, ilke ve değerlerini ne derecede benimseyip uyguladıklarını belirlemek, konuyla ilgili sorun ve çözüm önerileri geliştirmek istenmiştir. Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, araştırmanın problemi, amacı ve önemi, ikinci bölüm araştırmanın kuramsal temelleri, üçüncü bölüm, araştırmanın yöntemi, dördüncü bölüm araştırmadan elde edilen bulgular ve yorumlar ve beşinci bölüm ise sonuç ve önerilerden oluşmaktadır.

Bu çalışmanın her aşamasında destek veren, teşvik eden, yardımlarını esirgemeyen ve baştan sona kadar beni güdüleyip daima yol gösteren danışmanım, değerli hocam sayın Yrd. Doç. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ ve ailesine sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Araştırmanın yapılması sırasında bilgi ve önerilerinden yararlandığım başta sayın Prof. Dr. Vehbi ÇELİK, Doç. Dr. Mehmet GÜROL, Doç. Dr. Mehmet TAŞPINAR, Doç. Dr. Ali YILDIRIM, Yrd. Doç. Dr. Burhan AKPINAR, Yrd. Doç. Dr. Çetin SEMERCİ, Yrd. Doç. Dr. Fatih TÖREMEN, Yrd. Doç. Dr. Bahadır

VIII

KÖKSALAN olmak üzere burada ismini yazamadığım Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Teknik Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü'nde görevli tüm değerli hocalarıma, öğretim elemanlarına, araştırma görevlilerine ve bir çok güzellikleri tanımama vesile olan Eğitim Fakültesi lisans ve yüksek lisans öğrencilerine, olumlu katkı ve yardımlarından dolayı teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Bugünlere gelmemde sonsuz emeği geçen aileme, kardeşten öte büyüklerime, dostlarıma ve arkadaşlarıma, kaynak temini konusunda her türlü yardımı sağlayan Erdoğan ERDAĞ, Ersan ÖZKAN, Durali BAL ve Fatih BEREN'e, Elazığ İl Emniyet Müdürlüğünde mahiyetinde çalıştığım sayın Feyzullah ARSLAN, Atilla GERMIYANLIOĞLU, Mehmet TEKİN ve Hüseyin NAMAL Emniyet Müdürlerime, TEM Şube Müdürlüğünde beraber çalıştığım polis memurları ve amirlerine, araştırmaya katılan Elazığ Emniyet İl Müdürlüğünde görevli polis memurlarına, Elazığ Z. AĞAR Polis Meslek Yüksek Okulu Müdürlüğü personeline, Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Daire Başkanlığı çalışanlarına şükranlarımı sunarım. Ve ayrıca, araştırma süresince büyük bir anlayış, sabır ve fedakarlık gösteren, sevgi ve desteğini esirgemeyen sevgili eşim Gazel'e, yeterince zaman ayıramadığım biricik kızım Zeynep Sümeyra'ya, oğullarım Ahmet Selim ve Abdullah Can'a kucak dolusu şefkat ve muhabbetlerimi sunarım.

Söz konusu *“Avrupa Birliği Sürecinde Türk Polis Meslek Etiği (Elazığ Emniyet Müdürlüğü Örneği)”* isimli çalışmanın, topluma güvenlik ve asayiş gibi, kutsal bir hizmet sunan tüm Emniyet Teşkilatı personeline faydalı olması, etik ilke ve değerler çerçevesinde nice güzel hizmetler yapılmasını ümit ve beklentisi içerisinde sonsuz sevgi ve saygılarımı sunar, başarı ve mutluluklar dilerim.

Elazığ, Ocak 2004

Zeynettin SAĞLAM

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ONAY	II
ÖZET	III
ABSTRACT	V
ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER	IX
TABLolar LİSTESİ	XIV

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ	1
1. Problem Durumu	2
2. Araştırmanın Amacı	4
3. Araştırmanın Önemi	5
4. Sayıtlılar	7
5. Sınırlılıklar	7
6. Tanımlar	7

İKİNCİ BÖLÜM

2.KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	9
2.1. Polis Kavramı	9
2.1.1. Polis Mesleği	10
2.1.2. Etik	10
2.1.3. Ahlak	14
2.1.4. Etik- Ahlak Ayırımı	15
2.1.5. Değer	15
2.1.6. Etik Davranışın Değerlendirilmesi	17
2.1.7. Etik Davranışın Savunulması	18
2.1.8. Meslek	18
2.1.9. Meslek Etiği	19
2.1.10. Meslek Etiğinin Temel İşlevi.....	21

2.1.11. Türk Polis Teşkilatında Polis Etiğinin Gelişimi.....	22
2.1.12. Avrupa Konseyi Polis Etiği Yönetmeliği	23
2.1.13. Polislik Mesleğini Seçenlerin Sosyo-Ekonomik Yapısı.....	24
2.1.14. Etik Davranış Kurulları	26
2.1.15. Polislik Mesleğinde Etik Eğitimi	28
2.2. Polislik Mesleğindeki Etik İlke ve Kurallar	30
2.2.1. Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi	31
2.2.1.1. Yasalara Aykırı Emirleri Uygulamamak	33
2.2.1.2. Görevi İhmal Etmemek	35
2.2.1.3. İşkence ve Şiddetten Kaçınmak	35
2.2.1.4. Yurttaşlık Sorumluluğu Taşımak	36
2.2.2. Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi	36
2.2.2.1. Güven vermek	37
2.2.2.2. Mesleki Etkinlik	38
2.2.2.3. Kendini Geliştirmek	39
2.2.2.4. Sevgi Duymak	37
2.2.2.5. Hoşgörülü Olmak	40
2.2.2.6. Tutumlu Olmak	41
2.2.2.7. Bağlılık ve Takım Çalışması Yapmak	42
2.2.2.8. Yaranma, Dalkavukluk Yapmamak	43
2.2.2.9. İş İlişkilerine Politika Karıştırmamak	43
2.2.3. Örnek Kişi Olmak ilkesi	44
2.2.3.1. Kötü Alışkanlıklardan Uzak Durmak	45
2.2.3.2. Dedikodu Yapmamak	45
2.2.3.3. Dogmatik Davranmamak	46
2.2.3.4. Yobaz–Bağnaz Olmamak	46
2.2.3.5. Bencil Olmamak	46
2.2.4. İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi	47
2.2.4.1. İnsana Saygı Duymak İlkesi	49
2.2.4.2. Hakarete Bulunmamak	51
2.2.4.3. Şiddet-Baskı-Saldırganlık Göstermemek	52
2.2.4.4. Özel Hayata Saygılı Olmak	53
2.2.4.5. Sır Saklamak	53

2.2.4.6. Hak ve Özgürlükleri Korumak	54
2.2.5. Eşitlik ve Adalet İlkesi	55
2.2.5.1. Adaletli Olmak	56
2.2.5.2. Hukukun Üstünlüğünü Egemen Kılmak	57
2.2.5.3. Laiklik	58
2.2.5.4. Tarafsız Olmak	58
2.2.5.5. Ayrımcılık Yapmamak	59
2.2.5.6. Kayırmacılık Yapmamak	59
2.2.6. Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi	60
2.2.6.1. Rüşvet ve Hediye Kabul Etmemek	62
2.2.6.2. Yolsuzluklara Karışmamak ve Göz Yummamak	63
2.2.6.3. Zimmetine Herhangi Bir Şey Geçirmemek	63
2.2.6.4. Sömürü ve İstismardan Kaçınmak	63
2.3. Alanda Yapılmış İlgili Araştırmalar	67
2.3.1. Araştırmaların Değerlendirilmesi	79

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.YÖNTEM	81
3.1. Araştırmanın Modeli	81
3.2. Araştırmanın Evreni	81
3.3. Örneklem	81
3.4. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi	82
3.5. Veri Toplama Aracının Uygulanması	86
3.6. Verilerin Analizi	86

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.BULGULAR ve YORUMLANMASI	88
4.1. Deneklerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	88
4.1.1. Deneklerin Cinsiyet Durumlarına İlişkin Bulgular	88
4.1.2. Deneklerin Hizmet Sürelerine İlişkin Bulgular	89
4.1.3. Deneklerin Eğitim Düzeylerine İlişkin Bulgular	89
4.1.4. Deneklerin Mesleğe Başlamadan Yaşadıkları Yerleşim Yerine İlişkin Bulgular	91

4.2. Araştırmaya Katılan Deneklerin Polis Meslek Etiğine Bakış Açıklarına Yönelik Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar	93
4.2.1. Deneklerin Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması	93
4.2.2. Deneklerin Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması	105
4.2.3. Deneklerin Örnek Kişi Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması	119
4.2.4. Deneklerin İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması	129
4.2.5. Deneklerin Eşitlik ve Adalet İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması	142
4.2.6. Deneklerin Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması	151
4.2.7. Deneklerin Açık Uçlu Ölçek Sorusuna Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular ve Yorumlanması	162

BEŞİNCİ BÖLÜM

5.ÖZET, SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER	165
5.1. Özet	165
5.2. Sonuç	170
5.2.1. Araştırmaya Katılan Polis Memurlarının Kişisel Bilgilerine İlişkin Sonuçlar	170
5.2.2. Deneklerin Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesine İlişkin Görüşlerine Ait Sonuçlar	171
5.2.3. Deneklerin Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesine İlişkin Görüşlerine Ait Sonuçlar	174
5.2.4. Deneklerin Örnek Kişi Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Sonuçlar	176
5.2.5. Deneklerin İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Sonuçlar	178
5.2.6. Deneklerin eşitlik ve Adalet İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Sonuçlar	181

5.2.7. Deneklerin Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Sonuçlar	183
5.2.8. Deneklerin Açık Uçlu Ölçek Sorusuna Verdikleri Cevaplara İlişkin Sonuçlar	186
5.3. Tartışma	187
5.4.Öneriler	189
5.4.1. Araştırmaya İlişkin Öneriler	189
5.4.2. Araştırmacılara İlişkin Öneriler	192
KAYNAKÇA	194
EKLER	203
1. Avrupa Polis Etiği Yönetmeliği	204
2. Polisin Etik (Ahlak) Yasası	212
3. Anket	213
4. Onay Yazıları	215
5. Öz Geçmiş	221

TABLOLAR LİSTESİ

TABLOLAR	Sayfa
Tablo 1: Meslek Etiği Konusunda Yapılan İlgili Araştırmalar ve Özellikleri	77
Tablo 2: Meslek Etiği İlkelerine İlişkin Tutum Ölçeğinin Asal Eksenlere Göre Döndürülmüş Temel Bileşenler Analiz Yöntemindeki Maddelerin Faktör Yükleri	84
Tablo 3: Meslek etiği ilkelerin Alt Boyutlarına İlişkin Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayıları	85
Tablo 4: Deneklerin Tutum Maddelerine Katılma Derecelerine İlişkin Belirlenen Puan Aralıkları	87
Tablo 5: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları	88
Tablo 6: Deneklerin Hizmet Sürelerine Göre Dağılımı	89
Tablo 7: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı	90
Tablo 8: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerlerine Göre Dağılımı	91
Tablo 9: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları	93
Tablo 10: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri	94
Tablo 11: Deneklerin Hizmet Sürelerine Göre Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	95
Tablo 12: Deneklerin Hizmet Sürelerine Göre Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri	97
Tablo 13: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	98
Tablo 14: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi'ne İlişkin Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları	99
Tablo 15: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	100
Tablo 16: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	101

Tablo 17: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri	102
Tablo 18: Deneklerin Tümünün Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması	104
Tablo 19: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bağımsız Grupların t Testi Sonuçları	105
Tablo 20: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları	106
Tablo 21: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri	107
Tablo 22: Deneklerin Hizmet Sürelerine Göre Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	109
Tablo 23: Deneklerin Hizmet Sürelerine Göre Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri	110
Tablo 24: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	112
Tablo 25: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları	112
Tablo 26: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerinin Dağılımları	113
Tablo 27: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	115
Tablo 28: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri	116
Tablo 29: Deneklerin Tümünün Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması	118
Tablo 30: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Örnek Kişi Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bağımsız Gruplar t Testi' Sonuçları	119
Tablo 31: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Örnek Kişi Olmak İlkesi'ne İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları	120

Tablo 32: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Örnek Kişi Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşler	121
Tablo 33: Deneklerin Hizmet Sürelerine Göre Örnek Kişi Olmak İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	122
Tablo 34: Deneklerin Hizmet Sürelerine Göre Örnek Kişi Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri	123
Tablo 35: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Örnek Kişi Olmak İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	124
Tablo 36: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Örnek Kişi Olmak İlkesi'ne İlişkin Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları	124
Tablo 37: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Örnek Kişi Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerinin Dağılımları	125
Tablo 38: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre Örnek Kişi Olmak İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	126
Tablo 39: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre Örnek Kişi Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri	127
Tablo 40: Deneklerin Örnek Kişi Olmak İlkesi'nin Tümüne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması	128
Tablo 41: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bağımsız Grupların t Testi Sonuçları	129
Tablo 42: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi'ne İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları	130
Tablo 43: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri	131
Tablo 44: Deneklerin Hizmet Sürelerine Göre İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	132
Tablo 45: Deneklerin Hizmet Sürelerine Göre İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri	133
Tablo 46: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	135
Tablo 47: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri	136

Tablo 48: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	137
Tablo 49: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi'ne İlişkin Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları	138
Tablo 50: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri	139
Tablo 51: Deneklerin Tümüünün İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması	141
Tablo 52: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Eşitlik ve Adalet İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları	142
Tablo 53: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Eşitlik ve Adalet İlkesi'ne İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları	143
Tablo 54: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Eşitlik ve Adalet İlkesi'ne İlişkin Görüşleri	143
Tablo 55: Deneklerin Polislik Mesleğindeki Hizmet Sürelerine Göre Eşitlik ve Adalet İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	144
Tablo 56: Deneklerin Polislik Mesleğindeki Hizmet Sürelerine Göre Eşitlik ve Adalet İlkesi'ne İlişkin Görüşleri	145
Tablo 57: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre Eşitlik ve Adalet İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	146
Tablo 58: Deneklerin Polislik Mesleğine Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre Eşitlik ve Adalet İlkesi'ne İlişkin Görüşleri	147
Tablo 59: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Eşitlik ve Adalet İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	148
Tablo 60: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Eşitlik ve Adalet İlkesi'ne İlişkin Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları	149
Tablo 61: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Eşitlik ve Adalet İlkesi'ne İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	149
Tablo 62: Deneklerin Tümüünün Eşitlik ve Adalet İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması	150

Tablo 63: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları	151
Tablo 64: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi'ne İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları	152
Tablo 65: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Dürüstlük ve Doğruluk İlkesine İlişkin Görüşleri	153
Tablo 66: Deneklerin Polislik Mesleğindeki Hizmet Sürelerine Göre Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	154
Tablo 67: Deneklerin Polislik Mesleğindeki Hizmet Sürelerine Göre Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi'ne İlişkin Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları	155
Tablo 68: Deneklerin Polislik Mesleğindeki Hizmet Sürelerine Göre Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi'ne İlişkin Görüşleri	156
Tablo 69: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	157
Tablo 70: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi'ne İlişkin Görüşleri	158
Tablo 71: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	159
Tablo 72: Deneklerin Polislik Mesleğine Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi'ne İlişkin Görüşleri	160
Tablo 73: Deneklerin Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi'nin Tümüne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması	161

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Tarihin başlangıcından günümüze kadar, dünya üzerinde yaşayan bütün devletlerin temel sorunu, dış güvenliklerini sağlamak kadar, iç güvenliklerini de sağlamak ve bunun için gerekli önlemleri almak olmuştur. Tarihi süreç incelendiğinde, iç güvenliğini sağlam temellere dayandıran ve devam ettiren devletlerin çok uzun ömürlü oldukları görülmektedir. Devlet, insanların kurduğu bir kurumdur ve insanlardan ayrı düşünülemez. Bu kurumun temel amacı, grup halinde yaşayan insanların gerek toplumsal ve gerekse bireysel ilişkilerini hukuk kurallarına, başka bir deyişle adalete dayanan ilişkilere çevirmektir. Denilebilir ki; devlet, milletin en üst seviyede örgütlenmiş halidir ve var oluş nedeni de, onu oluşturan insanlardır. Nitekim, 1982 Anayasasının 5. maddesinde de, devletin temel amacı ve görevinin, insanların temel hak ve hürriyetlerini korumak ve kollamak olduğunu açıkça belirtilmiştir (T.C. Anayasası, 1982, Madde: 5).

Devletin yetkisini en açık ve hissedilir şekilde kullanışı polis tarafından icra edilenidir. Dolayısıyla polisin, bu yetkisini yerinde ve adil olarak kullanması gerekmektedir. Polislik mesleği, toplumun huzur ve güvenliğini sağlama hizmetini üstlenmiş bir meslektir. Toplum huzur ve güvenliğinin nasıl sağlanacağı yasalarda ve idari düzenlemelerde belirtilmiştir. Kurallara uymayanlarla yapılan mücadelenin hukuk kuralları çerçevesinde yürütülmesi, hem hukuki açıdan hem de meslek etiği açısından bir zorunluluktur. Ancak uygulamada yazılı yasal düzenlemelerin yetersizliği, etik ilkelerin gerekliliğine ve bunlara bağlı meslek mensuplarına olan ihtiyacı daha da belirgin hale getirmiştir. Bu yeni bakış açısı, yetersiz ve meslek ilkelerine uymayan mensuplarını uyararak meslek içi rekabeti olumlu yönde artırması, kişisel kaygı ve çıkarların öne çıkmasını engellemesi ve hizmet ideallerinin yükselmesi fonksiyonunu icra edebilir. Bu durum, meslek mensuplarının meslek kuralları ile kendini bütünleştirmesini, mesleki davranışlarını şekillendirerek standartlaştırmasını, toplumla sürekli çatışma halinde bulunma yerine; kendileri ile barışık olmasını ve sundukları güvenlik hizmetindeki kalitenin artmasını sağlayacağı düşünülmektedir.

Gümrük Birliğine giren ve Avrupa Birliğine girme sürecinde bulunan ülkemizde, polis hizmetlerinin incelenmesi, Avrupa ülkelerinde görülen mesleki yapı ve bu yapılanmalar arasındaki benzerlik ve farklılıkların araştırılması, uluslararası ilişkiler sonucunda ortaya çıkabilecek değişme ve gelişmelere uyum sağlanması için yeni politikaların üretilmesi günümüzde bir ihtiyaç halini almıştır. Bu bağlamda, Türk polis teşkilatına hukuksal, eğitsel ve uygulama alanında yeni mevzuat ve uygulamalar getirilmesi gerekmektedir (Er, 1996: 413). Fiziki sınırların kalktığı günümüzde, suçla mücadele ve önlemede daha etkin olabilmek için, uluslararası polis teşkilatları arasında işbirliğinin yapılması zorunlu hale gelmiştir.

Meslek etiği ilkeleri, kültürel değerlere bağlı olmakla birlikte günümüzde dünyanın her yerinde geçerli evrensel boyuta doğru giden bir eğilim içindedir. Kişilerin bütün ilişkileri dürüstlüğü, sözünde durmayı, doğaya ve insanlara saygılı olmayı, hakça davranmayı, sorumluluk duygusu içinde hareket etmeyi ve haksızlıklara karşı çıkmayı gerektirmektedir. Ancak etik kuralların bazen mutlak uyulması gereken değerler olarak görülmediğini de söylemek mümkündür. Örneğin A.B.D. gibi özgürlükler ülkesi sayılan bir devlette, 11 Eylül terör olayında bütün toplumu etkileyen hususlarla mücadelede, etik değerlerin ihmal edilebildiği, hak ve özgürlüklerin bir süre kısıtlanabildiği gözlenmiştir. Buna karşılık halkın büyük kesiminin ciddi anlamda bir reaksiyon göstermediği, gösterilen kişisel ve kurumsal anlamda tepkilerin ise, cılız kalabildiği açıkça görülmüştür.

1.1. PROBLEM DURUMU

Günümüzde toplumun hemen her alanında, genel anlamda etik problemlerle karşı karşıya bulunduğu konusunda ortak bir görüş olduğu söylenebilir. Etik olmayan davranışların temelinde, mevcut yasal düzenlemelerin ve denetim mekanizmalarının yetersiz kalması, ahlak konusundaki normların yitirilerek ahlaka aykırı sayılan davranışların toplumda yayılması, etik ilke ve kurallara gereken önemin verilmemesi, dünyadaki gelişme ve değişmeler, toplumun değerlerini ve topluma hizmet sunan birimleri derinden etkilemesinin var olduğu söylenebilir. Yaklaşık iki asırdır yaşadığımız toplumsal değişim sürecinin, bizi biz yapan bin yıllık değerleri temelinden sarsması ve buna bağlı olarak bu toplumsal değerleri çözmesi, çözülen bu değerlerin

yerine de alternatif değerlerin konulamaması, bu bunalımın temel sebebi olarak görölmektedir. Bu anlamda toplumla yeni değerler arasında bir doku uyuşmazlığı yaşandığı ve bunun sonucu olarak toplum yaşamının her alanında görölen mevcut etik problemlerin meydana geldiği söylenebilir.

Güvenli bir ortam sunma görevini yerine getirirken polisin, zaman zaman profesyonelliğin gereğinden uzaklaşarak asgari hizmet standartlarının altında kalması, duygusal davranması, teknik ve mesleki bilgiden yoksun olması, eylemlerinden dolayı hesap verebilir konumda bulunmaması, kişisel tercihleri ile meslek kurallarını karıştırmaması, kurum olanaklarını kendisi veya başkaları için kullanması, mesleğin zor koşullarını bahane ederek görevini ihmal etmesi, konusu suç teşkil eden emirleri yerine getirmesi, şiddet ve kötü muamele uygulaması, ayrımcılık-kayırmacılık yapması, rüşvet alması, yolsuzluklara karışması, insan haklarına ve bu çerçevede özel hayata saygısızlık yapması ve etik olmayan davranışlarda bulunması söylemleri, meslek etiği ilkelerinin ihlali anlamına geldiği söylenebilir.

Güvenlik personelinde görölen yanlış ve etik dışı tutum ve davranışların, hem güvenlik teşkilatının içinden hem de dışından kaynaklanan nedenleri vardır. Bu problemler çözüm önerileri ile beraber bilimsel anlamda ortaya konması büyük bir önem arz etmektedir. Etik dışı tutum ve davranışları çeşitli nedenlere dayandırarak, güvenlik personelinin yanlış davranışlarını meşrulaştırmak demokratik bir yapıda hiçbir zaman mümkün görülmemektedir. Örneğin halkın durumunu göstererek 'böyle bir topluma, ancak böyle bir güvenlik ve asayiş hizmeti sunulur' yaklaşımı elbette kabul edilemez bir durumdur. Devletin, vatandaşına karşı önemli görevlerinden birisi de, her yönden hem onun seviyesini yükseltmek, hem de o seviyeye uygun bir güvenlik hizmeti sunmaktır. Devlet ve ona bağlı kurumlar, her zaman halkın önünde olmalı ve hizmetleri olumlu bir yarışa dönüşmesi gerektiği söylenebilir.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın temel amacı, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne (AB), giriş sürecinde, Türk polis meslek etiği kavramının incelenerek, Elazığ Emniyet Müdürlüğü'nde görev yapan polis memurlarının meslek etiğini nasıl tanımladıklarını ve mesleki etik, ilke ve değerlerini ne derecede benimseyip uyguladıklarını belirlemek ve bununla ilgili var olan sorunları ortaya koymak ve çözüm önerileri geliştirmektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1- Araştırma kapsamında bulunan polis memurlarının;

a) Cinsiyetleri,

b) Eğitim düzeyleri,

c) Polislik mesleğindeki hizmet yılları,

d) Mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerleri ile **mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesini** benimsemelerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

2- Araştırmaya katılan polis memurlarının;

a) Cinsiyetleri,

b) Eğitim düzeyleri,

c) Polislik mesleğindeki hizmet yılları,

d) Mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerleri ile **mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesini** benimsemelerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

3- Araştırma kapsamında bulunan polis memurlarının;

a) Cinsiyetleri,

b) Eğitim düzeyleri,

c) Polislik mesleğindeki hizmet yılları,

d) Mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerleri ile **örnek kişi olmak ilkesini** benimsemelerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

4- Araştırmaya katılan polis memurlarının;

a) Cinsiyetleri,

b) Eğitim düzeyleri,

c) Polislik mesleğindeki hizmet yılları,

d) Mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerleri ile *insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesini* benimsemelerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

5- Araştırma kapsamında bulunan polis memurlarının;

a) Cinsiyetleri,

b) Eğitim düzeyleri,

c) Polislik mesleğindeki hizmet yılları,

d) Mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerleri ile *eşitlik ve adalet ilkesini* benimsemelerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

6- Araştırmaya katılan polis memurlarının;

a) Cinsiyetleri,

b) Eğitim düzeyleri,

c) Polislik mesleğindeki hizmet yılları,

d) Mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerleri ile *dürüstlük ve doğruluk ilkesini* benimsemelerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

7- Araştırma kapsamında bulunan polis memurlarının tümü, meslek etiği ilkelerinin her birine ilişkin görüşleri nasıldır?

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de güvenlik hizmetinin sunulması anlayışında önemli gelişmeler ve değişimler meydana gelmektedir. Topluma güvenlik gibi çok hassas bir kamu hizmeti sunan polisin, görevini kendisine yetki veren yasalar ve meslek etiği ilkeleri çerçevesinde yerine getirmesinin, artık bir zorunluluk haline geldiği söylenebilir.

Polis memurları tarafından, meslek etiği kavramının daha iyi anlaşılmasını sağlamak, etik kavramına uygun nasıl davranmaları gerektiğini belirlemek, Avrupa konseyi tarafından ortak güvenlik standartları oluşturmak amacıyla hazırlanan polis etiği konusundaki yasal düzenlemelerden istifade etmek ve meslek etiği konusunda meydana gelen değişme ve gelişmeleri takip etmek, çağdaş polislik hizmeti anlayışı açısından büyük bir önem arz etmektedir. Bu bağlamda, bu araştırma ile, yetersiz ve

meslek ilkelerine bazen uymayan polis memurlarının uyarılması, kişisel kaygı ve çıkarlarının bertaraf edilmeye çalışılması, hizmet ideallerinin yükseltilmesi ve etik değerlerin özümsemekle meslek içi rekabetin arttırılması amaçlanmıştır. Neticede meslek mensuplarının meslek kuralları ile kendini bütünleştirmesi, mesleki davranışların şekillendirilerek standartlaştırılması, kendini toplumla sürekli çatışma halinde bulmak yerine, kendileri ve toplum ile barışık olması ve sundukları kamu hizmetindeki kalitenin artmasına katkıda bulunulacağı umulmaktadır.

Günümüzde, güvenlik hizmetleri ile ilgili bazı yaklaşımlar temelden değişmekte olduğu görülmektedir. Demokratik bir yapı bakımından, gelişmiş ülkelerde polis ya da polislik uygulamaları birey hak ve özgürlüklerinin kısıtlayıcısı değil, bilakis teminatı ve güvencesi olduğu görülmektedir. Bu anlayışın bir toplumda içselleştirilmesi için de polis meslek etiği ayrı bir önem taşımaktadır. Aslında polislik mesleği bir üniformayı simgelemektedir. Bu üniformayı giyen kişi belli nitelikler kazanır. Dürüst, doğru, başarılı, yardımsever bir insanın bu üniformayı giymesiyle polis, dürüst, doğru, başarılı ve yardımsever olur. Olumsuz vasıflara sahip bir insanda, bu üniformayı giydiğinde aynı özellikleri göstermesi kaçınılmazdır (Bal ve Beren, 2002: 1). Meslek etiği bu anlamda, evrensel değerleri ortaya koyarak meslek üyelerinin kişisel özelliklerine göre değil, meslek etiği ilkelerine göre nasıl davranmaları gerektiğini ortaya koyması açısından büyük bir önem taşımaktadır.

Polis, kanunlarla kendisine verilen görevleri yerine getirirken, suçlu ya da suçsuz, toplumun her kesimi ile ilişki halindedir. Bu ilişkinin niteliği, bir yönüyle o ülkedeki demokrasi anlayışının ne kadar yerleşmiş olduğuna ilişkin bir takım ipuçları da vermektedir. Böyle hassas bir güvenlik hizmetini yerine getiren kişiler olarak polisin, gerek halkla ilişkilerinde ve gerekse suç ve suçla mücadele de olsun, hukuk ve insan hakları çerçevesinde hareket etmesi gerekir. Ancak, bu görevi yerine getiren polisin de fiziksel, sosyal ve kültürel ihtiyaçları karşılanmadıkça ve meslek etiği konusunda bilgilendirilmedikçe, bu konularda önemli sorunların yaşanmaya devam edeceği söylenebilir.

1.4. SAYILTILAR

- 1-Araştırmada evrenden seçilen örneklem grubu, evreni yansıtılmaktadır.
- 2-Araştırma kapsamında bulunan denekler, kendileri için hazırlanan ölçekteki sorulara yansız cevap vermişlerdir.
- 3-Araştırmada kullanılan veri toplama aracı, araştırmanın amacını gerçekleştirebilecek niteliktedir.
- 4-Veri toplama aracı, geçerli ve güvenilirdir.

1.5. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma;

- 1-Elazıē Emniyet Mdrlē'nde, 2003 yılında görev yapan ve araştırma kapsamında bulunan 800 polis memuru,
- 2-Polis memurlarına uygulanan ölçekten elde edilen veriler,
- 3-Ulaşılabilen yerli ve yabancı kaynaklar ile sınırlıdır.

1.6. TANIMLAR

Polis: Şehir veya kasabalarda emniyet ve asayişi, genel kamu düzenini saēlayan teşkilat; silahlı ve icra ve inzibat kuvveti olup, üniformalı ve sivil olmak üzere iki kısımdır. Polis genel bir tabirdir ve polis amirleri ve polis memurlarını kapsamaktadır. Halkın ırz, can ve malını korumak, kamunun gvenliēini temin etmek, yardım isteyenlere, yardıma muhtaç olan çocuklara, sakatlara ve acizlere yardım etmek gibi kanunların ve yönetmeliklerin kendisine verdiēi görevleri yapan kamu güvenlik görevlisidir (Emniyet Teşkilatı Kanunu; Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu; Şafak, 1992: 456; TDK, 1989: 1193)

Polis Memuru: Bireylerin gvenliēini saēlayan, kamu düzenini koruyan ve düzene karşı gelenleri yakalayıp yargı organlarına gönderen (www.iskur.gov.tr) emniyet teşkilatı hizmetleri sınıfına mensup en alt derecedeki memurdur.

Etik: geçmiş, günümüz ve gelecekte insanların tutum ve davranışlarının iyi-kötü doğru-yanlış yönden değerlendirilmesini içeren ve dünyanın her yerinde geçerli olan ilke ve kuralların bütünü olarak tarif edilebilir.

Etik İlkeleri: Bir örgüt içinde etiğin kurumsallaşması için, örgütün genel değerler sistemi ve amaçlarını tanımlayan, verilen kararların bu ilkelere uygunluğu için rehberlik eden mekanizmadır (Aydın, 2001: 3)

Ahlak: Toplum halinde yaşayan insanların, benimsedikleri ve uymak zorunda buldukları davranış kurallarının tümüdür (TDK, 1989: 30).

Değer: Bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğu hakkındaki inançlardır. Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçüdür (Güngör, 1993: 18, TDK, 1989: 345).

Meslek: Bir kimsenin geçimini sağlamak için, sürekli olarak yaptığı iş, uğraş, tutulan yoldur (TDK, 1989: 1012).

Meslek Etiği: Belirli bir meslek grubunun, mesleğe ilişkin olarak oluşturup koruduğu; meslek üyelerine emreden, onları belli bir şekilde davranmaya zorlayan; kişisel eğilimlerini sınırlayan; yetersiz ve ilkesiz üyeleri meslekten dışlayan; meslek içi rekabeti düzenleyen ve hizmet ideallerini korumayı amaçlayan mesleki ilkeler bütünüdür (Aydın, 2001: 4).

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, araştırma alanı ile ilgili olan, polis, etik, ahlak, değer, meslek etiği vb. gibi hususlar açıklanmış, Türk polis teşkilatında kabul edilen ilkeler ile ilgili olarak genel bilgiler verilmiş ve bu alanda yurtiçinde ve yurtdışında yapılmış ulaşılabilen çalışmalar yer almaktadır.

2. 1. Polis Kavramı

Polis sözcüğü, Yunanca Politeia, Latince Politia sözcüklerinden türemiştir. Fransızca ve İngilizce Police, Almanca Polizei, İtalyanca Polizia olarak ifade edilmektedir. Polis kavramı köken olarak eski Yunanca'da politika anlamında kullanılmıştır (Sönmez, 2002: 31). Polis deyimi, başlangıçta kent ya da şehir anlamında kullanılmışsa da daha sonra anlamı genişletilerek kent teşkilatı ve devlet yönetimi gibi anlamlara gelmeye başlamıştır (Derdiman, 1997: 5) İngilizce'deki "police" ve Türkçe'deki "polis" kavramının kökeni bunlar olsa da günümüzde güvenlik gücü anlamında kullanılmaktadır (Aydın, 1996: 5).

Emniyet; Devlete, topluma, mal ve eşyalara karşı sabotaj, tehlike ve kazaları önlemek amacıyla alınan ve hukuka uygun önlemlerin tümü olarak tarif edilebilir. Asayiş ise, hukuka uygun ve gerekli önlemlerin alınması neticesinde, devlete, topluma, kişilerin can ve mal güvenliğine yönelik herhangi bir tehlike, kaza ve sabotajların olmadığı, dirlik düzeninin sağlandığı bir ortam olarak ifade edilmektedir (Sönmez, 2001: 30). Devletin sağlamak ve korumakla görevli olduğu düzen ve güven, emniyet ve asayiş gibi kavramlarla ifade edilmektedir (Aydın, 1996: 1).

Vatandaşların temel hak ve özgürlüklerini kullanabilmeleri için, öncelikle kamu düzeninin ve güvenliğinin sağlanması gerekmektedir. Devlet, bu düzeni ve güvenliğini polis ve diğer kolluk kuvvetleri aracılığıyla sağlamaktadır. Böylesine zor, hassas ve kutsal bir görev üstlenmiş olan polisin, 1937 tarih ve 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 4. maddesinde; polis, silahlı icra ve inzibat kuvveti olup, üniformalı ve sivil olmak üzere iki kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Polis, şehirde koruma düzeni, huzur ve güvenliğini sağlayan kuruluş, kolluk, zabıta olarak da (TDK, 1989: 1193) tarif

edilmektedir. Yine, 1934 tarih ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu'nun 1 ve 2. maddelerinde; Polis, asayiş, amme, şahıs tasarruf emniyetini ve mesken masumiyetini korur. Halkın, ırz, can ve malını muhafaza ve ammenin istirahatını temin eder. Yardım isteyenlere, yardıma muhtaç olan çocuk, alil ve acizlere muavenet eder. Kanun ve nizamnamelerinin kendisine verdiği vazifeleri yaparak, kamu düzeni ve kamu güvenliğinin sağlanmasından sorumlu olan kişidir denilmek suretiyle asli görevleri ve yetkileri belirtilmiştir. Polis; şehir ve kasabalarda emniyet ve asayiş, genel kamu düzenini sağlayan teşkilat ve bu teşkilata mensup memur olarak açıklanmıştır (Şafak, 1992: 456).

2. 1. 1. Polis Mesleği

Bir toplumsal kurum olarak varlığını sürdüren polis, örgütlenme biçimi, uygulama ve çalışma sistemleri ve anlayışları farklı olmakla birlikte ilkel insandan günümüze hemen hemen her toplumsal yaşamda var olmuş ve gelecekte de var olacağı görünen temel örgütlenmelerin en önemlilerinden birisidir. Çünkü çıkarları çakışan ve çatışan insanların, bir arada yaşamalarını olanaklı kılan yasal düzenlemelerin geçerliliğini ve uygulanırlığını bu çerçevede organize etmeleri için gerekli önlemleri almakla yükümlü bir örgüttür. Unutulmaması gereken bir husus var ki, bir mesleğin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için eğitim sırasında okulda verilen eğitim ve öğretim ne yazık ki yeterli olmayıp, meslek üyelerinin uygulamada bu eksikliklerini çoğunlukla işe başladığı ilk dönemden itibaren iş arkadaşlarından, kurumun genel yapısından, mesleki kurallarından öğrenilen bilgiler ve model alınan davranış kalıpları ile giderdiği söylenebilir (Çağlar, 2000: 88-89).

2. 1. 2. Etik

Günümüzde, sadece kamu kesiminde değil, toplumun hemen her kesiminde genel anlamda etik problemlerle karşı karşıya bulunduğu konusunda ortak bir kanaat oluşmaktadır (Alkan, 1993: 17). Özellikle siyasal, yönetsel ve kamusal alanda ortaya çıkan yozlaşmanın temelinde, siyasal ve yönetsel sistemin bu olgu karşısında gösterdiği zaafın yanında, toplumsal etiğin erozyona uğraması da yatmaktadır (Bostancı, 1994: 42). Devletin bütün alanlarında etik değerlere gereken önem verilmediğinden ortada ciddi bir etik sorunu bulunmaktadır (Köktaş, 1998: 3-4). Burada sorun, sadece ahlaka aykırı sayılan davranışların toplumda yaygınlık ve saygınlık kazanmasından ziyade

daha da ciddi bir sorun; artık neyin ahlaklı, neyin ahlaksız olduğu konusundaki ölçülerin yitirmeye başlanmasıdır. Artık ahlaklı ve ahlaksız davranışı birbirinden ayırmakta zorluk çekilmektedir (Alkan, 1993: 40). Bu bunalımın temel sebebi olarak, toplumsal yapının hemen hemen her alanda eski ve geleneksel değerlerin çözülmesi, çözülen bu değerlerin yerine de yeni değerlerin konulamaması gösterilebilir (Köktaş, 1998: 7).

İlgili literatür incelenildiğinde bugüne kadar etiğin bir çok tanımının yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmada etiğin en çok yapılan tanımları üzerinde durulmuştur. Genel olarak etik, ahlak felsefesi, ödev, yükümlülük, sorumluluk, gereklilik, erdem gibi kavramları analiz eden, doğruluk ya da yanlışlıkla, iyi ve kötüyle ilgili ahlaki yargıları ele alan, ahlaki eylemin doğasını soruşturan, ahlaklı ve erdemli iyi bir yaşamın nasıl olması gerektiğini açıklamaya çalışan felsefenin bir dalı olarak tanımlanabilir (Cevizci, 2000: 121). Etik, töre bilimi, ahlak bilim olarak da tarif edilmektedir (TDK, 1989: 474). Etik kelimesi, köken olarak Yunan dilinde “karakter” anlamını içeren “ethos” kelimesinden “ethics” türetilmiştir. “Ethics” ise, kavram olarak, ideal ve soyut olanı sorgulayarak; ahlak kurallarının ve değer yargılarının ele alınması sonucu ortaya çıkmaktadır (Gökçegöz, 2002: 37). Etik, ahlaki bakımdan iyi veya kötü ya da doğru veya yanlış nedir? gibi sorulara yanıt arayan felsefenin dallarından birisidir (Çıtak, 2000: 12). Kişinin davranışlarına temel olan ahlak ilkelerinin tümü etik (Büyük Larousse, 1986: 3865; Anabritannica, 1998: 340) olarak da tanımlanmıştır.

Birçok dilde kullanılan etik (İng. Ethics, Fr. Etigue, Alm. Ethit) kelimesinin günümüzdeki anlamı, geçmiş ve bugüne ilişkin doğru ve yanlış ölçülerinin anlatımıdır. İnsanların töresel ya da ahlaksal ilişkilerini, davranış biçimlerini ve görüşlerini araştıran bir felsefe dalıdır. Bir başka ifade ile etik; her şeyden önce istenilecek bir yaşamın araştırılması ve anlaşılmasıdır. Bütün etkinlik ve amaçların yerli yerine konulması; neyin yapılacağı ya da yapılamayacağı; neyin isteneceği ya da istenmeyeceğinin; neye sahip olunacağı ya da olunmayacağı bilmesidir (Aydın, 2001: 3-8). Etiğin kavram olarak bir başka tanımı ise; bireylerin toplumda ve birbirleriyle kurmuş oldukları ilişkiler sonucu ortaya çıkan, ahlaki görevler ve zorunluluklarla ilgili olarak; neyin doğru, neyin yanlış, neyin iyi, neyin kötü olduğuna ilişkin değerleri araştıran ve bunlarla ilgilenen bir disiplin dalıdır. Daha genel bir anlamda etik kavramı, ahlak felsefesi olarak da adlandırılmaktadır (Cerrah ve Semiz, 2001: 875).

Felsefe bilimi açısından etik, insanların kurduğu bireysel ve toplumsal ilişkilerin temelini oluşturan değerleri, normları, kuralları, doğru-yanlış ya da iyi-kötü gibi değerleri araştırmak, değerlendirmektir. Bu değerlendirmelerde, insanın eylemlerini ahlaki bakımdan değerli ya da değersiz kılanın ne olduğudur. Eylemi yönünden değerli yapan, iyiyi ortaya koyması, iyiyi yaratmasıdır. İyi nedir? Çeşitli etik kuramları, iyiyi farklı biçimde tanımlamaktadır. Farklı etik kuramlarına göre iyi; hazdır, mutluluktur, ödevi yerine getirmektir. İşte etik, bu çelişen isteklerin, ya da istenen iyiler konusunda bireylerin çalışmalarını çözümleyecek ilkelerin belirlenmesi sürecine ilişkin tartışmalar üzerinde odaklaşmaktadır. Etik ile ilgili şu iki tespiti yapmak mümkündür. Birincisi, iyi insan olmanın gerektirdiği özelliklerin neler olduğu, ikinci ise; bireyin davranışlarını belirleyen ve sınırlayan kuralların neler olması gerektiğine ilişkindir. Bir başka anlatımla etik; doğru-yanlış, ödev-yükümlülük ve toplumsal sorumluluk kavramlarını sorgulamaktadır (Aydın ve Aydın, 2000: 10).

Etik; kültürel dokudan doğan karmaşık bir durumu içermekte ve bu dokunun da yeniden gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Bu döngü, değişik sistemler ve sosyal teorisyenleri tarafından tartışılmıştır. Bir çok geleneksel kurumsal teorisyenlerin tersine, bu noktada Giddens, sosyal yapı ve davranış normlarının sürdürülmesinde bireysel sorumluluğun önemini vurgulamaktadır. Bireyler, sistemdeki kural ve yapılara, sistemin yapısındaki inanç ve değerleri yansıtacak biçimde tepki verirler (Irvin, 2002: 364-365).

Her insanın yaşamının çeşitli anlarında farklı davranış olanakları arasında bocaladığı, o anda neyi yapmanın doğru olacağına karar vermekte güçlük çektiği olmuştur. Karşı karşıya bulunduğumuz belirli bir durum karşısında, ne yapmanın doğru olacağı, yalnız o durumu yaşayanın yanıtlayabileceği bir sorudur. Buna karşılık, belirli bir durum karşısında neyin doğru, iyi ve değerli eylemin olduğunu belirleyen sorular etiğin alanına girmektedir (Tepe, 1999: 12-14). Etik, insanların kurduğu bireysel ve toplumsal ilişkilerin temelini oluşturan değerleri, normları, kuralları, doğru-yanlış ya da iyi-kötü gibi ahlaksal açıdan araştıran bir felsefe disiplini olarak açıklanabilmektedir (İnal, 1996: 43).

Etiğin başlıca amacı, insan davranışlarını ahlaki niteliği bakımından aydınlatma ve ahlaki eylemin insanın isterse gerçekleştirebileceği, istemezse vazgeçebileceği keyfi bir eylem olmadığını; aksine insan olarak varlığına ilişkin vazgeçilmez bir niteliğin ifadesi olduğunu gösterebilmektir. Etiğin dayandığı temel koşul, “iyi niyet”tir. İyi niyet burada, kişinin iyi olarak kabul edileni, fiilen kendi eylemlerinin ilkesi haline getirmesi anlamına gelmektedir. Etik, mevcut iletişim ve eylem biçimlerini, sorumluluklarının bilincinde bir birey olarak ötekilerle birlikte insanca şekillendirmek ve iyileştirmek isteyen sosyal topluluk üyesi herkesi ilgilendirir. Bir topluluğun hayatı kurallarla belirlenir. Kurallara ihtiyaç duymak, baskı istemek ya da kurallarla sınırlanmak anlamına gelmez. Bu daha çok özgürlükten herkesin olabildiğince çok yararlanabilmesi için davranışların düzenlenmesine ve yapılanmasına müdahalenin gerekliliğine işaret etmektedir (Pieper, 1999: 45).

Etik, aralarında ilişki ve farklılık bulunan, betimleyici, normatif ve metaetik olarak üç gruba ayrılmaktadır. Betimleyici etik, ahlak alanına bilimsel yaklaşımın uygulanmasını kapsamaktadır. Normatif (kural koyucu) etik, nasıl yaşamamız gerektiğini bildiren ahlaki ilkeleri araştırarak, hayatta nihai ve en yüksek değerlere sahip olan hususların neler olduğunu tartışır. Metaetik ise; ahlak felsefesinin temel bir dalıdır ve ahlaki ilkeleri oluşturmanın yöntemini içermektedir. Tarihsel açıdan bakıldığında betimleyici etiğin normatif etikten, normatif etiğin de metaetikten önce geldiği söylenebilir (Cevizci, 2002: 6-12).

Bütün bu tanımlamaların ışığında etik; geçmiş, günümüz ve gelecekte insanların tutum ve davranışlarının iyi-kötü ya da doğru-yanlış yönden değerlendirilmesini içeren ve dünyanın her yerinde geçerli olan ilke ve kuralların bütünü olarak tarif edilebilir. Etik aynı zamanda felsefenin bir kolu olarak, tutumların, davranışların, düşüncelerin, inançların, eylemlerin vb. gibi ahlaki vasıfların, insani değerler açısından iyi, doğru ve kabul edilebilir olup olmadıklarına ilişkin çalışmaları içermektedir. Polislik mesleğinde etik terimi, çalışma ahlakı ya da meslek ahlakı anlamlarında kullanılmaktadır. Etik davranış kuralları ya da standartlardan beklenen husus doğru, dürüst, adil, açık ve düzgün işleyen bir polislik hizmetinin egemen olmasını sağlamak olduğu söylenebilir.

2. 1. 3. Ahlak

Ahlak (İng. Morals, Fran. Morale, Alm. moral); bir toplumsal bilinç, davranış ve ideolojik ilişki biçimi; bir toplumsal oluşuma, sınıfa, kesime özgü, tarihsel ve somut olarak belirlenmiş, bunların belli bir topluluğa, sınıfa, devlete ya da tümüyle topluma olan tutumları kural haline getiren törel görüşler, değerler, normlar, ilkeler, ilişki ve davranış biçimlerinin bütünüdür (Çalışlar, 1983: 135). Başka bir ifade ile ahlak, davranış kuralları anlamında, pratik ahlak esaslarıyla birlikte, kişinin ahlaki yapısını, iyi ve kötü yaratılışı (huyu), tabiatı ve seciyeyi ifade etme yanında, insanın toplum hayatı içinde riayet ettiği ve etme gereği duyduğu kurallar bütünüdür (Şen, 1998: 74). Kısaca ahlak, toplum halinde yaşayan insanların gerek birbirleriyle ve gerekse topluma/devlete karşı davranışlarında, eylemlerinde uyması gereken kuralları, tutumları, değer yargıları, inançları, ilkeleri, örf ve adetleri içeren davranış kuralları olarak ta tanımlanabilir.

Ahlak ikileminde yaşanan gerçek olayları değerlendirmek için, bir çerçeve oluşturularak yedi aşamalı bir model yaklaşımı kullanılmaktadır. Bu durum Hollanda'daki polislerden tam destek almıştır. Bu süreç aşağıdaki aşamalardan oluşmaktadır (www.rcmp-learning.org):

1. Temel ahlaki konu nedir?
2. İlgili taraflar kimlerdir?
3. Ahlaki olarak kim/kimler sorumludur?
4. Ne tür bilgiye ihtiyacım var?
5. Ne tür görüşler ileri sürülebilir?
6. Ulaştığım sonuç nedir?
7. Şu anda nasıl hissediyorum?

Günlük yaşantıda meydana gelen olaylar, zor koşullar altında bir seçimin yapılmasını gerektirmektedir. Kişi, bir olay karşısında en iyi kararı vermesi çoğu zaman güç olmaktadır. Yaşanan olayların gerçek anlamda çözüme kavuşturulmasında ve sağlıklı bir karar verilmesinde yukarıda belirtilen yedi aşamalı süzgeçten geçirilerek uygunluğunun sağlanması, etik değerler çerçevesinde adil ve iyi kararların verilmesine yardım edeceği söylenebilir.

2. 1. 4. Etik - Ahlak Ayrımı

Ahlakla etik arasında genişlik-darlık, kuram ve uygulama açılarından bir farklılık vardır. Ahlak bir disiplin olarak etiğin günlük yaşam pratiğine yansıyan kurallar bütünüdür. Toplumda var olan ve davranış, tutum ve inançları yönlendiren bir değerler sistemidir. Ahlak günlük yaşam içinde bireylerin nasıl yaşamaları gerektiğini ince ayrıntılar içinde pratik açıdan düşünürken, etik daha soyut, kuramsal ve evrensel bir bakış açısını gerektirir (İnal, 1996: 43).

Türkçe’de “ahlak” kavramı Latince “moral” sözcüğünün karşılığıdır. Bu anlamda ahlak görelidir ve toplumdan topluma değişebildiği gibi, aynı toplum içindeki farklı grupların benimsediği ahlak kuralları arasında bile farklılıklar vardır. Ahlak huy, mizaç, yaratılış anlamına gelen “hulk” sözcüğünün çoğulu olup, insanlar arası ilişkilerde uyulması gereken manevi ilke ve kuralları içerir. Etik kavramı evrensel değerlere atfen kullanılır. Dürüstlük, yardımseverlik, doğruluk, adaletli olmak, sadakat, yalan söylememek, hırsızlık yapmamak, cana kıymamak gibi dünyanın her yerinde geçerli değerler etik değerlerdir. Buna karşın ahlak ise, her toplumda değişebilecek gelenekler, alışkanlıklar, inançlar, töreler, örf ve adetler, tabular, yaşam biçimleri gibi alanlardaki tutum ve davranışlar olarak anılmaktadır (Aydın ve Aydın, 2000: 10).

Örneğin bir Avrupa ülkesinde yaşayan toplumlar ile Afrika ülkesinde yaşayan toplumlardaki insanların ahlak anlayışları arasında bazı farklılıklar olabilmektedir. Hatta aynı ülkede yaşayan insanların bile ahlaki görüşleri değişebilir. Aslında insan yaratılış itibarıyla farklılık gösteren bir varlıktır. Her insanın, farklı bir ahlak anlayışına sahip olması gayet doğaldır. İşte etik değerler, bu farklı ahlak anlayışları arasında en iyi, en doğru ve en evrensel olanın hangisinin olduğunu tartışan bir alan olduğu söylenebilir. Bunun sonucunda da farklı uğraş alanları ile ilgili ortak standart davranışlar belirlemeye çalışıldığı söylenebilir.

2. 1. 5. Değer

İnsan, hayatı süresince daima tavır alma durumundadır. Her durum alış ise bir değere, bir değer duygusuna dayanılarak gerçekleştirilir. Geniş anlamda söylenirse, her türlü amaç ve hedefler, ilişki ve çıkarlar, tutkular, her türlü idealler, güç ve iktidarlar,

sevgi ve nefretler, inanma ve imkanlar, dostluklar, sadakat ve doğruluklar bir değer ifade ederler ve bir değere dayanırlar (Kılıoğlu, 1998: 50-51). Değer hükmü, bir Şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğunu belirten ifadelerdir. Değer ise, bir Şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğu hakkındaki inanç (Köktaş, 1998: 4; Güngör,1993: 18), bir Şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir Şeyin değdiği karşılık, kıymet olarak da tarif edilebilir (TDK, 1989: 345). Gerçekten de, insanlar her davranışlarında ya hakikati araŐtırır ya da bir Şeyin varoluŐunu tespit eder veya bir Şeyi değerlendirir. Olaylar ve olgular karşısında soyut değerlendirmelerde bulunarak, hükümler (yargı ve değer yargıları) vermektedir. Örneğin hırsızlık kötüdür, alıŐkanlık iyi bir özelliktir, yalan söylemek kötü bir huydur gibi (Şen, 1998:73).

Değer, ahlaki anlamda “iyi”yi dile getirir. Bu iyi, ahlaksal ihtiyacı karŐılayan iyidir. Değerin ne olduğunu, niteliğini, çeşitli değerlerin nasıl sıralanmaları gerektiğini araştıran ve bu konuda kuramlar ileri süren bilim dalına “değer kuramı” adı verilmektedir (Hançerlioğlu, 1989: 56). Değerler, hiyerarşi bakımından araç (vasıta) değerler ve yüksek değerler olarak ikiye ayrılmaktadır. Araç değerler denildiğinde, fayda, ilgi, çıkar ve her türlü maddi değerler, tutkular, g  ve iktidar etkenleri,  n, Őan hırsı vb. gibi değer yargıları kastedilmektedir. Bunlar  znel durumları, tavırları belirler. Yüksek değerler ise; idealler, inançlar, dürüstlük, dostluk, sadakat, saygı, sevgi ve nefret gibi değer yargıları ise yüksek değerleri oluşturmaktadır. Bunlar gerçek ahlaki ilkelerdir (Kılıoğlu, 1998: 50-51). İnsanlar buldukları ortamlarda, yaptıkları iyi veya kötü eylemlerde mutlaka bir değer yargılarına göre hareket etmektedirler.

Günümüzde kanunu uygulayan yöneticilerin karşı karşıya kaldığı en büyük zorluklardan biri, toplumun değerlerini temsil eden, çalışanların etik yönünü içeren değerlere dayalı bir yapının oluşturulması ve devamlılığın sağlanmasıdır. Birçok sorun çalışanların etik değerlerinin devamlılığı ile alakalı olup, etik değerlerde devamlılığın sağlanamamasına bağlıdır. Değer sahibi bireylerin daha işin başında iken seçilmesi, baŐarıyı kolaylaştıracaktır (Gilmartin ve Gilmartin, www.rcmp-learning.org).

2. 1. 6. Etik Davranışın Değerlendirilmesi

Halkla ilişki içerisinde olan ve hizmet sunan örgütler/kurumlar, çoğu zaman çeşitli sorunlarla karşılaşmakta ve kararlarını zor şartlar altında vermektedirler. Verilen kararların her zaman doğru olduğu, en iyisi olduğunu söylemek güçtür. Hukuki gerekçelere dayalı ve tarafsız olarak verilen kararların, halk tarafından beğenilmesi kurumun doğru yolda olduğunu kanıtlar. Verilen kararlarda etik gerekçelendirme yapılması, adil ve iyi kararların verilmesine yardım eder. İnsanlar mesleklerini yerine getirirken çeşitli beklenti ve kaygılarla kişisel çıkarlarından, ideolojik amaçlara kadar pek çok etik dışı davranış gösterebilmektedirler. Ancak hiç kimse, doğru olan bir şeyi yapmak adına yasaları bilmezlikten gelmek ya da kurumun var olan hizmet politikasını ve yöntemlerini geçersiz kılmak yetkisine sahip olmadığı gibi, etik ilke ve kuralları da çiğneme hakkına sahip değildir.

Etik konusundaki sorunlardan biri, günlük hayattaki tutum ve davranışların iyi ya da kötü olup olmadıklarına nasıl karar verileceğidir. Aydın'ın Lamberton ve Minor'dan aktardığına göre, bir kimse bir karar verirken, kararının etik açıdan doğruluğunu test etmek için şu soruları kendisine sorması gerekmektedir (Aydın, 2003: 32-33):

1- Bu doğru mu?

2- Bu adil mi?

3- Eğer birisi zarar göreceyse bu kim?

4- Eğer verdiğiniz karar gazetelerin birinci sayfasında yer alsaydı kendinizi rahat hisseder miydiniz?

5- Aileniz, çocuğunuz ya da akrabalarınıza bunu söyler miydiniz?

6- Olay nasıl görünüyor?. Söz konusu bu altı soruya verilen cevaplar, yöneticileri, emir verenleri rahatsız edecek bir endişe yaratmıyorsa, vicdani bir rahatsızlık duyulmuyorsa, o zaman rahatlıkla kararlar verilebilir ve bu kararlar etik değerlere uygun olarak verildiği kabul edilmektedir.

2. 1. 7. Etik Dışı Davranışın Savunulması

Bir insanın yaptığı herhangi bir olay ya da davranış etik yönden değerlendirilir ve onunla ilgili bir yargıda bulunulabilir. Burada gösterilen tutum ve davranışın etik yönden nedeninin/gerekçesinin açık biçimde dile getirilmesi gerekmektedir. Bazen etik ilkelerin bilinmesine rağmen, insanların etik dışı davranışları engellenememektedir. Etik dışı davranışların etik yönden savunulması dört tür davranışla başladığı belirtilmektedir (Aydın, 2003: 34-36);

1- Yasal ve etik sınırlar içinde olan, belli durumları kurtarmak için rahatlatıcı ve uygun görünen davranış yollarının seçilebileceğine inanmak,

2- Kurum ve birey için çok yararlı olabilecek davranışların gerçekleştirilmesinde bir sakınca olmadığına inanmak,

3- Yapılan bir şeyin başkaları tarafından fark edilmeyeceğine inanmak,

4- Elemanı olunan kuruma yarar sağlayan ancak mesleki etik ilkelerini ihlal eden bir davranış nedeniyle personel yakalanırsa, kurumunun kendisine arka çıkacağı veya koruyacağına inanmak personelin etik dışı davranışlarına buldukları bir savunma yoludur.

2. 1. 8. Meslek

İnsanlar ekonomik kazançlarını sağlamak için bir iş alanında çalışmalarını toplum hayatımıza yeni sosyo-kültürel zenginlikler katarken, çalışma alanları da “meslek” olarak kendine özgü nitelik ve biçimler kazanmaktadır. Meslek dalları, özel bir alanda çalışan, hizmet veren kişilerin diğer alanlardan farklılaşmasıyla ortaya çıkmaktadır. Para karşılığında yapılan bir işin “meslek” adını alabilmesi için şu özellikleri taşıması gerektiği söylenebilir (Aydın, 2001: 71-72):

1. Bir meslek dalı, toplumun kaçınılmaz olan bir gereksinimini karşılar. Örneğin, sağlık, güvenlik, eğitim gibi toplumsal gereksinimler her toplumda bu hizmetleri sunacak meslekleri gerekli kılmaktadır.
2. Meslek kişinin salt kendi doyumunu için değil aynı zamanda başkalarının yararı için de yaptığı bir uğraştır.
3. Meslek sistemli bir eğitimle kazanılmış özel bilgi ve becerilere dayalıdır.
4. Meslek dalları araştırma ve deneylerle geliştirilerek zamanla kendine özgü tekniklere sahip olurlar.

5. Meslekler kazanç elde etmek için yapılan uğraşlardır.
6. Meslek olarak kabul edilecek bütün uğraş alanlarının kendine özgü değer ve etik ilkeleri vardır ve bu mesleğin üyeleri bu değer ve ilkeler doğrultusunda davranırlar.

2. 1. 9. Meslek Etiği

İnsanlar var olduğu ilk günden beri hep “iyi” ve “doğru” ya yönelmiş, “kötü” ve “yanlış”tan sakınmış ve ondan uzak durmaya çalışmışlardır. Denebilir ki; insanoğlunun iyiye doğru, vazgeçemeyeceği sürekli bir eğilim ve yönelimi vardır. Dürüstlük, yardımseverlik, sadakat, doğruluk vb. gibi değerler iyi değerler olarak daima kabul edilmiş, buna karşın yalancılık, hile, aldatma, sahtekarlık, hırsızlık, cana kıyma gibi davranışlar “kötü” olarak insanlık vicdanında yer almıştır. Bunlar gibi “değer öğeleri”, insanoğlunun bulunduğu her toplumda vazgeçilemez etik değerler olarak yer etmiştir. Etik dünyasında bireylerin, toplumların benimsemiş oldukları etik değer taşıyan ilke ve kurallara uyum sağlama, yerine getirme gibi bir faaliyet alanı olarak ortaya çıkmaktadır. Bireylerin günlük hayatı gerçekte sürekli olarak toplumsal bazı gereklilikleri yerine getirme üzerine kuruludur. Örneğin para kazanmak, eğitim görmek, yasalara uymak. vb. gibi istense de istenmese de toplum hayatı, çeşitli biçimlerde kendi istediği/arzu ettiği yöne doğru herkesi zorlamaktadır. Aksi bir durum bireyler ile toplumlar arasında çeşitli uyumsuzluk ve çatışma sorunlarını ortaya çıkarabilir (Aydın ve Aydın, 2000: 16).

Meslek etiği; bir meslek dalında belirlenmiş olan etik ilke ve kurallardır. Belirli bir meslek grubunun, mesleğe ilişkin olarak oluşturup koruduğu; meslek üyelerine emreden, onları belli bir şekilde davranmaya zorlayan; kişisel eğilimlerini sınırlayan; yetersiz ve ilkesiz üyeleri meslekten dışlayan; meslek içi rekabeti düzenleyen ve hizmet ideallerini korumayı amaçlayan ilke ve kurallar bütünüdür (Aydın, 2001: 4). Meslek etiği, özellikle doğrudan doğruya insanla ilgili mesleklerde uyulması gereken davranış kuralları olarak tanımlanabilir ve dünyanın neresinde olursa olsun, aynı meslekte çalışan bireylerin bu davranış kurallarına uygun davranmalarının gerekli olmasıdır (Kuçuradi, 1998: 21). Meslek ahlakı, belli bir mesleğin mensuplarının uyması gereken ahlaki ilkelerdir. Bu ilkeler genellikle toplumsal kültür ve değerlerden bağımsız ve evrensel olarak kabul edilmektedir (Arslan, 2001: 89).

Genel anlamda etiğin bir bölümünü oluşturan meslek etiğini de kendi içinde bölümlere ayırmak mümkündür. İcra edilen mesleğin türüne göre, tıp etiği, bilim etiği, basın etiği, ticaret etiği, yargı etiği, eğitim etiği, medya etiği, çevre etiği, sanat etiği, polis etiği vb. adını alan meslek etiği genellikle o mesleğe mensup kişilerin, meslekleriyle ilgili eylemlerde dikkat etmesi gereken kuralları içermektedir. Meslek etiği hem mesleğin icra edildiği toplumun genel etik değerlerinden hem de o meslekle ilgili kabul görmüş evrensel ilkelerden etkilenmektedir (Şen, 1998: 80). Meslek etiği ile ilgili ilke ve değerler aynı mesleği yapan herkes için geçerlidir ve uyulması gerekmektedir. Çünkü bunlar bir bakıma üyeleri bir arada tutan öğelerden biri de etik değerlerdendir.

Bir meslek grubu kendi içsel dinamikleri doğrultusunda toplumun mevcut bazı etik değerlerini kendine mal eder, bu değerler o grup içerisinde özel bir anlam kazanabilmektedir. Günümüzde, polisin sunduğu güvenlik hizmetlerinde istenilen düzeyle gelmesi ve herkesi memnun etmesi için, meslek etiği çok önemli ve ciddiye alınması gerekir. Öncelikle mevcut etik değerler sorgulanmalı ve tespit edilmelidir. Eğer burada etik ilkelerden sapma varsa sapmanın derecesi ve nedenleri tartışılmalıdır. Etik kuralların nasıl olması gerektiğini yazıp yasallaştırmak, uygulamada yaygınlık sağlanamadığı sürece hiçbir anlam ifade edemeyeceği söylenebilir.

Çalışma hayatında toplum içinde yaşanıldığından dolayı herkesi bir şekilde zorlama içerisinde bırakan kavramlardan biri de “etik”tir. İnsanlığın benimsediği etik değerler çeşitli biçimlerde insan hayatına girmekte ve o değerlere uyumlu olmak toplum tarafından yüceltilirken, aksi yönde davranılması halinde o bireyler yerilmekte ve aşağılanmaktadır. Günlük hayatta insanların tutum ve davranışlarında etik değerlere olan uyumu sıradanlaştığı için, çoğu zaman bunun farkına varılmamaktadır (Aydın ve Aydın, 2000: 16). Ancak etik dışı bir davranış sergilenildiğinde etik değerler hemen kendini göstermektedir. Örneğin bir kişiyle belli bir yer ve zamanda buluşmak üzere sözleşildiğinde, kişi buluşma yerine gelmeyerek ve haklı bir gerekçe gösteremediğinde, o kişinin insanları kandırdığı düşünülmeye başlanır ve benzer durumun birkaç kez tekrarlanması halinde ise; kişinin yalancı bir insan olduğu değerlendirilir. İşte o kişi hakkında yapılan “yalancı” yakıştırması aslında tam bir etik değerlendirmedir. Sözleşilen kişinin insan ilişkilerinde dürüst olmayan, çevresindekileri aldatan/kandıran

etik zafiyet içerisinde bir insan olduğu düşünölmeye başlanır. Şahsın yalancı olduğuna dair yargılar herkes tarafından paylaşılır ve ondan sonra o kişi artık çevrede yalancı bir insan olarak tanınır, kınanır ve ayıplanır.

2. 1. 10. Meslek Etiğinin Temel İşlevi

Mesleki etik kuralları olarak belirlenen ve üyelerin ortak davranış biçimlerini tanımlayan ilkelerin;

1-Yetersiz ve ilkesiz üyeleri ayırmak,

2-Meslek içi rekabeti düzenlemek,

3-Hizmet ideallerini korumak,

4-Meslek üyelerinin grubun diğer üyeleri ve toplumla ile ilişkilerini düzenlemek,

5-Meslek içerisinde mesleki disiplin ve bağlılık duygusunu geliştirmek gibi

işlevleri vardır (Aydın, 2001:76). Aynı mesleği icra edenlerin mesleki bir kimlik altında belli değerlerin etrafında toplanması mesleğin onur ve saygınlığını yükseltecektir. Bu durum, mensuplarının ortak davranışlar göstermesi dolayısıyla mesleğin bütünü yararına pratikte çeşitli olumlu sonuçlar doğurur. Meslek etiği grup içerisinde bir disiplin ruhu yaratmaktadır. Grubun devamı için meslek üyelerinin bazı ortak normlara uyması gerekir ki bu, belli bir disiplin ortamını yaratır. Disiplinin varlığı o gruba geleceği görme ve toplum tarafından nasıl göründüğünü anlayabilme konusunda önemli rol oynar.

Etik değerler, kişi üzerinde sahip olduğu güçle, kişide ölçü dışına çıkan her türlü arzu, ihtiyaç ve girişimleri engelleyici bir rol üstlenerek hizmet ideallerini korur. Meslek gruplarının kendi içlerindeki etik bağların kopması disiplinsizliği getirir. Disiplin, meslek etiği anlamında yalnız mesleki gereklilik değer, aynı zamanda meslek üyesi içinde son derece yaşamsaldır. Çünkü etik değerler etrafında gelişen bir disiplin, karakter ve şahsiyetin oluşumunda belirgin rol oynar. Kendine hakimiyet, yücelik, tutarsız istek ve taleplerin önüne geçilmesi gibi tutum ve davranışlar erdemli bir karakter yanında etik bir disiplin ile sağlanabilir. Meslek etiği, üyelerinde bağlılık duygusunu geliştirmektedir. İnsanoğlunun en önemli gereksinimlerinden biri, insanlar arası ilişkiler kurmak ve insani bir topluluğa ait olmaktır. Bir mesleğe ait olmak da kişiyi kendi menfaatlerinin dışına çıkararak insani bir birliğin içine sokar. İnsanlar yalnız kişisel kimlikleriyle kalmaz, mesleki bir kimlikle bütünleşerek iç dünyaları

zenginleşir. Bir ülkenin, bir toplumun ortak duyguları vatandaşlar arasındaki bağlılığı kuvvetlendirir. Bir mesleğin üyeleri arasındaki ortak duygu ve değerler kişileri bencil davranmaktan uzaklaştırır, mesleki birlik ve beraberliği getirir. Bireyler meslek üyeliği aracılığıyla toplum içinde herhangi bir kişi olmaktan çıkarak, belli unvan ve görev sahibi kişiler haline gelirler. Böylece mesleki birliğin manevi gücü hissedilir ve mesleki bilgi ve değerlerin katkılarıyla kişilikleri gelişir, (Aydın ve Aydın, 2000: 17-19) kendilerine güven gelir.

2. 1. 11. Türk Polis Teşkilatında Polis Etiğinin Gelişimi

Türk Polis Teşkilatında polis etiği ile ilgili olarak, 1910 yılında Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde İstanbul ve Selanik Polis Okullarında “Meslek Terbiyesi” dersinin okutulduğu görülmektedir. Öğretmen Emniyet Müdürü İbrahim Feridun tarafından hazırlanmış olan “Polis Efendilere Mahsus Terbiye-i ve Malumat-ı Meslekiye” isimli bir ders kitabı bulunmaktadır. Bu çalışma incelendiğinde bu gün Avrupa Konseyi tarafından hazırlanmış olan Polis Etiği Yönetmeliği'nde yer alan; polis yöneticilerinin personeli ile ilişkisi (admisitrative ethics), polisin halka karşı sorumluluk ve hesaba çekilebilir olma durumu (responsibility and accountability), toplum polisliği, polisin güç kullanması ve keyfi uygulamalar, vergi mükellefinin parası gibi bir çok kavramın yer aldığı görülmektedir. Gelişmiş demokratik ülkelerde sıklıkla üzerinde durulan polisin ve aynı zamanda diğer tüm kamu görevlilerinin kendilerini o makama getiren insanlardan daha çok yaşadığı topluma minnet borcu olması gerekliliği vurgulanmıştır. 1939 yılında da, İstanbul Polis Mektebinin mezunlarından Selanik'li Mehmet Efendi'nin diplomasına bakıldığında da polis etiği dersinin, o günkü adı ile ‘polis meslek terbiyesi’ olarak var olduğu ve okutulduğu görülmektedir (Beren, 2002: 293-295).

Halka karşı sorumluluk ve hesap verilebilirlik ilkesi ‘polis etiği’ne ilişkin en temel ilkelerdendir. Burada Amerikan filmlerinde sıklıkla duyulan vergi mükellefinin parası (tax payers money) kavramının varlığı görülmektedir. Bu kavram kültürümüzde, “devlet malı”, “millet malı”, “kul hakkı” ve “tüyü bitmedik yetimin hakkı” şeklinde yer almaktadır. Polis, güvenlik hizmetini sunarken kullandığı sarf malzemelerinden araç-gerecine, her ay düzenli olarak aldığı maaşına kadar tüm finansman yurttaşın verdiği vergilerle karşılanmaktadır. 1900'lü yıllarda bile bu kavramın öne çıkarılmış olması

polis meslek etiği adına önemli bir yer teşkil etmektedir. Bu durum o tarihlerde kamu kaynaklarını kullanmada ve halka karşı güvenlik hizmeti sunmada yeterli bir duyarlılığın yerleşmiş olduğunun bir göstergesidir (Cerrah, 2000: 5).

Polis etiği dersinin, daha sonraları, her nedense bir şekilde kesintiye uğradığı görülmektedir. 1995 yılından itibaren Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı bazı daire başkanlıklarının bünyesinde açılan çeşitli meslek içi (hizmet içi) kurslarda, ilk önce polis alt-kültürü ismi altında, daha sonra da ayrı bir ders olarak 'polis meslek etiği' adı altında verilmeye başlanmıştır. Emniyet teşkilatına personel yetiştiren eğitim-öğretim kurumlarında polis meslek etiği dersi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Fakültesinde yüksek lisans dersi, fakülteye bağlı Polis Meslek Yüksek Okullarında ise, müfredata eklenerek zorunlu ders olarak okutulmaktadır.

Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Daire Başkanlığı tarafından koordine edilen hizmet içi programlarında polis meslek etiği dersine yer verilmesi, güvenlik personelinin etik konusunda yüksek lisans/doktora yapanların sayısının her geçen gün artması, etik konusundaki yayınların giderek artması, polis teşkilatında etik konusunun öneminin giderek arttığını göstermektedir (Bal ve Beren, 2002: 17-18). Türk polis meslek etiği konusuna ışık tutması amacıyla, 28-29 Kasım 2001 tarihleri arasında, Ankara Polis Akademisinde, dünyanın bir çok ülkesinden konusunda uzmanların kişilerin katılımıyla, "**Uluslararası Polis Meslek Etiği Sempozyumu**" düzenlenmiş olup, sunulan bildiriler de kitap haline getirilerek güvenlik personelinin istifadesine sunulmuştur.

2.1.12. Avrupa Konseyi Polis Etiği Yönetmeliği

Sınır ötesi suçların, uyuşturucu trafiğinin ve terörizmin artması sonucu, Avrupa Birliği ülkeleri arasındaki ortak bir güvenlik anlayışını/işbirliğini zorunlu kılan sebeplerin başında gelmektedir. Avrupa Birliği'ndeki polislik çalışmaları, polisin ve diğer yasa kurumlarının yapıları, uygulamaları ve prosedürleri ile ilgili çalışmaları kapsamaktadır. Polislik politikası ve uygulamaları, Avrupa Birliğine giriş yolunda çalışmalar yapan Türkiye'nin ele aldığı önemli konuların başında gelmektedir. Yasaların Avrupa Birliği üye ülkeleriyle uyum içinde olması gerekmektedir (Kavgacı,

1996: 9-15). Polis etiği ile ilgili, Avrupa Konseyine üye 40 ülke tarafından 4 yıllık bir çalışmadan sonra 19 Eylül 2001 tarihinde kabul edilen ‘**Avrupa Polis Etiği Yönetmeliği**’ bu alanda önemli bir çalışma olarak kabul edilmektedir. Söz konusu yönetmelik Türkçe’ye de tercüme edilerek, güvenlik kuvvetleri personelinin istifadesine sunulmuştur (EK-1).

Avrupa polis etiği yönetmeliği, Avrupa’da mevcut tüm kamu adına hareket eden polis kuruluşlarının, kamu düzenini ve asayişini sağlama, suç önleme ve aydınlatma, zor kullanma gibi polisin temel fonksiyonlarını kapsamaktadır (Cerrah ve Eryılmaz, 2001:43). Söz konusu yönetmelikte aşağıdaki bölümler yer almaktadır:

- Polisiye hizmetlerinin amaçları,
- Hukuk devletinde polisin yasal alt yapısı,
- Polis ve ceza adalet sistemi,
- Polisin kurumsal yapısı (nitelikleri, eğitimi, meslekte tutulması, hakları vb.)
- Polisin işleyiş kılavuzu (soruşturma, yakalama vb.),
- Sorumluluk ve polisin kontrol edilmesi,
- Araştırma ve uluslararası işbirliği konularında hükümleri içermektedir (Bal ve Eryılmaz, 2001: 30-98).

2. 1. 13. Polislik Mesleğini Seçenlerin Sosyo-Ekonomik Yapısı

Polisler bulunduğu toplumun içinden çıkmış kişilerdir. Kimi altı ay, kimisi de dokuz aylık kısa bir eğitimden sonra (2001 yılında yapılan bir düzenleme ile okullardaki eğitim-öğretim süresi 2 yıla çıkarıldı) mezun olan polis memurları, üniformasını giyer, beline tabancayı takar, eline copu alır ve kemerin arkasına da kelepçeyi yerleştirerek devleti temsil gibi çok hassas, zor ve ciddiyet isteyen bir görevi yapmaya başlar. Öncelikle üzerine üniformayı giyen, beline tabancayı takan ve sokakta devriye gezmeye başlayan “Cesur Ali(lerin)” ve “Çevik Ayşe(lerin)” kimler olduğu, nereden geldiği ve nasıl bir ortamda yetiştiğine bakılmasında fayda bulunmaktadır (Aytaç, 2001: 17).

Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Daire Başkanlığı tarafından, 1997-1998 yılları arasında polis okullarına giren 9019 polis adayı üzerinde uygulanan bir ankette; Polis adaylarının; % 70,2’sinin 4 ve yukarı sayıda kardeşleri olduğu, % 71’inin babaları ilkokul mezunu olduğu, % 77,6’sının babası memur, işçi, çiftçi veya memur-işçi

emeklisi olduğu, % 93'ünün ailesinin aylık geliri 70 milyonun altında olduğu, % 71,8'i terörle mücadele, istihbarat ve mali şube gibi yerlerde görev yapmak istediklerini, adayların % 81,8'i köy, kasaba, ilçe ve küçük iller gibi nüfus yoğunluğu fazla olmayan yerleşim birimlerinden geldiği tespit edilmiştir.

Eğitim seviyesi yüksek olan ailelerin çocukları polislik mesleğini tercih etmedikleri, polislik gerek ekonomik gerekse statü olarak cazip bir meslek olarak görülmediği, polislik mesleğine genellikle kırsal kesimden başvuru yapıldığı, adayların yetişme dönemlerinde edindikleri kültürel ve sosyo-ekonomik yapının bakış açısını ve değer yargılarını beraberlerinde mesleklerine taşımaktadırlar (Cerrah ve Semiz, 1998: 193). Sağlıklı bir polislik anlayışının oluşabilmesi için, polisin sunduğu güvenlik hizmetinin, yerine getirdiği görevlerinin, yaşantısının ve sorumluluklarının felsefi bir boyutta sorgulanarak mantık örgüsünden geçirilmesi gerekmektedir. Eğer bu sorgulama iki taraflı bir şekilde; hem gazeteci, yurttaş, sivil gönüllü kuruluşlar vb. gibi kişi ve kuruluşlarca dıştan gözlemlene şeklinde, hem de polisin kendi içinden uzmanlar, mastır ve doktora çalışması yapan emniyet mensuplarınca irdeleyerek/eleştirerek gerçekleştirilecek olursa daha da önemli ve kalıcı çözümlerin üretilmesi söz konusu olabilecektir.

Yine belirtilen ankette, polis memuru olmak isteyen adayların emniyet içinde hangi birimlerde görev yapmayı arzuladıkları sorulduğunda; % 71,8'i terörle mücadele, istihbarat ve mali şube gibi yerlerde görev yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Bu sayılan birimlerde çalışanlar, daha kolaylıkla terfi edebilmekte ve devletin bu birimlerde görev yapanlara tanımış olduğu imkanlar, göreceli olarak diğer yerlerde görev yapanlara göre daha da fazla olması etkenlerinden dolayı bu bölümlerde çalışmak istenilmesinin nedeni olduğu söylenebilir (Aytaç, 2001: 18). Aslında polislik mesleğinde en aktif birimin başarısı, geri hizmet denilen diğer birimlerin başarılarına bağlıdır. Çünkü başarılı bir operasyon, alt yapısı son derece sağlam temellere dayanmakla mümkün olabilecektir. İstihbarat, terör, kaçakçılık gibi gözde birimlere tanınan imkan ve verilen önem diğer birimlere verilmelidir ki top yekün bir başarı sağlanmış olsun. Aksi takdirde birimler arasında bir ayırımı gidilmesi beraberinde bir çok olumsuzluğu meydana getirecektir. Bunun için polis örgütü içinde bir an önce branşlaşma tamamlanarak teşkilatı olumsuz yönde etkileyebilecek hususlardan kaçınılması gerektiği söylenebilir.

Polisin, insanları psikolojik anlamda tam olarak değerlendirebilmesi, onun karşılaştığı her türlü somut olayı daha iyi anlamasını ve anlamlandırmasını da beraberinde getirir. Polise gerek hizmet öncesi ve gerekse hizmet içinde sosyolojik, psikolojik ve felsefe öğretinin de verilmesinde yarar vardır. Bunun özellikle görev gereği vatandaşa daha sıkı ilişki içinde olan polislere verilmesi gerektiği söylenebilir.

2. 1. 14. Etik Davranış Kurulları

Toplumda yaşayan vatandaşlar, etik kurallarına uymayan kamu çalışanlarını şikayet edebilmesi amacıyla son zamanlarda ‘Etik Yasa Taslağı’ hazırlanmış ancak 10 yıldır çıkarılamamıştır. Cumhurbaşkanı, milletvekilleri, yargı mensupları ile TSK mensupları bu yasa kapsamından muaf tutulmaktadır. Yasa ile vatandaşlar, kamuda hizmet verilirken, dil, din, ırk, cinsiyet ve uyruk konusunda herhangi bir ayırım yapılmasına, siyasi parti, siyasi görüş, kişi, şirket, oda, birlik ve vakfın yararına veya zararına uygun davranışlardan kaçınılacak. Memurlar yaptıkları işlerde herhangi bir finansal, ticari ve benzeri bir menfaat sağlamayacaklardır (www.aksam.com.tr).

Ülkemizde, kamu kesiminde çalışan personelin davranışlarını belirleyen ‘etik davranış ilkeleri’ bulunmamasıyla beraber, son zamanlarda bu yönde çalışmaların yapılması, bu konuda atılmış güzel adımlar olarak kabul edilmektedir. Türkiye’de kamu hizmetlerinde saydamlığın arttırması ve kamuda etkin yönetimin gelişmesine katkı sağlamak amacıyla etik kurullarının hayata geçirilmesi büyük bir önem taşımaktadır. Bir çok devlette etik ile ilgili birimler kurulmuş ve faaliyet göstermektedir.

Jim O’sullivan, ‘Polisin Günlük Hayatının Etik Standartları’ isimli çalışmada, Amerika Birleşik Devletlerinde (ABD) polis etik standartlarının kurulması ile ilgili olarak şu bilgiler yer almaktadır:

1 Ekim 1997’de Amerika Birleşik Devletlerinin Queensland şehrinde, **Etik Standartlar Komuta Birimi** kurulmuştur. Beş ayrı branştan oluşan birimlerde uzman 42 polis memuru ve 23 idari personel görev yapmaktadır. Her bir branş, polis etiğinin farklı boyutlarını ve bununla ilgili olumlu uygulamalarıyla ilgilenmektedir. Birimde bulunan birimler ve fonksiyonları aşağıda yer almaktadır:

1) Dahili Araştırmalar Birimi; Polis, iç disiplin ve ilgili konulara ilişkin şikayetlerle ilgilenmektedir.

2) Müfettişlik ve Değerlendirme Birimi; Teftiş takımları, projeleri ve ilgili konularla uğraşmaktadır.

3) Dahili Murakabe-Teftiş Birimi; Hem finanssal işler hem de bilişim teknolojisi işleriyle ilgilenmektedir.

4) Etik Uygulamalar Birimi; Teşkilattaki etik davranışların uygulanması ile ve etik değerlerin uygulama alanına dönüştürülmesiyle ilgili eğitim programları işleriyle ilgilenmektedir.

5) Etik Uygulamalar ve Yönetim Birimi; Etik olmayan davranışlarla ilgilenmektedir. Son yıllarda polis memurlarının ve diğer arkadaşlarının etik olmayan ve yanlış davranışları bildirenlerin sayısında önemli oranda artma bulunmaktadır (www.afp.gov.au).

İş ahlakı konusunda uluslar arası alanda kurulmuş organizasyonlardan biride, 1987 yılında Hollanda'da kurulan Avrupa İş Ahlakı rgt (European Business Ethics Network)'dr. Söz konusu kurum iş ahlakı alanında dünyası dünya çapında akademik yayınlar ve araştırmalar yapmıştır. Bu faaliyetler kültürlerarası karşılaştırmalarda özel bir yer tuttuğu anlaşılmıştır (Arslan, 2001: 40). Gerek ABD'de ve gerekse bir çok Avrupa ülkesinde, her mesleğin kendine özgü ve üyelerin uyması istenen bir takım etik antlar, kodlar, dernekler, yasalar vb. gibi düzenlemeler (EK-2) bulunmaktadır (www.norfolk.gov).

Türk polis teşkilatında yeni bir polislik felsefesi gerekmektedir. Halkla ilişkileri düzenleyen, somut, yasalarda da zorunlu hale getirilen, halkında polis hizmetlerine katkılarını sağlayan demokratik mekanizmaların oluşturulması gerekmektedir. Polisin, demokratik olarak kontrol edilememesinin hiçbir gerekçesi olamaz. Polis hizmetlerinde sorumluluk anlayışının tam olarak yerine getirilmesi, toplusal temsil ve katılımla gerçekleşeceği umulmaktadır (Kavgacı, 1996: 23-34).

1990 yılında, 2.000'den daha az polis memuru bulunan San Francisco kentinde, 8.000 polis memuru bulunan Los Angeles kentine göre polis memurları ile ilgili yapılan Şikayet sayısı daha fazladır. Bu durum, Los Angeles Şehrinde yaşayanların Şikayetlerini bildirmekten korktuklarını ya da Şikayet etmenin bir işe yaramayacağını düşündüklerini ortaya koymaktadır. Ayrıca San Francisco'da Şikayet etmeyi cesaretlendirecek güçlü

sivil bir örgüt yapısı bulunmaktadır. New York şehrinde, 1990 yılında bir önceki yıla göre vatandaş şikayetlerinin sayısında önemli bir azalma olduğu görülmüştür. Birçok analist bunun New York'taki sivil yapıdaki çözülme ile ilişkili olduğuna inanıyor. Omaha ve Nebraska'da yaşayan vatandaşların valinin ve polis teşkilatının halkın şikayetlerini bildirmeleri yönünde cesaretlendirdikten sonra şikayetler iki katına çıktığı görülmüştür (www.archive.aclu.org).

2. 1. 15. Polislik Mesleğinde Etik Eğitimi

Polisin, insanları psikolojik anlamda değerlendirebilmesi, daha iyi anlayabilmesi için normal eğitimin içinde sosyolojik/psikolojik/felsefik öğretinin daha fazla verilmesinde fayda vardır. Günümüzde, polisin araştırmacı bir ruh yapısı içinde, öğrenmeye açık, düşünce ufku geniş insanlardan oluşması ya da seçilen her polis adayının bu özelliklere sahip kişilerden seçilmesi önemli ve gerekli hale gelmiştir. Polisin iç özgürlüğünün sağlanarak polise ve polislik mesleğine etik bir yapı kazandırılmalı ya da var olan etik olgunun pekiştirilmesi/geliştirilmesi için etik eğitimi verilmesi gerekmektedir (Aytaç, 2001: 16).

Polisin sorunlarını, genel olarak, eğitimden kaynaklandığını belirtmek mümkündür. Bu sorunların çözümü de eğitimde yatmaktadır. Polis eğitimi, özellik ve incelik isteyen bir eğitimidir. Dolayısıyla polise nitelikli ve incelikli bir eğitim verilmesi gerekir. Çünkü iyi eğitilmemiş bir birey, topluma yararından ziyade zararı dokunmaktadır. Polis eğitimini, günün gelişen ve değişen şartlara göre yapılandırılmalıdır (Fındıklı, 1996: 479). Polisin hizmetlerinde, uluslararası eğitim ve uygulamalarındaki işbirliğinin önemli faydalarından birisi de, uzmanların bilgi, tecrübe ve görüşlerinin paylaşılmasıdır. Bir ülke polisinin, diğer ülke polislerinin tecrübelerine kapalı kalması ve sadece kendi tecrübelerine göre uygulamalar yapması, o ülkenin polis uygulamalarını engeller (Kavgacı, 1996: 623).

Değerlere dayalı polis oluşturmak için, kurum çalışanlarına, değer sahibi olmanın dinamik sürecini öğrenmelerine imkan verecek kaynaklara yatırım yapmasını gerektirmektedir. Polis memurlarına 'kötü polis' kavramına ilişkin geçmişe ait olaylara dayalı yapılan eğitim çalışmaları, karşılaştıkları durumu çözmek için yeterli değildir ve

değerlere dayalı sorumluluk mekanizmasından uzaklaştırmaktan başka bir işe de yaramaz. Bu durum ‘sözde değerlerin’ insanlarda, sokaklarda gerçekte ne olduğunu unutan veya oralarda hiç bulunmayan kişiler tarafından empoze edildiği duygusunu uyandırır. Değer oluşumunun dinamik yapısını bilmeyen polisler değer yada etik eğitimine ‘sen etiğin ne olduğunu öğretemezsin, ya ona sahip ol ya da bırak’ şeklinde yorumlarla tepki verirler. Etiğe ilişkin grup eğitimi ve tartışmaları esastır. Çok iyi gelişmiş destek sistemlerine sahip ve kişisel hayatlarında bir denge kurmuş polislerin bu duruma daha olumlu tepki vermeleri beklenir. Sadece duygusal ve sosyal bakış açısına sahip polisler toplumun değer ve normlarına profesyonelce karşılık verirler. Hizmet sundukları toplumla kendilerini ‘savaşta’ gören polisler eninde sonunda kendi iç değerlerini ve inançlarını sorgulayacaklardır (Gilmartin ve Gilmartin, www.rcmp-learning.org).

Halk destekli polislik (community policing) uygulamaları çerçevesinde, bir çok ülkede polis, belli süreleri için etik eğitiminden geçirilmektedir. ABD’nin Santa Monica Polis departmanında, polisler için yapılan etik eğitiminde, etik kavramı ve tarihçesi hakkında genel bilgilendirmeler yapıldıktan sonra, katılımcılara gerçek yaşamdan alınmış görüntüler çerçevesinde, polisin etik ikilemleri ve davranışları izlenmekte ve katılımcılar tarafından tartışılmaktadır (www.communitypolicing.org). Yine ABD’nin Teksas polisince, etik tanımı, felsefesi, etiğin bireysel yaşamdaki önemini anlaşılması, toplumsal yapı, polis meslek etiği ilkelerinin oluşturulması, etik ilkelere uygun karar verme analizi gibi konulardan oluşan birkaç haftalık etik eğitim seminerleri düzenlenmektedir (www.police-firetraining.com). Ayrıca ABD’nin Federal Bureau of Investigation (FBI) Akademisinde, polis etiği bir bilim dalı olarak ele alınmakta ve çeşitli eyaletlerden gelen öğrencilere/katılımcılara belli bir süreyi içeren ders olarak verilmektedir (www.fbi.gov).

Polis eğitimin kalitesinin yüksek olması önemli değildir. Eğitim tek başına polisi değiştiremez. Yani kurumsal düzenlemeler, daha iyi yönetim ve toplum liderliği de değişmesi gereken durumlardır. Çoğulcu demokrasilerde polisi değiştirmeye yönelik yaklaşımlardan biri de, temel ve uygulamalı araştırmalara dayalı olarak polisin, profesyonelleşme sürecine, genel ve özel eğitim programlarına destek vermektir. Profesyonelleşme süreci üzerinde; bireysel (bilgi, beceri, tutumlar ve değerler), kurumsal (merkezleşme, yerleşme, proje çalışmasının rolü) ve polisin toplumdaki

rolü açılardan (değişik düzeylerde ve alanlarda polis gücünün kontrollü kullanımı) üzerinde çalışılması gerekir (Matar, 1996, www.ncjrs.org). Çünkü polisin profesyonelleşmesi, ona yöneltilen bir çok eleştirileri, siyasi ve diğer baskıları, hakkındaki olumsuz iddiaları kısaca etik dışı olarak kabul edilen tutum ve davranışları ortadan kaldıracığı söylenebilir.

2. 2. Polislik Mesleğindeki Etik İlke ve Kurallar

Günümüzde çeşitli meslek dallarında etik ilke ve değerlerin yaşama geçirilmesi, toplumsal yaşam ve insan ilişkileri açısından son derece önemli hale geldiği söylenebilir. Günlük hayatımızda ilişki içinde olduğumuz hemen her meslek dalındaki kişiler, işlerinde kendilerinin yükümlü oldukları mesleki değer ve ilkeleri yerine getirmek durumundadırlar. Bir meslek dalında tespit edilmiş ilke ve kurallara uymamak günlük yaşamı tam bir karmaşaya götürür. Mesleğin sürdürülmesinde ön görülen ilke ve kurallar, o mesleğin mensupları tarafından etik ilkelerle birlikte yaşama geçirilmesi özlenen ve takdir edilen bir hizmeti de beraberinde getirebilecektir.

Etik İlkeleri, bir örgüt içinde etiğin kurumsallaştırılması için örgütün genel değerler sistemi ve amaçların tanımlayan, verilen kararların bu ilkelere uygunluğu için rehberlik eden mekanizma olarak tanımlanmaktadır (Aydın, 2001: 3-4). Günümüzde çeşitli meslek ve etkinlik alanlarında etik ilke ve standartları da içeren yazılı kurallar vasıtasıyla etiksel davranışın oluşturulması büyük önem arz etmektedir. Bu amaçla “Etik Kodlar”dan söz edilmekte ve bu isim altında yazılı kurallar hazırlanmaktadır. **Etik Kod** kavramı; belli bir grup, kurum ya da ülke içindeki insanların nasıl davranmaları gerektiğini gösteren yazılı kurallar kümesi olarak da tanımlanabilmektedir (Aydın ve Aydın, 2000: 11). Herhangi bir yaşam alanında “iyi” olarak tanımlanan etik öğeler alışkanlıklar, kurallar, ilke ya da standartlar niteliklerdeki etik öğelerin yazılı olarak bir araya getirilmesiyle etik kodlar ortaya çıkmaktadır. Etik kurallar, çalışanlar tarafından ne derecede benimsendiği, çalışanlar görevini yaparken ne derece de bunlara bağlı kaldığını belirlemek ancak ve ancak düzgün ve sağlam işleyen bir dikey, yatay ve çapraz bir iç kontrol sisteminin kurulmasına bağlıdır. Bunun şekil olarak yapılması değil, bütün çalışanlarca benimsenmesi ve bunun kurumsal yapının ayrılmaz bir parçası haline getirilmesi gerekir.

Etik ilkeler yazılı veya yazılmamış, genel veya özel biçimde sınıflandırılabilir. Tatbik edilmeye daha müsait olan yazılı ilkeler, hükümetler, herhangi bir kamu kurumu, meslek örgütleri veya işletmeler tarafından kamuya duyurulur. Etik ilkeler, yüksek bir gayeye ulaşmayı amaçlayan ideal bir yapıda olabilir ya da bunun tersi olarak zorlayıcı ve yasaya tam anlamıyla bağlılığı esas alan bir yapı arz edebilir. Altın kurallar olarak duvara asılabilir veya genel ve hizmet içi eğitimin ve tatbikin bir parçası olarak sürekli kullanılabilir (Şen, 1998: 121-124). Kodların kurallar, ilkeler ve standartlardan oluştuklarını söylene de, çoğu zaman kişilerin nasıl bir karakterde olmaları gerektiğine ilişkin tespitler yapılır. Kişilerin, erdem sahibi olmaları istenir. Örneğin bazı etik kodlar doğruluk, dürüstlük, güvenilirlik, adil olma gibi karakter biçimlerine ilişkindir. Günümüzde artık meslek gruplarının birer etik koda sahip olmaları vazgeçilemez etik bir gerekliliktir. Bir mesleki kod, meslek grubu içerisinde belli bir disiplin ortamı yaratır. Ancak bu durum tutum ve davranışlar üzerine meslek üyesinin özerkliğini tamamen yok etmek gibi de anlaşılması gerekir (Aydın ve Aydın, 2000: 11-12). Etik ilkelerin en büyük amacı, halka, topluma hizmet sunan bütün örgüt/kurum görevlilerinin benzer olaylar karşısında benzer tutum ve davranışlarda bulunmalarını sağlamak, kısaca ortak bir davranış standartları yerleştirmektir. Etik ilkeler bazen de ahlak dışı davranışlara uygulanacak bir cezai müeyyidelere rehberlik görevi yapmaktadır. Bir meslek dalı olarak da polislik mesleğinde de var olduğu kabul edilen ve tüm üyelerin uyması istenen bir takım etik ilkeler bulunmaktadır. Bu ilkelere ilişkin bilgiler aşağıda ele alınmıştır.

2. 2. 1. Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi

En genel anlamda sorumluluk, belirli bir görevin istenilen nitelik ve nicelikte yerine getirilmesidir (Aydın, 2001: 51). Genellikle iki tür sorumluluk vardır. Birincisi, üstlere karşı hesap vermeyi içeren "sorumlu olma"dır. İkincisi ise, bir işi yapmayı üstlenmek anlamına gelen sorumluluk almadır (Başaran,1990: 105). Polislik mesleği içerisinde de iki sorumluluk türünden söz edilebilir. Bunlardan birincisi; mesleki hiyerarşi içerisinde "üstlere" karşı duyulan idari sorumluluktur. Bu tür sorumluluk üst kademe yöneticileri tarafından denetlenebilir nitelikteki bir sorumluluk biçimidir. İkinci tür sorumluluk ise; "bir işi yapmayı üstlenmek" anlamındaki "sorumluluk alma" halidir. Burada söz konusu olan sorumluluk polislik mesleği açısından mevcut olan etik

sorumluluk durumudur (Aydın ve Aydın, 2000: 19). Uygulamada polislik mesleğinde çoğu zaman üstlere hesap vermeyi içeren sorumluluk ön plana çıktığından, kişiler bireysel olarak etik dışı sapmalarda bulunmaktadır.

Sorumluluk; bir yönüyle yetkililere (üstlere) hesap vermeyi (accountability) ifade eder, bir yönden de bir iş ve görevi üstlenmek (responsibility) anlamına gelmektedir (Bal ve Eryılmaz, 2002: 89). Sorumluluğun temeli, yetkiyi kullanma zorunluluğudur. Sorumluluk, mesleki ve etik ölçütlere uymayı gerektirdiği kadar bu ölçülerin yaratılmasını da gerektiren bir kavramdır (Bursalıoğlu, 1987: 272). Polislik, özünde objesi "insan" olan bir meslektir. Mesleğin icra edilmesi, toplumsal ortam içerisinde kendini çok çeşitli şekilde gösteren insan ilişkilerinin yasa ve emirler doğrultusunda yönlendirilmesi ve kollarılmasıdır. Herhangi bir ülkedeki polislik görevi, uygulamadaki ayrıntılar bir tarafa bırakılacak olursak hemen hepsinde de benzer nitelik, hedef ve işlevleri taşımaktadır.

Polis, ülkenin huzur kaynağıdır. Kendisine verilen sorumluluklar yasalarca belirlenmiş yetki ve görevlerinden kaynaklanır. Polisin sorumluluğu belli bir gereksinime "cevap verebilme" zorunluluğudur. Söz konusu bu gereksinim de toplumun güvenliği ve huzurudur. Polislik fonksiyonlarının, uygulamalarının, mesleki konumunun ve davranışlarının neden olacağı kişisel ve toplumsal sonuçlar konusunda polis, sorumlu olduğu etkinlik alanı içerisinde görev ve yetkilerini kullanırken yeterince duyarlı ve sorumluluk duygusu içerisinde olmalıdır (Bal ve Eryılmaz, 2002: 106).

Polis, görevini yerine getirirken idari yönden devlete karşı sorumludur. Yasalar yetki ve gücü, önceden belirlenmiş sınır ve koşullar içerisinde polise verir. Onları, öngörülmüş biçimlerde kullanmak hukuki ve mesleğin etik bir gereğidir (Aydın ve Aydın, 2000: 20). Polisin görev ve yetkileri yasalarca düzenlendiğinden ilk başta kendisi bu yasalara uyarak uygulanmasını sağlaması gerekir. Yasaları ihlal eden, onları çiğneyen kişiler karşılarında daima polisi bulurlar. Polise rehber olan ve asla vazgeçilemeyecek yol göstericiler, yasalar, düzenlemeler ve kabul edilen mesleki etik ilkeleri olmalıdır.

Temel işlevi yasa ve düzenlemelerin uygulanmasını kollamak ve gözlemek olan polisin, yasa ve düzenlemelerle çatışacak tutum ve davranışlarda bulunması kabul edilemez ve beklenemez. Aksi takdirde mesleğin temeline indirilmiş en büyük darbe olacağı gibi toplumsal bir kargaşaya da yol açar. Polise tanınan yetki ve sorumluluklar gerekli yer ve zamanda yerine getirilebilir kişisel tercih meselesi değildir. Elbette polislik, riskli ve tehlikelerle dolu bir meslektir, ancak bir mesleğe girmiş olmak daha ilk baştan o mesleği tüm yönleriyle kabul edilmesi anlamına gelmektedir. Nasıl bir hekimin hastalık bulaşma tehlikesi öne sürerek görevini yapmaması, ya da tehlikeyi bahane ederek bir itfaiye erinin yangına gitmemesi kabul edilemez ise, benzer şekilde polisin de görevini yerine getirirken mesleki olumsuz koşullar ileri sürmesi meslek etiği açısından kabul edilemez (Aydın ve Aydın, 2000: 21). Hiç kimse zorla polis mesleğine alınmadığı gibi, bu mesleği sürdürmesi beklenemez. Eğer kişi, artık görevini sağlıklı yapamıyorsa bir an önce meslekten ayrılması etiğe uygun bir davranış olacaktır.

Mesleğe saygısızlık yapan, mesleği küçük düşüren, meslek değerleri ile bağdaşmayan tutum ve davranışlar gösteren mensupların dışlanması, her meslekte üzerinde durulan son derece önemli bir konudur. Bunları gören, duyan, meslektaşları tarafından gerekli biçimde ikaz edilmesi ya da yetkililerin haberdar edilmesi gerekir. Birkaç kişinin aykırı davranışları nedeniyle, tüm bir kurumun karalanması kabul edilemez. Bundan dolayı, meslektaşların bu konuda dikkatli ve uyanık olması, meslek kural ve ilkelerine karşı gelenlere gerekli tepkinin gösterilmesi ve gerekiyorsa cezalandırılması, meslek saygınlığının korunması için elzem bir davranıştır (Bal ve Eryılmaz, 2002: 108). Meslek sırlarını açığa vurmamak, devletin araç ve gereçlerini şahsi çıkarları için kullanmamak bir sorumluluk gereğidir. Polisin görevini layıkıyla yerine getirmesi onda meslek adına memnuniyet ve önem duygusunun güçlenmesine neden olacaktır.

2. 2. 1. 1. Yasalara Aykırı Emirleri Uygulamamak

Yasadışı emirleri yerine getirmeme genel olarak kamu görevlileri için bir yükümlülüktür (Bal ve Eryılmaz, 2002: 91). Yetki ve görevlerin, belirlenmiş hükümler dışında ve keyfi olarak kullanılması meslek etiği yönünden çok ciddi sıkıntılar yaratmaktadır. Böyle bir davranış yalnız kişisel kayıpla sınırlı kalmaz, tüm meslek

mensuplarını etkileyecek şekilde kurumsal yara halini alır. Bu tür tavır ve davranışlar, sonunda mesleğin kazanılmış olan saygınlığının yitirilmesine kadar götürebilir. Bu bağlamda polisin kendisine yönelecek yasa ve yönetmelik dışı talep ve istekleri de tereddütsüz reddetmesi gerekmektedir (Aydın ve Aydın, 2000: 21). Uygulamada bilinen bir gerçek var ki, kişisel bazda olmakla birlikte bazen polislerin yasa dışı talepleri yerine getirdiği kanısı yaygındır. Esasen polisin bu durumu kabul etmesi ve bu eylemi yapan şahıslar hakkında ona göre önleyici tedbirler alması en gerçekçi bir yaklaşım olacaktır. Aksi takdirde bu durum, bütün polis teşkilatına mal edilerek haksız bir yargıda bulunulmasına neden olacaktır.

Yasalarda da açıkça belirtilmesine karşın, kamu görevlileri zaman zaman yasaların öngörmediği, ancak üstler tarafından yerine getirilmesi istenen emirlerle karşı karşıya kalmakta ve bunları yerine getirebilmektedirler (Aydın, 2001: 59). Oysa, hukuken suç teşkil eden emirlerin yerine getirilmemesi konusunda kamu görevlileri kesin bir tavır içinde olmalıdırlar. Verilen emrin hukuka aykırı olduğu kanısına varan polisin, bu aykırılığı üstüne bildirmesi ve emrin yazılı bir şekilde kendisine verilmesini istemesi gerekir. Böylece hukuka aykırı emir veren üstün, bu emrin verilmesinden veya yerine getirilmesinden doğan sorumluluğu üstlenmesi sağlanır (Tutum, 1979: 237).

Emirlerin yasalara aykırılığının üst yöneticilere hatırlatılmış olması, yönetimde keyfiliğin ortadan kaldırılması ve hukukun üstünlüğünün sağlanması yönünden çok büyük bir önem arz etmektedir. Bu tür davranış içerisinde olan yöneticiler, bundan sonra, astlarına da hukuka aykırı emir vermeme konusunda kuşkusuz daha duyarlı olacaklardır (Aydın, 2001: 60). Nitekim Anayasada da, kamu hizmetlerinde herhangi bir sıfat ve suretle çalışmakta olan kimse, üstünden aldığı emri, yönetmelik, tüzük, kanun veya Anayasa hükümlerine aykırı görürse, yerine getirmez ve bunu emri verene bildirir. Ancak, üst emrinde ısrar eder ve bu emrini yazılı olarak yenilerse o zaman emri yerine getirir. Bu durumda sorumlu olmaz. Fakat konusu suç teşkil eden emir, hiçbir surette yerine getirilmez, aksi halde yerine getiren kimsenin sorumluluktan kurtulamayacağı (T.C. Anayasası, 1982, Madde: 137) açıkça belirtilmiştir.

2. 2. 1. 2. Görevi İhmal Etmemek

Türk Ceza Yasası'nın 230. maddesine göre ihmal, hangi nedenle olursa olsun görevin savsaklanması ve geciktirilmesi veya üst tarafından verilen emirlerin geçerli bir neden olmadan yapılmaması olarak tanımlanmaktadır. Polisler, yasalarla kendilerine verilen görevleri yerine getirmek ve yetkilerini sınırları içinde kullanmakla sorumludurlar. Nedeni ne olursa olsun, görevlerin savsaklanması ve geciktirilmesi polisin görevini ihmal etmesi anlamını taşır. Görevi ihmal, hem yasal olarak cezalandırılmayı gerektirir, hem de meslek etiğinin ciddi bir ihlali anlamına gelmektedir (Bal ve Eryılmaz, 2002: 109). Nitekim bir çok polis, gerek kasten ve gerekse kendisine yetki ve görev veren mevzuatı bilmediğinden görevini ihmal etmekte ve sonuçta yargılanmaktadır.

2. 2. 1. 3. İşkence ve Şiddetten Kaçınmak

İşkence, bir insana maddi ya da manevi olarak yapılan aşırı eziyet anlamında kullanılır. Dünya Tıp Birliği'nin 1975 yılındaki Tokyo Bildirgesi'ne göre işkence, bir başka kişiden bilgi almak, itiraf ettirmek ya da başka bir amaçla kasti, sistematik ya da kötü niyetli biçimde bir ya da daha fazla kişinin tek başına ya da herhangi bir otoritenin isteğiyle fiziksel ya da zihinsel acı vermesi olarak tanımlanmıştır (Köknel, 1996: 217). Polislerin kendi görüşlerini paylaşmayan insanları hedef seçerek bedenlen ve ruhen eziyet etmeleri kabul edilemez bir davranıştır. İşkence ya da eziyet yalnız fiziksel acıyı değil, psikolojik acı vermeyi de kapsamaktadır (Aydın ve Aydın, 2000: 22). Polisin kanuni sınırlarını aşarak insanlara maddi ve manevi eziyet verecek şekilde davranışlardan uzak kalması meslek etiği açısından da son derece gerekli ve önemlidir. Bu durum polise yönelik kamuoyunda oluşan işkence iddialarını da bertaraf edecektir. Ülke olarak Avrupa Birliği'ne girme sürecinde öne çıkan hususlardan biri de işkence ve kötü muamele durumudur. Her ne kadar tam olarak gerçekleri yansıtmaları da bugüne kadar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Türkiye aleyhine 2000 civarında başvuru yapılmış olup, gerek maddi tazminat yönünden ve gerekse uluslararası alanda ülkemiz çok zor durumlarla karşı karşıya kalmaktadır.

2. 2. 1 .4. Yurttaşlık Sorumluluğu Taşımak

Polisin mesleki sorumluluğu yalnız görev alanındaki hizmet olgusundan kaynaklanmaz. Türkiye Cumhuriyeti'nin bir yurttaşı olarak mesleki sorumluluk bir polis için, toplumun herhangi bir üyesi olmanın getirdiği sorumluluğu da içerir (Aydın ve Aydın, 2000: 22). Polislerde bir vatandaş olarak, toplumsal düzenlemelere, demokratik süreçlere katılırlar, toplumsal bilinç oluşturulması ve kamu hizmetlerinin sağlanmasına yardım ederler. Başka insanların da bu süreçlere katılmalarını teşvik ederek, karar verme sürecinde demokrasinin işlenmesi yükümlülüğünün yerine getirilmesine katkıda bulunurlar (Bal ve Eryılmaz, 2002: 110). Her vatandaşın uyması gereken bütün kurallara, toplumun bir bireyi olarak poliste uymalı, görevinden dolayı kendisine herhangi bir ayrıcalık yapılması talebinde bulunmamalıdır. Hatta kanuni ve toplumsal kurallara uymada örnek bir model teşkil etmelidir.

2. 2. 2. Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi

Profesyonel kavramı; Türkçe'deki "meslek" kavramı ve "profesyonellik" olarak iki anlama gelmektedir. Esas anlamı ifade eden profesyonellik, bir işi gerektiği şekilde ve en üst nitelikte yapmaktır. Amaca ulaşmak için çok çalışmak, zekice davranmak, araştırmacı olmak, kurallara uymak, sebat göstermek, yılmamak gibi. Polis kendi alanında tam bir "profesyonel" olmak durumundadır. Bu anlamlardaki profesyonelce bir davranış mesleki değerlerden biridir (Aydın ve Aydın, 2000: 23). Profesyonellik, bir mesleğin sorunsuz bir şekilde meydana getirilme şeklidir. Pratik bir akıl yapısıdır. Profesyonellik etiği ise bir insanın bağlı olduğu işi oluşturan standartların anlaşılması ve bu işi geliştirici bir biçimde yerine getirme yükümlülüğüdür (Bal ve Eryılmaz, 2002: 182-183). Bir polis işini mükemmel ve hatasız yapmaya çalışıyor ve bu konuda çaba sarf ediyorsa, mesleki profesyonellik etiğinin nihai hedefine odaklanmış demektir.

Bir işi her zaman en mükemmel düzeyde yapamamak insani bir unsurdur. Önemli olan sürekli bir mükemmelliği beklemek değil, bu yönde gayret göstermektir. Hatalar, eksiklikler, yanlışlıklar olabilir; önemli olan bunlardan korkmak, yılmak, kaçmak değil, olanlardan ders alıp ileriye doğru daha iyisi için çabalamaktır. Ancak buradaki hata, eksiklik ve kusurlara gösterilecek hoşgörünün sınırları vardır. Hatanın

tekrarlanma sıklığı ve yapılan hatanın kişilere zarar verme düzeyi hoş görülmesi ve kişiye bir kusurluluk payı tanınmaması mümkün değildir (Aydın, 2000: 109). Polis işinde sağduyulu davranmalı, geçici heyecanlarından ve duygusal kararlardan kaçınmalıdır. Polis yaptığı işe kendini adanmalı, her zaman işini daha iyi yapmanın yollarını aramalı ve doğru ile yanlış ayırmanın minimum olduğu nokta da dahi isabetli kararlar verebilmelidir.

2. 2. 2. 1. Güven Vermek

Güvenlik hizmeti sunarken polisin yetki ve sorumluluklarını bilgili, nazik, eşit ve adil bir şekilde gerçekleştireceğine toplumun inancı olması gerekir. Bir başka ifadeyle insanların polise güveni sonsuzdur. Uzun yıllar içerisinde yerleşen bu vatandaş-polis ilişkisindeki güven ortamının hiçbir şekilde zedelenmemesi gerekir. Bütün polisler toplumun güvenine layık ve saygıdeğer olmalıdırlar (Bal ve Eryılmaz, 2002: 109).

Halkın nazarında polislik mesleğine ilişkin azımsanmayacak itibar ve saygınlık mevcuttur. Bu bağlamda polis, mesleğinin önem ve özelliklerinin bilincinde, gerekli mesleki kapasiteye sahip ve özgüvenleri gelişkin görevlidir. Halkın destek ve güvenini kazanmış bir kurumun aynası olduğu bilinciyle her an dikkatli, temiz ve düzenli bir görünüm içinde, hal ve hareketlerinde de vakur ve takdire namzettir. Etkili bir hizmet sunmanın temel prensibi olarak enerjik ve pozitif duygularla etrafına güven transfer ederken, suçlu veya suç işleme meylinde olanlara karşıda caydırıcı bir yumruk niteliğindedir (Aydın ve Aydın, 2000: 23).

Polis halk tarafından kendisine güven duyulmasını istiyorsa öncelikle gerek görev esnasında, gerekse diğer zamanlarda güven sarsıcı hal ve hareketlerde bulunmaması gerekir. Güvenini kaybetmiş bir polis teşkilatı, yanında halkı bulamayacağı gibi başarılı olması da beklenemez. Halkın ve toplumun polise olan güveni mutlak surette sağlanmalıdır.

2. 2 .2. 2. Mesleki Etkinlik

Tüm kamu görevlileri için söz konusu olduğu gibi, polisin de en önemli sorumluluklarından biri, yurttaşlara sunulan hizmetlerin kalitesini yükseltmek, yerinde ve zamanında etkili hizmet sunabilmek olmalıdır. Bunun için yalnızca verilen işin yapılması değil, bu işlerin en iyi biçimde nasıl yapılabileceği konusunda yaratıcı bir yaklaşım içinde olmak da gerekmektedir. Toplumdaki bireyler güvenlikleri açısından polise bağımlı bir konumdadır. Bir başka ifade ile polis vatandaşlar üzerine gerektiğinde "zor kullanabilme" yetkisi ile donatılmışlardır. Bu ise ona güç sağlarken, aynı zamanda üst derecede erdemli bir karakter ve başka etik sorumluluklar da yüklemektedir (Aydın, 200: 108). Anayasa, yasalar ve hukuki düzenlemeler insanların yaşamları ve mallarının güvenliğini temin etmek için vardır. Bazı insanların yasa ve yönetmeliklere uymada gösterdikleri zaaf öteki insanları zayıf, mağdur ve korunmaya muhtaç hale getirmektedir. Mağdur ve çaresiz insanların korunabilecekleri makam devlet adına polistir. İnsanların kandırılması, aldatılması, yalan-yanlış yöne çekilmesi, istismar edilmesinin karşısında bir polislik kurumu vardır (Bal ve Eryılmaz, 2002: 109).

Polisin vazifesini etkin ve verimli biçimde yerine getirebilmesi mesleki amaçlarından birisidir. Teknik, mesleki bilgi ve beceriyle donanmış olarak işlevini yerine getirmek polislik için kuşkusuz çok kıymetli mesleki bir değerdir. Polisin zaman kullanımı, olaylar karşısında gerekli zamanlamayı yapabilmesi bu etkinliğin unsurlarındandır. Mesleki etkinliği için meslektaşlar arası işbirliği, saygı, güven, yardımlaşma, fedakarlık, bağlılık gibi çok kıymetli değerler mesleğin etkinliği için gerekli etik öğelerdendir (Aydın, 2000: 108). Polislik mesleği, işlerinin başında iken mensuplarının tüm zaman ve yeteneklerini işleri için kullanmalarını gerektirir. Polisler genellikle zor ve tehlikeli durumlarla başa çıkmak zorundadırlar.

Poliste mesleki etkinliğin geliştirilmesi bazı hususların olması gerektiği söylenebilir. Polisler kendileri, meslekleri ve kurumları ile gurur duymalı ve eyleme geçmeden önce düşünerek olası bütün seçenekleri gözden geçirmelidir. Sebatkar, bilgili, becerikli, özenli ve çalışkan olmalı ve hizmetlerin zamanında ve kısa sürede sunmalı. Öz eleştiri yaparak hizmette kaliteyi, devamlılığı ve mükemmelliği yakalamaya çalışırlar. Görev ve sorumluluklarını yerine getirirken takdir ve kişisel yeteneklerini

toplumun menfaatleri için sonuna kadar kullanarak inisiyatif ve risk alabilirler (Aydın ve Aydın, 2000: 23)

Polis, güvenlik hizmetini belli bir ücret karşılığında yapmaktadır. Yaptığı bütün hizmetler onun asli görevi olmalıdır. Yasal mevzuat dışında polise bir takım görevler yüklenmiştir. Asli görevi dışında polise verilen görevlerin alınması polisi daha itibarlı bir kurum haline getirecektir. Dolayısıyla polis, bütün zamanını asli görevi olan toplum yararı için harcayacaktır. Polis görevi esnasında kesinlikle ve kesinlikle halka kötü davranma gibi lüksü yoktur. Çünkü halktan toplanan vergilerle maaş almaktadır. Hem kendisini iyi yetiştirmeli hem de bir meslek mensubu olarak halka örnek olmalıdır.

2. 2. 2. 3. Kendini Geliştirmek

Polis, mesleki profesyonelliğin gerektirdiği eğitim ve uygulamalara erişebilmeli, gerektiğinde üstlerinden talep ederek kendini geliştirmeli ve kendisine bu olanağı verecek çalışma ve uygulamalar konusunda fırsat yaratmalıdır. Bu amaçla, ulusal ve uluslararası düzeyde toplantı, seminer, konferans, kongre vb. gibi bilimsel ve mesleki etkinliklere gerek izleyici düzeyinde gerekse konuşmacı düzeyinde iştirak etmelidir (Aydın ve Aydın, 2000: 25). Polislik mesleği sürekli gelişen, pek çok bilim alanının ürettiği verilerden yararlanılması gereken bir meslektir. Bu nedenle bütün polisler yeniliklere açıktır, teknolojik gelişmeleri izler, onları ve yaratıcı gücünü çalışmalarında kullanır. İş performansını artırmak için kendisine sağlanan eğitim olanaklarından en üst düzeyde yararlanmaya çalışan bir polis mensubu aynı zamanda, suçun önlenmesi için toplumun eğitiminde de sorumluluk üstlenmiş olacaktır. Toplum ihtiyaçlarının sürekli değiştiği ve arttığını dikkate alarak görev yapması gereken polisin kendisini de bu ihtiyaçları karşılayacak biçimde geliştirmesi gerekir. Bu amaç doğrultusunda yalnızca kendisinin değil; eski, yeni tüm meslektaşlarının işe ve çevreye uyum sağlamasında teşvik edici ve yardımcı olacaktır (Bal ve Eryılmaz, 2002: 113).

Çoğu zaman kişiler, kurumlar ve örgütler değişime ve gelişime direnmektedir. Bu direniş kısmen tanıdık rahatlık alanlarının ve bildik çevrelerin çekiciliğine, kısmen de eski alışkanlıkları, eski yöntemleri terk etmemeye bağlıdır. İnsanın olduğu yerde kalması ya da geriye gitmesi çok kolaydır. Ama ileriye doğru hareket etmek çok daha

zordur. İnsan bilmediği şeyin düşmanıdır denilmektedir. Değişim ve gelişme çok hızlı gerçekleşerek teknolojik araç ve gereçlerle de yayıldığından bazen tam olarak uyum sağlanamayabilmektedir. Aslında değişim korkulacak, karşı çıkılacak bir şey olarak değil, aksine bir öğrenme ve kendini geliştirme fırsatı olarak ele alınmalıdır. Kendisini geliştirmeyen bir polisin ne kendisine ne de başkasına faydalı olması düşünülemez.

2. 2. 2. 4. Sevgi Duymak

Sevgi, insanın kendisiyle ve başkalarıyla yaratıcı ve pozitif bir ilişki kurması demektir. Sevgi; sorumluluğu, ilgi ve bakımı, saygı ve bilgiyi, başkasının yetişme ve gelişmesi için istek duymayı gerektirir (Fromm, 1995: 134). Sevgi, yalnızca insanlara yöneltilen bir duygu değildir. Meslekler alanında da yapılan işi sevgiyle yapıyor olmak o meslek için etik bir zorunluluktur. Polisin, mesleğini de sevmesi gerekir aksi takdirde meslek çekilmez bir hal alacaktır. Polislik, yoğun stres altında çalışmayı, sorunlara hızlı ve etkili çözümler üretmeyi gerektiren bir meslektir. Tüm bu zorluklarına karşın, belli amaçlara ulaşmak üzere kurulmuş bir yapının iyi işletilmesi, haz ve doyum verici bir süreçtir. Polisler, sağlıklı insan ilişkileri geliştirerek, hem kamu hizmetlerinin gerçekleştirilmesi hem de vatandaşların gereksinimlerinin olabildiğince karşılanabilmesi için mesleklerini sevmeli ve yeterliklerini artırmak için kendilerini geliştirmelidirler (Bal ve Eryılmaz, 2002: 113).

Polisin, sürekli olarak insanlar için, insanlarla birlikte çalışıyor olması "insanları sevme" olgusunu mesleki anlamda daha ön plana çıkartır. Polislik görevi başkalarına egemen olmanın değil, başkalarına hizmet etmenin bir aracı olarak görülmelidir (Aydın ve Aydın, 2000: 25). Sevgi her şeyin başıdır. İnsan sevgisinin kaynağı, önce kendisiyle barışık olmasına bağlıdır. Kendisiyle barışık olan kişi, herkesi ve iyi olan her olguyu sever. Hatta suç işleyen insanlara bile göstereceği bir tutam sevgi sayesinde topluma yeniden kazandırılmasında ön ayak olabilir. Eğer insanın sevgi problemi varsa bunu saygıya endekslemek lazımdır. Çünkü, saygı sevgiyi doğurur.

2. 2. 2. 5. Hoşgörülü Olmak

Hoşgörü Batı dillerinde "tolerance" sözcüğü, Latince "tolerare" kökünden gelmektedir. Türkçe'de bu kavramın karşılığı "katlanmak", "tahammül etmek", "dayanmak" şeklinde karşılık bulmaktadır (Aydın, 2001: 53). Hoşgörü, insanı, insanlığı anlamak, bilmek, saygı duymaktır. İnsanların birbirlerinden farklı duygu, düşünce, davranış, tutum, eylem biçimleri olduğunu kabul etmektir (Köknel,1996: 257).

Hoşgörü, yasalara ve evrensel etik değerlere aykırı olmadıkça, sevilmeyen ya da onaylanmayan şeylerin varlığına tahammül göstermektir. Hoşgörü, bireysel ve toplumsal bağlamda başkalarına, başkalarının inanç ve düşüncelerine tanınan özgürlüktür. Başkalarının düşünceleri aykırı ve ters olsa bile, tahammül edebilmek ve bunlara özgürlük tanımak, hatta bunun da ötesinde aykırı görüş ve düşüncelere sıcak ve sevecen bir yaklaşım içinde olmak hoşgörünün çerçevesini çizer (Ateş, 1994: 22). Hoşgörü insanın karşısındaki insanla etkileşirken, onunla eşduyum içinde olması etkileşim konusunda onun algılarını tanımaya çalışması, böylece ona tepkide bulunması ve ona belli bir sınır içinde kusurluluk hakkı tanınmasıdır. Hoşgörülü olmak, aynı zamanda bir iç hesaplaşmayı gerektirir. Çünkü bu hesaplaşma olmazsa, hoşgörü yerini ilkesizliğe ve bir tür bağınazlığa bırakabilir (Bal ve Eryılmaz, 2002: 114). Polis toplumdaki her türlü farklılıklara hoş görüyle bakmalıdır. Aksi takdirde bir kesimi hoş görüp diğerine tahammül etmemesi toplumda büyük problemler yaratacağı gibi, bu durum meslek eteğiyle de çelişmektedir. Anayasayla da güvence altına alınan eşit muamele görme hakkı, polise keyfi davranışta bulunmanın aksine adil olma perspektifi öncülüğünde ve hoşgörü yelpazesinin en geniş tarama alanıyla muamelede bulunma görevini yüklemiştir.

2. 2. 2. 6. Tutumlu Olmak

Tutumluluk, örgütü amaçlarına uygun olarak yaşatmak, örgütteki insan ve madde kaynaklarını en verimli biçimde kullanmakla gerçekleşir (Bursalıoğlu,1987: 7). Kıt kaynakların etkin ve verimli kullanımı olarak tanımlanabilir. Kamu kaynaklarının, mesleki amaçlara yöneltilmesi ve kurumsal kaynakların bireysel çıkarlar için kullanılmaması tutumluluğun en önemli öğelerindendir. Sık sık "tasarruf"

genelgelerinin yayınlanması ve kamu kurumlarındaki savurganlığın önlenmesine çalışılmasına karşın, kamu kurumlarında özellikle yöneticilerin makam odalarının donanımından makam araçlarına; kırtasiye malzemelerinden, kurum telefon ve diğer araç ve gereçlerin kullanımına kadar bir çok savurganlık yapıldığı görülebilmektedir (Bal ve Eryılmaz, 2002: 115).

Genellikle gözden uzak kalan, ancak belki de en kıt kaynaklardan biri olan zamanın da etkin olarak kullanılması gerekmektedir. Kamu görevlilerinin, zamanını dikkatle planlaması, önceliklerini belirlemesi, yetkilerinden bir kısmını astlarına aktarabilmesi ve uygun olmayan isteklere nazik bir biçimde "hayır" diyebilmesi, zaman konusunda etkin bir kullanımın ana kurallarıdır (Aydın, 2001: 56). Polisin görevi esnasında kullandığı bütün araç-gereçler devletin olmakla birlikte aslında bunlar halkın parasıyla alınmışlardır. Mesleki araç-gereçlerin amaçlara uygun, kullanışlı, ekonomik olmasına dikkat etmeli, korumalı ve her zaman işlevsel bir halde bulundurulmalıdır.

2. 2. 2. 7. Bağlılık ve Takım Çalışması Yapmak

Polislik mesleği, özellikleri gereği meslektaşların oldukça yakın ve hatta kardeşçesine bağlılık ve güven içerisinde çalışmasını gerektirir. Pek çok farklı birim ve kişinin birlikte çalışmasını da gerektiren polislikte takım çalışması da büyük bir önem taşımaktadır (Aydın ve Aydın, 2000: 27). Bu nedenle polisler; topluma, kuruma ve birbirlerine bağlılık ve sadakat göstermeli, mesleki amaçlara bağlı kalarak bu amaçları başarmak için çalışmalı, hizmetin kalitesinin ve görevin başarılması için birlikte ve uyum içinde bir takım çalışması halinde olmalıdır. Polis mesleğinin ideallerine ve ilkelerine bağlı kalarak insanların iş ve özel yaşamlarında can ve mal güvenliklerinin sağlanmasına kendini adanmayı gerektirdiğini bilmeli ve ona göre davranılmalıdır (Bal ve Eryılmaz, 2002: 115).

Polislik, doğası gereği birden fazla kişi tarafından yerine getirilmektedir. Bir kişi ne kadar başarılı olursa olsun mutlaka başkalarına gereksinim duymaktadır. Unutulmaması gerekir ki, zincirin en önemli halkası zayıf olan halkadır. Polislikte zamanın çoğu meslek üyeleriyle birlikte geçmektedir. Dolayısıyla ailesine yeteri zaman ayıramamaktadır. Eğer birlik beraberlik içinde verimli çalışan bir teşkilat isteniliyorsa

polisin ailesine zaman ayıracağı imkanlar tanınmalıdır. Aksi takdirde ailesine zaman ayıramayan polis problem yaşayacağından gerilimli olacak ve bunu ister istemez mesleğine yansıtacaktır.

2. 2. 2. 8. Yaranma, Dalkavukluk Yapmamak

Rahatsız edici ve sahtekarlık olmasına rağmen yöneticiye yaranma ve dalkavukluk yapmanın başarı için ödenmesi gereken bir bedel olarak görülmesi yaygın bir davranış biçimidir. Personel ve çoğu zaman yöneticiler için iş yaşamında başarılı olmanın yolu, geçimli ve uyumlu olmaktan geçmektedir. Bu aslında oynanan bir "oyundur" ve genellikle yöneticiler de bu oyunu teşvik etmektedirler (Aydın, 2001: 64). Bu süreçte yalnızca yöneticiye yaranılmaya çalışılmaz, aynı zamanda personel birbirini gözetim altında tutmaktadır. Bu durum birlikte uyum içinde çalışan elemanların, son derece olumsuz bir ortam yaratmalarına yol açmakta ve personelin etik dışı davranışlara yönelmesine yardımcı olmaktadır (Aydın ve Aydın, 2000: 27).

Kendisine dalkavukluk yapılan bir yöneticinin, sahip olduğu güç konusunda sağlıklı bir bakış açısına sahip olması ve personelin bu tür davranışlarını teşvik edecek, pekiştirecek yaklaşımlardan kaçınması gerekmektedir. Personelin dürüst davranmalarını sağlamada yöneticiler tarafından kullanılacak en sağlıklı yaklaşım, personelin değerlendirilmesinde yeterliliklerin temel ölçüt olarak alınması ve bunun kararlılıkla uygulanmasıdır (Bal ve Eryılmaz, 2002: 116). Aslında yaranma ve dalkavukluk tedavi edilmesi gereken bir tür hastalıktır. Polislik yapısı gereği maalesef bu tür konulara müsaittir. Yaranma ve dalkavukluk etme tarihin her döneminde olmuştur. Çağdaş bir yönetici asla bu tür ilişkilere önem vermez, engeller. Görevini hakkıyla yapan bir personel mutlak suretle bir gün takdir edileceğini, haklı çıkacağını hatırlardan çıkarmaması gerekir.

2. 2. 2. 9. İş İlişkilerine Politika Karıştırmamak

Her kamu görevlisi gibi, polislerin de tarafsız davranması ve tarafsız hizmet sunması gereklidir. Polisin "politize" olması durumunda, kurum bir güvenlik kurumundan çok politik bir kurum olarak görülecektir (Aydın ve Aydın, 2000: 28).

Böylece, vatandaşlar polislik hizmetleriyle ilgili işlerinde ve sorunlarının çözümünde polis mensuplarından çok, politikacılara başvuracaklardır. Sonunda güvenlik ile politika iç içe geçecek ve polislik mesleği kendi öz değerlerinden çok şey kaybedecektir (Bal ve Eryılmaz, 2002: 116). Günlük hayatta polisi işinde zora sokan durumlardan birisi politik unsurlar olduğu görülmektedir.

Polisin siyasilere gitmesini engellemek için, istek ve taleplerini kendi içinde dile getirip, çözecek bir mekanizma bulunmalıdır. Makul çerçeve içerisinde personelin istekleri karşılandığında, zaten poliste siyasilere gitmeyecek ve etik dışı yollara başvurmayacaktır. Polislik mesleği kesinlikle siyasi bir oluşumdan arındırılmalı, bütün beşeri görüşlere eşit ve adil bir şekilde davranması sağlanmalıdır.

2. 2. 3. Örnek Kişi Olmak İlkesi

Hangi meslek üyesi olursa olsun kişiler, kendi işinde ve toplum önünde örnek bir kişi olarak algılanabilmelidir. Polislik mesleğinin birçok meslekten daha fazla göz önünde bulunmasından her bir polisin, kendi alanında bir "örnek kişi" olabilecek özellikleri taşıması gerekmektedir. Bu anlamda belki "toplumun da önünde bir kişi" olarak görülmesi beklenir. Bir polis, toplumun desteğinin kazanılmasında örnek davranışlar sergileme sorumluluğunu taşır; eylemlerinde ve sözlerinde meslektaşlarına ve topluma örnek olur (Aydın ve Aydın, 2000: 28).

Küçük çocuklara büyüdüğün zaman ne olacaksın? diye sorulduğunda sıkça alınan cevaplardan biri "polis" şeklinde olmaktadır. Halkın gözünde son derece itibarlı olan mesleğin yüceltilmesi, daha fazla saygınlık kazanması mensuplarının yalnız vazifelerinde gösterecekleri başarılarla değil, günlük tutum ve davranışlarındaki özen ve dikkat ile de orantılıdır. Hal ve tavırların, giyim kuşamın ve sosyal hayattaki etkinliği polisin saygın bir mesleğin elemanı olduğunu göstermelidir (Aydın, 2000: 109). Polis yaşantısıyla, davranışlarıyla, görev anlayışıyla kısaca her haliyle topluma örnek olmalı, bir model teşkil etmelidir. Bu durum bireyin hem kendisinin hem de polislik mesleğinin saygınlığını arttıracaktır. Hatta bir zamanlar toplumda nazarında var olan ancak şu an kısmen geçerliliğini yitiren "hiç bir işe giremedinse, bari git polis ol" anlayışını yıkılarak en fazla tercih edilen bir meslek haline getirecektir.

2. 2. 3. 1. Kötü Alışkanlıklardan Uzak Durmak

Özellikle Polisler, alkol, sigara, kumar vb. gibi kötü alışkanlıkları yurttaşların gözü önünde sergilemekten kaçınmalıdırlar (Aydın ve Aydın, 2000: 28). Kişisel açıdan bakıldığında, kötü alışkanlıklar bireyi ilgilendiren bir konudur. Ancak, bu alışkanlıklar işyerine kişisellikten çıkarak, kamu alanını ilgilendiren davranışlar olmaktadır (Bal ve Eryılmaz, 2002: 117). Unutulmamalıdır ki bir polisin sergilediği kötü davranışı sadece ona değil tüm polis teşkilatına mal edilmektedir. Onun için meslek üyeleri sadece kendilerini değil aynı zamanda kurumlarını da temsil ettiklerini unutmamalıdır. Çünkü toplum nazarında saygı olarak kabul gören mesleklerin üyeleri de saygın olmak durumundadırlar.

2. 2. 3. 2. Dedikodu Yapmamak

Genel olarak dedikodu, gerçek olup olmadığı bilinmeden başkalarına kara çalmak, insanları kötülemek, kınamak, suçlamak amacıyla yapılan konuşmalardır (Köknel, 1996: 144). İletişimde açık ve dürüst bir yaklaşımı benimsemeyen bireyler, toplumsal kültürün de etkisi ile birbirlerini yüzüne karşı eleştirmek yerine, bazı sorunları başka bir kişiye çarpıtarak anlatmakta ve başkalarını arkalarından çekiştirebilmektedirler (Aydın, 2001: 68). Bir çok insan kendi başarısızlıklarını, yetersizliklerini, başkalarını arkadan çekiştirerek, davranışlarına kendilerine göre anlamlar yükleyerek gidermeye çalışmaktadır. Bu durumda dedikodu denilen ve genellikle yanlı ve amaçlı yorumları içeren bir yanlış iletişim tarzı gelişmektedir. Bu durum özellikle işyerlerinde büyük ölçüde zaman ve enerji kayıplarına neden olduğu gibi insan ilişkilerini de gerginleştirmekte, bozmakta ve bireylerin birbirlerine güven ve saygı duygularını yok etmektedir (Aydın ve Aydın, 2000: 28). Unutulmaması gereken bir husus, bugün birisini bize eleştiren, dedikodusunu yapan kimse yarın da bizleri muhakkak eleştirecek, dedikodumuzu yapacaktır. Topluma sunulan hizmette aksaklıkların artması dedikoduyu çoğaltacaktır. Bu yüzden herkes görevini yapmalı, hatalar usulüne uygun dile getirilmeli, kurumsal bir hastalık olan dedikoduya mahal verebilecek tutum ve davranışlar kaçınılmalıdır.

2. 2. 3. 3. Dogmatik Davranmamak

Dogmatiklik, daha önce doğru olan bir kavrama, bir inanca, zamanla doğruluğu ortadan kalksa bile bağlı kalmaktır. Dogmatik bir insan, mesleğinde kazandığı kavramlara ve inançlara zamanla ondan kopamayacak derecede bağlanabilmektedir (Bal ve Eryılmaz, 2002: 118). Genelleşmiş bir dogmatiklik, personeli bir ırka, bir dine, bir ulusa, bir topluma, bir mesleki görüşe karşı düşman edebilir. Dogmatik bir kişi, kendi kavram ve inançlarını değiştirmeye ve yenilikleri benimsemeye karşı sonuna dek direnme gösterir (Başaran, 1991: 141-142). Değişim ve gelişme hızla geliştiğinden bugün doğru olarak kabul edilen hususlar geçerliliğini yitirebilmektedir. Polis, sunduğu hizmetlerde dogmatik davranmayarak gelişen şartlara uyum sağlamalı ve hayata tek bir doğrunun değil birden fazla doğrunun olabileceğini idrak etmelidir.

2. 2. 3. 4. Yobaz -Bağnaz Olmamak

Yobazlık ve bağnazlık, inanç ve düşünceleri konusunda tartışmaya yer vermeyen, tek doğru şeyin kendi doğrusu olduğuna inanan, kendi gibi düşünmeyenlere en ağır biçimde saldıran, hoşgörüsüz ve sevgisiz insanları niteler (Ateş, 1994: 33). Bağnazlık, bir insanın, başka her şeyi yok sayarak belli bir konuya saplantı derecesinde önem yüklemesidir. Bağnazlık kimi zaman bireyleri, kitleleri kolayca sarabilen ve aklın denetimi dışındaki eylemlere sürükleyen bir enerji haline dönüşebilmektedir. Oysa insanlar doğuştan ve sonradan kazandıkları özellikleri nedeniyle farklı düşünür ve farklı davranırlar. İnsanların düşüncelerinin farklı olması son derece doğal bir durumdur. Önemli olan bu farklı düşüncelere sahip insanların birbirleri üzerinde tahakküm kurmaya kalkmamalarıdır (Aydın ve Aydın, 2000: 26-29). Polis de insanların bireysel farklılıklarına saygılı olmalı ve herkesin kendisi gibi düşünmeyeceğini doğal karşılaması gerekir. Aslında farklılık toplumda bir zenginlik meydana getirmektedir. Önemli olan polisin bunu kabullenebilme erdemliliğine erişebilmesidir.

2. 2. 3. 5. Bencil Olmamak

Bencillik, insanların başkalarının yararını düşünmeden; kimi kez onlara zarar vererek, davranışlarını yalnız kendi gereksinimlerini giderecek, kendine çıkar

sağlayacak biçimde yönlendirmesidir. Bencil bir insan yalnızca kendisiyle ilgilenir, her şey kendisinin olmasını ister, vermekten hiç bir zevk duymayarak yalnızca almaktan hoşlanır (Bal ve Eryılmaz, 2002: 118). Bencil insan, dış dünyaya yalnızca ondan elde edebileceği şeyler açısından bakar, başkalarının gereksinimlerine ilgi duymaz, onların kişilik bütünlüğüne ve değerine saygı göstermez (Fromm, 1995: 158). Güvenlik hizmetlerini yerine getiren polisler, işbirliği ve ekip çalışması içinde başarıya ulaşabilirler. Bencillik hem başkalarına maddi, manevi zarar verebildiği gibi hem de görevin gerektiği gibi yapılmamasına yol açar. Bencillik sadece kendini düşünmek, kendi menfaatlerini gözetmek durumu olmakla birlikte hastalık olarak da düşünülebilir. İnsanlar bencil davranmayıp her şeyi paylaştıklarında daha huzurlu ve mutlu olduğu görülmektedir. Çünkü hayat paylaşmayı gerektirir ve paylaşıldıkça daha da güzelleşir, anlamlı hale gelir.

2. 2. 4. İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi

İnsan ilişkileri, insanın ilişki kurduğu kişilerden ve içinde bulunduğu ortamdan aldığı etkileri, kendi var gücü içinde işleyerek, karşısına tepkide bulunmasıyla ortaya çıkan etkileşimin ürünüdür (Başaran, 1992: 14). Yönetimde olumlu insan ilişkileri, hem amaçlanan üretimin gerçekleştirilmesi hem de personelin doyumunun sağlanması açısından gereklidir. Bu anlamda, yönetimde insan ilişkileri, insanlar için, insanlarla birlikte etkili biçimde çalışabilme becerisidir. Sağlıklı insan ilişkileri için bireylerin yetenek ve güçleri kadar zayıf yanlarının ve gereksinimlerinin neler olduğunun anlaşılması gerekir. İnsan ilişkilerinin niteliği, başarı ya da başarısızlığın belirleyicisi olmaktadır (Aydın ve Aydın, 2000: 30).

Polis her gün farklı yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey ve kişilikteki yüzlerce insanla ilişki içinde olmak durumundadır. Bu iş ilişkileri içinde üretilen hizmetin kalitesi ve iş yaşamından doyum sağlayabilmek için insan ilişkilerine büyük bir önem vermeleri gerekmektedir. Sağlıklı insan ilişkileri, öncelikle polislik mesleğinin gerektirdiği bilgi, beceri ve tutumları kazanarak fedakar, saygılı, sakin, nazik, ölçülü ve duyarlı olmalarını gerektirir (Bal ve Eryılmaz, 2002: 119). Mesleği gerektiği gibi gerçekleştirmek ve bu arada etik değer ve ilkeleri ihlal etmemek için meslektaş ve halkla kurulan iletişimin doğru, inandırıcı ve açık bir şekilde olması gerekir. Gerek

kurum içinde gerekse kurum dışında polis görevlileri yazılı ya da sözlü iletişim kurarken etkili iletişim yolları kullanmalıdırlar (Aydın ve Aydın, 2000: 30).

Örneğin, bir polis, bir meslektaşı ya da vatandaş ile konuşurken kontrolünü kaybetmek ya da aşırı sinirlenmek yerine bu kişilerle işbirliği kurmanın yollarını aramalıdır. Polis, insanlarla iletişimde sempatik ve sevecen davranış içerisinde olmalı, onlara karşı saygılı ve uygun bir dil kullanmalıdır. Herhangi bir provokasyonla karşılaştığında polis, nezaket ve sükunetini korumalıdır. Polis, insanların ilgi ve ihtiyaçlarına karşı duyarlı davranmalı, konuşmalarında ve şakalarında insanları yaralayabilecek bir dil kullanmaktan kaçınmalıdır. İnsanların farklılıklarına karşı hoşgörülü ve açık fikirli davranmalıdırlar. Yanlış görüş ve düşüncelerini doğru olanlarla değiştirmeye gönüllü olmak açık olmanın ilk koşuludur (Bal ve Eryılmaz, 2002: 119).

İletişimdeki önemli unsurlardan biri açıklık/şeffaflıktır. Açıklık, karşılıklı iletişimi gerektirir. Kişiler arası açık iletişimden söz edebilmek için, iletişime katılanların yüz yüze olmaları, katılımcılar arasında karşılıklı bir ileti, alış-veriş sürecinin olması ve söz konusu iletilerin sözlü ya da sözsüz olması gerekmektedir. Tarafların ilgili konu hakkında birbirlerinden gizledikleri hiçbir şey olmamalıdır (Aydın ve Aydın, 2000: 30). Açıklık konusuna ilişkin bir başka olgu da yapılan işlerde açık olmaktır. Verilen kararlarda ve eylemlerde gizli kapaklılık, halkta güvensizlik ve kuşku yaratır. Polisler eylemlerinde açık olmak kadar, eylemleri hakkında ilgili kişi ya da gruplara hesap verme açıklığını da gösterebilmelidir (Bal ve Eryılmaz, 2002: 119).

Meslek içi iletişimde ise; çoğu yönetici, "ast astlığını, üst üstlüğünü bilmelidir" düşüncesi ile astlarının düşüncelerini açıkça söylemelerine karşı çıkmaktadır. Açık sözlülük astları, yöneticilerin gözünde sevimsiz kılar. Bazı yöneticiler ise bırakın astlarını kendilerinin açık sözlü olmalarının bile tehlikeli olacağını düşünmektedirler (Aydın ve Aydın, 2000: 31). Diğer bir yandan, polisin çalışmalarına ilişkin kişiden veya toplumdan eleştiri gelebilir ki; günlük hayatta bunları sık sık görüyoruz. Bu eleştirilerden polisin olumsuz etkilenmemesi, açık olması gerekir. Her kamu görevlisi gibi polisin de açık davranabilmesi için eleştiriye açık olmaları gerekir. Eleştirinin fazlalığı gerçekte bireye/kuruma verilen önemi gösterir (Aydın, 2000: 110). Kuşkusuz eleştiri derken burada kastettiğimiz olumlu tavır içinde yapıcı, ufuk açan gerçek

eleştirilerdir. Yoksa kendi amaçlarına ulaşmak için polisi kötölemek amacıyla yapılmış eleştiriler kastedilmemektedir. Eleştirinin amacı, gözlenen bir davranışı, beklenen davranış ile kıyaslamak, benimsenen ya da benimsenmeyen yönlerini açıklamaktır. Eleştiriler amaçlı, anlamlı, gerçekçi, inandırıcı, güven verici, yapıcı, esnek, nesnel, çıkarsız ve kişiye özel olmalıdır (Bal ve Eryılmaz, 2002: 120).

Yöneltilen eleştiriler görmezlikten gelinmemelidir. Eleştiri ve yorumlar polis için mesleki kaliteyi yükseltici bir fırsat olarak değerlendirilmelidir. Her eleştiri iyice analiz edilmeli ve mesleki bir teşvik aracı olarak görmeli "profesyonelce" karşılamalıdır. Dolayısıyla küçük hata ve yanlışlıkların bile eleştirilmesine hoşgörü ile bakılması mesleki bir düstur olmalıdır. Eleştirilere karşı duygusal ve heyecanlı tepkiler göstermek polisin bulunduğu konumu yüceltici bir yaklaşım değildir; tersine, insanların gözündeki yardımsever, müşfik, babacan kimliğini bozacak tavırlardır (Aydın, 2000: 110). Aslında topluma hizmet sunan birimlerin eleştirilmesi son derece doğal karşılanmalıdır. Sunulan hizmette herhangi bir eksiklik ve hata varsa düzeltme yoluna gidilmelidir. Polislik kurumu her türlü eleştiriye açık olmalı ve eleştirilmekten çekinmemesi gerekir. Netice itibariyle hizmeti yerine getiren insanlardır, bunların da hata yapması gayet doğaldır. Önemli olan bu eleştirileri olgunlukla karşılayarak, hizmetin aksayan yönlerini ve olumsuzlukları bertaraf etmektir. Ancak burada unutulmaması gereken önemli husus eleştirilerin belli ölçüler içinde yapılmasıdır.

2. 2. 4. 1. İnsana Saygı Duymak İlkesi

Polislik mesleğinde hizmetin temel hedefi insandır. Polis günlük hayatta devamlı olarak değişik olaylar ve insan ilişkileriyle iç içedir. İnsanların birbirleriyle olan sorunlu ilişkileri çok zaman polisin devreye girmesiyle sonuçlanmaktadır. Birçok kişi sürtüşme içerisinde, isteyerek ya da istemeyerek suçlu duruma gelebileceği gibi, mağdur duruma da düşebilir. O anda yasalar ihlal edilmiş ya da edilmemiş olabilir. Ortada büyük bir vahşet ya da küçük bir anlaşmazlık da olabilir. Bir polis görevinin neler olduğunu ve nasıl hareket etmesi gerektiğini en iyi şekilde biliyordur. Ama görevi yerine getirirken hatırdan çıkarılmaması gereken önemli bir husus, karşısında bir "insan"ın var olduğudur (Aydın, 2000: 111).

İnsan, her şeyden önce insan olduğu için değerlidir. İnsanın değeri ve onuru, insan ilişkilerinin temel taşı niteliği taşır. İnsan canlı varlıklar içinde en gelişmiş olan, düşünen, akıl yürüten, iletişim kuran, gelecek için planlar yapan bir varlıktır ve bu yönleri ile saygıdeğerdir (Aydın, 1993: 73). Saygılı olmak, korkmak veya çekinmek değildir. Saygılı olmak, bir insanı olduğu gibi görebilmek, onun kişiliğini ve biricikliğini fark etmek demektir (Fromm, 1995: 125). Yapılanlar yanlış, kötü ya da cezalandırılması gereken davranış ve eylemler olabilir. Ancak insanlar suçları ne olursa olsun her zaman için insana layık bir davranışla karşılaşmak isterler. İşte bu bağlamda, zor görevler içerisindeki polislerin ilkelerinden biri "insana saygı" duyulması ilkesidir (Aydın, 2000: 111).

Polis hizmet sunduğu halkın can ve mal güvenliğinin koruması temel görevidir. Bu amaçla polis insanların iyiliğini sağlamak için ve insanlara sevgi ve nezaketle hizmet etmelidir. Hizmet bilinci içinde insanların her türlü yasal girişimlerinde onlara ihtiyaç duydukları yardımı sağlarken, polis bu hizmetler sırasında insanlara herhangi bir zarar vermekten özenle kaçınmalıdır (Bal ve Eryılmaz, 2002: 121). Saygı olgusu çerçevesinde polis bütün insanların değer ve ilkelerine eşit, adil ve nazik biçimde saygılı davranır. Herkesin özel hayatına, bireysel hak ve kararlarına saygılı olmak mesleğin değerlerindedir. İnsanlara kendilerine davranılmasını istedikleri gibi davranacak olan polis, insanlara yaşamları ile ilgili önemli kararlar verebilmeleri için gerekli olan bilgileri sağlamalı ve insanların arasındaki farklılıklara karşı saygılı olmalıdır (Aydın ve Aydın, 2000: 32). Kendisine, mesleğine ve en önemlisi halkına saygı duymayan bir polislik anlayışı dünyanın hiçbir yerinde kabul edilemez bir gerçektir. Polis öncelikle toplumda saygının bir yer edinmek istiyorsa, bütün olumsuzluklara rağmen insanları, halkı sevmelidir. Çünkü insanın yapısında sevgi, saygı ve olduğu gibi kabul edilme isteği vardır. Bu hususları göz ardı eden hiçbir kurum, örgüt ve kişi başarıya ulaşamaz.

Eşit saygı ilkesi, eşit düzeydeki durumlara saygıyı gerektirir. Başkalarının bize davranmasını istediğimiz gibi bizim de onlara aynı şekilde davranma yükümlülüğümüz vardır. Eşit saygı ilkesi üç temel düşünceye dayanmaktadır.

1. İnsanları araç olarak görmekten ziyade amaç olarak görmektir. Onların bizim amaçlarımızı gerçekleştiren kişiler olarak görmemeliyiz. Onlarında amaçlarına saygı

göstermeliyiz. İnsanları sadece kendi menfaatlerimize hizmet eden eşyalar, nesnelere, objeler olarak görmemeliyiz ve davranmamalıyız.

2. İnsanların tercih yapma hürriyetlerine saygı göstermeliyiz. Hatta onlara katılmasak bile, onların tercihlerine saygı göstermeliyiz. Bu insanların karar vermelerini sağlamak için onlara öncelik vermemizi gerektiriyor. İnsanların, bunu yapabilecek bilgi ve eğitimlerinin olduğunu girebilmek büyük bir önem taşımaktadır.

3. İnsanlar ne kadar farklı olursa olsunlar, eşit değerde oldukları kabul edilmelidirler. Bu tüm insanların yetenek ve kabiliyetlerinin eşit olduğu anlamına gelmeyeceği gibi insanlara nasıl davranılacağına etki eden, kendilerine ilişkin farklılıklarını da göz ardı edileceğini gerektirmez. Bu insanların eşit temel haklara ve düşüncelerinin de eşit değere sahip olduğu anlamına gelmelidir (Strike, Haller ve Soltis, 1998: 17).

2. 2. 4. 2. Hakarete Bulunmamak

Sözlü taciz olarak değerlendirilebilecek olan hakaret ve küfür sözel bir şiddet gösterisidir ve tüm şiddet gösterileri gibi saldırganlık içermektedir. Hakaret ve küfür, basmakalıp sözcüklerle başkalarının kişiliğine saldırmaktır. Başkalarına küfür ya da hakaret ederek saldıran insanlar, onların kişiliğini küçültüp, örseleyerek kendi bencil kişiliklerini yücelttiklerine inanırlar (Köknel, 1996: 142). Halkın kişilik sahibi bireyler olduğunu unutan polisin hakaret ve küfürlerinin vatandaşları da şiddete yönlendirerek üzücü olayların yaşanmasına yol açabileceği gerçeği unutulmamalıdır (Bal ve Eryılmaz, 2002: 122).

Polisin toplumsal bir konuda en büyük işlevi, ortamı yatıştırıcı sözler söylemesi, hareketlerde bulunmasıdır. Toplumun belli bir kesimi, ortalığı karıştırarak kötü amaçlarına ulaşmak isteyebilirler. Ancak polis bu oyunlara gelmeyerek öfke ve sinirine hakim olmayı öğrenmeli ve karşı tarafı tahrik edici söz ve davranışlardan kaçınmalıdır. Hangi düşünce, inanç, gelenek ve görenek olursa olsun hakaret ve alay ederek küçük düşürücü davranışlardan kaçınılması gerekir.

2. 2. 4. 3. Şiddet-Baskı-Saldırganlık Göstermemek

Şiddet sözcüğü, aşırı duygu durumunu, bir olgunun yoğunluğunu, sertliğini kaba ve sert davranışı nitelendirir. Saldırgan davranışlar, kaba kuvvet, beden gücünün kötüye kullanılması, yakan, yıkan, yok eden eylemleri içermektedir. İnsanda saldırgan davranışlar kalıplaşmış olup, kızgınlık ve öfke durumunu dışa yansıtan yüz ifadelerinden ya da bir sözcükten, doğayı, canlıyı yakan, yıkan, yok eden şiddet eylemlerine kadar yayılabilir (Köknel, 1996: 20). Genellikle iki tür şiddetten söz edilebilir. Birincisi, şiddetin "araç" olarak kullanıldığı, belirli hedeflere varmak için şiddet yoluyla başkalarına zarar verilmesi ya da caydırıcı bir etki yaratılmasıdır. İkinci tür ise, bir "dışavurum" olarak şiddet kullanımınıdır. Burada şiddet ister bireysel, ister kolektif olsun bir amaçtır ve sonucu dikkate alınmayan kötü bir eylemdir (Ünsal, 1996: 30). Polis şiddet kullanması bir dışavurum olarak değerlendirilecek olursa, bu duygu durum pozisyonundan kurtulma ve kendine hakimiyetin önemi benimsetilerek bütün toplumda ve kurumda nefretle anılan ölçüsüz ve orantısız "şiddet kullanma" zaafına düşmesi engellenmelidir.

Polis önünü tıkayan engelleri ortadan kaldırmak için şiddet kullanmamalıdır. Şiddet içeren eylemleri bireyin doğrudan kendisine yapıldığı gibi, hiç ilişkisi bulunmayan birey ya da nesnelere yönelik olabilir. Örneğin üstlerine kızan, engellenen bir polis, bu engellenmişliğini şiddet olarak olayla hiç ilişkisi olmayan yurttaşlara da yöneltebilir (Aydın ve Aydın, 2000: 33). Diğer yandan zor kullanma gücüne başvurarak durduk yerde insanları yıldırma, korkutma polislik etiğinde de kabul edilemez. Aynı şekilde bir polisin bedensel ya da cinsel tacizde bulunması polislik mesleğiyle asla bağdaştırılmayacak son derece kötü hareketlerdir. Bireysel ve kurumsal saygınlığın korunmasından birinci derecede sorumluluk duyan bir polis bu tür kötü tavır ve davranışlar içerisine girmemelidir (Bal ve Eryılmaz, 2002: 123). Unutulmamalıdır ki, şiddet, baskı, saldırganlık, yasaklama gibi hususlar beraberinde hep başka olumsuzları getirmektedir. Yası dışı istek ve talepler varsa usulüne uygun olarak halletme yoluna gidilmelidir. Bir meslek üyesinin sergilemiş olduğu olumsuz bir tutum ve davranış medya da yer aldığı anda, toplum nazarında bütün teşkilat zan altında kalmakta ve bu davranıştan olumsuz etkilenmektedir.

2. 2. 4. 4. Özel Hayata Saygılı Olmak

Kişisel yaşam ve davranış başkaları tarafından bilinmemesi gereken ve özel mahiyet taşıyan bir olgudur. Özel hayata girilmemesi ve korunması günümüzün önemli değerlerinden biri olup, polislik mesleğinde ayrı bir önem taşımaktadır. Polis kişisel değerlere ve mülkiyet hakkına saygılı olmalıdır. İşinin gerektirdiği ve yasaların öngördüğünün ötesinde polis kişilerin özel hayatına müdahale etmemelidir (Aydın, 2000: 113).

Olaylar ve hadiseler esnasında kişilerin mahrem hayatlarının korunması, polisin sorumlulukları arasındadır. Örneğin günümüzde medyanın kendilerine ait mesleki değerleri ihlal ederek kişiler hakkında görüntü ve bilgi alarak yayınlamaları özel hayattaki mahremiyeti kolayca çiğnemektedir. Polis özel hayatın korunmasını mesleki bir değer olarak almalı ve sağlamaya çalışmalıdır (Aydın ve Aydın, 2000: 34). Herhangi bir olayda taraf olan mağdur veya zanlı, haklarında kesinleşmiş herhangi bir karar olamadan ve şahısların izni alınmadan medyaya teşhir edilmesi son derece etik dışı bir davranış örneğidir. Kişiler suçlu olmasa bile, özel hayatları medyaya yansıdığından toplum nazarında suçlu görülmektedir. Polis özellikle kişilerin özel ve mahrem sayılan mesken, ev, işyeri, vb. gibi yerlere izinsiz girmemeli ve görevinden dolayı kişilerin özel yaşamlarına ilişkin sahip olduğu bilgilerin korunmasına özen göstermelidir. Herkes hayatını istediği gibi sürdürme hakkına sahiptir. Polis bunu beğenmeyebilir ama saygı duymasını bilmelidir.

2. 2. 4. 5. Sır Saklamak

Sır saklama polisin göreviyle ilgili mesleki bilgileri dışarıya taşımaması ve görev gereği kişiler hakkında elde edilen bilgilerin saklanması olarak iki boyutta değerlendirilebilir. Mesleki sırların korunmaması hem bir suç durumudur hem de etik bir ihlaldir. Polis, özel hayatında mesleki konuları hiçbir zaman sohbet konusu etmemelidir. Polislik görevi çok büyük ölçüde gizlilik gerektirir. Bu gizliliğin sağlanamaması, polise duyulan güveni zedeleyeceği gibi güvenlik hizmetinin "felce uğraması" anlamına gelmektedir (Bal ve Eryılmaz, 2002: 123).

Kişilerin, özel hayatlarının korunmasının öğelerinden biri de kişiye ait bilgilerin gizliliği ve sır olarak saklanmasıdır. Polis yaşanan olaylar çerçevesinde kişilere ait çok sayıda özel ve gizli bilgiye erişebilmektedir. Bu bilgilerin gerek soruşturmalar sırasında gerekse daha sonra büyük bir titizlikte koruması ve saklanması ve dışarıdan gelebilecek bu konudaki taleplere asla yanıt vermemesi gerekir. Sır saklamak hem hak hem de bir görevdir (Aydın, 2000: 113). Örneğin gizlice telefonların dinlenmesi polisin kabul edemeyeceği, polislik mesleğini zora sokan girişimlerdenir (Aydın ve Aydın, 2000: 34). Usulüne uygun verilmiş bir kara olmadıkça şahıslara ait telefonların dinlenilmesi hem suçtur, hem de elde edilen bilgiler delil olarak kabul edilmemekle birlikte etik dışı bir davranıştır. Bu çerçevede, yasa dışı yollarla kişilere ait bilgilere erişilmesi meslek etiğine ters bir davranıştır. Ayrıca tutanaklar, suç delilleri, kişilerin özel ilişkileri, banka hesapları ticari sırları, kişisel ve sağlıkla ilgili kayıtları gibi şahıslara ait gizlilik içeren bilgilerin ihmal yada çıkar sağlamak amacı ile başkalarına açıklanması meslek etiği ile bağdaşmamaktadır.

2. 2. 4. 6. Hak ve Özgürlükleri Korumak

Hak ve özgürlükler bir arada kullanılan ancak birbiriyle karıştırılan kavramlardır. Özgürlük kavramı, bireyin bir şey yapma ya da yapmama serbestliğidir. Birey, devlet ya da herhangi başka bir güç tarafından, herhangi bir şey için zorlanmamayı, baskı altında tutulmamayı ifade eder. Hak kavramı ise, özgürlükten daha geniş bir anlam taşıyarak yalnızca serbest olmayı değil, bunun yanı sıra devletten ya da toplumdan bazı istemlerde bulunmayı içermektedir (Uygun, 1996: 9). Genellikle yasa dışı davranış ve eylemler polisin görev alanına girmektedir. Burada polisin işlevi, mecazi bir ifade ile, "çizgi dışına" çıkılmasına engel olmak ve çıkanları yakalayıp yargıya teslim etmektir. Bu durum yasa ve kurallara uyan masum insanları korumakla da ilgilidir. Devlet, Anayasa ve yasalar aracılığıyla kişilere bazı hak ve özgürlükler tanımıştır. Polis, kişilerin yasalarca kendilerine tanınmış bu haklarını kullanabilme teminatıdır. Vatandaşın yasalarca tanınmış olan hak ve özgürlükleri kullanabilme fırsatının korunması polisin mesleki ilke ve değerlerinden biridir (Aydın, 2000: 112).

Türkiye'nin, Avrupa Birliği'ne tam üyelik sürecinde karşılaştığı güçlükler, genellikle demokratikleşme ve insan hakları uygulamasından kaynaklanmaktadır.

Türkiye, su alanlarda gerçekleştirdiği milli ve milletlerarası faaliyetlerine rağmen, Avrupa Birliği'ne tam üyelik için yetersiz görülmektedir (Gözlügöl, 1999: 274). İnsan hakları, insanın insan olma özelliği nedeniyle sahip olduğu dokunulmaz, devredilmez vazgeçilmez nitelikte ve kişiliğe bağlı haklardır. İnsan haklarının iyi anlaşılması ve bireylerin bu haklarına saygılı olmak, bir polisin meslek etik değerleri arasında öncelikle yer alması gereken unsurdur. Polis insan haklarına, demokratik ve bireysel haklara daima saygılı ve koruyucu tutum içerisinde olmalıdır (Aydın ve Aydın, 2000: 34). Temel hak ve özgürlüklerin korunması ve uygulanması, çağdaşlaşma ve medeniyetin vazgeçilmez temel bir göstergesidir. Bu itibarla çağı yakalamak ve küçülen dünyada yeniden medeniyetin beşiği olmak gibi yüce bir ideale sahip ülkemizin ve onu oluşturan kurumlardan biri olan polisin, gerektiğinde görevinden de ödün vermeden karalılıkla bu konunun uygulayıcı olması gerekir. Herkes temel hak ve özgürlüklerin artık ulusal değil evrensel ve temel bir sorun olduğu gerçeğini kabullenmelidir.

2. 2. 5. Eşitlik ve Adalet İlkesi

Eşitlik, yasaların uygulanması, düzenin sağlanması, can-mal güvenliklerinin ve Anayasa tarafından kabul edilen hakların kullanılması adil ve eşit biçimde davranılmasıyla olanaklıdır. Bu hedefe ulaşılabilmesi, polisin vatandaşlara konumları ve suçları ne olursa olsun herkese aynı eşit standartta davranması gerekmektedir (Bal ve Eryılmaz, 2002: 125). Eşitlik, yararların, sıkıntıların, hizmetlerin dağıtılmasında uygulanacak sınırların belirlenmesini içerir. Burada önemli olan polisin ilkesel olarak tarafsız kalma, eşit davranma, ayırım gözetmeme şeklindeki ilkesel bir yaklaşımın bilincinde olmasıdır. Eşitlik, dürüstlük ve adalet kavramları ile bütünleşmiş bir kavramdır. Eşitlik kavramı temel bireysel eşitlik, kısmi eşitlik ve blokların eşitliği olarak ele alınmaktadır (Aydın, 2001: 48-49).

İnsanlar ne kadar farklı olursa olsunlar, eşit değerdedirler. Bu durum tüm insanların yetenek ve kabiliyetlerinin eşit olduğu anlamına gelmemelidir. Ya da bu durumun insanlara nasıl davranılacağına etki eden, kendilerine ilişkin farklılıklarını da göz ardı edileceğini gerektirmez. Bu insanların eşit temel haklara ve düşüncelerinin de eşit değere sahip olduğu anlamına gelmektedir. Doğal yeteneklerine bakılmaksızın her bir insana eşit fırsatlar verilmelidir. Demokratik bir seçimde, herkesin bir oy hakkı

vardır. Her oy bir diğ er oyla aynı değ er sahiptir. Hiç kimse, kendi mutluluğ unu baş kalarının mutluluğ unun önüne geç irme hakkına sahip değ ildir. Kiş isel olarak herkes eş it değ erdedir (Strike, Haller ve Soltis, 1998: 17).

Eş itlikten söz ederken aynı zamanda bir "adil davranma" durumundan söz edilmektedir. Burada belki, insanlara eş it muamele etme anlamında bir "polis adaleti"nden söz edilebilir. Polisin adaletli davranması, kendi davranış ve eylemlerinin taraf tutmadan herkese aynı standart ve eş itlikte yönelmiş olması demektir. Günlük uygulamada bu durumla çeş itli biçimlerde karşı laşı lsa da en bilinen uygulama örnekleri polisin kiş ilere temin edilmiş olan ırk, cinsiyet, milliyet, dil, din, politik düş ünce, ekonomik durum, eğitim, sosyal pozisyon ve diğ er kiş isel hak ve hürriyetler açısından yanlı davranmamasıdır (Aydın ve Aydın, 2000: 34-35). İnsanların ahlaki eş itliğ i evrensel bir değ erledir. Her birey, insan olmak bakımından baş kalarıyla eş it değ ere sahiptir. Bu değ er ise herkesi eş it muamele edilmesini ve eş it saygı gösterilmesini gerektirir (Yalç ınkaya, 2002: 7). Eş itlik, kamu otoritesinin hiç bir ayırım gözetmeksizin herkese eş it, adil ve tarafsız olarak yansıtılmasıdır. Günümüz Türkiye'sinde bilinen bir gerçek var ki, kanunlar herkese aynı şekilde uygulanamamakta, makam, mevki, itib ar ve nüf uz sahibi kiş ilere "daha eş it" bir yaklaş ım sergilenmektedir. Vatandaşı a eş it, adil ve tarafsız davranacağı na dair yemin ederek göreve baş layan bir çok polis, zamanla sistemin ters iş leyen ç arkları arasında bu hasletlerini kaybedebilmektedir.

2. 2. 5. 1. Adaletli Olmak

Temelinde eş it toplumsal koş ullar ve olanaklar içinde tüm insanların özgürce ve çok yönlü geliş mesini, eş it hak ve sorumluluğ un paylaşı ldığı bir toplulukta kiş ilerin yaratıcı olarak iş görebilmesini, herkese temel eş it hak ve ödevler tanınmış olmasını, kiş inin erdemlerinin toplumca ve toplumun tüm üyelerince güvence altına alınmış bulunmasını ön gören ve dile getiren etik ve hukuk ilkesidir (Çalış lar, 1983: 9).

Genel olarak adalet, eş itlere eş it davranmayı içerir. Örgüt açısından adalet, iş görenlere, örgüte katkıları oranında haklarını; kurallara aykırı davranmaları oranında da ceza verilmesi olarak tanımlanmaktadır. Adalet kavramı, hak dağı tıcı adalet ve düzeltici adalet olmak üzere ikiye ayrılır. Yöneticiler, örgütte görevlerin, yükümlülüklerin,

sorumlulukların ve yararların eşit bir şekilde dağıtılmasından sorumlu olmakla hak dağıtıcı adaleti yerine getirirler. Ancak bu yeterince sağlanamadığı durumlarda , bu durumdan zarar gören ya da haksızlığa uğrayan kişilerin düzeltici adaletin işletilmesini ister ve beklerler (Aydın, 2001: 48-49). Toplumda adaletin ilk kapısı karakol olarak kabul edilmektedir. Herhangi bir nedenle zarara uğrayan bir kişi, hakkını aramak için ilk başvurduğu yer karakol olacağından, dolayısıyla polisle (belki de ilk defa) karşı karşıya geleceğinden, burada polis tarafından gösterilecek ilgi, alaka ve davranış biçimi büyük önem taşıyacağı açıktır. Polisin, adalete dayanarak hakkını aramak için baş vuran vatandaşa karşı sergileyeceği tutum ve davranış, şahsın adalet mekanizmasına ve (dolayısıyla devlete) olan güveni zedeleyecek veya güçlendirecektir.

2. 2. 5. 2. Hukukun Üstünlüğünü Egemen Kılmak

Hukuk açısından en büyük değer kuşkusuz "adalet"tir. Adalet, temelinde eşit toplumsal koşullar ve olanaklar içinde tüm insanların özgürce ve çok yönlü gelişmesini, eşit hak ve sorumluluğun paylaşıldığı bir toplulukta kişilerin yaratıcı olarak iş görebilmesini, herkese temel eşit hak ve ödevler tanınmış olmasını, kişinin erdemlerinin toplumca ve toplumun tüm üyelerince güvence altına alınmış bulunmasını öngören ve dile getiren etik ve hukuk ilkesidir (Aydın ve Aydın, 2000: 35).

Hukukun üstünlüğü ve adalet ilkesinin yaşama geçirilmesiyle, hukuk düzeninin toplumda egemen kılınması, hukuk üzerinde politik baskı olmaması, yasaların kişilere göre çifte standartlı olarak uygulanmaması, suçlunun kısa sürede yakalanıp cezalandırılması, yargısız uygulama yapılmaması, yetkili kişi ve kuruluşların yasalara saygılı olması, hukuk sisteminin sağlıklı ve düzenli çalışması sağlanmış olur. Böylelikle, bireye ve topluma güven, huzur, mutluluk ve rahatlık gelir (Köknel, 1996: 262). Toplumda hukukun üstün kılınmasında polis görevlilerinin büyük bir payı ve katkısı vardır. Bu nedenle polis daima insanların hizmetinde, yapacağı bütün iş ve işlemlerinde hukukun üstünlüğü gözeterek yerine getirmesi ve bu ilkeye sıkı sıkıya bağlı kalmanın etik bir gerekliliktir. Şüphesiz hukuk kuralları üstün kılınarak topluma sunulan hizmetler herkesin takdirini kazanacak ve daha az eleştirilecektir. Zaten Cumhuriyetimizin temel niteliklerinden biri de "hukuk devleti" olmaktır.

2. 2. 5. 3. Laiklik

Laiklik, yönetenlerin, yönetme yetkilerini tanrıdan ya da dinden değil, halktan aldıkları bir yönetim biçimidir. Laiklik, bir kimsenin inanç ve düşünce özgürlüğüne karışılmaması, din ve vicdan özgürlüğünün devletçe güvence altına alınmasıdır (Ateş, 1994: 25). Din ve inançlar konusundaki seçim, bireylerin iç dünyasının en dokunulmaz alanıdır ve öyle olmalıdır. Bireyler inançları konusunda dilediği dine ya da inancı seçmesi ve bu inancından ötürü kınanmaması, suçlanmaması ve bunları açıklamaya zorlanmaması olarak tarif edilebilir (Aydın, 2001: 55). Kısaca laiklik, din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması anlamında kullanılmaktadır. Polis farklı inançlara sahip toplumun bütün kesimine güvenlik hizmeti sunduğu düşünülduğünde, gerek kendisi ile aynı inancı taşıyan ve gerekse farklı bir inanç taşıyan insanlara karşı tutum ve davranışlarında eşit mesafe de olması gerekir. Anayasa ile güvence altına alınmış olan din ve inanç hürriyetini zedeleyici bir davranışta bulunmamalı ve hiç kimseyi inancından dolayı rencide etmemesi gerektiği düşünülmektedir. Polis görevini yaparken toplumdaki farklı inançlara sahip herkesi kucaklayabilmeli ve inancından dolayı kimseye bir ayrımcılık yapmaması gerekir.

2. 2. 5. 4. Tarafsız Olmak

Tarafsızlık ya da nesnellik, insanın bireyleri ya da nesnelere oldukları gibi görebilmesi ve bu görüntüyü bireyin kendi istek ve korkuları ile oluşturduğu görüntüden ayrabilmesidir. Nesnel olabilmek kişinin duygularını değil, aklını kullanmasını gerektirir. Bireylerin nesnel olabilmeleri, karşısındaki birey ya da nesne hakkında kendi ilgi, gereksinim ve korkularını işe karıştırmadan, bu görüntüleri çarpıtmadan, aradaki farklılığın görülmesini gerektirir (Aydın, 2001: 50-51). Yöneticinin astlarına taraflı davranması, personelin üstlerine karşı kapalı bir tavır içine girmelerine ve daha da önemlisi personelin adalet ve güven duygularının zedelenmesine yol açmaktadır (Aydın ve Aydın, 2000: 36)

Polis, bir kamu görevlisi olarak, vatandaşlarla ilişkilerinde tarafsız davranmak ve hizmet sunmak zorundadır. Özellikle siyasal tarafsızlık, polisin en önemli sorumluluklarından birisidir. Siyasal iktidarı ellerinde tutanlar çok zaman kendi yandaşlarını yönetim görevine atamak yoluyla ödüllendirerek örgütsel amaçlara değil,

partizan amaçlara hizmet edecek "memur elemanlar" kazanmayı yeğlerler. Ancak kamu görevlileri hiç bir ayırım gözetmeksizin toplumun tüm yurttaşlarına yasal hak ve özgürlükler içinde tarafsız bir hizmet sunmakla yükümlüdürler (Bal ve Eryılmaz, 2002: 126-127). Polis tarafsızlığın göstergesi olarak, herkese eşit uzaklık ve yakınlıkta durabildiği sürece halkın desteğini kazanabilecektir.

2. 2. 5. 5. Ayrımcılık Yapmamak

Bir insana karşı adaletsiz ve zarar verecek biçimdeki her türlü davranış ayrımcılık olarak tanımlanır. Ayrımcılık, önyargılı tutumlarla davranmaktır. Önyargı bir duygu, ayrımcılık ise eylemdir. Dünya geneline bakıldığında din, dil, ırk, cinsiyet, inanç vb. gibi ayrımcılıklardan söz edilebilir. Polislerin de vatandaşlar arasında hiç bir şekilde din, dil, ırk, cinsiyet, sosyal statü, ekonomik durum ayırımı yapmaksızın görevini yerine getirmesi, hem bir insan olarak hem de bir kamu görevlisi olarak büyük bir önem taşımaktadır (Aydın ve Aydın, 2000: 36). Polis görevi gereği her gün halkla birlikte olduğundan, hiçbir şekilde ayrımcılığa kaçmadan, eşit davranmak zorundadır. Bir yasa dışı toplumsal olay anında, polis kendi ailesinden birini kalabalığın içinde gördüğünde nasıl davranıyorsa, o kalabalıktaki herkese aynı şekilde davranması ayrımcılık yapmadığının göstergesi olacaktır.

2. 2. 5. 6. Kayırmacılık Yapmamak

Para ya da mal gibi ekonomik güçler yerine aile-akrabalık bağları gibi maddesel olmayan etkileme araçlarının kullanılarak, kamu görevlilerinin kamu işlemlerinde ayrıcalık yapmalarına "kayıрма" denilmektedir (Berkman, 1983: 15). Burada kamu görevlisi ruhsal-duygusal nitelikteki geleneksel bağlılıkları ve yükümlülüklerle yakın çevresine ya da yakın çevresi veya üzerinde nüfuzu olan başkalarının etkisi ile birtakım kişilere ayrıcalıklı davranmaktadır (Aydın, 2001: 61).

Polisin de yetkilerini bazı kimseleri kayırma amacıyla kullanması ve onlara haksız menfaat sağlaması hem suç, hem de etik dışı bir davranıştır. Polis, metropol şehirler hariç, kendisi veya eşinin doğduğu ve nüfusa kayıtlı olduğu yerde görev yapamaması kayırmacılığı önlemeye yönelik bir uygulamadır. Yöneticiler, amirler

personeli istihdam ederken liyakat ilkesini esas almalı, bazı çıkarlar gözeterek liyakatsiz personeli kayırmamalıdır.

2. 2. 6. Dürüstlük-Doğruluk İlkesi

Dürüstlük ve doğruluk polislik mesleğinin amaçlarına ulaşmasını sağlayan temel değerlerdendir. Kişisel/mesleki dürüstlük ve doğruluk polislik mesleğinin saygınlığının korunmasının temelidir. Bu nedenle polis görevlileri üst düzeyde dürüstlük ve doğruluk özelliğine sahip olmalıdırlar. Dürüst ve doğru insan olmak temel etik değerlerden biri olarak görülmektedir. Buraya kadar aktarılan ilkeler kişilerin etik ödev ve yükümlülükleri olarak görülmektedir. Dürüstlük ve doğruluk ise bu açıdan farklılık göstermektedir. Çünkü insanların dürüst olmaları ya da doğru davranmaları dışarıdan yüklenebilecek etik ödevler olarak değerlendirilemez. Dürüst ve doğru olmak bir karakter ve erdemli davranış özelliğidir. Dolayısıyla, insan kişiliğinin çocukluk yaşlarında oluştuğu göz önüne alınırsa kişilerin dürüstlük ve doğruluk temelleri çok önceleri atılmış demektir (Bal ve Eryılmaz, 2002: 127).

Burada aka gelen soru, eğer insanların kişilik yapıları çok önceleri oluşmuş ise bunun değiştirilip değiştirilemeyeceği sorusudur. Yani insanlar "dürüst" değilse bu tür bir tutum olumlu yöne çevrilemez mi? İnsan kişiliğinin kolay kolay değiştirilemeyeceği ileri sürenler bulunsalar yine de dürüst olup olmamanın insanların kendi elinde bir şey olduklarını biliyoruz. Örneğin, yalan söylemek, insanları aldatıp-aldatmamak, hile yapıp-yapmamak gibi davranışlar insanlar kendi ellerinde olan şeylerdir. Demek ki, insanlar isterlerse dürüst olabilirler, doğru biçimde davranabilirler. Bu anlamda hangi yönde davranacağı tamamıyla onun kendi etik bir tercihi olmaktadır (Aydın ve Aydın, 2000: 36-37). Sağlıklı bir toplum için bireyler arası iletişimde dürüstlük ve doğruluk ne kadar önemli ise; polislik mesleği üyelerinin de dürüst ve doğru kişilerden seçilmesi büyük önem taşımaktadır.

Hollanda'da, personelin katılımını ve gözle görülen bir başarıya sağlayan beş aşamalı bir eğitim metodu süreci geliştirilmiştir. Burada 'sosyal kontrol' metodu kullanılmaktadır. Bu anlayış polisin çalışmaları esnasında düzenli bir şekilde ahlaki

ikilemlerle karşı karşıya kaldığı düşüncesine dayanır. Polisin bu durumla makul bir şekilde uğraşması beklenir. Bunu meslektaşlarıyla tartışarak yapması arzu edilir.

Programın beş aşaması şöyledir (www.rcmp-learning.org):

1- Katılımcılara polisin dürüstlüğü nasıl algıladığı ve bunun nasıl hayata geçirileceği anlatılır.

2- Katılımcılara sorunlar ve ikilemleri analiz etme yöntemi kazandırılır.

3- Katılımcılar bu yöntemi kendi görev alanlarında karşılaştıkları sorunlar ve ikilemlere uygularlar.

4- Katılımcılar dürüstlikle ilgili sorun ve ikilemleri meslektaşlarıyla tartışırken, becerileri işlerinde kullanarak geliştirirler.

5- Katılımcılar işlerini dürüstlikle yapmalarını etkileyen olumlu ve olumsuz durumlarla ilgili gelişmeleri birbirine yansıtırlar.

Bu süreç bir çok ilkeyi içermektedir. Öncelikle polisin dürüst olması dıştan empoze edilen bir durum değildir. Her şeyden önce dürüstlük bir mesleki sorumluluktur

Dürüstlük, insan hayatındaki önemli etik değerlerden birisidir. Dürüst olmak insanlık tarihinde her zaman yüceltilmiş bir değerdir. Kişisel dürüstlük ile mesleki dürüstlük aslında bir arada götürülür. Yalan söylememek, insanları kandırmamak, onları oyalamamak, gerçeği söylemek, doğru davranmak gibi insani tutum ve davranışlar dürüstçe bir yaklaşımın içinde yer alır. Mesleğini sürdürürken, polisin dürüstlük ve doğruluğu bozucu tutum ve davranışlar sergilemesi meslek etiği açısından onaylanamaz. Örneğin soruşturma ve tutanakların eksik ve yanlış doldurulması, belge ve kanıtların saklanması, yolsuzlukların örtbas edilmesi, bilerek işlemlerin geciktirilmesi, kişilere haksız suçlamalar atfedilmesi gibi tavırlar hem suç hem de meslek etiğini ihlal eden davranışlardandır (Aydın, 2000: 113-114).

Etik davranış, başkaları ile ilişkilerde dürüst olmayı ve içtenliği gerektirir. İçten ve dürüst davranmayan kişiler, ilişkilerin bozulmasına ve güven ortamının kalkmasına neden olurlar. Oysa güven, ilişkilerin temel unsurudur. Bir teşkilat içerisinde öne çıkmanın, başarılı olmanın, belli yerlere gelme şevkinin kendisi etik dışı bir davranış değildir. Ancak bu tür başarılı noktalara erişmek için yanlış davranışlar içerisinde bulunulması ve dürüstlükten ödün verilmesi etik değerleri geniş ölçüde zedeleyecektir. Doğruluk, tüm yaşamın ve eylemlerin gerçekler üzerine kurulmasını gerektirir.

Gerçeklerin, bireyin kendi duygu, düşünce, inanç ve yararları doğrultusunda çarpıtılması, daha sonraki eylem ve işlemlerin doğruluğunu da ortadan kaldırır. Yalan, her dönemde etik dışı, doğruluk ise etik davranışın temel ilkelerinden biri olarak kabul edilmiştir (Aydın, 2001: 50). Görev ve yetkinin kötüye kullanımı yasalara uygun olan kamu işlemlerinin daha hızlı yerine getirilmesi için bazı kimselere ayrıcalıklı işlem yapılması ve ya yasalarla yasaklanmış kamu işlemlerinin bir çıkar karşılığında yapılması şeklinde ortaya çıkmaktadır.

2. 2. 6. 1. Rüşvet ve Hediye Kabul Etmemek

Kamu görevlilerinin para, mal, hediye gibi bir takım maddi çıkarlar karşılığında, bunu sağlayan kişi ya da kümelere ayrıcalıklı bir kamu işlemi ile çıkar sağlaması rüşvet olarak tanımlanır (Berkman, 1983: 21). Çok önemli toplumsal bir hizmet veren polise, kendilerini kayırmaları, işlerinin görülmesi ya da yasa dışı işler yaptırmak için rüşvet teklifleri gelebilir. Bir çok kamu görevlisine çeşitli nedenlerle, farklı niteliklerde hediye verilmesi Türk toplumunun ve Türk bürokratik kültürünün bir gereği ve kabul edilebilir bir davranış olarak algılanmaktadır. Aynı toplumda yaşayan bireyler olarak, kamu görevlilerinin bu tür geleneksel bir davranış karşısında ikilemli durumda kalabilirler. Ancak, dünyanın pek çok yerinde olduğu gibi ülkemizde de "hediye kavramı" göreceli bir kavramdır. Hediye ile rüşvet arasındaki farkı ayırmak çok zordur ve suiistimale her zaman açıktır (Aydın ve Aydın, 2000: 38).

Dünya genelinde her zaman görülse bile rüşvet almak ve vermek, etik yönden kabul edilemeyecek, her zaman kötü olarak bilinen bir ilişki biçimidir. İşte masum bir tavır olan hediye almak-vermek ile kötü bir tavır olan rüşvet almak-vermek birbirlerini zorlayan sınırlar üzerinde yer almaktadır. Her iki kavramın böylesine birbirlerine yakın hatta çoğu zaman iç içe olmaları bu tür ilişkiler üzerinde her zaman soru işaretleri doğurmaktadır (Bal ve Eryılmaz, 2002: 130). Japonları "Harakiri" yaptıracak kadar etkileyen bu konunun, esasen gurur ve haysiyetine düşkün Türk Milleti ve onu oluşturan kamu görevlilerince daha hassas ve duyarlılıkta kabullenmesi gerekmektedir.

2. 2. 6. 2. Yolsuzluklara Karışmamak ve Göz Yummamak

En genel anlamıyla yolsuzluk, maddi olan ya da olmayan kişisel bir çıkar karşılığında, kamu yetkilerinin yasa dışı kullanımı olarak tanımlanabilir. Para ya da mal karşılığında kamu görevlisinin ayrıcalıklı işlem yapmasıdır. Başka bir ifade ile yolsuzluk, bir kamu görevlisinin para, mal, hediye, ödül, makam, mevki vb. gibi bir çıkar karşılığında bu çıkarı sağlayanlar yararına işlem yapması, normal görev davranışlarından sapmasıdır (Berkman, 1983: 158). Son zamanlarda gerek kamu sektöründe ve gerekse özel sektör kuruluşlarında bu kavram ön plana çıktığı söylenebilir. Polislik mesleğinde de maalesef yolsuzluklara karışan, bunlara göz yuman kişilerin varlığı görülmekte, hatta bunlar kamuoyuna yansımaktadır. Bu tür etik dışı konulara karışanların hiçbir geçerli mazereti olamaz. Herhangi bir nedenden dolayı yolsuzluğa göz yuman en az o işi yapan kadar toplum nazarında suçludur.

2. 2. 6. 3. Zimmete Herhangi Bir Şey Geçirmemek

Zimmet, bir görevlinin para ya da mal niteliği taşıyan kamusal bir kaynağı, yasalara aykırı olarak kişisel kullanımı için harcaması ya da kullanması olarak tanımlanabilir (Berkman, 1983: 25). Zimmetin bir yolsuzluk türü olmasına karşın rüşvetten farkı, bir takas süreci olmaması, yani alıcı ve verici olmaması, personelin kamu kaynaklarını tek taraflı olarak kendi kişisel kullanımına geçirmesidir (Aydın, 2001: 68). Kamu erkini elinde bulunduran Polisin vicdanı ile cüzdanı arasına sıkıştığı bir pozisyonda mesleki etik değerler devreye girecek ve olası bir yüz kızartıcı yanlışlıktan vazgeçilecektir.

2. 2. 6. 4. Sömürü ve istismardan Kaçınmak

Sömürü, insan ya da nesnelere adaletsiz kullanımını ve çıkar sağlamak amacıyla yöneliktir. Sömürü, insanın başka insanları kendi amaçları için bir amaç olarak kullanması ve kaynakların adaletsiz kullanımını niteler. Sömürünün çeşitli türleri vardır (Arneson, 1992: 350):

1-Sömürücü, sömürülen kişiyi zorlayabilir ya da aldatarak kullanabilir.

2-Sömürülen kişi, yapılan eylemlere gönüllü olarak rıza gösterebilir.

3-Sömüren kişinin amacı, çıkar sağlamak ve kazancını güvenceye almaktır. Ancak bu durum sömürülen kişinin, aleyhine olabildiği gibi, ne aleyhine ne de yararına olabilmektedir. Ayrıca, kişi, eylemlerden yarar sağlayabilir ancak bu yarar sömürenin yararından daha az olabilmektedir.

4-Genellikle sömürülen birey, kendisine haksızlık yapılan bireydir.

Örneğin, polisin yediği yemek parasının lokanta sahibi tarafından alınmaması bu konuda güzel bir örnek teşkil etmektedir. Normal olarak polisin de diğer müşteriler gibi yemek bedelini ödemesi gerekirken, yemeğin parası lokantacı tarafından alınmak istenmeyebilir. Bu durumda polisin bu öneriyi reddederek yemek parasını ödemesi gerekir. Eğer para ödemedi lokantadan ayrılırsa, görevinin ve üniformasının kendisine verdiği gücü istismar etmiş olur. Bu durum lokantacının gönüllü bir istismarıdır. Diğer yandan lokantacının bu teklifinin altında gizli bir korku, beklenti ya da polisi kendisine borçlu kılma arzusu olabilir. Lokanta sahibi, polise ileride işi düştüğünde, kendisine başkalarından ayrıcalıklı davranılmasını bekleyebilir. Polisin, lokantacının diğer müşterilerinden para alırken, kendisinden neden para alınmadığını çok iyi değerlendirmesi ve hiçbir sömürü ya da borç altına girmemesi meslek etiği açısından son derece önem arz etmektedir (Aydın ve Aydın, 2000: 40).

Polis mesleği ile ilgili etik ilkeler daha da arttırılabilir. Ancak değinilen etik ilkeleri benimseyen bir polis, yasa ve kuralların uygulanmasında, toplumda huzur ve güvenin sağlanmasında, toplumdaki her yurttaşın bir birey olarak eşit ve adil bir muamele görmesinde, meslek içi ilişkilerin saygınlık ve düzenlilik kazanmasında büyük rol oynayacak ve meslek hayatında büyük saygı görecektir. Bireyler günlük yaşamlarında etik ilkelerle ve etik dışı ilkelerle iç içe beraber yaşamaktadır. Bu ilkelere etik olanlar yaşamdaki ve meslek gruplarındaki düzen ve disiplini sağlamak için önemlidir (Karababa ve Gökçeğöz, 2002: 25).

Polis memurlarının meslek etiği ilkelerine ilişkin çok ciddi sorunlar yumağı ile karşılaşmadığı görülebilirken, gerek 'kol kırılır, yen içinde kalır' atasözünde ve gerekse uluslararası polis literatüründe 'mavi sessizlik duvarı' (Bal ve Eryılmaz, 2002: 173-196) olarak geçen, polisin kapalı kutu olması mevcut olumsuzlukların çok net bir biçimde görülmesine/görünmesine bir engel teşkil edebileceği de göz önünde bulundurulmalıdır.

Günümüzde, polisin sunduğu güvenlik hizmetlerinde istenilen düzeye gelmesi ve herkesi memnun etmesi için, meslek etiği çok önemlidir ve ciddiye alınması gerekir. Öncelikle mevcut etik değerler sorgulanmalı ve tespit edilmelidir. Eğer burada etik ilkelerden sapma varsa sapmanın derecesi ve nedenleri tartışılmalıdır. Etik kuralların nasıl olması gerektiğini yazıp yasallaştırmak, uygulamada yaygınlık sağlanamadığı sürece hiçbir anlam ifade etmeyecektir. Bir davranış bozukluğu olarak karşımıza çıkan etik ilke ve kurallara uymama, sapma davranışlar gösterme, esasen toplumsal gerçekler ve buna bağlı olarak oluşan “insan doğası” bu sapma davranışların kaynağıdır. Belki bütün sapma davranışları bertaraf etmek mümkün olmayabilir ama en azından bu davranışların yoğunluğunu azaltabilecek önlem ve uygulamalar almak mümkündür. Yazılı davranış kurallarındaki yetersizlik ve bu kuralların istenildiği gibi hayata geçirilememesi temel problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü dünyanın neresinde olursanız olun, dilleri, dinleri, renkleri, ırkları ne kadar farklı olursa olsun insanların temel yaklaşımları birbirine çok benzemektedir.

Polisin sunduğu güvenlik ve asayiş hizmetlerinde, bir takım olumsuz tutum ve davranışların görülmesi, sadece ülkemizde değil dünyanın hemen hemen her tarafında rastlanılmaktadır. Örneğin ABD Sivil Hürriyetler Birliği tarafından polisle ilgili yaşanan sorunlar şöyle sıralanmaktadır:

- Ölüme yol açan gücün kullanımı,
- Aşırı fiziksel gücün kullanımı,
- Tutuklama biçimlerindeki ayrımcılık,
- Evsiz, genç, etnik azınlıklar ve homoseksüellere, agresif ve aşırı derecede kaba kuvvet kullanarak onları rahatsız etme,

-İrkçı, cinsiyete dayalı sözlü tacizler, ölümler. Örneğin, polis 1969-1947 yılları arasında Memphis’te; silahlı ve saldırgan olmayan 5 beyazı öldürürken aynı şartlarda olan 7 siyahı öldürmüştür. Yine bu yıllarda polis, silahsız ama saldırgan 2 beyazı öldürürken, benzer durumda olan 6 siyahı öldürmüştür. Silahsız ve saldırgan olmayan 1 beyaz öldürülürken, yine bu beyazlar gibi silahsız ve saldırgan olmayan 13 siyah ateş açılması sonucu öldürülmüştür.

-Düşük gelirli bölgeler ile şiddet, tecavüz ve nefrete dayalı suçların işlendiği durumlarda çok çabuk hareket etme düşüncesiyle yasal olmayan ayrımcı uygulamalar,

-Politikacıları dinleme, etkisinde kalma,

-Kötü davranışları bildiren ve/veya reformları destekleyen polis memurlarından intikam alma,

-Bu illegal toplu yol kesmeleri ve tutuklamaları içeren ve somut delillerin olmadığı durumlarda çete üyelerini yönettiği düşüncesiyle çetelere karşı aşırı reaksiyon göstermek olarak belirlenmiştir (www.archive.aclu.org). Polisin minimum hata ile hizmetlerini gerçekleştirmesi, özlenen demokratik ortamın oluşmasına katkısı büyük olacağı değerlendirilmektedir. Ancak polis tarafından yapılan etik dışı tutum ve davranışların gizlenmeyerek, kamuoyu tarafından demokratik anlamda dile getirilmesi, demokrasinin bir gereği olarak kabul edilmelidir.

Souryal, poliste görülen iki tür yozlaşmadan bahsetmektedir. Birincisi, ekonomik durum, rüşvet, hırsızlık, zimmet vb. gibi ekonomik durumla bağlantılı olan kişisel kazanç ve konfor için uygulanan yozlaşma türüdür. İkincisi ajans kurallarını çiğneme, görevini yerine getirirken yetki sınırı aşma, kaba güç kullanımı vb. gibi egoistlik durumlarla bağlantılı olan kültürel yozlaşma biçimidir. Kimsenin yozlaşma içinde doğmadığını ve özellikle polislerin işe alınmadan önce geçmişlerinin araştırılmasını dile getirerek, polisteki yozlaşmanın çok farklı nedenlerinin olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle polis şefleri yaratıcı zekaya ve açık fikirli olmaya mecburdurlar. Polis şeflerinin uygulaması gereken metotlar (Souryal, 2003: 325-356):

- 1- Görevde onurlu çalışma ortamını sağlamak,
- 2- Rütbe arasında etik bilincinin artırılması, resmi ve sivil ortamda uygulanması,
- 3- Memurların terfisinde, ödüllendirilmesinde ve görevlendirilmesinde aldatmadan ve manipulasyondan kaçınılması,
- 4- Çok gizli olmayan bilgilerin aktarımında açıklık ve aktarımında serbestiyet tanınması,
- 5- Paylaşılan değerlerin ve polis alt kültürü değerlerinin beslenmesi,
- 6- Dürüstlük, adillik ve edep (nezaket) konularında zorunluluk sergilenmeli, yozlaşma konularının halka açıklanması, toplumla paylaşılarak tartışılması ve etik davranışların ödüllendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

2. 3. Alanda Yapılmış Bazı Araştırmalar

Türkiye’de, polis meslek etiği konusunda yapılan çalışmalar yetersiz kalmakla beraber, gün geçtikçe arttığı görülmektedir. Bu bölümde, gerek polislik mesleğine ve gerekse farklı meslek alanlarına ilişkin etik ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan ve ulaşılabilen araştırmalar açıklanmaya çalışılmıştır. Söz konusu araştırmalar yapıldıkları tarih sırasına göre yer almaktadır.

Mutlu (1996)’nın, *“Polisin ‘İyi Polis’ Tanımı”* isimli bir çalışması bulunmaktadır. Araştırmacı, polislerin kendi mesleklerinde en önemli fonksiyon olarak neyi gördüklerini ve nasıl tanımladıklarını belirlemek amacıyla polis müdürlerine ve polis akademisi öğrencilerinden oluşan 232 kişiye anket uygulamıştır. Araştırma ile polislerin, öncelikle kamu düzeninin korunması, yasaların uygulanması ve suç önleyici tedbirlerin alınması hususlarına öncelik verdikleri anlaşılmıştır. İyi polis, iyi bir eğitim alan ve bir takım kişisel özellikleri taşıyan, ölçülü kuvvet kullanan, toplumun ekonomik, sosyal ve politik yapısını bilen, görevini hukuk ve yasalar çerçevesinde bilinçli olarak yapan kişi olarak saptanmıştır. Ayrıca, araştırmada polis mesleği üzerindeki işçi/iş veren sendikaları, insan hakları ve kadın kuruluşları, mafya ve politikacılar vb. gibi çeşitli odakların baskılarını bir ölçüde azaltmak için, polisin profesyonelleşmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Metin (1996)’in, *“Halkla İlişkilerde Etik Performans”* konusunda yaptığı çalışmada, halkla ilişkiler kavramının evrensel etik değerlerle olan ilişkisi ortaya konmuştur. Araştırma ile evrensel etik değerlerin, insanlık tarihinden günümüze süzülerek gelen, herkesçe kabul gören, tüm kültürlerde ve dinlerde ortak olan değerler olduğu belirtilmiştir. Bu değerler ışığında araştırmacı, halkla ilişkiler kavramı çerçevesinde, evrensel değerlere insanların pek fazla itibar etmedikleri, zaman zaman samimi olduğundan ziyade, öyle bir imaj elde etmek için bu değerlere başvurulduğu görüşünü ortaya koymuştur.

Aksoy (1996) tarafından yapılan, *“Hukuk Sistemi ve Polis”* isimli bir araştırma bulunmaktadır. Çalışmanın amacı, gümrük birliğine giren ve Avrupa birliği sürecinde olan Türkiye’de, Türk polisine düşen rolleri saptamak, bu alandaki eksiklikleri ortaya

çıkarmak ve bunlara ilişkin çözüm önerileri geliştirmektir. Araştırmacı tarafından, Türkiye'deki toplam 76 ilde görev yapan hakim, savcı, avukat ve üniversitelerde hukuk eğitimi veren öğretim üyelerine 33 maddelik anket formu uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, araştırmaya katılan denekler tarafından polisin; hukuk bilgisi bakımından yeteli olmadığı, kanunları işine geldiği gibi uyguladığı, insan haklarına yeterince saygılı olmadığı, bazen cebir ve şiddete başvurduğu, adalet, eşitlik ve hürriyet gibi temel anayasal haklara yeterince saygılı davranmadığı saptanmıştır. Ayrıca, polis teşkilatının yapısında yeni bir yapılanmaya gidilmesinin görev açısından daha uygun olacağı belirlenmiştir.

Şen (1998) tarafından, "**Kamu Yönetiminde Yozlaşmanın Önlenmesinde Yönelimsel Etik Yaklaşımı**"nı içeren bir çalışma yapılmıştır. Araştırmacı yönetsel etik yaklaşımı, etiğe ilişkin standart ve değerleri, kamu yönetiminin işleyişinde karşılaşılan çıkar çatışmaları ve ikilemlerin çözümünde kullanılabileceği varsayımına dayandığını belirterek, kamu görevlilerinin davranışları ile ilgili etik standartların oluşturulması ve bunun yaygınlaştırılmasının önemini vurgulamıştır. Kamu yönetimi sisteminin, etik standart ve değerlerin rahatlıkla uygulanabilmesini sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Araştırma ile, etiğe dayalı yönetim yaklaşımının unsurları arasında etik davranışın oluşturulmasında kullanılan dış denetim araçlarının bulunduğunu, bunlardan birincisinin, etik ilke ve standartlar olduğunu, ikincisinin etik yasalar olduğunu ortaya konmuştur. İhbarcılık denetiminin üçüncü dış denetim aracı olduğu, yolsuzluk olaylarının ortaya çıkarılmasında önemli bir işleve sahip olduğu belirtilmiştir. Araştırmacı, dış denetim araçlarının sonuncusu olarak etik ilke ve standartların uygulanmasını denetleyecek kurum ve kurulların oluşturulmasının gerektiğini belirtmiştir. Etiğe dayalı yönetim yaklaşımında, iç denetim araçlarının etkili olduğunu, bunlardan ilkinin etiğe dayalı bir yönetim kültürünün oluşturulmasına yönelik çabalar olduğunu, ikincisinin, etiğe dayalı karar verme, üçüncüsünün, kişinin karakteri, erdemleri ve vicdanı olduğunu, dördüncüsünün etik eğitimi olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmacı, ulusal düzeyde bir etik yasasının hazırlanması, ulusal etik kurumunun oluşturulması, kamu kurumlarının kendi etik kurullarını oluşturarak, etik bildirelerini hazırlamaları, etiğe dayalı bir yönetim kültürü oluşturularak etiksel karar vermenin

geliştirilmesi gerektiği, kamu hizmetlerine girişte sağlam olanlar tercih edilerek hizmet öncesi ve hizmet içinde etik eğitiminin verilmesinin yararlı olacağı belirtmiştir.

Aksoy (1998) tarafından, “*Eğitim Denetiminde Etik*” adlı bir çalışma yapılmıştır. Söz konusu çalışmada, eğitim denetiminin dört önemli süreci analiz edilmiştir. Her süreçte hangi etik ilkelerin yaşama geçirilmesi gerektiği konusunda genel bir görüş kazandırma amaçlanmıştır. Bu amacı gerçekleştirebilmek için de; “eğitim denetiminde rehberlik ve işbaşında yetiştirme sürecinde etik boyut”, “teftiş ve değerlendirme boyutunda etik boyut”, “inceleme sürecinde etik boyut” ve “soruşturma sürecinde etik boyut” analiz edilerek bu boyutlara ilişkin etik ilkeler belirlenmeye çalışılmıştır. Betimsel bir araştırma olan çalışmada; etik, meslek etiği, meslekleşme ölçütleri, etiğe uygun davranışlar, çağdaş eğitim denetiminde uyulması gereken etik ilkeler irdelenmiştir. Söz konusu çalışma sonunda, kişisel farklılıklara karşı duyarlı ve saygılı, toplumsal değerlere karşı duyarlı ve saygılı, yenileşme ve değişmeye açık, yönetici ve öğretmenlere değerlerini empoze etmeme, duygusal iletişim ve etkileşimden kaçınma, mesleki yeterlilik ve dürüstlük, şeffaflık, insani ve bilimsel sorumluluk ilkeleri belirlenmiştir.

Gözütok (1999)’un, “*Öğretmenlerin Etik Davranışları*” isimli bir araştırması bulunmaktadır. Araştırmanın amacı, öğretmenlerin etik davranışlarının belirlenmesi ve öğretmenler arasında söz konusu davranışların gösterilme sıklığını ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla hazırlanan anket, farklı gruplardan oluşan 545 öğretmene uygulanmıştır. Araştırma sonunda, öğretmenlerin “nadiren” gözlenmekte olan bir takım etik dışı davranışları bulunduğu anlaşılmıştır. Aynı çalışmada, öğretmenlerin, “bazen” gözlenmekte olan etik dışı davranışları da olduğu saptanmış ve çalışmada yer verilmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Askeri Akademisi’nde okuyan öğrenciler üzerinde Priest, Krause ve Becah (1999) tarafından yapılan çalışmada, 1989-1993 yılları arasında West Point’te öğrenim görmekte olan öğrencilerin, okudukları süre içerisinde etik değer seçimlerine ilişkin değişimleri incelenmiştir. West Point’te öğrenim gören 631 askeri okul öğrencisinin, spor olaylarına ilişkin etik değer seçimlerinin eğitim süresince değişip değişmediği belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmacılar tarafından 21 soruluk bir anket kullanılmıştır. ABD Askeri Akademisi'nde (USMA), eğitim ve öğretim görmekte olan öğrencilerin %90'ı öğrenimleri süresince mutlaka bir spor karşılaşmasına katıldığı ve her bir öğrenci okul içinde yapılan spor karşılaşmalarında yarışmacı olduğu saptanmıştır. Spor derslerinin bir amacı da, öğrencilerin ahlaki yönden gelişmelerini sağlamaktır. Eğitim programlarında dürüstlük-doğruluk ilkeleri ve lider kişiliği olumlu yönde geliştirmenin üzerinde önemle durulmaktadır. Araştırma ile, dört yıllık eğitim süreci sonunda öğrencilerin etik değer seçimlerinin değiştiği ve sporcu olanların olumlu yönde ahlaki bir gelişme gösterdikleri belirlenmiştir.

Polat (1999)'ın, "*Orta Kademe Yöneticilerinin Çalışma ve Yaşam Değerlerinin Etik Açısından İncelenmesi*" konusunda yaptığı çalışmada, etik kavramı toplumsal, felsefi ve iş hayatındaki önemi açısından incelenmiştir. Araştırma tarama modelindedir. Etik ve değer ifadelerini içeren bir anket farklı yaş, grup ve sektörlerde görev yapan farklı demografik özelliklere sahip orta ve üst düzey 70 yöneticiye uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından, yöneticilerin yaşam değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemekle beraber, çalışma değerlerinde, cinsiyet, yaş, işletmenin bulunduğu yer, işyerindeki çalışma zamanı ve işletmelerdeki eleman sayılarına göre farklılıklar saptanmıştır.

Yılmazatilla (1999), "*İş Ahlakı Etik Değerlerinin Oluşturulması, Alışkanlık Haline Getirilmesi ve Yeni Bir İşletmede Uygulanması*" adlı bir çalışması bulunmaktadır. Araştırmanın amacı, iş ahlakının işletmelerdeki etkilerini incelemek, ahlaki davranışın alışkanlık haline getirilerek örgüt kültürü içinde yer almasını sağlamak şeklinde ortaya konmuştur. Araştırma, tarama modelinde olup, 27 maddelik anket formu kamu ve özel sektördeki işletmelerde çalışanlara uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından işletmelerin ilgi ve uğraşları, mal ve hizmet üretiminin kar ile ödüllendirilmesi olsa da, işletmelerde iş ahlakının geliştirilmesi ve yerleştirilmesine yönelik bir program ve ahlak yönetimi uygulanması gerektiği saptanmıştır. Ayrıca, iş ahlakı değerlerinin işletmelerde hakim kılınmasının uzun dönemde işletme değerini maksimum seviyesine ulařtıracakđı ve o işletmelerin oluşturduğu endüstri kolunun gelişmesinin teminatı olacağı belirlenmiştir.

Polat (1999) tarafından, *“Psikiyatri Kliniklerinde Çalışan Hemşirelerin Etik Problemler Karşısındaki Yaklaşımlarının Belirlenmesi”* amacıyla bir araştırma yapılmıştır. Araştırma tarama modelinde olup, geliştirilen anket formu 86 hemşireye uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından etik kelimesinin, meslek ahlakı, mesleki değerler ve kuralları içerdiği, hastanede etik olmayan durumlarda kuralları belirleyen, etik problemlerin çözümü için çalışan, kaliteyi arttırmayı hedefleyen, insan ve hasta haklarını koruyan klinik etik kurulunun yetersiz kaldığı saptanmıştır. Araştırmada, bir hemşirede olması gereken vasıflar olarak, insanı ve mesleği seven, iyi iletişim kurabilen, bilgili, hoşgörülü, sevecen, becerikli, sabırlı ve yeniliğe açık, insan ve hasta haklarına saygı gösteren değerlere sahip özellikleri taşıması gerektiği belirlenmiştir.

Acar (2000) tarafından, *“Etik Değerlerin Kurumsallaştırılması Üzerine Bir Araştırma”* yapılmıştır. Araştırmanın genel amacı, etik değerlerin kurumsallaştırılması amacıyla seçilmiş olan ve en temel bileşenlere sahip bir model, kamu sektöründe faaliyet gösteren bir şirket üzerine denenerek, bu şirket yapısına uygun olup olmadığı ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırmanın örneklemini, ele alınan şirketin İstanbul Avrupa yakasında çalışan idari ve teknik pozisyonunda bulunan ve belirli karar yetkilerine sahip 200 çalışan oluşturmuştur. Araştırmada önemli olarak nitelendirilen şu sonuçlar ortaya çıkmıştır: Araştırmaya katılanların iş ahlakı hakkında edindikleri bilgilerin kaynağını en çok beraber çalışılan üstlerden edindiklerinden, etik değerlerin yayılmasında en fazla rolü oynayan liderliğin olduğu saptanmıştır. Şirket çalışanların büyük bir kısmı, global rekabetin kaçınılmaz ve zamanın değerli olduğu iş yaşamında etik değerlerle hareket etmenin rekabet avantajını kaybettirmeyeceği belirtilmiştir. Doğru olmayan ifadelerde bulunmayı gerektirecek koşullar olarak da, aile ve/veya ülkenin zarar görmemesi olarak en büyük orana sahip olduğu (%68,3) anlaşılmıştır. Şirket çıkarlarını korumak için yalan söylenebileceği görüşü de (%26,3) dikkat çekmektedir. Temel etik değerlerin katılımcılara göre öncelik sorusunun cevapları arasında, birinci sırada dürüstlük, ikinci sırada onur ve üçüncü sırada da adalet olarak çıkmıştır. İş ahlakına aykırı bir durumla karşılaşıldığında tercih edilen eylem sorusuna %51,1’lik bir kesimin, sorunlarını üstleriyle beraber çözmeyi tercih ettiğini ortaya koymuştur. Katılımcılar, şirkette çalıştıkları süre içerisinde %53,2’lik kısmının iş ahlakına aykırı bir durumla karşılaşmadığını belirtirken, %46,8’lik kısmın ise karşılaştığı ortaya çıkmıştır. Şirket içerisinde, iş ahlakına aykırı davranışların

cezalandırıldığı (%36,6) belirtilmiştir. Etik kurallara aykırı hareket edenlerin cezalandırılma şekli, yer değişikliği, sözlü ve ya yazılı ikaz etme ve para cezası gibi cezalar olduğu görülmektedir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu, iş ahlakının; politika ve prosedürlerin ötesinde, kişinin karar alırken ahlaki değerleri göz önünde bulundurması olduğunu belirtmişlerdir.

Kırel (2000) tarafından “*Örgütlerde Etik Davranışlar, Yönetimi ve Bir Uygulama Çalışması*” yapılmıştır. Çalışmanın amacı, örgütlerde etik davranışları incelemek, önemini vurgulamak, bireylerin örgütlerine ilişkin yönelimlerini saptamak ve örgütlerindeki etik dışı davranışları nasıl değerlendirdiklerini ortaya çıkarmaktır. Araştırma tarama modelinde olup, 30 maddelik bir anket 122 kişiye uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından, iş yerinde çalışan personel bazı konuları etik dışı algıladığı ve değerlendirildiği, etik davranışların kişiler tarafından farklı algılanan konular olduğu, denetim mekanizmasının yetersiz olduğu ya da iyi çalışmadığı, etik dışı davranışlar sonucunda alınan cezaların düşük ya da suçun büyüklüğü ile orantılı olmadığı, kamu sektöründe dürüstlüğü ödüllendiren bir mekanizmanın bulunmadığı, etik davranışların oluşturulmasını sağlayacak standartların ya da yönlendirecek rehber liderlerin olmadığı saptanmıştır.

Araştırmacı tarafından etik davranışların oluşturulması ve geliştirilmesi için aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

- Etik değerlerin geçerli olduğu bir çalışma ortamının yaratılması,
- Örgütlerde etik davranışlar konusu zaman zaman ele alıp tartışılması, belirlenmesi ve çözüm yollarının aranması, sorunların göz ardı edilmesi,
- Örgütte insan faktörünü ve insanların etik davranışları algılama düzeylerinin farklı olduğunu dikkate alınması,
- Örgütlerde etik davranışlar yaratabilecek baskıları ortadan kaldırılması,
- Etik davranışlara bağlı kalarak davranış ve düşüncelerle diğer çalışanlara örnek olunması,
- Yöneticilerin etik davranışları örgüte kazandırma ve yerleştirmede sorumluluk almalarını sağlaması,
- Çalışan personeli etik davranışlar konusunda eğitmek ve birbirleriyle olan ilişkilerini arttırılması olarak sıralanmıştır.

Nizamieva (2001)'nin, "**Örgütlerde Sosyal Sorumluluk ve İş Etiği**" konulu çalışmasında, işletmeler açısından sosyal sorumluluk kavramını ele alınmış ve işletmenin herhangi bir diğer fonksiyonu gibi fiilen uygulanabileceği ortaya konmaya çalışılmış, bu amaçla sosyal sorumluluk kavramının gelişimi, kavramsal çerçevesi, lehinde ve aleyhinde ileri sürülen görüşler ele alınmıştır. Araştırmacı, sosyal sorumluluğu etkileyen kurumsal faktörleri açıklamış ve işletmenin temel fonksiyonlarında nasıl yer aldığı, nasıl kurumsallaştırılacağı konusunu irdelemiştir. Sosyal sorumluluğun birey bazındaki tezahürünün iş etiği olarak ortaya çıktığı, işletmenin faaliyetlerinde iyi/kötü, doğru/yanlış ayırımını gözeterek kurumsal vatandaş olarak davranarak tam anlamıyla sosyal sorumlu işletme olabileceği belirtilmiştir. İşletme, etik ilkelerin uygulanabileceği, teşvik edilebileceği ve değiştirilebileceği bir ortam oluşturduğu için, sosyal sorumluluk anlayışını besleyecek etik alt yapının, etik iklimin oluşturulması gerektiği açıklanmıştır. Sosyal sorumluluk anlayışı ile iş etiği kavramı iç içe olduğundan, işletme içinde iş etiği nasıl kurumsallaştırılabilir konusundaki sorulara cevap aranmıştır. Araştırmacı, iş etiğinin kurumsallaştırılmasında, öncelikle mevcut örgüt kültürünün anlaşılması, içerdiği etik değerlerin belirlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca, etik liderliğin ve etik standartların neler olduğunu ortaya koymuştur. İşletmeler başarılı olmaları ve varlıklarını sürdürmeleri için ekonomik performansları yanında, faaliyetlerini sosyal sorumluluk anlayışına ve etik değerlere uygun olarak gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Bu nedenle işletmelerin günlük faaliyetlerini ve karar verme süreçlerini kurumsallaştırmaları gerektiği belirtilmiştir.

Kıranlı (2002)'nin, "**Orta Öğretim Okul Yöneticilerinin Etik İlkeleri Uygulama ve Etik İkilemleri Çözümleme Yeterliliği**" konusunda bir çalışması bulunmaktadır. Söz konusu çalışmada, resmi 17 genel lise ve 10 mesleki-teknik lise yöneticilerinin etik ilkeleri bilme, uygulama, etik ikilemleri çözebilme yeterliliği ve bunlar arasındaki farklılıkları tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada örnek olay çalışması kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, örnek olaydaki etik ikilemlerin çözümünde, tek bir etik ilke ya da etik yaklaşımın yetersiz kaldığı anlaşılmıştır. Sonuca çeşitli etik ilke ve yaklaşımlar kullanılarak ulaşılmıştır. Lise müdürlerinin çoğunun, örnek olaylara duyarlı olduğu görülmüş ve etik ikilemleri çözümlerken, adalet ve değer etiği, toplum-birey yararcılığı, meslek etiği ve eleştirel etik şeklinde sıraladıkları anlaşılmıştır. Lise

müdürlerinin bireysel ve toplumsal etik ilkelerin çatıştığı durumlarda, kişisel ilkeler doğrultusunda karar verdikleri görülmüştür.

Pehlivan (2003), Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde etkinlik gösteren Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 43 lisede, yönetimde uyulması gereken etik ilkelerin neler olması gerektiği ve eğitim yöneticilerin bu ilkelere ne derecede uygun davrandıklarını belirlemek için, Bakanlık müfettişleri, lise müdürleri ve öğretmenlerin görüşlerini ortaya koymak amacıyla; *“Eğitim Yöneticilerinin Etik Davranışları Üzerine Bir Araştırma (Ankara İli Örneği)”* konulu bir araştırma yapmıştır. Araştırma kapsamında, 40 lise müdürü, 374 öğretmen ve liselerde denetim yapan 45 müfettiş olmak üzere toplam 459 kişiye 79 maddelik hoşgörü, adalet, dürüstlük, sorumluluk, demokrasi ve saygı boyutlarındaki etik ilkelere ilişkin davranışları içeren anket uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan lise müdürleri, hoşgörü, adalet, dürüstlük, sorumluluk, demokrasi ve saygı boyutlarındaki etik ilkelerine *“her zaman”* uygun davrandıklarını belirtmişlerdir. Liselerde görev yapan öğretmenler; lise müdürlerinin hoşgörü ve adalet boyutundaki etik ilkelerine *“genellikle”* uygun davrandıklarını değerlendirirken, sorumluluk, dürüstlük, demokrasi ve saygı boyutundaki etik davranışları *“her zaman”* ve *“genellikle”* uygun davrandıkları görüşünü paylaşmışlardır.

Bakanlık müfettişleri ise; lise müdürlerinin, başkalarının görüşlerine değer verme, eleştirilere açık olma, farklılıklara hoşgörü olma, başkalarını dinlerken kendilerini onların yerine koyma ve anlamaya çalışma değerlerini içeren hoşgörü boyutundaki etik davranışlarına uygun davranma düzeylerini *“yetersiz”* bulmuşlardır. Lise müdürlerinin adalet, dürüstlük ve saygı boyutundaki etik ilkelerine *“genellikle”* uygun davrandıkları belirtilirken, sorumluluk ve demokrasi etik ilkelerine bazın ve genellikle uygun davrandıkları görüşünü paylaşmışlardır. Araştırmanın sonucunda da, lise müdürlerinin etik ilkeler konusunda yeniden bilgilendirilerek, davranışlarının bu ilkelere *“tamamen”* uygunluğu sağlamaya çalışılması ve üzerinde önemle durulması gerektiği belirtilmiştir.

Özbek (2003)'in "*Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Etik İlkeleri ve Uyma Düzeyleri*" isimli araştırması; resmi lise ve okullarda görev yapan 465 Beden Eğitimi öğretmeni ve 398 lise müdürüne anket uygulamak suretiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarına bakıldığında mesleki etik ilkelere, beden eğitimi öğretmenlerinin uyma düzeylerine ilişkin okul yöneticileri ile beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğunu belirlenmiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerine ilişkin görüşleri kıdem, yaş, mezun olunan okul değişkenine göre farklılık göstermektedir. Beden eğitim öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre saygı boyutunda yer alan mesleki etik ilkelere uyma düzeylerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Okul yöneticilerinin kıdem ve cinsiyet değişkenine göre, beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki etik ilkelere uymalarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark yoktur. Okul yöneticilerinin yaş değişkenine göre, beden eğitimi öğretmenlerinin saygı boyutunda yer alan mesleki etik ilkelerine uymalarına ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur.

Beren (2003) tarafından, "*Güvenlik Hizmetlerinde Yöneten-Yönetilen İlişkilerinin Etik Değerler Bağlamında İncelenmesi (Emniyet Örgütü Örneği)*" isimli bir çalışma yapılmıştır. Araştırmanın evreni Ankara İl Emniyet Müdürlüğü, örnekleme ise, emniyet müdürlüğünde bağlı il ve ilçelerde görev yapan 700 asayiş polis memuru ve amirleri oluşturmuştur. Araştırmanın amacı; güvenlik hizmetlerinde yöneten-yönetilen ilişkilerinde görülebilen yönetim etiğine ilişkin sorunları betimlenmek, yönetim etiğine ilişkin sorunların, yöneticilerce ne yoğunlukta algılandığı belirlemek, yöneticilerce algılanan bu etik sorunların, rütbeler arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını incelemek ve yönetilenlerce yönetim etiğine ilişkin sorunların, daha yoğun olarak yönetsel davranışlarda mı, bireysel davranışlarda mı, yoksa mesleki eylem ve uygulamalarda mı yaşandığının ortaya çıkarılması olarak belirlenmiştir.

Araştırma tarama modelinde olup, etik ilkeler arasından seçilen ve yönetim etiğine ilişkin tutumları içeren 34 maddelik bir anket uygulanmıştır. Ankette halen veya bir süre önce beraber çalışılan şube müdürü düzeyindeki yöneticinin, yönetim etiğine ilişkin tutum ve davranışlarına ilişkin görüşleri sorulmuştur. Araştırmanın sonucunda, amir personel (komiser yardımcısı, komiser ve başkomiser) ile polis memuru personeli arasında yönetim etiğine ilişkin etik sorunları algılama ve belirlemeye yönelik görüşleri

arasında, “personeline hoş görü ile yaklaştığına”, “özel işleri için personeli çalıştırdığına”, “trafik işaret ve işaretçilerine uyduğuna”, “rüşvet ve hediye kabul etmediğine” ilişkin tutum maddelerinde, polis memurları lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Araştırmanın bulgularından yola çıkılarak, genel olarak yönetim etiğine ilişkin çok ciddi sorunlar görülmemekle birlikte, etik sorunların en çok yönetsel davranışlarda olduğu, mesleki eylemlerde ve bireysel davranışlarda ise daha az yoğunlukta bulunduğu anlaşılmıştır. Araştırmacı tarafından sonuç olarak, güvenlik hizmetlerinde özellikle yöneticilerde, yönetsel davranışların geliştirilmesine yönelik eğitim verilmeli, verilmekte olan etik ile ilgili eğitimlerde, yönetsel davranışlarda görülen etik sorunların üzerinde daha çok durulması gerektiği belirtilmiştir.

Kahraman (2003)'ın, “*İlköğretim Müfettişlerinin Mesleki Etik İlkeleri ve Bu İlkelere Uyuma Düzeyleri*” isimle araştırmasının amacı, ilköğretim müfettişlerinin uymaları beklenen etik ilkelerin neler olduğunun saptamak ve saptanan bu ilkelere ilköğretim müfettişlerinin ne derece uygun davrandıklarına ilişkin olarak okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırma tarama modelinde olup, iki çalışma evreninde gerçekleştirilmiştir. Birinci evren için, yedi coğrafi bölgeden birer il seçilerek 43 maddeden oluşan 465 anket gönderilmiştir. İkinci evren için ise Ankara Büyükşehir Belediye sınırları içerisinde bulunan üç merkez ilçede Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ilköğretim okulları ve bu okullarda görev yapan 70 okul yöneticisi ve 433 sınıf öğretmene 32 maddeden oluşan 503 anket gönderilmiştir. Araştırma ile, yönetici ve öğretmenler, belirlenen etik ilkelere müfettişlerin genellikle uygun davrandıklarını ifade etmişlerdir. İlköğretim okulu yöneticileri ve sınıf öğretmenleri “Okul personeli ile iletişimlerinde saygılı bir dil kullanmaya özen gösterirler” ilkesine ilköğretim müfettişlerinin “genellikle” uygun davrandıklarını düşünmektedirler. İlköğretim okulu yöneticileri, “okul personelinin performanslarını adil biçimde değerlendirebilirler” ilkesine, ilköğretim müfettişlerinin “bazen” uygun davrandıklarını belirtirken söz konusu ilkeye sınıf öğretmenlerinin “nadiren” uygun davrandıklarını ifade ettikleri görülmektedir. İlköğretim müfettişlerinin davranışlarının etik ilkelere uygun olup olmadığına ilişkin olarak, ilköğretim okulu yöneticileri ve sınıf öğretmenlerinin değerlendirmelerinin anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı ortaya konmuştur.

Yukarıda belirtilen araştırmalar ile ilgili olarak tarih, konu, amaç, yöntem ve sonuçları açısından Tablo 1'de genel bilgiler sunulmaktadır.

Tablo 1: Meslek Etiği Konusunda Yapılan İlgili Araştırmalar ve zelikleri

Araştırmacı ve Tarih	Araştırmanın Konusu/Amacı	Araştırmada Kullanılan Yöntem	Araştırma ile Ulaşılan Sonuç
Mutlu (1996)	Polis müdürleri ve öğrencileri tarafından “İyi Polis” tanımını yapmak ve polisin görevinde en önemli fonksiyonunun ne olduğunu belirlemek.	Tarama Modeli Anket	İyi polis tanımı yapılarak, polislerin öncelikle kamu düzeninin korunması, yasaların uygulanması ve suç önleyici tedbirlerin alınması hususlarına öncelik verdikleri saptanmıştır.
Metin (1996)	Halkla ilişkiler kavramının, evrensel etik değerlerle olan münasebetini ortaya koymak.	Literatür Taraması	Halkla ilişkiler kampanyalarının evrensel ilkelere uymadığı ve ahlaki olamayacağı belirtilmiştir.
Aksoy (1996)	Avrupa birliği sürecinde olan Türkiye’de, hukuk sistemi ve polis konusu irdelenerek, Türk polisine düşen rolleri saptamak, eksiklikleri ortaya çıkarmak ve bunlara ilişkin çözüm nerileri geliştirmek.	Tarama Modeli Anket	Polisin, hukuk bilgisinin yeterli olmadığı, kanunları tam olarak uygulamadığı, insan hakları, adalet, eşitlik ve hürriyet gibi temel haklara yeterince saygılı davranmadığı saptanmış ve polis teşkilatının yeniden yapılandırılması gerektiği vurgulanmıştır.
şen (1998)	Kamu yönetiminde yozlaşmanın önlenmesinde yönetsel etik yaklaşımını belirlemek.	Literatür Taraması	Ulusal düzeyde bir etik yasaının hazırlanarak, etik kurumlarının oluşturulması ve etik eğitimin verilmesi gerektiği saptanmıştır.
Aksoy (1998)	Eğitim denetiminde etik boyutu incelenmek.	Betimsel Araştırma	ağdaş eğitim denetiminde uyulması gereken etik ilkeler belirlenmiştir.
Gözütok (1999)	ğretmenlerin etik davranışlarını belirlenmek ve söz konusu davranışların gösterilme sıklığına ortaya çıkarmak.	Tarama Modeli Anket	ğretmenlerin “nadiren” ve “bazen” gözlenmekte olan bir takım etik dışı davranışları bulunduğu saptanmıştır.

Tablo 1'in Devamıdır

Priest, Krause ve Becah (1999)	Öğrenim görmekte olan askeri öğrencilerin, okudukları süre içerisinde etik değer seçimlerine ilişkin değişimleri incelenmek.	Tarama Modeli Anket	Araştırma ile, dört yıllık eğitim süreci sonunda öğrencilerin etik değer seçimlerinin değiştiği ve sporcu olanların olumlu yönde ahlaki bir gelişme gösterdikleri belirlenmiştir.
Polat (1999)	Orta kademe yöneticilerinin çalışma ve yaşam değerlerinin etik açıdan incelemek.	Tarama Modeli Anket	Yöneticilerin yaşam değerlerinde anlamlı bir fark görülmemiştir. Ancak, çalışma değerlerinde, cinsiyet, yaş, zaman ve işletmelerdeki eleman sayılarına göre farklılıklar saptanmıştır
Yılmazatilla (1999)	İş ahlakı etik değerlerini oluşturulmak, etkilerini incelemek, alışkanlık haline getirmek ve yeni bir işletmede uygulamak.	Tarama Modeli Anket	İşletmelerde iş ahlakının geliştirilmesi ve yerleştirilmesine yönelik bir program ve ahlak yönetimi uygulanması gerektiği saptanmıştır.
Polat (1999)	Psikiyatri kliniklerinde çalışan hemşirelerin etik problemler karşısındaki yaklaşımlarını belirlemek.	Tarama Modeli Anket	Hasta haklarını koruyan klinik etik kurulu yetersiz bulunmuştur. Hemşirelerde bulunması gereken değerlerin neler olduğu belirlenmiştir
Acar (2000)	Etik değerlerin bir kamu sektöründe Kurumsallaştırılması amacıyla denemek.	Tarama Modeli Anket	İş ahlakı ile ilgili bilgilerin beraber çalışanlardan edinildiği ve etik değerlere hareket edilmesi gerektiği belirtilmiştir.
Kırel (2000)	Örgütlerde etik davranışlar, yönetimi ve bir uygulama çalışması yapmak. Amaç, bireylerin örgütlerine ilişkin yönelimlerini saptamak ve örgütlerindeki etik dışı davranışları nasıl değerlendirdiklerini ortaya çıkarmak.	Tarama Modeli Anket	İş yerinde çalışan personel bazı konuları etik dışı algıladığı ve değerlendirildiği saptanmıştır. Denetim mekanizmasının yetersizliği, cezaların düşüklüğü, dürüstlüğü ödüllendiren bir mekanizma bulunmamaktadır.
Nizamieva (2001)	Örgütlerde sosyal sorumluluk ve iş etiğini belirlemek.	Literatür Taraması	İşletmeler faaliyetlerini sosyal sorumluluk anlayışına ve etik değerlere uygun olarak gerçekleştirmeleri gerekmektedir.

Tablo 1'in Devamıdır

Kıranlı (2002)	Orta öğretim okul yöneticilerinin etik ilkeleri uygulama ve etik ikilemleri çözümlene yeterliliğini belirlemek.	Örnek Olay Çalışması	Etik ikilemlerin çözümünde, tek bir etik ilke ya da etik yaklaşım yetersiz kaldığı, adalet ve değer etiği, toplum-birey yararcılığı, meslek ve eleştirel etik ilkeler de gerekmektedir.
Pehlivan (2003)	Eğitim yöneticilerinin (lise müdürlerinin) etik ilkelere ne derecede uygun davrandıklarını belirlemek.	Tarama Modeli Anket	Adalet, dürüstlük, sorumluluk, demokrasi ve saygı boyutundaki etik davranışlar uygun görülürken, hoşgörü düzeyleri "yetersiz" bulunmuştur.
Özbek (2003)	Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki etik ilkeleri ve uyma düzeylerini belirlemek.	Tarama Modeli Anket	Profesyonellik, sorumluluk, dürüstlük ve saygı boyutlarındaki meslek ilkelerine beden eğitimi öğretmenlerinin uyma düzeylerine ilişkin okul yöneticileriyle arasında fark görülmüş.
Beren (2003)	Güvenlik hizmetlerinde yöneten-yönetilen ilişkilerinin etik değerler bağlamında incelemek.	Tarama Modeli Anket	Amir ile polis memurları arasında yönetim etiğine ilişkin çok ciddi sorunlar görülmemekle birlikte, etik sorunların en çok yönetsel davranışlarda olduğu ve etik eğitimi verilmesi gerektiği belirtilmiştir.
Kahraman (2003)	İlköğretim müfettişlerinin mesleki etik ilkeleri ve uyma düzeylerini belirlemek.	Tarama Modeli Anket	Yönetici ve öğretmenler, belirlenen etik ilkelere müfettişlerin genellikle uygun davrandıklarını ifade etmişlerdir.

2. 3. 1. Araştırmaların Değerlendirilmesi

Bu çalışmalardan meslek etiği ile ilgili ulaşılabilen kaynaklardan elde edilen yurt içi ve yurt dışı araştırmalara ait bulguların kısa bir değerlendirmesi aşağıda verilmiştir:

- Polis meslek etiği ile ilgili yurt içinde yapılmış çok fazla araştırmaya ulaşılamamıştır. Ulaşılabilen araştırma sayısı on sekiz tane dir. Yapılan araştırmaların on üç'ü anket yoluyla görüş belirleme, dördü literatür taraması ve bir tanesi ise örnek olay çalışmasıdır.

- Yurt dışı araştırmalara bakıldığında etik ilkelere, özellikle de dürüstlük-doğruluk ilkeleri ile kişiliği olumlu yönde geliştirmenin üzerinde önemle durulmaktadır.
- Gerek yurt içi gerekse yurt dışında yapılan araştırmaların ortak noktası şudur: Meslek etiği ilkelerine uymanın ahlaki bir değer taşıdığı, etik ilkelere uyma eğitimlerinin verilmesinin gerektiği, işletmelerin faaliyetlerini sosyal sorumluluk ve profesyonellik anlayışına ve etik değerlere uygun olarak gerçekleştirmeleri gerektiği, etik sorunların en çok yönetsel davranışlarda olduğu bulunmuştur.
- Kurumlarda/örgütlerde etiğe dayalı bir kültürün oluşturulması ve çalışan bütün personel kendi meslek etiğine ait ilkelere “tamamen” katılmalarının sağlanması için eğitim verilmesinin gerektiği, neticede de etik dışı olarak kabul edilen tutum ve davranışların, minimum seviyeye indirilmesi vurgulanmıştır.
- Özellikle kamu sektöründeki iş yerlerinde çalışan personel tarafından bazı konular etik dışı algıladığı ve değerlendirildiği görölmektedir. Etik davranışları çalışan kişiler tarafından farklı algılanan konular olması, denetim mekanizmasının yetersizliği, alınan cezaların düşük ya da suçun büyüklüğu ile orantılı olmaması, kamu sektöründe dürüstlüğu ödüllendiren bir mekanizmanın bulunmaması ve etik davranışların oluşturulmasını sağlayacak standartların ya da yönlendirecek rehber liderlerin olmaması dikkat çekmektedir.
- Gümrük Birliğine giren ve Avrupa Birliğine girme sürecinde olan Ülkemizde, başta polis teşkilatı olmak üzere bütün kurumlar, bu konuda kendilerine düşen rolleri saptayıp, bu alandaki eksikliklerin ortaya çıkarılması ve bunlara ilişkin çözüm önerilerinin geliştirilmesi gerektiği belirlenmiştir. Ayrıca etik davranış kurullarının hayata geçirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma yöntemi ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Araştırmanın yöntemi kapsamında, araştırma modeli, evreni, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama teknikleri ve kullanılan istatistiksel çözümler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın bulguları, ilgili literatür incelemesi ve tarama modelinde betimsel bir çalışmayla birlikte, doğrudan çalışma evreni üzerinde yürütülmüş olan ölçeği cevaplayan deneklerin görüşlerinin değerlendirilmesi ile elde edilmiştir.

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu olduğu gibi tanımlamayı amaçlayan araştırma yöntemleridir. Araştırmada ele alınan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi betimlemeye çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme çabası gösterilmez (Karasar, 2002: 77).

3.2. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini, 2003 yılında Elazığ İl Emniyet Müdürlüğü'nde çalışan 1217 polis memuru oluşturmaktadır.

3.3. Örneklem

Araştırmanın örnekleme, ilgili evrenden ulaşılabilen 800 polis memurundan oluşmaktadır. Elazığ Emniyet Müdürlüğü'nde görev yapan ve araştırma evreninde bulunan 1217 polis memurundan, 200 polis memuru ölçek geliştirme sürecindeki çalışmaya dahil edildiğinden, araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. 167 polis memuruna ise senelik izinde, raporlu veya dış görevde olduğundan ulaşılabilmiştir. Geriye kalan 850 polis memuruna ölçekler, araştırmacı tarafından çalıştıkları yere bizzat

gidilerek elden dağıtılmış ve bunlardan 820 tanesi toplanabilmiştir. Toplanan bu ölçeklerden de, 20 tanesi eksik ve amaca uygun doldurulmadığı için değerlendirme dışı bırakılmıştır. Sonuç olarak geçerli kabul edilen 800 adet (yüzde 94,12) ölçek değerlendirmeye alınmıştır

3.4. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından likert tipi ölçek geliştirilmiştir. Araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturmak için, ölçeğin geliştirilmesi sırasında, yerli ve yabancı kaynaklar ile internetten faydalanılarak genel bir literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması sonucunda 62 maddeden oluşan taslak veri toplama aracı hazırlanmıştır. Bu maddelerin açıklık, anlaşılabilirlik ve kapsam açılarından değerlendirilmesinde, Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Teknik Eğitim Fakültesi Eğitim Bölümü, Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim üyeleri ile Elazığ Emniyet Müdürlüğünde yönetici düzeyinde görev yapan altı uzman kişinin görüşleri alınarak, gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra ölçek, ön uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Ölçekteki tutum maddelerini benimseme durumu, “kesinlikle katılıyorum”, “katılıyorum”, “kısmen katılıyorum”, “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde derecelendirilmiştir.

Hazırlanan ölçek, geçerlik ve güvenilirlik analizleri için, Elazığ Emniyet Müdürlüğü’nde görev yapan ve araştırma evreninde bulunan toplam 200 polis memuruna uygulanmış ve ölçekler aynı yolla toplanmıştır. Söz konusu 62 maddelik ölçeğe ilişkin veriler bilgisayara yüklenmiş ve bu veriler SPSS (Statistical Package For Social Sciences) 10.0 for Windows paket programında değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sırasında faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi, aynı yapıyı ya da niteliği ölçen değişkenleri bir araya toplayarak ölçmeyi az sayıda faktör ile açıklamayı amaçlayan bir istatistiksel tekniktir. Faktör analizi yapılırken, faktör yük değerinin 0,45 ya da daha yüksek olması seçim için iyi bir ölçü olarak kabul edilmektedir. Bununla beraber, uygulamada az sayıda madde için bu sınır değer, 0,30’a kadar indirilebilir (Büyüköztürk, 2002: 118).

Ölçeğe ilişkin ilk faktör analizi işlemlerine göre KMO (Kaiser Meyer Olkin Measure of Sampling Adequacy) = 0,870, Bartlett testi (Bartlett's Test of Sphericity) = 6389,20 olarak bulunmuştur. İlk analiz işleminden önce ölçekte 43'ü olumlu, 19'u olumsuz olmak üzere, toplam 62 tutum maddesi bulunmaktaydı. İlk analiz sonucunda faktör yükü 0,35 ve üstünde olan maddeler seçilmiş ve buna göre 49 madde işler durumda bulunmuştur. İşler halde bulunan 49 madde için bir kez daha faktör analizi işlemleri yapılmıştır. Yapılan ikinci analiz sonucunda KMO = 0,89, Bartlett testi = 4870,73 olarak bulunmuştur. Buna göre Bartlett testinin sonucu 0,05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bartlett testine göre değişkenler arasında bir korelasyon bulunmakta ve faktör analizi bu değişkenlere uygulanmaktadır. Sonuç olarak ölçek, 6 alt boyut ve toplam 49 maddeden oluşmuştur. Ölçekte bulunan 38 madde olumlu, 11 madde ise olumsuz tutum ifade etmektedir. Ölçeğin bütün olarak Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,94 olarak bulunmuştur. İstatistiksel işlemler sonucunda işler durumda olmayan maddeler ölçekten çıkarıldıktan sonra asıl gruba uygulanmak üzere 49 maddelik ölçek son halini almıştır. Ölçekte ayrıca dördü kişisel bilgilerden bir tanesi de açık uçlu olmak üzere beş madde daha bulunmaktadır (EK-3).

Elde edilen 49 maddenin birbirinden bağımsız anlamlı faktörlere ayrılıp ayrılmadığının belirlenmesi amacıyla asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi (varimax rotated) kullanılmıştır. Ölçeğe ilişkin yapılan faktör analizi işlemlerinin sonucunda 6 faktör belirlenmiştir. Buna göre, 9 madde 1. faktörde, 13 madde 2. faktörde, 4 madde 3. faktörde, 10 madde 4. faktörde, 7 madde 5. faktörde ve 6 madde de 6. faktörde toplanmıştır.

Tablo 2'de meslek etiği ilkelerine ait maddelere ilişkin her bir faktör ve bunlara yüklenen faktör yükleri yer almaktadır.

Tablo 2: Meslek Etiği İlkelerine İlişkin Tutum Ölçeğinin Asal Eksenlere Göre Döndürülmüş Temel Bileşenler Analiz Yöntemindeki Maddelerin Faktör Yükleri

Madde No	Madde Çeşidi*	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4	Faktör 5	Faktör 6
1	+	0,50					
13	-	0,42					
17	-	0,40					
29	-	0,45					
35	+	0,52					
36	+	0,51					
37	-	0,36					
40	+	0,50					
49	-	0,48					
2	+		0,56				
4	+		0,58				
8	+		0,56				
14	+		0,61				
23	+		0,56				
24	+		0,53				
30	+		0,47				
33	+		0,49				
41	-		0,42				
42	+		0,59				
44	-		0,41				
46	+		0,67				
47	+		0,48				
3	+			0,57			
9	+			0,64			
19	+			0,53			
34	+			0,66			
10	+				0,49		
15	+				0,69		
18	+				0,60		
20	+				0,56		
26	+				0,48		
27	+				0,52		
31	-				0,41		
43	+				0,58		
45	-				0,37		
48	+				0,58		
7	+					0,43	
11	+					0,52	
22	+					0,63	
25	+					0,53	
28	+					0,48	
32	+					0,62	
38	+					0,57	
5	+						0,66
6	+						0,64
12	-						0,49
16	+						0,37
21	+						0,46
39	-						0,54

* + : Olumlu Tutum Cümleleri -: Olumsuz Tutum Cümleleri

Tablo 2'deki bulgular incelendiğinde, bütün olarak tutum ölçeğinin faktör yüklerinin 0,36 ile 0,69 arasında değiştiği görülmektedir. Her bir alt bölümün faktör yükleri ayrı ayrı incelendiğinde, faktör 1'in faktör yükleri 0,36 ile 0,52, faktör 2'nin faktör yükleri 0,41 ile 0,67, faktör 3'ün faktör yükleri 0,53 ile 0,66 arasında değişirken, Faktör 4'ün faktör yükleri 0,37 ile 0,69, faktör 5'in faktör yükleri 0,43 ile 0,63 ve faktör 6'nın faktör yükleri ise 0,37 ile 0,66 arasında olduğu görülmektedir.

Belirlenen bu faktörlere anlamlı isimler verilmeye çalışılmıştır. Buna göre 1. faktör mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ilişkin düşünceleri, 2. faktör mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesi ile ilgili görüşleri, 3. faktör örnek kişi olmak ilkesine yönelik görüş ve düşünceleri, 4. faktör insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ait tutumları, 5. faktör eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin tutum ve davranışları ve 6. faktör ise dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin görüşleri ifade etmektedir.

Ölçeğin uygulanması ile elde edilen puanların güvenilirliği Cronbach Alpha güvenilirlik formülü kullanılarak hesaplanmıştır. 49 maddeden oluşan bu ölçeğin tümü olarak Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,94 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu sonuca göre ölçeğin güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir. Ölçeğin bütün olarak güvenilirlik analizinin yanı sıra, ölçekte bulunan altı alt boyutun her birinin de güvenilirliği ayrı ayrı hesaplanmıştır.

Meslek etiği ilkelerine ait maddelere ilişkin ölçeğin alt boyutlarına ilişkin güvenilirlik katsayıları Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3: Meslek etiği ilkelerin Alt Boyutlarına İlişkin Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayıları

Alt Boyutlar	Madde Numaraları	Güvenirlik Katsayısı
Mesleki sorumluluk	1, 13, 17, 29, 35, 36, 37, 40, 49	0,74
Mesleki Profesyonellik	2, 4, 8, 14, 23, 24, 30, 33, 41, 42, 44, 46, 47	0,82
Örnek kişi olmak	3, 9, 19, 34	0,70
İnsan ilişkileri ve eleştiriler	10, 15, 18, 20, 26, 27, 31, 43, 45, 48	0,71
Eşitlik ve adalet	7, 11, 22, 25, 28, 32, 38	0,77
Dürüstlük ve doğruluk	5, 6, 12, 16, 21, 39	0,70

Tablo 3'teki bulgulara bakıldığında, ölçeğe ait alt boyutların Cronbach Alpha güvenilirlik katsayılarının 0,70 ile 0,82 arasında değiştiği görülmektedir. Güvenirlik analizinde Alpha değerinin en az 0,70 olması gerektiği (Van de Ven ve Ferry, 1979) göz önünde bulundurulduğunda, ölçeğin tümünün yanı sıra, her bir alt boyutunun da güvenilir olduğunu söylemek mümkündür.

3.5. Veri Toplama Aracının Uygulanması

Geçerlik ve güvenilirliği sağlandıktan sonra ölçeğe son şekli verilmiş ve ölçek araştırma için hazır hale getirilmiştir. Emniyet teşkilatı ile ilgili bilimsel ve akademik boyutta yapılan çalışmalar için Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Daire Başkanlığına bilgi verilmesi ve izin alınması gerektiğinden, hazırlanan söz konusu ölçeğin Elazığ Emniyet Müdürlüğünde çalışan polis memurlarına uygulanması için, gerekli kurum onayları da alınmıştır (EK-4). İzinler alındıktan sonra söz konusu ölçek hiçbir ayırım yapılmaksızın, Elazığ Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı bütün şube ve birimlerde görev yapan polis memurlarının çalıştıkları iş yerlerine gidilerek, araştırmacı tarafından bizzat uygulanmış ve aynı yolla toplanmıştır. Polis memurlarına dağıtılan ölçek sayısı 850 adettir. Dağıtılan ölçeklerin mümkün olduğu kadar tamamının geri dönüşümü sağlanmaya çalışılmışsa da, 30 polis memurundan ölçek toplanamamıştır. Toplanan 820 ölçeklerden de 20 tanesi eksik ve amaca uygun doldurulmadığı için değerlendirme dışı bırakılmış, geçerli kabul edilen 800 adet (yüzde 94,12) ölçek değerlendirmeye alınmıştır.

3.6. Verilerin Analizi

Araştırmacı tarafından uygulanan ölçekten elde edilen veriler sayısallaştırılarak ölçek formlarından bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 10.0 for Windows istatistiksel çözümlene programı kullanılmıştır. Verilerin analizi için aşağıdaki istatistiksel işlemler yapılmıştır:

Araştırmaya katılan polis memurlarının mesleki sorumluluk sahibi olmak, mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak, örnek kişi olmak, insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak, eşitlik ve adalet, dürüstlük ve doğruluk etik ilkelerine ilişkin görüşlerine ait ölçekte bulunan olumlu tutum maddeleri 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde puanlanırken, olumsuz tutum maddeleri ise 1, 2, 3, 4, 5 şeklinde puanlanmıştır. Deneklerin tutum cümlelerine

verdikleri yanıtlar 0,05 anlamlılık düzeylerine göre değerlendirilmiştir. Deneklerin tutum maddelerine katılma dereceleri ve puan aralıkları Tablo 4 'te verilmiştir.

Tablo 4: Deneklerin Tutum Maddelerine Katılma Derecelerine İlişkin Belirlenen Puan Aralıkları

Katılma Derecesi	Puan Aralıkları
Kesinlikle Katılıyorum	4,21-5,00
Katılıyorum	3,41-4,20
Kısmen Katılıyorum	2,61-3,40
Katılmıyorum	1,81-2,60
Kesinlikle Katılmıyorum	1,00-1,80

Deneklerin kişisel özellikleri ile ilgili cinsiyet, eğitim, polislik mesleğindeki hizmet yılları ve mesleğe başlamadan önce yaşanan yerleşim yerleri ile ilgili tanımlayıcı istatistiksel analizler için frekans (f) ve yüzde (%) tekniği kullanılmıştır.

Grupların cinsiyetleri açısından görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını anlamak amacıyla önce bağımsız gruplar t testi (Independent groups t test) uygulanmıştır. Yapılan levene istatistiği sonucunda anlamlı farklılığın belirlendiği durumlarda ise parametrik olmayan t sınaması Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Polislik mesleğindeki hizmet süresi, eğitim düzeyleri, polislik mesleğine başlamadan önce yaşanan yerleşim yerleri gibi değişkenler açısından ise deneklerin verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans (ANOVA) analizi uygulanmıştır. Anlamlı farklılığın olduğu durumlarda, farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla scheffe sınaması kullanılmıştır. Ancak yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılık çıkmasına rağmen scheffe sınamasında farklılığın hangi gruplar arasında oluştuğunun belirlenemediği durumlarda ise en az anlamlı farklılık LSD (Least Significance Test) sınaması uygulanmıştır (Balcı, 2001; Büyüköztürk, 2002; Karasar 2002). Varyans analizi yapılırken levene istatistiği sonucunda anlamlı bir farklılığın belirlendiği durumlarda ise parametrik olmayan Kruskal-Wallis H çözümlemesi uygulanmıştır. Anlamlı farklılığın bulunmadığı durumlarda ise, ilgili tablolarda levene istatistiğine ait değerler verilmemiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLANMASI

Araştırmanın bu bölümünde, Elazığ Emniyet Müdürlüğü'nde görev yapan polis memurlarına uygulanan ölçek aracılığıyla elde edilen verilerin analizi sonucunda, her bir alt amaca yönelik olarak ortaya çıkan bulgular tablolar halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

4.1. Deneklerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu kısımda, deneklere ilişkin bilgiler ve bunlarla ilgili açıklamalara yer verilmiştir. Ölçek formunda yer alan alt amaçlara ilişkin sorular karışık verildiğinden, bulgu ve bilgilerin sunumunda alt boyutlar esas sıra olarak alınmıştır. Bu bağlamda, ilk önce polis memurlarının cinsiyetleri, polislik mesleğinde çalışmış oldukları hizmet yılları, eğitim düzeyleri ve polislik mesleğine girmeden önce yaşamış oldukları sosyal çevrelerine göre dağılımlarına ilişkin bilgiler verilmiştir.

4.1.1. Deneklerin Cinsiyet Durumlarına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan deneklerin cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	f	%
Erkek	700	87,5
Kadın	100	12,5
Toplam	800	100,0

Tablo 5'te, araştırmaya katılan deneklerin cinsiyetlerine göre dağılımlarına bakıldığında, deneklerin yüzde 87,5'inin erkek, yüzde 12,5'inin de kadın olduğu görülmektedir. Bulgular incelendiğinde, erkek deneklerin oranının kadın deneklerin oranına göre daha fazla olduğu dikkat çekmektedir. Bunun nedeni olarak emniyet teşkilatında görev yapan kadın personel sayısının erkeklere göre daha az oluşu gösterilebilir.

4.1.2. Deneklerin Hizmet Sürelerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin hizmet sürelerine ilişkin dağılımları Tablo 6'da görülmektedir.

Tablo 6: Deneklerin Hizmet Sürelerine Göre Dağılımı

Hizmet Süresi	f	%
1-5 yıl arası	135	16,9
6-11 yıl arası	474	59,3
11-15 yıl arası	153	19,1
16 yıl ve üstü	38	4,7
Toplam	800	100,0

Araştırmaya katılan deneklerin polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre Tablo 6'daki dağılımlarına bakıldığında; hizmet süresi 1-5 yıl arası olanlar deneklerin yüzde 16,9'unu, 6-11 yıl arası olanları yüzde 59,3'ünü, 11-15 yıl arası olanlar yüzde 19,1'ini ve 16 yıl ve üstü hizmet süresi olanların oranı ise yüzde 4,7'sini oluşturduğu görülmektedir.

Bulgular incelendiğinde, polislik mesleğindeki hizmet süresi 6-11 yıl olan deneklerin büyük çoğunluğu (yüzde 59,3) oluşturduğu dikkat çekmektedir. Bu durumda polis meslek yüksek okullarından yeni mezun olan polis memurlarının ilk başta batı illerinde istihdam edildiği, buradaki ortalama görev süresi de en fazla 8 yıl olduğundan, bu süreyi dolduran polis memurlarının ikinci bölge hizmetini şark görevi olarak yapmak üzere bu bölgeye geldikleri ve halihazırda bu bölgede görev yapmakta olduklarına bağlanabilir.

4.1.3. Deneklerin Eğitim Düzeylerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan deneklerin eğitim düzeylerine göre dağılımı Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı

Eğitim Düzeyi	f	%
Lise Mezunu	438	54,8
2 Yıllık Yüksek Okul Mezunu	211	26,4
Açık Öğretim Öğrencisi	83	10,4
4 Yıllık Fakülte Mezunu	68	8,4
Toplam	800	100,0

Tablo 7’de, araştırmaya katılan deneklerin cinsiyetlerine göre dağılımlarına bakıldığında; yüzde 54,8’ini lise mezunu, yüzde 26,4’ünü 2 yıllık yüksek okul mezunu, yüzde 10,4’ünü açık öğretim fakültesi öğrencilerinin oluşturduğu görülürken, 4 yıllık fakülte mezunu olan deneklerin ise yüzde 8,4’ünü oluşturduğu görülmektedir.

Bulgular incelendiğinde, lise mezunu olan deneklerin yüzde 54,8 ile en büyük orana sahip olduğu dikkat çekmektedir. Bunun nedeni olarak 2001 yılına kadar polislik mesleğine kabul edilmek için eğitim düzeyi olarak lise mezunu olmak yeterli şart idi. Dolayısıyla polislik mesleğine başvuranların büyük bir kısmının lise mezunu olmaları bu durum ile açıklanabilir. Ancak 25.04.2001 tarihinde kabul edilen ve 9 Mayıs 2001 tarihli resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4652 sayılı ‘Polis Yüksek Öğretim Kanunu’ ile Polis Akademisi üniversite haline getirilmiş ve 9 aylık bir eğitim öğretim sürecini içeren polis okullarının eğitim süresi 2 yıla çıkarılarak polis meslek yüksek okullarına dönüştürülmüştür (R.G., 2001: 1-14). Bu düzenleme ile polis memurlarının eğitim düzeyleri yükselmiştir.

Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Daire Başkanlığı tarafından 1997-1998 eğitim öğretim yılı içerisinde Türkiye’deki bütün polis okullarında giren toplam 9019 polis adayı üzerinde uygulanan anket sonucunda, polis adaylarının yüzde 89’unun lise mezunu olduğu, yüzde 3,5’inin 2 veya 4 yıllık yüksek okul/fakülteyi bitirdikleri ve yüzde 7,5’inin de halen bir yüksek okul/fakültede öğrenim görmekte olduğu anlaşılmıştır (Cerrah ve Semiz, 1998: 193-195).

Bu araştırmanın sonuçları ile Emniyet Genel Müdürlüğü’nün yaptığı araştırma sonuçları ile karşılaştırıldığında, geçen zaman sürecinde polislik mesleğinde istihdam edilen polis memurlarının eğitim düzeylerinin yükseldiği söylenebilir.

4.1.4. Deneklerin Mesleğe Başlamadan Yaşadıkları Yerleşim Yerine İlişkin Bulgular

Tablo 8’de araştırma kapsamında bulunan deneklerin polislik mesleğine girmeden önce yaşadıkları yerleşim birimine göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 8: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerlerine Göre Dağılımı

Yaşanılan Yer	f	%
Büyükşehir	185	23,1
Şehir	284	35,5
İlçe	211	26,4
Köy	120	15,0
Toplam	800	100,0

Araştırmaya kapsamında bulunan deneklerin polislik mesleğine girmeden önce yaşamış oldukları yerleşim yerlerine göre Tablo 8’deki dağılımlarına bakıldığında; büyükşehirde yaşamış deneklerin oranının yüzde 23,1, şehirde yaşamış olanların yüzde 35,5, ilçede yaşamış olanların yüzde 26,4 ve köyde yaşamış olanların ise yüzde 15 olduğu görülmektedir.

Bulgulara bakıldığında, deneklerin polislik mesleğine girmeden önce büyük bir oranının (yüzde 58,6) büyükşehir ve şehir merkezlerinde yaşadıkları dikkat çekmektedir. Araştırma kapsamında bulunan deneklerin yüzde 41,6’sının mesleğe başlamadan önce nüfus yoğunluğu fazla olmayan ilçe, kasaba ve köylerde yaşadıkları görülmektedir. Bu durum yakın bir zamana kadar polislik mesleğini seçenlerin kırsal kesimden geldiği göz önünde bulundurulduğunda, bu dengenin şehir merkezlerinde yaşayanların lehine değişmeye başladığını göstermektedir. Bunun da, emniyet teşkilatının geleceği açısından büyük bir önem arz ettiği söylenebilir. Çünkü polislik mesleği, şehir merkezlerinde icra edilen bir meslek olup, bu mesleği seçenlerin bu yerleşim birimlerinde yaşamış olmalarının, mesleğin icrası açısından olumlu bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Daire Başkanlığı'nın 1997-1998 eğitim öğretim yılı içerisinde Türkiye'deki tüm polis okullarında 9019 polis adayı üzerinde uyguladığı anket sonuçlarına bakıldığında; adayların mesleğe başlamadan önce yüzde 47,4'ünün ilçe ve il yerleşim birimlerinde, yüzde 34,4'ünün köy ve kasabada ve yüzde 17,4'ünün de büyükşehirde yaşadıkları anlaşılmıştır. Adayların büyük bir oranının (yüzde 81,8) köy, kasaba, ilçe ve küçük iller gibi nüfusu fazla olmayan yerleşim birimlerinden geldikleri saptanmış olup, kırsal kesimden polislik mesleğine olan talebin büyük yerleşim merkezlerine oranla oldukça yüksek olduğu ortaya çıkarılmıştır (Cerrah ve Semiz, 1998: 192).

Araştırmamızın sonucu ile Emniyet Genel Müdürlüğü'nün yaptığı çalışma sonucuna bakıldığında, polislik mesleğine başvuran adayların mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerlerine göre bir değişme yaşandığı, bunun da büyükşehir ve şehir gibi nüfus yoğunluğu daha fazla olan yerleşim birimlerinden gelenlerin lehine değişmekte olduğu açıkça görülmektedir. Bu da, emniyet teşkilatının geleceği açısından olumlu bir durum olarak kabul edilebilir.

Avrupa birliğine giriş sürecinde, Türk polisinin daha başarılı olması için, Avrupa polisinin yararlandığı teknik, bilgi, tecrübe ve imkanlardan faydalanması ve her alanda uzman eleman yetiştirilmesi gerekmektedir (Akın, 1996: 114-121). Polis teşkilatında, son zamanlarda bir çok alanda çağın değişen ve gelişen şartlarına uyum göstermek için yoğun çaba harcadığı görülmektedir. Bu durum, şüphesiz emniyet teşkilatının geleceği açısından büyük bir önem taşımaktadır. Örneğin, Gömleksiz ve Sağlam (2003) tarafından yapılan, Elazığ, Diyarbakır ve Malatya illerindeki polis meslek yüksek okullarında öğrenim görmekte olan öğrencilerin bilgisayar kullanma alışkanlıkları isimli çalışmada, polis adaylarının büyük bir çoğunluğu (%91,5) bilgisayar sahibi olmamakla beraber tamamına yakını (%95,6) ileride bilgisayar almayı düşündüğü, adayların bilgisayar korkusu taşımadıkları, yaşamları boyunca bilgisayarını bir çok biçimde kullanacakları dolayısıyla bilgisayara karşı olumlu bir tutum içinde oldukları saptanmıştır.

4.2. Araştırmaya Katılan Deneklerin, Polis Meslek Etiğine Bakış Açıklarına Yönelik Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde veri toplama aracının araştırma kapsamındaki polis memurlarına uygulanması sonucunda elde edilen veriler üzerinde durulmuştur. Araştırma, mesleki sorumluluk sahibi olmak, mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak, örnek kişi olmak, insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak, eşitlik ve adalet ile dürüstlük ve doğruluk alt boyutlarından oluşmaktadır. Sırasıyla bu boyutlara ilişkin bulgular ve yorumlar ele alınmıştır.

4.2.1. Deneklerin Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması

Bu bölümde, meslek etiği ilkelerinden olan mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesinin, Elazığ Emniyet Müdürlüğü'nde görev yapan ve araştırma kapsamında bulunan polis memurlarına uygulanması sonucu elde edilen bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Araştırmaya katılan deneklerin cinsiyet değişkenine göre mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ilişkin görüşlerine ait bağımsız gruplar t testi sonuçları Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Alt Boyut	Cinsiyet				sd	t	P
	Erkek (n:700)		Kadın (n:100)				
	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss			
MESLEKİ SORUMLULUK	3,64	0,563	3,45	0,568	798	3,205	0,000*

*P<0,05

Tablo 9'a bakıldığında, deneklerin mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ilişkin cinsiyetlerine göre görüşlerine ait bağımsız gruplar t testi sonuçlarında erkek deneklerin aritmetik ortalamasının $\bar{X}=3,64$, kadın deneklerin aritmetik ortalamasının da $\bar{X}=3,45$ olduğu görülmektedir. Her iki grubun görüşleri "katılıyorum" düzeyinde olmakla beraber ilgili görüşe, erkek deneklerin katılma düzeylerinin daha fazla olduğu söylenebilir. Buna ilişkin yapılan t testi sonuçları da, erkekler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir

farklılığın olduğunu ($P=0,000$) göstermektedir. Bu bulgu mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesinin her iki grup tarafından da benimsendiğini ortaya koymakla beraber; bu ilkenin erkekler tarafından daha fazla benimsendiğini göstermektedir.

Araştırmaya katılan deneklerin cinsiyetlerine göre, mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ilişkin görüşlerine ait aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri

Madde No	MESLEKİ SORUMLULUK SAHİBİ OLMAK İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	ERKEK (n:700)		KADIN (n:100)	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss
1	Polis, görevini yasal sınırlar içerisinde yerine getirir.	4,48	0,684	4,36	0,759
13*	Polis, suçları daha hızlı aydınlatılabilmek için bazen şiddete başvurduğu oluyor.	3,11	1,250	2,78	1,088
17*	Polis, yasalara aykırı verilen emirleri bazen uyguladığı oluyor.	2,95	1,228	2,89	1,205
29*	Polis, bazen görevini savsakladığı ve geciktirdiği olur.	3,29	1,228	3,11	1,246
35	Polis, üniformalı vatandaş olup, toplumsal kurallara uyar.	4,31	0,783	4,23	0,952
36	Polis, mesleki eylemlerinde görevini geciktirmemek için hassas davranır.	4,19	0,790	4,13	0,884
37*	Polis, görev gereği uygulamalarında bazen gereksiz yere aşırı kuvvet uyguladığı oluyor.	3,04	1,180	2,68	1,180
40	Polis, çalıştığı kurumun toplumdaki statüsünü yüceltmeye çalışır.	4,32	0,802	4,00	1,083
49*	Polisin, bazen meslek ilkelerine aykırı davrandığı zamanlar oluyor.	3,04	1,224	2,84	1,170

*Olumsuz tutum maddesi

Tablo 10'daki, araştırma kapsamında bulunan deneklerin cinsiyetlerine göre mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ait görüşlerine ilişkin bulgulara bakıldığında, her iki grupta bulunan deneklerin bu ilkeye ait görüşleri birbirine yakın görünmekle beraber, erkek deneklerin kadın deneklere göre mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesini daha fazla benimsedikleri dikkat çekmektedir.

“Polisin görevini yasal sınırlar içerisinde yerine getirmesi”, “toplumsal kurallara uyması”, “görevini yerine getirmede hassas davranması” ve “çalıştığı kurumun toplumdaki statüsünü yüceltmeye çalışmasına” ilişkin görüşler, araştırmaya katılan erkek denekler tarafından, kadın deneklere göre daha fazla benimsenmiştir.

“Polisin suçları daha hızlı aydınlatabilmek için zaman zaman şiddet kullandığına” ilişkin görüş, araştırmaya katılan her iki grup tarafından da pek fazla benimsenmemekle beraber, bu görüşe ilişkin erkek deneklerin kadın deneklere göre aritmetik ortalamasının biraz daha fazla çıkması (erkek $\bar{X}=3,11$ kadın: $\bar{X}=2,78$) dikkat çekmektedir. Benzer bulgular “polisin yasalara aykırı olarak verilen emirleri uygulaması”, “görevini zaman zaman savsaklayıp, geciktirmesi”, “bazen gereksiz yere aşırı kuvvet kullanması” ve “ara sıra meslek ilkelerine aykırı davranmasına” ilişkin görüşlerde de görülmektedir. Bununla beraber, mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ilişkin olumsuz maddelere “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” düzeyinde herhangi bir görüş bildirilmemesi de dikkat çekmektedir. Bu durum, mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesinin denekler tarafından benimsenmiş olmakla beraber, deneklerin bu ilkeyi zaman zaman dikkate almadıklarını da belirtmek mümkündür.

Deneklerin hizmet sürelerine göre mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonuçlarına ait bulgular Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11: Deneklerin Hizmet Sürelerine Göre Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi’ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Gruplar	n	\bar{X}	ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	P	Sch effe
MESLEKİ SORUMLULUK	1-5 Yıl	135	3,74	0,562	Gruplar İçi	253,435	796	0,318	3,465	0,016*	1-3
	6-10 Yıl	474	3,61	0,565	Gruplar Arası	3,309	3	1,103			
	11-15 Yıl	153	3,53	0,567	Toplam	256,745	799				
	16 ve Üstü	38	3,59	0,554							
	Toplam	800	3,62	0,567							

*P<0,05

Tablo 11’e bakıldığında, yapılan varyans analizi sonucunda araştırma kapsamında bulunan deneklerin polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık (P=0,016) bulunmuştur.

Anlamli farklilikin hangi gruplar arasinda oldugunu belirlemek amaciyla ANOVA sonrasi post-hoc testlerden scheffe testi uygulanmis ve farkin 1-5 yil hizmet suresi olanlar ile 11-15 yil hizmet suresi olanlarin arasinda oldugu gorulmüstür. Söz konusu farkin polislik mesleğinde 1-5 yil hizmet suresi olan grubun lehine görünmektedir. Bu sonuç doğrultusunda, polislik mesleğine yeni başlayanların diğ er gruplara göre daha fazla idealist oluşuna ve henüz mesleğin başında olmalarına bağlanabilir.

Nitekim, Er (1996) tarafından yapılan, Ankara Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü mensuplarının görev, yetki ve sorumluluklarından kaynaklanan sosyal ve psikolojik sorunlar isimli çalışmada da, genç polislerin mesleğini daha çok sevdikleri saptanmıştır. Hizmet süresi olarak daha kıdemli olan polis memurları ise yaşın ilerlemesi, mesleğin daha az sevmeye başlanması ve beklentilerin yeterince karşılanılmaması, genç polislere göre mesleklerini daha az benimsedikleri sonucuna varıldığı görülmüştür. Bu durum, elde edilen bulgu ile bir paralellik göstermektedir.

Deneklerin polislik mesleğindeki hizmet sürelerinin mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ilişkin bulguların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 12’de yer almaktadır.

Tablo 12: Deneklerin Hizmet Sürelerine Göre Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri

Madde No	MESLEKİ SORUMLULUK SAHİBİ OLMAK İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	1-5 Yıl (n:135)		6-11 Yıl (n:474)		11-15 Yıl (n:153)		16 Yıl Üstü (n:38)		Toplam (n:800)	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}_T	SS _T
1	Polis, görevini yasal sınırlar içerisinde yerine getirir.	4,56	0,56	4,45	0,72	4,46	0,71	4,37	0,79	4,47	0,69
13*	Polis, suçları daha hızlı aydınlatılmak için bazen şiddete başvurduğu oluyor.	3,24	1,27	3,06	1,23	2,92	1,22	3,11	1,23	3,07	1,24
17*	Polis, yasalara aykırı verilen emirleri bazen uyguladığı oluyor.	3,05	1,12	2,96	1,24	2,80	1,24	3,03	1,28	2,95	1,22
29*	Polis, bazen görevini savsakladığı ve geciktirdiği olur.	3,44	1,19	3,23	1,25	3,22	1,24	3,37	1,10	3,27	1,23
35	Polis, üniformalı vatandaş olup, toplumsal kurallara uyar.	4,41	0,70	4,26	0,81	4,32	0,86	4,21	0,93	4,30	0,81
36	Polis, mesleki eylemlerinde görevini geciktirmemek için hassas davranır.	4,28	0,77	4,16	0,80	4,16	0,82	4,18	0,83	4,18	0,80
37*	Polis, görev gereği uygulamalarında bazen gereksiz yere aşırı kuvvet uyguladığı oluyor.	3,12	1,21	3,01	1,18	2,99	1,18	2,71	1,11	3,01	1,19
40	Polis, çalıştığı kurumun toplumdaki statüsünü yüceltmeye çalışır.	4,36	0,75	4,29	0,82	4,17	0,99	4,26	0,79	4,28	0,85
49*	Polisin, bazen meslek ilkelerine aykırı davrandığı zamanlar oluyor.	3,14	1,23	3,07	1,23	2,73	1,15	3,05	1,21	3,02	1,22

*Olumsuz tutum maddesi

Tablo 12’de, araştırma kapsamında bulunan deneklerin mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ilişkin polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre, görüşlerine ait aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları verilmiştir. Mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesi kapsamında, “Polisin suçları daha hızlı aydınlatılmak için bazen şiddet kullandığı”, “yasalara aykırı olarak verilen emirleri bazen uyguladığı”, “bazen gereksiz yere aşırı kuvvet kullandığı” ve “bazen meslek ilkelerine aykırı davrandığına” ilişkin görüşlerin hizmet süresi 1-5 yıl, 6-11 yıl ve 11-15 yıl ile 16 yıl ve üstü hizmet süresi olanlar tarafından “kısmen katılıyorum” düzeyinde benimsendiği söylenebilir. Bununla beraber “Polisin bazen görevini savsaklayıp, geciktirdiği” görüşünün hizmet süresi 1-5 yıl arası olan denekler tarafından “katılıyorum” düzeyinde benimsendiği de dikkat

çekmektedir. Bu bulgu mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ilişkin olumsuz düşüncelerin bütün gruplarca pek fazla benimsenmediğini ortaya koymakla beraber, polis uygulamalarında zaman zaman olumsuz tutum ve davranışları da olduğu gösteriyor şeklinde yorumlanabilir.

Mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ilişkin olumlu tutum cümlelerindeki görüşlerin aritmetik ortalamalarına bakıldığında, görüşlerin “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” düzeylerinde bulunduğu gözlenmektedir. Araştırmaya katılan deneklerin “Polisin görevini yasal sınırlar içerisinde yerine getirdiği”, “toplumsal kurallara uyduğu”, “görevini yerine getirmede hassas davrandığı” ve “çalıştığı kurumun toplumdaki statüsünü yüceltmeye çalıştığı” yönündeki maddelere ilişkin görüşleri polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre bir paralellilik arz etmektedir. Bu bulguların mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesinin hizmet sürelerine göre araştırmaya katılan denekler tarafından da benimsendiği kabul edilebilir.

Deneklerin eğitim düzeylerine göre mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde varyans analizi sonuçlarına ait bulgular Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi’ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Lise (n=438)		Yük.Okul (n=211)		Açıköğ.Öğr (n=83)		Fakülte (n=68)		Toplam (n=800)		Varyans		Homojenlik	
	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}_T	ss _T	F	P	Lev.	P
MESLEKİ SORUMLULUK	3,61	0,561	3,62	0,567	3,64	0,515	3,59	0,670	3,62	0,567	0,097	0,962	2,958	0,032

Tablo 13’e bakıldığında, yapılan varyans analizi sonucunda deneklerin eğitim düzeylerine göre mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık (P=0,962) bulunmamıştır. Nitekim deneklerin aritmetik ortalamalarının toplamalarına bakıldığında $\bar{X}_T=3,62$ olarak bulunduğu ve araştırmaya katılan deneklerin mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesini genel olarak “katılıyorum” düzeyinde benimsedikleri anlaşılmaktadır. Yapılan levne istatistiği sonucunda maddeler non parametrik olduğu ve bunun sonucunda anlamlı bir farklılık (P=0,032) görüldüğünden,

Kruskal-Wallis H testi uygulanmış ve bu teste göre grupların görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığı ayrıca test edilmiştir.

Deneklerin eğitim düzeylerine göre mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ait Kruskal-Wallis H testine ilişkin analiz sonuçları Tablo 14’te verilmektedir.

Tablo 14: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi’ne İlişkin Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Alt Boyut	Gruplar	n	Sıralar Ortalaması	Kruskal Wallis H	sd	P
MESLEKİ SORUMLULUK	Lise	438	399,12	0,451	3	0,930
	Yüksek Okul	211	405,70			
	Açıköğr.Öğr.	83	406,51			
	Fakülte	68	385,93			
	Toplam	800				

Tablo 14’te görüldüğü üzere, deneklerin eğitim düzeylerine göre mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ilişkin yapılan Kruskal-Wallis H testinde, grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,930$) bulunmamıştır. Bu sonuca göre, eğitim düzeylerine göre denekler, mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesini benimsedikleri söylenebilir.

Deneklerin eğitim düzeylerinin mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ilişkin bulguların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 15’te verilmektedir.

Tablo 15: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Madde No	MESLEKİ SORUMLULUK SAHİBİ OLMAK İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	Lise (n=438)		Yük.Okul (n=211)		Açıköğ.Öğr (n=83)		Fakülte (n=68)		Toplam (n=800)	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}_T	ss _T
1	Polis, görevini yasal sınırlar içerisinde yerine getirir.	4,45	0,70	4,50	0,70	4,60	0,56	4,31	0,74	4,47	0,69
13*	Polis, suçları daha hızlı aydınlatılabilmek için bazen şiddete başvurduğu oluyor.	3,07	1,22	3,09	1,28	2,92	1,19	3,19	1,24	3,07	1,24
17*	Polis, yasalara aykırı verilen emirleri bazen uyguladığı oluyor.	2,95	1,24	1,86	1,19	3,01	1,17	3,10	1,32	2,95	1,22
29*	Polis, bazen görevini savsakladığı ve geciktirdiği olur.	3,30	1,20	3,24	1,28	3,14	1,22	3,28	1,33	3,27	1,23
35	Polis, üniformalı vatandaş olup, toplumsal kurallara uyar.	4,27	0,82	4,30	0,79	4,45	0,69	4,24	0,88	4,30	0,81
36	Polis, mesleki eylemlerinde görevini geciktirmemek için hassas davranır.	4,13	0,83	4,24	0,79	4,30	0,58	4,18	0,88	4,18	0,80
37*	Polis, görev gereği uygulamalarında bazen gereksiz yere aşırı kuvvet uyguladığı oluyor	3,02	1,18	3,00	1,22	2,95	1,09	3,03	1,27	3,01	1,19
40	Polis, çalıştığı kurumun toplumdaki statüsünü yüceltmeye çalışır.	4,27	0,83	4,36	0,76	4,39	0,68	3,94	1,24	4,28	0,85
49*	Polisin, bazen meslek ilkelerine aykırı davrandığı zamanlar oluyor.	3,03	1,26	3,00	1,15	2,99	1,12	3,06	1,29	3,02	1,22

*Olumsuz tutum maddesi

Tablo 15'te görüldüğü üzere, araştırma kapsamında bulunan deneklerin mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ilişkin görüşlerinin eğitim düzeylerine ait aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları verilmiştir. Araştırmaya katılan deneklerin mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesi çerçevesinde, “Polisin suçları daha hızlı aydınlatılabilmek için bazen şiddet kullandığı”, “yasalara aykırı olarak verilen emirleri bazen uyguladığı”, “görevini zaman zaman savsaklayıp, geciktirdiği”, “bazen gereksiz yere aşırı kuvvet kullandığı” ve “bazen meslek ilkelerine aykırı davrandığına” ilişkin olumsuz görüşlerin lise mezunu, 2 yıllık yüksek okul mezunu ve fakülte mezunu ile halen üniversite eğitimini sürdürenler tarafından “kısmen katılıyorum” düzeyinde benimsendiği görülmektedir. Bu

bulgu, mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ilişkin olumsuz düşüncelerin bütün gruplarca pek fazla benimsenmediğini ortaya koymaktadır.

Ancak bu ilkeye ilişkin görüşlerin olumlu tutum cümlelerindeki aritmetik ortalamalarına bakıldığında, görüşlerin “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” düzeylerinde bulunduğu gözlenmektedir. Araştırmaya katılan deneklerin “Polisin görevini yasal sınırlar içerisinde yerine getirdiği”, “toplumsal kurallara uyduğu”, “görevini yerine getirmede hassas davrandığı” ve “çalıştığı kurumun toplumdaki statüsünü yükseltmeye çalıştığı” yönündeki maddelere ilişkin görüşleri eğitim düzeylerine göre bir paralellik arz etmektedir. Bu bulgulara bakarak mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesinin eğitim düzeyleri bakımından araştırma kapsamında bulunan bütün gruplar tarafından benimsendiğini söylemek mümkündür.

Deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşamış oldukları yerleşim birimlerine göre, mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonuçlarının bulguları Tablo 16’da verilmektedir.

Tablo 16: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi’ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Gruplar	n	\bar{X}	ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	P
MESLEKİ SORUMLULUK	Büyükşehir	185	3,57	0,618	Gruplar İçi	255,595	796	0,321	1,194	0,311
	Şehir	284	3,61	0,544	Gruplar Arası	1,150	3	0,383		
	İlçe	211	3,67	0,547	Toplam	256,745	799			
	Köy	120	3,61	0,571						
	Toplam	800	3,62	0,567						

Tablo 16’da yer aldığı üzere, deneklerin göreve başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın bulunmadığı (P=0,311) görülmektedir. Araştırma kapsamındaki bulunan denekler bu maddelere “katılıyorum” düzeyinde benimsemişlerdir. Bu sonuç doğrultusunda, deneklerin mesleğe

başlamadan önce yaşadıkları yer değişkenine göre mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesini benimsedikleri söylenebilir.

Deneklerin polislik mesleğine başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerlerine göre, mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ilişkin görüşlerine ait bulguların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 17’de yer almaktadır.

Tablo 17: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi’ne İlişkin Görüşleri

Madde No	MESLEKİ SORUMLULUK SAHİBİ OLMAK İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	Büyükşehir (n:185)		Şehir (n:284)		İlçe (n:211)		Köy (n:120)		Toplam (n:800)	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}_T	ss _T
1	Polis, görevini yasal sınırlar içerisinde yerine getirir.	4,41	0,84	4,49	0,59	4,56	0,65	4,33	0,74	4,47	0,69
13*	Polis, suçları daha hızlı aydınlatılabilmek için bazen şiddete başvurduğu oluyor.	3,07	1,27	3,09	1,20	3,02	1,26	3,08	1,24	3,07	1,24
17*	Polis, yasalara aykırı verilen emirleri bazen uyguladığı oluyor.	2,88	1,22	2,90	1,24	3,06	1,23	2,97	1,19	2,95	1,22
29*	Polis, bazen görevini savsakladığı ve geciktirdiği olur.	3,10	1,32	3,26	1,21	3,38	1,21	3,36	1,14	3,27	1,23
35	Polis, üniformalı vatandaş olup, toplumsal kurallara uyar.	4,22	0,94	4,26	0,81	4,41	0,70	4,31	0,73	4,30	0,81
36	Polis, mesleki eylemlerinde görevini geciktirmemek için hassas davranır.	4,15	0,91	4,12	0,78	4,33	0,70	4,12	0,82	4,18	0,80
37*	Polis, görev gereği uygulamalarında bazen gereksiz yere aşırı kuvvet uyguladığı oluyor	3,10	1,24	3,00	1,16	2,98	1,20	2,96	1,15	3,01	1,19
40	Polis, çalıştığı kurumun toplumdaki statüsünü yüceltmeye çalışır.	4,18	0,97	4,29	0,76	4,33	0,85	4,32	0,83	4,28	0,85
49*	Polisin, bazen meslek ilkelerine aykırı davrandığı zamanlar oluyor.	3,03	1,26	3,06	1,20	2,96	1,24	3,02	1,17	3,02	1,22

*Olumsuz tutum maddesi

Tablo 17’ye bakıldığında, deneklerin göreve başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ilişkin görüşlerine ait aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları verilmiştir. Deneklerin mesleki sorumluluk

sahibi olmak ilkesi çerçevesinde, “*polisin suçları daha hızlı aydınlatabilmek için bazen şiddet kullandığı*”, “*yasalara aykırı olarak verilen emirleri bazen uyguladığı*”, “*görevini bazen savsaklayıp, geciktirdiği*”, “*bazen gereksiz yere aşırı kuvvet kullandığı*” ve “*bazen meslek ilkelerine aykırı davrandığına*” ilişkin olumsuz tutum görüşlerine 1-5 yıllık hizmet süresi, 6-11 yıllık hizmet süresi, 11-15 yıl hizmet süresi ile 16 yıl ve üstü polis mesleğinde hizmet süresi olanlar tarafından “*kısmen katılıyorum*” düzeyinde benimsenmektedir. Bu bulgu, mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesine ilişkin olumsuz düşüncelerin bütün gruplarca pek fazla benimsenmediğini ortaya koymaktadır.

Araştırmaya katılan deneklerin “*Polisin görevini yasal sınırlar içerisinde yerine getirdiği*”, “*toplumsal kurallara uyduğu*”, “*görevini yerine getirmede hassas davrandığı*” ve “*çalıştığı kurumun toplumdaki statüsünü yüceltmeye çalıştığı*” yönündeki tutum cümlelerindeki görüşlerin aritmetik ortalamalarına bakıldığında, görüşlerin “*katılıyorum*” ve “*kesinlikle katılıyorum*” düzeylerinde bulunduğu gözlenmektedir. Bu durum, araştırma kapsamında bulunan deneklerin görüşleri hizmet sürelerine göre bir paralellik arz etmektedir. Bu bulguların mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesinin mesleğe başlamadan önce yaşanan yerleşim birimlerine göre araştırmaya katılan bütün denekler tarafından benimsendiğini söylemek mümkündür.

Araştırmaya katılan deneklerin tümünün, mesleki sorumluluk sahibi olmak sahibi olmak ilkesine ilişkin görüşlerine ait bulgular ve yorumlar Tablo 18’de yer almaktadır.

Tablo 18: Deneklerin Tümü'nün Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması

Madde No	MESLEKİ SORUMLULUK SAHİBİ OLMAK İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	POLİS MEMURLARI (n:800)	
		\bar{X}_T	SS _T
1	Polis, görevini yasal sınırlar içerisinde yerine getirir.	4,47	0,694
13*	Polis, suçları daha hızlı aydınlatabilmek için bazen şiddete başvurduğu oluyor.	3,07	1,235
17*	Polis, yasalara aykırı verilen emirleri bazen uyguladığı oluyor.	2,95	1,224
29*	Polis, bazen görevini savsakladığı ve geciktirdiği olur.	3,27	1,231
35	Polis, üniformalı vatandaş olup, toplumsal kurallara uyar.	4,30	0,806
36	Polis, mesleki eylemlerinde görevini geciktirmemek için hassas davranır.	4,18	0,802
37*	Polis, görev gereği uygulamalarında bazen gereksiz yere aşırı kuvvet uyguladığı oluyor.	3,01	1,186
40	Polis, çalıştığı kurumun toplumdaki statüsünü yükseltmeye çalışır.	4,28	0,848
49*	Polisin, bazen meslek ilkelerine aykırı davrandığı zamanlar oluyor.	3,02	1,219

*Olumsuz tutum maddesi

Tablo 18'e bakıldığında, polis memurlarının yasal sınırlar içerisinde görevini yerine getirdiği, bir vatandaş olarak toplumsal kurallara uyduğu, görevini geciktirmemek için hassas davrandığı ve neticede mesleğinin statüsünü yükseltmeye çalıştığı söylenebilir. Ancak polis memurlarının, bazen yasalara aykırı emirleri uyguladığı, suçları daha hızlı aydınlatabilmek için gereğinden fazla kuvvet ve şiddete başvurduğu, görevini savsakladığı ve geciktirdiği zamanlar olduğu ve neticede bazen meslek ilkelerine aykırı davrandığı belirtilebilir.

Sonuç olarak, Elazığ Emniyet Müdürlüğünde görev yapan ve araştırma kapsamında bulunan polis memurlarının bütün olarak, **mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesini "katlıyorum"** düzeylerinde ($\bar{X}_T=3,62$) benimsedikleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, polis memurlarının görevlerini yerine getirirken mesleki sorumluluk sahibi olmak gerekliliğini büyük oranda benimsemekle beraber, zaman zaman da bu ilkeyi, ihlal ettikleri şeklinde yorumlanabilir.

4.2.2. Deneklerin Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması

Bu kısımda, meslek etiği ilkelerinden olan mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesinin, alt boyutundaki maddelerin Elazığ Emniyet Müdürlüğü'nde görev yapan ve araştırmaya katılan polis memurlarına uygulanması sonucu elde edilen bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin, cinsiyet değişkenine göre mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin görüşlerine ait t testi sonuçları Tablo 19'da yer almaktadır.

Tablo 19: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bağımsız Grupların t Testi Sonuçları

Alt Boyut	Cinsiyet				sd	t	P	Homojenlik	
	Erkek (n:700)		Kadın (n:100)					Levene	P
	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss					
MESLEKİ PROFESYONELLİK	3,91	0,534	3,72	0,659	798	3,244	0,001*	12,969	0,000*

*P<0,05

Tablo 19'a bakıldığında, deneklerin mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin cinsiyetlerine göre görüşlerine ait bağımsız gruplar t testi sonuçlarında erkek deneklerin aritmetik ortalamasının $\bar{X}=3,91$, kadın deneklerin aritmetik ortalamasının da $\bar{X}=3,72$ olduğu görülmektedir. Her iki grubun görüşleri "katılıyorum" düzeyinde olmakla beraber, erkek deneklerin katılma düzeylerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Buna ilişkin yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (P=0,001) bulunmuştur. Yapılan levene istatistiği sonucunda maddeler non parametrik olduğu ve bunun sonucunda anlamlı bir farklılık (P=0,000) görüldüğünden, parametrik olmayan Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin, mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 20'de verilmektedir.

Tablo 20: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	M-Whitney U	Z	P
Erkek	700	408,57	286000,00	29350,000	-2,617	0,009*
Kadın	100	344,00	34400,00			
Toplam	800					

*P<0,05

Tablo 20'deki bulgular incelendiğinde, Mann-Whitney U testi sonuçları deneklerin cinsiyetlerine göre mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın (P=0,009) bulunduğu görülmektedir. Bu bulgu, mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesinin her iki grup tarafından da benimsendiğini ortaya koymakla beraber, araştırma kapsamındaki erkek deneklerin, bu ilkeyi kadın deneklere göre daha fazla benimsediği (Erkeklerin sıralar ortalaması: 408,57, kadın deneklerin sıralar ortalaması: 344,00) söylenebilir.

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin, cinsiyetlerine göre mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin görüşlerine ait aritmetik ortalamalar ve standart sapmaları Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri

Madde No	MESLEKİ PROFESYONELLİK BİLİNCİNE SAHİP OLMAK İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	ERKEK (n:700)		KADIN (n:100)	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss
2	Polis, günlük çalışmalarında halka güven verir.	4,37	0,677	4,16	0,907
4	Polis, mesleğini icra ederken profesyonelce davranır.	4,11	0,928	3,68	1,145
8	Polis, mesleki etkinliğini yükseltecek eğitsel çalışmalara katılır.	4,02	0,894	3,85	0,978
14	Polis, mesleğini daha iyi bir şekilde yerine getirebilmek için kendini sürekli geliştirir.	4,17	0,837	3,88	0,988
23	Polis, toplumdaki farklı inançlara sahip herkesi kucaklar.	4,21	0,855	4,01	1,049
24	Polis, toplumdaki farklılıklara hoşgörü ile yaklaşır.	4,18	0,772	3,85	0,989
30	Polis, kurumun kaynaklarını etkin ve verimli bir şekilde kullanır.	3,94	0,958	3,80	0,995
33	Polis, kurumun kaynaklarını kendine çıkar sağlamak için kullanmaz.	4,20	0,932	4,02	1,119
41*	Polis, işlerinin kolaylaştırılması için üstlerine yaranacak davranışlarda bulunduğu olur.	2,84	1,374	2,89	1,310
42	Polis, iş ilişkilerine siyaseti karıştırmamaya özen gösteriyor.	3,58	1,268	3,41	1,215
44*	Polis, uygulamalarında soğukkanlı davranmayarak bazen tahriklere kapıldığı oluyor.	2,81	1,173	2,67	1,223
46	Polis, mesleğin gerektiği davranışları en iyi şekilde yerine getirir.	4,16	0,798	3,93	1,028
47	Polis, uygulamalarında halkı tahrik etmemek için hassasiyet gösteriyor.	4,23	0,725	4,05	0,857

*Olumsuz tutum maddesi

Tablo 21'de, araştırma kapsamında bulunan deneklerin cinsiyetlerine göre mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ait görüşlerine ilişkin bulgularına bakıldığında, her iki grupta bulunan deneklerin bu ilkeye ait görüşleri birbirine yakın görünmekle beraber, genel olarak erkek deneklerin kadın deneklere göre mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesini daha fazla benimsedikleri söylenebilir.

“Polis, işlerinin kolaylaştırılması için üstlerine yaranacak davranışlarda bulunduğu” ilişkin görüş araştırmaya katılan her iki grup tarafından da pek fazla benimsenmemekle beraber, bu görüşe ilişkin kadın deneklerin erkek deneklere göre aritmetik ortalamasının biraz daha fazla çıkması (kadın $\bar{x}=2,84$ erkek: $\bar{x}=2,89$) dikkat çekmektedir. *“uygulamalarında soğukkanlı davranmayarak bazen tahriklere kapıldığına”* ilişkin görüşün ise araştırmaya katılan erkek denekler tarafından, kadın deneklere göre daha fazla (erkek $\bar{x}=2,81$ erkek: $\bar{x}=2,67$) benimsendiği söylenebilir. Bununla beraber, araştırma kapsamında bulunan her iki gruptaki deneklerin mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin yukarıdaki olumsuz tutum maddelere *“kısmen katılıyorum”* düzeyinde bir görüş bildirmesi de dikkat çekmektedir.

Deneklerin mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesi kapsamında sorulan, *“polis, günlük çalışmalarında halka güven vermesi”, “mesleğini icra ederken profesyonelce davranması”, “mesleki etkinliğini yükseltecek eğitsel çalışmalara katılması”, “mesleğini daha iyi bir şekilde yerine getirebilmek için kendini sürekli geliştirmesi”, “toplumdaki farklı inançlara sahip herkesi kucaklaması”, “toplumdaki farklılıklara hoşgörü ile yaklaşması”, “kurumun kaynaklarını etkin ve verimli bir şekilde kullanması”, “kurumun kaynaklarını kendine çıkar sağlamak için kullanmaması”, “iş ilişkilerine siyaseti karıştırmamaya özen göstermesi”* ve *“mesleğin gerektiği davranışları en iyi şekilde yerine getirmesine”* ilişkin olumlu tutum cümlelerindeki görüşlerin aritmetik ortalamalarına bakıldığında, görüşlerin *“katılıyorum”* ve *“kesinlikle katılıyorum”* düzeylerinde olduğu belirlenmiştir. Bu durum, araştırma kapsamında bulunan deneklerin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre bir paralellilik arz etmektedir. Bu sonuç doğrultusunda, mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesinin her iki grup tarafından da benimsendiğini belirtmek mümkündür.

Deneklerin hizmet sürelerine göre mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonuçlarına ait bulgular Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22: Deneklerin Hizmet Sürelerine Göre Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Gruplar	n	\bar{X}	ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	P	Scheffe
MESLEKİ PROFESYONELLİK	1-5 Yıl	135	4,04	0,525	Gruplar İçi	241,537	796	0,303	4,556	0,004*	1-2 1-3
	6-10 Yıl	474	3,86	0,551	Gruplar Arası	4,148	3	1,383			
	11-15 Yıl	153	3,83	0,555	Toplam	245,685	799				
	16 ve Üstü	38	3,86	0,626							
	Toplam	800	3,89	0,555							

*P<0,05

Tablo 22'de görüldüğü üzere, yapılan varyans analizi sonucunda araştırmaya katılan deneklerin polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (P=0,004) bulunmuştur. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla ANOVA sonrası post-hoc testlerden scheffe testi uygulanmış ve farkın 1-5 yıl hizmet süresi olanların; 6-10 yıl ve 11-15 yıl hizmet süresi olanların arasında olduğu görülmektedir. Söz konusu farkın polislik mesleğinde 1-5 yıl hizmet süresi olan grubun lehine görünmektedir. Bu sonuç doğrultusunda, polislik mesleğine yeni başlayanların diğer gruplara göre daha gazla idealist ve mesleğin başında olmalarına bağlanabilir.

Deneklerin polislik mesleğindeki hizmet sürelerinin mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin bulguların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 23'te yer almaktadır.

Tablo 23: Deneklerin Hizmet Sürelerine Göre Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri

Madde No	MESLEKİ PROFESYONELLİK BİLİNCİNE SAHİP OLMAK İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	1-5 Yıl (n:135)		6-11 Yıl (n:474)		11-15 Yıl (n:153)		16 ve Üstü (n:38)		Toplam (n:800)	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}_T	ss _T
2	Polis, günlük çalışmalarında halka güven verir.	4,50	0,56	4,31	0,73	4,28	0,76	4,34	0,71	4,34	0,71
4	Polis, mesleğini icra ederken profesyonelce davranır.	4,22	0,83	4,03	0,98	4,00	0,97	4,03	1,20	4,06	0,97
8	Polis, mesleki etkinliğini yükseltecek eğitsel çalışmalara katılır.	4,24	0,71	3,92	0,94	4,01	0,85	4,00	1,12	4,00	0,91
14	Polis, mesleğini daha iyi bir şekilde yerine getirebilmek için kendini sürekli geliştirir.	4,20	0,76	4,10	0,90	4,17	0,84	4,13	0,84	4,13	0,86
23	Polis, toplumdaki farklı inançlara sahip herkesi kucaklar.	4,28	0,86	4,17	0,86	4,14	0,95	4,18	1,01	4,19	0,88
24	Polis, toplumdaki faklılıklara hoşgörü ile yaklaşır.	4,30	0,68	4,11	0,79	4,07	0,94	4,18	0,87	4,14	0,81
30	Polis, kurumun kaynaklarını etkin ve verimli bir şekilde kullanır.	4,10	0,86	3,88	0,98	3,93	0,97	3,82	0,95	3,92	0,96
33	Polis, kurumun kaynaklarını kendine çıkar sağlamak için kullanmaz.	4,33	0,84	4,15	0,96	4,15	1,02	4,00	1,07	4,18	0,96
41*	Polis, işlerinin kolaylaştırılması için üstlerine yaranacak davranışlarda bulunduğu olur.	3,17	1,30	2,84	1,39	2,61	1,30	2,71	1,37	2,84	1,37
42	Polis, iş ilişkilerine siyaseti karıştırmamaya özen gösteriyor.	3,67	1,25	3,54	1,26	3,43	1,27	3,84	1,22	3,56	1,26
44*	Polis, uygulamalarında soğukkanlı davranmayarak bazen tahriklere kapıldığı oluyor.	3,00	1,16	2,80	1,20	2,62	1,13	2,68	1,14	2,79	1,18
46	Polis, mesleğin gerektiği davranışları en iyi şekilde yerine getirir.	4,29	0,68	4,11	0,85	4,06	0,90	4,05	0,80	4,13	0,83
47	Polis, uygulamalarında halkı tahrik etmemek için hassasiyet gösteriyor.	4,24	0,72	4,21	0,75	4,17	0,78	4,16	0,68	4,21	0,74

*Olumsuz tutum maddesi

Tablo 23'teki bulgulara dikkatle bakıldığında, araştırma kapsamında bulunan deneklerin mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre görüşlerine ait aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları verilmiştir. "Polis, işlerinin kolaylaştırılması için üstlerine yaranacak davranışlarda bulunduğu" ve "uygulamalarında soğukkanlı davranmayarak bazen

tahriklere kapıldığına” ilişkin görüşlerin araştırmaya katılan erkek denekler tarafından, kadın deneklere göre daha fazla benimsendiği söylenebilir. Bununla beraber, araştırma kapsamında bulunan her iki gruptaki deneklerin mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin yukarıdaki olumsuz tutum maddelere *“kısmen katılıyorum”* düzeyinde bir görüş bildirmesi de dikkat çekmektedir. Bu bulgu mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin olumsuz düşüncelerin pek fazla benimsenmediğini ortaya koymakla beraber, bu durumun polislin uygulamalarında zaman zaman olumsuz tutum ve davranışlarını da olduğunu şeklinde yorumlanabilir.

Mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin olumlu tutum cümlelerindeki görüşlerin aritmetik ortalamalarına bakıldığında, görüşlerin *“katılıyorum”* ve *“kesinlikle katılıyorum”* düzeylerinde bulunduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan deneklerin mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesinin *“polislin, günlük çalışmalarında halka güven vermesine”, “mesleğini icra ederken profesyonelce davranmasına”, “mesleki etkinliğini yükseltecek eğitsel çalışmalara katılmasına”, “mesleğini daha iyi bir şekilde yerine getirebilmek için kendini sürekli geliştirmesine”, “toplumdaki farklı inançlara sahip herkesi kucaklamasına”, “toplumdaki farklılıklara hoşgörü ile yaklaşmasına”, “kurumun kaynaklarını etkin ve verimli bir şekilde kullanmasına”, “kurumun kaynaklarını kendine çıkar sağlamak için kullanmamasına”, “iş ilişkilerine siyaseti karıştırmamaya özen göstermesine”* ve *“mesleğin gerektiği davranışları en iyi şekilde yerine getirmesine”* ilişkin görüşleri polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre bir paralellilik arz etmektedir. Bu bulgulara göre, mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesinin hizmet sürelerine göre araştırma kapsamında bulunan denekler tarafından benimsendiği söylenebilir.

Deneklerin eğitim düzeylerine göre mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonuçlarına ait bulgular Tablo 24’te verilmiştir.

Tablo 24: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Lise (n=438)		Yük.Okul (n=211)		Açıköğ.Öğr (n=83)		Fakülte (n=68)		Toplam (n=800)		Varyans		Homojenlik	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}_T	SS _T	F	P	Lev.	P
MESLEKİ PROFESYONELLİK	3,89	0,544	3,93	0,571	3,85	0,460	3,80	0,666	3,89	0,555	1,093	0,351	3,989	0,008*

*P<0,05

Tablo 24'e bakıldığında, yapılan varyans analizi sonucunda deneklerin eğitim düzeylerine göre mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık (P=0,351) bulunmamıştır. Nitekim deneklerin aritmetik ortalamalarının toplamlarına bakıldığında $\bar{X}_T=3,89$ olarak bulunduğu ve araştırmaya katılan deneklerin mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesini genel olarak "katılıyorum" düzeyinde benimsedikleri anlaşılmaktadır. Yapılan levne istatistiği sonucunda maddeler non parametrik olduğu ve bunun sonucunda anlamlı bir farklılık (P=0,008) görüldüğünden, Kruskal-Wallis H testi uygulanmış ve bu teste göre grupların görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığı ayrıca test edilmiştir.

Deneklerin eğitim düzeylerine göre mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ait Kruskal-Wallis H Testi'ne ilişkin analiz sonuçları Tablo 25'te verilmektedir.

Tablo 25: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Alt Boyut	Gruplar	n	Sıralar Ortalaması	Kruskal Wallis H	sd	P
MESLEKİ PROFESYONELLİK	Lise	438	401,44	3,738	3	0,291
	Yüksek Okul	211	419,14			
	Açıköğr.Öğr	83	376,64			
	Fakülte	68	369,63			
	Toplam	800				

Tablo 25'te görüldüğü üzere, deneklerin eğitim düzeylerine göre mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin yapılan Kruskal-Wallis H testinde, grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (P=0,291) bulunmamıştır. Bu sonuca göre, araştırmaya katılan grupların tümünün, mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesini eğitim düzeylerine benimsemektedirler.

Deneklerin eğitim düzeylerinin mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin görüşlerine ait bulgular Tablo 26'da verilmektedir.

Tablo 26: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerinin Dağılımları

Madde No	MESLEKİ PROFESYONELLİK İLİŞKİN MADDELER	Lise (n=438)		Yük.Okul (n=211)		Açıköğ.Öğ (n=83)		Fakülte (n=68)		Toplam (n=800)	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}_T	ss _T
2	Polis, günlük çalışmalarında halka güven verir.	4,31	0,74	4,47	0,66	4,27	0,65	4,22	0,76	4,34	0,71
4	Polis, mesleğini icra ederken profesyonelce davranır.	4,05	0,94	4,09	1,04	4,14	0,87	0,90	0,99	4,06	0,97
8	Polis, mesleki etkinliğini yükseltecek eğitsel çalışmalara katılır.	0,99	0,90	4,05	0,90	0,96	0,85	0,91	0,05	4,00	0,91
14	Polis, mesleğini daha iyi bir şekilde yerine getirebilmek için kendini sürekli geliştirir.	4,12	0,85	4,18	0,83	4,18	0,77	3,97	1,12	4,13	0,86
23	Polis, toplumdaki farklı inançlara sahip herkesi kucaklar.	4,16	0,89	4,19	0,93	4,25	0,82	4,25	0,78	4,19	0,88
24	Polis, toplumdaki faklılıklara hoşgörü ile yaklaşır.	4,13	0,81	4,19	0,81	4,13	0,71	4,09	0,91	4,14	0,81
30	Polis, kurumun kaynaklarını etkin ve verimli bir şekilde kullanır.	0,93	0,96	4,10	0,89	3,78	1,05	3,79	1,09	3,92	0,96
33	Polis, kurumun kaynaklarını kendine çıkar sağlamak için kullanmaz.	4,19	0,95	4,19	0,95	4,19	0,86	4,01	1,15	4,18	0,96
41*	Polis, işlerinin kolaylaştırılması için üstlerine yaranacak davranışlarda bulunduğu olur.	2,84	1,37	2,91	1,39	2,58	1,24	2,97	1,39	2,84	1,37
42	Polis, iş ilişkilerine siyaseti karıştırmamaya özen gösteriyor.	3,55	1,25	3,58	1,24	3,57	1,27	3,53	1,42	3,56	1,26
44*	Polis, uygulamalarında soğukkanlı davranmayarak bazen tahriklere kapıldığı oluyor.	2,84	1,17	2,78	1,23	2,70	1,07	2,68	1,19	2,79	1,18
46	Polis, mesleğin gerektiği davranışları en iyi şekilde yerine getirir.	4,12	0,83	4,19	0,80	4,20	0,69	3,91	1,08	4,13	0,83
47	Polis, uygulamalarında halkı tahrik etmemek için hassasiyet gösteriyor.	4,21	0,72	4,21	0,80	4,19	0,63	4,21	0,82	4,21	0,74

*Olumsuz tutum maddesi

Tablo 26’da görüldüğü üzere, araştırma kapsamında bulunan deneklerin mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin eğitim düzeylerine göre görüşlerine ait aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları verilmiştir. *“Polis, işlerinin kolaylaştırılması için üstlerine yaranacak davranışlarda bulunduğu”* ilişkin mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin olumsuz görüşe lise mezunu, 2 yıllık yüksek okul mezunu ve 4 yıllık fakülte mezunu olanlar tarafından *“kısmen katılıyorum”* düzeyinde benimsemekle birlikte, sadece açık öğretim fakültesinde halen üniversite eğitimini sürdürenler tarafından *“katılmıyorum”* düzeyinde benimsendiği dikkat çekmektedir. Bu bulgu mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin olumsuz düşüncelerin bütün gruplarca pek fazla benimsenmediğini ortaya koymaktadır.

Mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin olumlu tutum cümlelerindeki görüşlerin aritmetik ortalamalarına bakıldığında, görüşlerin *“katılıyorum”* ve *“kesinlikle katılıyorum”* düzeylerinde bulunduğu gözlenmektedir. Araştırmaya katılan deneklerin *“Polisin, günlük çalışmalarında halka güven vermesi”*, *“mesleğini icra ederken profesyonelce davranması”*, *“mesleki etkinliğini yükseltecek eğitsel çalışmalara katılması”*, *“mesleğini daha iyi bir şekilde yerine getirebilmek için kendini sürekli geliştirmesi”*, *“toplumdaki farklı inançlara sahip herkesi kucaklaması”*, *“toplumdaki farklılıklara hoşgörü ile yaklaşması”*, *“kurumun kaynaklarını etkin ve verimli bir şekilde kullanması”*, *“kurumun kaynaklarını kendine çıkar sağlamak için kullanmaması”*, *“iş ilişkilerine siyaseti karıştırmamaya özen göstermesi”* ve *“mesleğin gerektiği davranışları en iyi şekilde yerine getirmesine”* ilişkin görüşleri eğitim düzeylerine göre bir paralellilik arz etmektedir. Bu bulgular neticesinde mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesinin eğitim düzeylerine göre araştırma kapsamında bulunan denekler tarafından benimsendiğini belirtmek mümkündür.

Deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşamış oldukları yerleşim birimlerine göre, mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonuçlarının bulguları Tablo 27’de verilmektedir.

Tablo 27: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Gruplar	n	\bar{X}	ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	P
MESLEKİ PROFESYONELLİK	Büyükşehir	185	3,85	0,611	Gruplar İçi	243,675	796	0,306	2,188	0,088
	Şehir	284	3,87	0,539	Gruplar Arası	2,009	3	0,670		
	İlçe	211	3,97	0,504	Toplam	245,685	799			
	Köy	120	3,84	0,576						
	Toplam	800	3,89	0,555						

Tablo 27'deki bulgular incelendiğinde, deneklerin polislik mesleğine başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yer değişkeni ile mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın ($P=0,088$) bulunmadığı görülmektedir. Araştırma kapsamında bulunan deneklerin görüşleri "katılıyorum" düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuç doğrultusunda, deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yer değişkenine göre mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesini benimsediklerini söylemek mümkündür.

Deneklerin polislik mesleğine başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerlerine göre mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin bulgular Tablo 28'de yer almaktadır.

Tablo 28: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri

Madde No	MESLEKİ PROFESYONELLİK BİLİNCİNE SAHİP OLMAK İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	Büyükşehir (n:185)		Şehir (n:284)		İlçe (n:211)		Köy (n:120)		Toplam (n:800)	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}_T	ss _T
2	Polis, günlük çalışmalarında halka güven verir.	4,26	0,86	4,35	0,67	4,42	0,65	4,29	0,64	4,34	0,71
4	Polis, mesleğini icra ederken profesyonelce davranır.	4,03	1,08	4,04	0,93	4,17	0,90	4,97	0,98	4,06	0,97
8	Polis, mesleki etkinliğini yükseltecek eğitimsel çalışmalara katılır.	3,99	0,94	3,99	0,87	4,04	0,89	3,92	0,98	4,00	0,91
14	Polis, mesleğini daha iyi bir şekilde yerine getirebilmek için kendini sürekli geliştirir.	4,14	0,98	4,11	0,88	4,23	0,72	4,02	0,86	4,13	0,86
23	Polis, toplumdaki farklı inançlara sahip herkesi kucaklar.	4,19	0,87	4,13	0,92	4,28	0,80	4,13	0,94	4,17	0,88
24	Polis, toplumdaki farklılıklara hoşgörü ile yaklaşır.	4,12	0,87	4,07	0,85	4,24	0,72	4,16	0,77	4,14	0,81
30	Polis, kurumun kaynaklarını etkin ve verimli bir şekilde kullanır.	3,87	1,06	3,90	0,93	4,07	0,88	3,80	0,99	3,92	0,96
33	Polis, kurumun kaynaklarını kendine çıkar sağlamak için kullanmaz.	4,07	1,01	4,16	1,01	4,30	0,83	4,15	0,94	4,18	0,96
41*	Polis, işlerinin kolaylaştırılması için üstlerine yaranacak davranışlarda bulunduğu olur.	2,81	1,43	2,88	1,32	2,85	1,38	2,80	1,36	2,84	1,37
42	Polis, iş ilişkilerine siyaseti karıştırmamaya özen gösteriyor.	3,44	1,39	3,52	1,20	3,71	1,21	3,55	1,29	3,56	1,26
44*	Polis, uygulamalarında soğuk- kanlı davranmayarak bazen tahriklere kapıldığı oluyor.	2,85	1,25	2,76	1,13	2,76	1,19	2,85	1,16	2,79	1,18
46	Polis, mesleğin gerektiği davranışları en iyi şekilde yerine getirir.	4,06	0,95	4,17	0,74	4,22	0,76	3,99	0,95	4,13	0,83
47	Polis, uygulamalarında halkı tahrik etmemek için hassasiyet gösteriyor.	4,17	0,71	4,17	0,73	4,27	0,80	4,23	0,74	4,21	0,74

*Olumsuz tutum maddesi

Tablo 28'de, deneklerin göreve başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin görüşlerine ait aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları verilmiştir. "Polis, işlerinin kolaylaştırılması için üstlerine yaranacak davranışlarda bulunduğu" ve "uygulamalarında soğukkanlı davranmayarak bazen tahriklere kapıldığına" ilişkin mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesi ile ilgili olumsuz tutum maddelerine polislik mesleğinde hizmet süresi

1-5 yıl, 6-11 yıl, 11-15 yıl ile 16 yıl ve üstünde olanlar tarafından “kısmen katılıyorum” düzeyinde benimsediklerini söylemek mümkündür. Bu sonuç doğrultusunda, mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin olumsuz düşüncelerin bütün gruplarca pek fazla benimsenmediğini ortaya koymaktadır.

Araştırmaya katılan deneklerin “Polisin, günlük çalışmalarında halka güven verdiği”, “mesleğini icra ederken profesyonelce davrandığı”, “mesleki etkinliğini yükseltecek eğitsel çalışmalara katıldığı”, “mesleğini daha iyi bir şekilde yerine getirebilmek için kendini sürekli geliştirdiği”, “toplumdaki farklı inançlara sahip herkesi kucakladığı”, “toplumdaki farklılıklara hoşgörü ile yaklaştığı”, “kurumun kaynaklarını etkin ve verimli bir şekilde kullandığı”, “kurumun kaynaklarını kendine çıkar sağlamak için kullanmadığı”, “iş ilişkilerine siyaseti karıştırmamaya özen gösterdiği” ve “mesleğin gerektiği davranışları en iyi şekilde yerine getirdiği” yönündeki olumlu tutum maddelerindeki görüşlerine ait aritmetik ortalamalarına bakıldığında, “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” düzeylerinde olduğu dikkat çekmektedir. Bu bulgular, deneklerin yaşadıkları yer değişkenine ilişkin görüşlerinin bir paralellilik arz etmekte beraber, mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesinin, deneklerin yaşadıkları yerleşim yerlerine göre, araştırmaya katılan bütün gruplar tarafından benimsendiğini söylemek mümkündür.

Araştırmaya katılan deneklerin tümünün mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesine ilişkin görüşlerine ait bulgular ve yorumlar Tablo 29’da yer almaktadır.

Tablo 29: Deneklerin Tümünün Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması

Madde No	MESLEKİ PROFESYONELLİK BİLİNCİNE SAHİP OLMAK İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	POLİS MEMURLARI (n:800)	
		\bar{X}_T	SS_T
2	Polis, günlük çalışmalarında halka güven verir.	4,34	0,712
4	Polis, mesleğini icra ederken profesyonelce davranır.	4,06	0,968
8	Polis, mesleki etkinliğini yükseltecek eğitsel çalışmalara katılır.	4,06	0,906
14	Polis, mesleğini daha iyi bir şekilde yerine getirebilmek için kendini sürekli geliştirir.	4,13	0,862
23	Polis, toplumdaki farklı inançlara sahip herkesi kucaklar.	4,19	0,883
24	Polis, toplumdaki farklılıklara hoşgörü ile yaklaşır.	4,14	0,809
30	Polis, kurumun kaynaklarını etkin ve verimli bir şekilde kullanır.	3,92	0,963
33	Polis, kurumun kaynaklarını kendine çıkar sağlamak için kullanmaz.	4,18	0,958
41*	Polis, işlerinin kolaylaştırılması için üstlerine yaranacak davranışlarda bulunduğu olur.	2,84	1,365
42	Polis, iş ilişkilerine siyaseti karıştırmamaya özen gösteriyor.	3,56	1,262
44*	Polis, uygulamalarında soğukkanlı davranmayarak bazen tahriklere kapıldığı oluyor.	2,79	1,179
46	Polis, mesleğin gerektiği davranışları en iyi şekilde yerine getirir.	4,13	0,833
47	Polis, uygulamalarında halkı tahrik etmemek için hassasiyet gösteriyor.	4,21	0,744

*Olumsuz tutum maddesi

Tablo 29'a bakıldığında, Polis memurlarının mesleğini profesyonel bir şekilde icra ederken halka güven vermeye çalıştığı, kendini geliştirmek için eğitsel çalışmalara katıldığı, kurumun kaynaklarını amacına uygun olarak etkin ve verimli bir şekilde kullanmaya çalıştığı, toplumdaki farklı inançlara hoşgörü ile yaklaşmaya çalıştığı, iş ilişkilerine siyaseti karıştırmamaya özen göstermeye çalıştığı ve mesleğin gerektirdiği davranışları en iyi şekilde yerine getirmeye özen gösterdiği söylenebilir. Ancak, polis memurları bazen işlerinin kolaylaştırılması için üstlerine yaranacak davranışlarda

bulunduğu, görevi esnasında soğukkanlı davranamayarak zaman zaman tahriklere kapıldığını belirtmek mümkündür.

Sonuç olarak, Elazığ Emniyet Müdürlüğünde görev yapan ve araştırma kapsamında bulunan polis memurları, **mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesini** bütün olarak **“katılıyorum”** düzeyinde ($\bar{X}_T=3,89$) benimsemişlerdir. Polis memurları mesleğini profesyonel bir şekilde icra etmesi gerekliliğini benimsemekle beraber, zaman zaman buna uymayarak bu ilkeyi ihlal ettiğini de söylemek mümkündür.

4.2.3. Deneklerin Örnek Kişi Olmak İlkesi’ne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması

Bu bölümde, meslek etiği ilkelerinden olan örnek kişi olmak ilkesinin, Elazığ Emniyet Müdürlüğü’nde görev yapan ve araştırma kapsamında bulunan polis memurlarına uygulanması sonucu elde edilen bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin, cinsiyet değişkenine göre örnek kişi olmak ilkesine ilişkin görüşlerine ait bağımsız gruplar t testi sonuçları Tablo 30’da yer almaktadır.

Tablo 30: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Örnek Kişi Olmak İlkesi’ne İlişkin Görüşlerine Ait Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Alt Boyut	Cinsiyet				sd	t	P	Homojenlik	
	Erkek (n:700)		Kadın (n:100)					Levene	P
	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss					
ÖRNEK KİŞİ OLMAK	4,13	0,709	3,82	0,923	798	3,906	0,000*	18,528	0,000*

*P<0,05

Tablo 30’a bakıldığında, deneklerin örnek kişi olmak ilkesine ilişkin görüşlerin, cinsiyetlerine göre bağımsız gruplar t testi sonucunda erkek deneklerin aritmetik ortalamasının $\bar{X}=4,13$, kadın deneklerin aritmetik ortalamasının da $\bar{X}=3,82$ olduğu görülmektedir. Her iki grubun görüşleri **“katılıyorum”** düzeyinde olmakla beraber, erkek

deneklerin katılma düzeylerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Buna ilişkin yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,000$) bulunmuştur. Yapılan levne istatistiği sonucunda maddeler non parametrik olduğu ve bunun sonucunda anlamlı bir farklılık ($P=0,000$) görüldüğünden, parametrik olmayan Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin, örnek kişi olmak ilkesine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 31’de verilmektedir.

Tablo 31: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Örnek Kişi Olmak İlkesi’ne İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	n	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	M-Whitney U	Z	P
Erkek	700	409,78	286848,00	28502,000	-3,030	0,002*
Kadın	100	335,52	33552,00			
Toplam	800					

* $P<0,05$

Tablo 31’e bakıldığında, Mann-Whitney U testi sonuçları deneklerin cinsiyetlerine göre örnek kişi olmak ilkesine ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın ($P=0,002$) bulunduğu görülmektedir. Bu bulgu, örnek kişi olmak ilkesinin her iki grup tarafından da benimsendiğini ortaya koymakla beraber, araştırma kapsamındaki erkek deneklerin, bu ilkeyi kadın deneklere göre (Erkeklerin sıralar ortalaması: 409,78, kadınların sıralar ortalaması: 335,52) daha fazla benimsediği söylenebilir.

Araştırmaya katılan deneklerin cinsiyetlerine göre, örnek kişi olmak ilkesine ilişkin görüşlerine ait aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 32’de verilmiştir.

Tablo 32: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Örnek Kişi Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri

Madde No	ÖRNEK KİŞİ OLMAK İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	ERKEK (n:700)		KADIN (n:100)	
		\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
3	Polis, kötü alışkanlıklardan uzak durur.	4,04	1,006	3,77	1,145
9	Polis, kişisel bilgi, beceri ve davranışlarında örnek kişi olmaya çalışır.	4,25	0,790	3,93	0,987
19	Polis, başkalarını çekiştirip dedikodu yapmaz.	4,03	1,045	3,63	1,353
34	Polis, kamu çıkarlarını kendi menfaatlerinin üstünde tutar.	4,18	0,919	3,94	1,052

Tablo 32’de, araştırma kapsamında bulunan deneklerin cinsiyetlerine göre örnek kişi olmak ilkesine ait görüşlerine ilişkin bulgulara bakıldığında, her iki grupta bulunan deneklerin bu ilkeye ait görüşleri birbirine yakın görünmekle beraber, genel olarak erkek deneklerin kadın deneklere göre örnek kişi olmak ilkesini daha fazla benimsedikleri söylenebilir.

Örnek kişi olmak ilkesi çerçevesinde, “Polisin, kötü alışkanlıklardan uzak durduğu”, “ kişisel bilgi, beceri ve davranışlarında örnek kişi olmaya çalıştığı”, “başkalarını çekiştirip dedikodu yapmadığı” ve “kamu çıkarlarını kendi menfaatlerinin üstünde tutmadığına” ilişkin olumlu tutum cümlelerindeki görüşlerin aritmetik ortalamalarına bakıldığında, bu görüşlerin “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” düzeylerinde olduğu görülmektedir. Bu durum da, araştırma kapsamında bulunan deneklerin cinsiyet değişkenine göre görüşleri bir paralellilik arz etmektedir. Bu sonuç doğrultusunda, örnek kişi olmak ilkesinin her iki grup tarafından da benimsendiğini söylenebilir.

Deneklerin hizmet sürelerine göre örnek kişi olmak ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonuçlarına ait bulgular Tablo 33’te verilmiştir.

Tablo 33: Deneklerin Hizmet Sürelerine Göre Örnek Kişi Olmak İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Gruplar	n	\bar{X}	ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	P	Sec-heffe
ÖRNEK KİŞİ OLMAK	1-5 Yıl	135	4,29	0,641	Gruplar İçi	436,059	796	0,549	4,745	0,003*	1-2
	6-10 Yıl	474	4,03	0,761	Gruplar Arası	7,798	3	2,599			
	11-15 Yıl	153	4,06	0,768	Toplam	443,856	799				
	16 ve Üstü	38	4,18	0,685							
	Toplam	800	4,09	0,745							

*P<0,05

Tablo 33'e bakıldığında, yapılan varyans analizi sonucunda araştırmaya katılan deneklerin polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre örnek kişi olmak ilkesine ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (P=0,003) bulunmuştur. Araştırmaya katılan denekler bu maddelere "*katılıyorum*" düzeyinde görüş belirttikleri anlaşılmaktadır. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla ANOVA sonrası post-hoc testlerden scheffe testi uygulanmış ve farkın 1-5 yıl hizmet süresi olanlar ile 6-10 yıl hizmet süresi olanların arasında olduğu görülmüştür. Söz konusu bu farkın polislik mesleğinde hizmet süresi az olan grubun lehine görünmesinin nedeni, polislik mesleğine yeni başlayanların diğer gruplara göre daha fazla idealist oluşuna ve mesleğinin henüz başında bulunmalarına bağlanabilir.

Deneklerin polislik mesleğindeki hizmet sürelerinin örnek kişi olmak ilkesine ilişkin bulgular Tablo 34'te yer almaktadır.

Tablo 34: Deneklerin Hizmet Sürelerine Göre Örnek Kişi Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri

Madde No	ÖRNEK KİŞİ OLMAK İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	1-5 Yıl (n:135)		6-11 Yıl (n:474)		11-15 Yıl (n:153)		16 ve Üstü (n:38)		Toplam (n:800)	
		\bar{X}	Ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}_T	SS _T
3	Polis, kötü alışkanlıklardan uzak durur.	4,18	0,95	3,95	1,02	4,00	1,08	4,16	1,10	4,01	1,03
9	Polis, kişisel bilgi, beceri ve davranışlarında örnek kişi olmaya çalışır.	4,42	0,66	4,17	0,83	4,16	0,90	4,21	0,91	4,21	0,82
19	Polis, başkalarını çekştirip dedikodu yapmaz.	4,28	0,95	3,87	1,12	3,96	1,13	4,29	0,84	3,98	1,10
34	Polis, kamu çıkarlarını kendi menfaatlerinin üstünde tutar.	4,27	0,77	4,13	0,95	4,13	1,00	4,05	1,11	4,15	0,94

Tablo 34'te, araştırma kapsamında bulunan deneklerin örnek kişi olmak ilkesine ilişkin polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre görüşlerine ait aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları verilmiştir.

Örnek kişi olmak ilkesine ilişkin olumlu tutum cümlelerindeki görüşlerin aritmetik ortalamalarına bakıldığında, bu görüşlerin “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” düzeylerinde bulunduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan deneklerin örnek kişi olmak ilkesi kapsamında, “Polisin, kötü alışkanlıklardan uzak durması”, “ kişisel bilgi, beceri ve davranışlarında örnek kişi olmaya çalışması”, “başkalarını çekştirip dedikodu yapmadığı” ve “kamu çıkarlarını kendi menfaatlerinin üstünde tutmadığına” ilişkin görüşleri polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre bir paralellilik arz etmektedir. Bu bulgular neticesinde örnek kişi olmak ilkesinin hizmet sürelerine göre araştırma kapsamında bulunan denekler tarafından benimsendiği söylenebilir.

Deneklerin eğitim düzeylerine göre örnek kişi olmak ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonuçlarına ait bulgular Tablo 35'te verilmiştir.

Tablo 35: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Örnek Kişi Olmak İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Lise (n=438)		Yük.Okul (n=211)		Açıköğ.Öğr (n=83)		Fakülte (n=68)		Toplam (n=800)		Varyans		Homojenlik	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}_T	SS _T	F	P	Lev.	P
ÖRNEK KİŞİ OLMAK	4,09	0,729	4,16	0,720	4,02	0,715	3,92	0,923	4,09	0,745	2,190	0,088	3,454	0,016*

*P<0,05

Tablo 35'e bakıldığında, yapılan varyans analizi sonucunda deneklerin eğitim düzeylerine göre örnek kişi olmak ilkesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık (P=0,088) bulunmamıştır. Nitekim deneklerin aritmetik ortalamalarının toplamlarına bakıldığında $\bar{X}_T=4,09$ olarak bulunduğu ve araştırmaya katılan deneklerin örnek kişi olmak ilkesini genel olarak "katılıyorum" düzeyinde benimsedikleri anlaşılmaktadır. Yapılan levne istatistiği sonucunda maddeler non parametrik olduğu ve bunun sonucunda anlamlı bir farklılık (P=0,016) görüldüğünden, Kruskal-Wallis H testi uygulanmış ve bu teste göre grupların görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığı ayrıca test edilmiştir.

Deneklerin eğitim düzeylerine göre örnek kişi olmak ilkesine ait Kruskal-Wallis H testine ilişkin analiz sonuçları Tablo 36'da verilmektedir.

Tablo 36: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Örnek Kişi Olmak İlkesi'ne İlişkin Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Alt Boyut	Gruplar	n	Sıralar Ortalaması	Kruskal Wallis H	sd	P
ÖRNEK KİŞİ OLMAK	Lise	438	399,05	5,121	3	0,163
	Yük.Okul	211	425,18			
	Açıköğr.Öğ	83	372,78			
	Fakülte	68	367,10			
	Toplam	800				

Tablo 36'da görüldüğü üzere, deneklerin eğitim düzeylerine göre örnek kişi olmak ilkesine ilişkin yapılan Kruskal-Wallis H testinde de grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (P=0,163) bulunmamıştır. Bu sonuca göre, araştırma kapsamında bulunan deneklerin tümü, örnek kişi olmak ilkesini eğitim düzeylerinden bağımsız olarak benimsedikleri söylenebilir.

Deneklerin eğitim düzeylerinin örnek kişi olmak ilkesine ilişkin görüşlerine ait bulgular Tablo 37’de verilmektedir.

Tablo 37: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Örnek Kişi Olmak İlkesi’ne İlişkin Görüşlerinin Dağılımları

Madde No	ÖRNEK KİŞİ OLMAK İLİŞKİNE İLİŞKİN MADDELER	Lise (n=438)		Yük.Okul (n=211)		Açıköğ.Öğr (n=83)		Fakülte (n=68)		Toplam (n=800)	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}_T	ss _T
3	Polis, kötü alışkanlıklardan uzak durur.	3,99	1,02	4,08	1,04	3,96	5,03	3,99	1,06	4,01	1,03
9	Polis, kişisel bilgi, beceri ve davranışlarında örnek kişi olmaya çalışır.	4,22	0,82	4,27	0,83	4,17	0,70	4,04	0,98	4,21	0,82
19	Polis, başkalarını çekiştirip dedikodu yapmaz.	3,99	1,05	4,10	1,08	3,82	1,13	3,68	1,54	3,98	1,10
34	Polis, kamu çıkarlarını kendi menfaatlerinin üstünde tutar.	4,16	0,90	4,19	0,90	4,12	1,04	3,96	1,16	4,15	0,94

Tablo 37’de görüldüğü üzere, araştırma kapsamında bulunan deneklerin örnek kişi olmak ilkesine ilişkin eğitim düzeylerine göre görüşlerine ait aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları verilmiştir.

Örnek kişi olmak ilkesine ilişkin olumlu tutum cümlelerindeki görüşlerin aritmetik ortalamalarına bakıldığında, görüşlerin “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” düzeylerinde bulunduğu gözlenmektedir. Araştırmaya katılan deneklerin örnek kişi olmak ilkesi kapsamında sorulan, “Polisin, kötü alışkanlıklardan uzak durduğu”, “ kişisel bilgi, beceri ve davranışlarında örnek kişi olmaya çalıştığı”, “başkalarını çekiştirip dedikodu yapmadığı” ve “kamu çıkarlarını kendi menfaatlerinin üstünde tutmadığına” ilişkin görüşleri olumlu tutum cümlelerine ait cinsiyet değişkenine göre bir paralellilik arz etmektedir. Bu bulgularla örnek kişi olmak ilkesinin her iki grupta bulunan denekler tarafından benimsendiği söylenebilir.

Deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşamış oldukları yerleşim birimlerine göre örnek kişi olmak ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonuçlarının bulguları Tablo 38’de verilmektedir.

Tablo 38: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre Örnek Kişi Olmak İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Gruplar	n	\bar{X}	ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	P	LSD
ÖRNEK KİŞİ OLMAK	Büyükşehir	185	4,08	0,776	Gruplar İçi	438,779	796	0,551	3,070	0,027*	2-3 3-4
	Şehir	284	4,03	0,760	Gruplar Arası	5,077	3	1,692			
	İlçe	211	4,22	0,664	Toplam	443,856	799				
	Köy	120	4,02	0,780							
	Toplam	800	4,09	0,745							

*P<0,05

Tablo 38'de görüldüğü üzere, deneklerin polislik mesleğine başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre örnek kişi olmak ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (P=0,027) bulunmuştur. Söz konusu farklılık şehirde yaşamış olanlar ile ilçede yaşamış olanlar arasında görüldüğü gibi, yine ilçede yaşamış olanlar ile köyde yaşamış olanlar arasında da bir anlamlı bir farklılığın bulunduğu dikkat çekmektedir.

Bulgular dikkatle incelendiğinde dört grupta bulunan deneklerin aritmetik ortalamaları büyükşehirde yaşamış olanlar $\bar{X}=4,08$, şehirde yaşamış olanlar $\bar{X}=4,03$, ilçede yaşamış olanların $\bar{X}=4,22$ ve köyde yaşamış olanların aritmetik ortalaması ise $\bar{X}=4,02$ olarak birbirine yakın oldukları görülmektedir. Araştırma kapsamındaki bulunan denekler bu maddelere "katılıyorum" düzeyinde benimsemişlerdir. Bu sonuç deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yer değişkenine göre örnek kişi olmak ilkesini benimsediklerini söylemek mümkündür.

Deneklerin polislik mesleğine başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerlerine göre örnek kişi olmak ilkesine ilişkin bulgular Tablo 39'da yer almaktadır.

Tablo 39: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre Örnek Kişi Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri

Madde No	ÖRNEK KİŞİ OLMAK İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	Büyükşehir (n:185)		Şehir (n:284)		İlçe (n:211)		Köy (n:120)		Toplam (n:800)	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}_T	ss _T
3	Polis, kötü alışkanlıklardan uzak durur.	4,01	1,05	3,92	1,04	4,22	0,89	3,83	1,15	4,01	1,03
9	Polis, kişisel bilgi, beceri ve davranışlarında örnek kişi olmaya çalışır.	4,26	0,79	4,16	0,86	4,27	0,79	4,16	0,83	4,21	0,82
19	Polis, başkalarını çekiştirip dedikodu yapmaz.	3,92	1,17	3,92	1,15	4,11	0,98	3,96	1,04	3,98	1,10
34	Polis, kamu çıkarlarını kendi menfaatlerinin üstünde tutar.	4,12	0,95	4,09	0,95	4,26	0,88	4,13	0,98	4,15	0,94

Tablo 39'a bakıldığında, deneklerin göreve başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre örnek kişi olmak ilkesine ilişkin görüşlerine ait aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları verilmiştir. Araştırmaya katılan deneklerin "*Polisin, kötü alışkanlıklardan uzak durması*", "*kişisel bilgi, beceri ve davranışlarında örnek kişi olmaya çalışması*", "*başkalarını çekiştirip dedikodu yapmadığı*" ve "*kamu çıkarlarını kendi menfaatlerinin üstünde tutmadığına*" ilişkin görüşlerine ait olumlu tutum maddelerindeki aritmetik ortalamalara bakıldığında, bunun "*katılıyorum*" ve "*kesinlikle katılıyorum*" düzeylerinde olduğu dikkat çekmektedir. Örnek kişi olmak ilkesine ait görüşleri polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre bir paralellilik arz etmektedir. Bu durumun örnek kişi olmak ilkesinin deneklerin yaşadıkları yerleşim yerlerine göre bütün gruplar tarafından benimsendiğini söylemek mümkündür.

Araştırmaya katılan deneklerin tümünün, örnek kişi olmak ilkesine ilişkin görüşlerine ait bulgular ve yorumlar Tablo 40'ta yer almaktadır.

Tablo 40: Deneklerin Örnek Kişi Olmak İlkesi'nin Tümüne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması

Madde No	ÖRNEK KİŞİ OLMAK İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	POLİS MEMURLARI (n:800)	
		\bar{X}_T	SS _T
3	Polis, kötü alışkanlıklardan uzak durur.	4,01	1,028
9	Polis, kişisel bilgi, beceri ve davranışlarında örnek kişi olmaya çalışır.	4,21	0,824
19	Polis, başkalarını çekiştirip dedikodu yapmaz.	3,98	1,095
34	Polis, kamu çıkarlarını kendi menfaatlerinin üstünde tutar.	4,15	0,939

Tablo 40'a bakıldığında, polis memurlarının kötü alışkanlıklardan uzak durduğu, dedikodu yapmayarak tutum ve davranışlarında örnek kişi olmaya özen gösterdiği ve kamu çıkarlarını kendi çıkarları üstünde tutmaya çalıştığı söylenebilir.

Sonuç olarak, Elazığ Emniyet Müdürlüğünde görev yapan ve araştırmaya katılan polis memurlarının bütün olarak, **örnek kişi olmak ilkesini** "*katılıyorum*" düzeylerinde ($\bar{X}_T=4,09$) benimsedikleri anlaşılmaktadır. Bu sonuca göre, polis memurları bu ilkeyi benimsedikleri, görevlerini yerine getirirken hem vatandaşa hemde meslektaşlarına örnek kişilik davranışları gösterdiği şeklinde yorumlanabilir.

4.2.4. Deneklerin İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması

Bu kısımda, meslek etiği ilkelerinden olan insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesinin, Elazığ Emniyet Müdürlüğü'nde görev yapan ve araştırmaya katılan polis memurlarına uygulanması sonucu elde edilen görüşleri üzerinde durulmuştur.

Araştırmaya katılan deneklerin, cinsiyet değişkenine göre insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin görüşlerine ait bağımsız gruplar t testi sonuçları Tablo 41'de yer almaktadır.

Tablo 41: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bağımsız Grupların t Testi Sonuçları

Alt Boyut	Cinsiyet				sd	t	P	Homojenlik	
	Erkek (n:700)		Kadın (n:100)					Levene	P
	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss					
İNSAN İLİŞKİLERİ	3,93	0,488	3,71	0,645	798	4,106	0,000*	15,720	0,000*

*P<0,05

Tablo 41'e bakıldığında, deneklerin insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin cinsiyetlerine göre görüşlerine ait bağımsız gruplar t testi sonucunda erkek deneklerin aritmetik ortalamasının $\bar{X}=3,93$, kadın deneklerin aritmetik ortalamasının da $\bar{X}=3,71$ olduğu görülmektedir. Her iki grubun görüşleri "*katılıyorum*" düzeyinde olmakla beraber, erkek deneklerin katılma düzeylerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Buna ilişkin yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (P=0,000) bulunmuştur. Yapılan levene istatistiği sonucunda maddeler non parametrik olduğu ve bunun sonucunda anlamlı bir farklılık (P=0,000) görüldüğünden, parametrik olmayan Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 42'de verilmektedir.

Tablo 42: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi'ne İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	n	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	M-Whitney U	Z	P
Erkek	700	409,207	286490,50	28859,500	-2,847	0,004*
Kadın	100	399,10	33909,50			
Toplam	800					

*P<0,05

Tablo 42'de, Mann-Whitney U testi sonucunda, deneklerin cinsiyetlerine göre insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın bulunduğu (P=0,004) görülmektedir. Bu sonuç, söz konusu ilkenin her iki grup tarafından da benimsendiğini ortaya koymakla beraber, araştırma kapsamındaki erkek deneklerin bu ilkeyi kadın deneklere göre (Erkeklerin sıralar ortalaması: 409,207, kadınların sıralar ortalaması: 399,10) daha fazla benimsedikleri söylenebilir.

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin, cinsiyetlerine göre insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin görüşlerine ait aritmetik ortalamalar ve standart sapmaları Tablo 43'te verilmiştir.

Tablo 43: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri

Madde No	İNSAN İLİŞKİLERİ VE ELEŞTİRİLERE AÇIK OLMAK İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	ERKEK (n:700)		KADIN (n:100)	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss
10	Polis, her zaman iletişime ve insan ilişkilerine açıktır.	4,23	0,805	4,07	0,891
15	Polis, başkalarının özel hayatına saygı gösterir.	4,36	0,722	4,06	0,983
18	Polis, meslektaşlarına ve hizmet verdiği halka sevgi ve saygı duyar.	4,24	0,740	4,00	0,932
20	Polis, mesleği gereği öğrendiği özel sırları saklar.	4,44	0,759	4,12	1,175
26	Polis, görevinde karşıdaki bireyi kırmamak, incitmemek için hassas davranır.	4,04	0,851	3,76	1,055
27	Polis, başkalarının hak ve özgürlüklerini korumayı görev bilir.	4,31	0,663	4,13	0,928
31*	Polisin, uygulamalarında aşırı şüpheli davrandığı oluyor.	2,50	1,079	2,55	1,038
43	Polis, insanların değer ve ilkelerine saygı duyar.	4,26	0,750	4,05	0,936
45*	Polisin bazen saldırgan ve kırıcı davrandığı oluyor.	2,98	1,227	2,62	1,052
48	Polis, başkalarının görüşlerine değer veriyor.	3,98	0,871	3,75	0,925

*Olumsuz tutum maddesi

Tablo 43'te, araştırma kapsamında bulunan deneklerin cinsiyetlerine göre insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ait görüşlerine ilişkin bulgularına bakıldığında, her iki grupta bulunan deneklerin bu ilkeye ait görüşleri birbirine yakın görünmekle beraber, genel olarak erkek deneklerin, kadın deneklere göre, insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesini daha fazla benimsedikleri söylenebilir.

"Polisin, uygulamalarında aşırı şüpheli davrandığına" ilişkin insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ait olumsuz görüş araştırmaya katılan her iki grup tarafından da pek fazla benimsenmemekle beraber, bu görüşe ilişkin kadın deneklerin erkek deneklere göre aritmetik ortalamasının biraz daha fazla çıkması (kadın \bar{X} =2,55,

erkek $\bar{X}=2,50$) dikkat çekmektedir. Bu olumsuz görüşün her iki grup tarafından da “katılmıyorum” düzeyinde benimsendiği görülmektedir. “Polisin bazen saldırgan ve kırıcı davrandığına” ilişkin görüşte ise, araştırmaya katılan erkek deneklerin aritmetik ortalamasının kadın deneklere göre daha fazla çıktığı (erkek $\bar{X}=2,98$, kadın $\bar{X}=2,62$) görülmektedir. İnsan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesinin her iki grup tarafından da “kısmen katılıyorum” düzeyinde benimsendiği anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan deneklerin, insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesi çerçevesinde, “Polisin, her zaman iletişime ve insan ilişkilerine açık olduğu”, “başkalarının özel hayatına saygı gösterdiği” “meslektaşlarına ve hizmet verdiği halka sevgi ve saygı duyduğu”, “mesleği gereği öğrendiği özel sırları sakladığı”, “görevinde karşısındaki bireyi kırmamak, incitmek için hassas davrandığı”, “başkalarının hak ve özgürlüklerini korumayı görev bildiği”, “insanların değer ve ilkelerine saygı duyduğu” ve “başkalarının görüşlerine değer verdiğine” ilişkin olumlu tutum cümlelerindeki görüşlerin aritmetik ortalamalarına bakıldığında, bu görüşlerin “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” düzeylerinde olduğu görülmektedir. Bu durum araştırma kapsamında bulunan deneklerin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre bir paralellilik göstermektedir. Bu bulguların insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesinin her iki grup tarafından da benimsendiğini ortaya koyduğu söylenebilir.

Deneklerin hizmet sürelerine göre insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonuçlarına ait bulgular Tablo 44’te verilmiştir.

Tablo 44: Deneklerin Hizmet Sürelerine Göre İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi’ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Gruplar	n	\bar{X}	ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	P
İNSAN İLİŞKİLERİ	1-5 Yıl	135	4,01	0,495	Gruplar İçi	209,659	796	0,263	2,562	0,054
	6-10 Yıl	474	3,59	0,522	Gruplar Arası	2,025	3	0,675		
	11-15 Yıl	153	3,86	0,497	Toplam	211,684	799			
	16 ve Üstü	38	3,91	0,536						
	Toplam	800	3,91	0,515						

Tablo 44'e bakıldığında, araştırmaya katılan deneklerin polislik mesleğindeki hizmet süreleri ile insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın bulunmadığı ($P=0,054$) görülmektedir. Araştırmaya katılan denekler bu tutum maddeleri "katılıyorum" düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Bu sonuç doğrultusunda, araştırma kapsamında bulunan deneklerin polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesini benimsedikleri söylenebilir.

Deneklerin polislik mesleğindeki hizmet sürelerinin insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin bulgular Tablo 45'te yer almaktadır.

Tablo 45: Deneklerin Hizmet Sürelerine Göre İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri

Madde No	İNSAN İLİŞKİLERİ VE ELEŞTİRİLERE AÇIK OLMAK İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	1-5 Yıl (n:135)		6-11 Yıl (n:474)		11-15 Yıl (n:153)		16 ve Üstü (n:38)		Toplam (n:800)	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}_T	ss _T
10	Polis, her zaman iletişime ve insan ilişkilerine açıktır.	4,36	0,73	4,19	0,83	4,16	0,81	4,13	0,96	4,21	0,82
15	Polis, başkalarının özel hayatına saygı gösterir.	4,46	0,72	4,31	0,75	4,28	0,81	4,21	0,87	4,33	0,77
18	Polis, meslektaşlarına ve hizmet verdiği halka sevgi ve saygı duyar.	4,35	0,69	4,17	0,76	4,22	0,83	4,26	0,83	4,21	0,77
20	Polis, mesleği gereği öğrendiği özel sırları saklar.	4,55	0,79	4,33	0,86	4,46	0,79	4,53	0,60	4,40	0,83
26	Polis, görevinde karşısındaki bireyi kırmamak, incitmek için hassas davranır.	4,01	0,85	4,00	0,88	3,98	0,93	4,18	0,87	4,01	0,88
27	Polis, başkalarının hak ve özgürlüklerini korumayı görev bilir.	4,35	0,67	4,29	0,68	4,21	0,77	4,29	0,77	4,29	0,70
31*	Polisin, uygulamalarında aşırı şüpheli davrandığı oluyor.	2,66	1,10	2,50	1,08	2,44	1,04	2,32	1,04	2,51	1,07
43	Polis, insanların değer ve ilkelerine saygı duyar.	4,36	0,71	4,22	0,78	4,14	0,84	4,26	0,64	4,23	0,78
45*	Polisin bazen saldırgan ve kırıcı davrandığı oluyor.	3,03	1,17	2,93	1,22	2,86	1,22	3,00	1,23	2,94	1,21
48	Polis, başkalarının görüşlerine değer veriyor.	4,03	0,72	3,97	0,87	3,84	0,99	3,87	0,99	3,95	0,88

*Olumsuz tutum maddesi

Tablo 45'te görüldüğü gibi, araştırma kapsamında bulunan deneklerin insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre görüşlerine ait aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları verilmiştir.

İnsan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin olumlu tutum cümlelerindeki görüşlerin aritmetik ortalamalarına bakıldığında, bu görüşlerin “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” düzeylerinde olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan deneklerin, insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesi kapsamında, “Polisin, her zaman iletişime ve insan ilişkilerine açık olduğu”, “başkalarının özel hayatına saygı gösterdiği” “meslektaşlarına ve hizmet verdiği halka sevgi ve saygı duyduğu”, “mesleği gereği öğrendiği özel sırları sakladığı”, “görevinde karşısındaki bireyi kırmamak, incitmek için hassas davrandığı”, “başkalarının hak ve özgürlüklerini korumayı görev bildiği”, “insanların değer ve ilkelerine saygı duyduğu” ve “başkalarının görüşlerine değer verdiğine” ilişkin görüşleri polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre bir paralellilik arz etmektedir. Bu bulgular neticesinde insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesinin hizmet sürelerine göre araştırma kapsamında bulunan denekler tarafından benimsendiği söylenebilir.

“Polisin, uygulamalarında aşırı şüpheli davrandığına” ilişkin insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ait görüşlerin hizmet süresi 6-11 yıl, 11-15 yıl ile 16 yıl ve üstü hizmet süresi olanlar tarafından “katılmıyorum” düzeyinde benimsendiği ancak hizmet süresi 1-5 yıl arası olan denekler tarafından “kısmen katılıyorum” düzeyinde benimsendiği de dikkat çekmektedir. Bununla beraber “Polisin, uygulamalarında aşırı şüpheli davrandığına” ilişkin görüşün araştırmaya katılan tüm gruplar tarafından, “kısmen katılıyorum” düzeyinde benimsendiği görülmektedir. Bu sonuç doğrultusunda, insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin olumsuz düşüncelerin bütün gruplarca pek fazla benimsenmediğini ortaya koymakla beraber, polis uygulamalarında olumsuz tutum ve davranışların da olduğu söylenebilir.

Deneklerin eğitim düzeylerine göre insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonuçlarına ait bulgular Tablo 46'da verilmiştir.

Tablo 46: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi'ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Gruplar	n	\bar{X}	ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	P
İNSAN İLİŞKİLERİ	Lise	438	3,90	0,514	Gruplar İçi	210,600	796	0,265	1,365	0,252
	Yüksek Okul	211	3,96	0,520	Gruplar Arası	1,083	3	0,361		
	Açıköğr.Öğr.	833	3,85	0,431	Toplam	211,683	799			
	Fakülte	68	3,84	0,590						
	Toplam	800	3,91	0,515						

Tablo 46'ya bakıldığında, deneklerin eğitim düzeyleri ile insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın bulunmadığı ($P=0,252$) görülmektedir. Araştırma kapsamında bulunan denekler bu maddelere ilişkin görüşleri “katılıyorum” düzeyinde olduğu ($\bar{X}_T=3,91$) anlaşılmaktadır. Bu sonuç doğrultusunda, deneklerin eğitim düzeylerine göre insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesinin benimsediklerini söylemek mümkündür.

Deneklerin eğitim düzeylerinin insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin görüşlerine ait bulgular Tablo 47'de verilmektedir.

Tablo 47: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri

Madde No	İNSAN İLİŞKİLERİ VE ELEŞTİRİLERE AÇIK OLMAK İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	Lise (n=438)		Yük.Okul (n=211)		Açıköğ.Öğr (n=83)		Fakülte (n=68)		Toplam (n=800)	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}_T	ss _T
10	Polis, her zaman iletişime ve insan ilişkilerine açıktır.	4,20	0,80	4,34	0,77	4,14	0,78	3,96	1,06	4,21	0,82
15	Polis, başkalarının özel hayatına saygı gösterir.	4,31	0,76	4,39	0,74	4,30	0,79	4,28	0,86	4,33	0,77
18	Polis, meslektaşlarına ve hizmet verdiği halka sevgi ve saygı duyar.	4,21	0,77	4,25	0,72	4,14	0,81	4,18	0,85	4,21	0,77
20	Polis, mesleği gereği öğrendiği özel sırları saklar.	4,40	0,77	4,48	0,82	4,36	0,92	4,21	1,06	4,40	0,83
26	Polis, görevinde karşısındaki bireyi kırmamak, incitmek için hassas davranır.	4,01	0,87	4,00	0,91	3,95	0,83	4,06	0,98	4,01	0,88
27	Polis, başkalarının hak ve özgürlüklerini korumayı görev bilir.	4,25	0,72	4,36	0,67	4,31	0,68	4,24	0,74	4,29	0,70
31*	Polisin, uygulamalarında aşırı şüpheli davrandığı oluyor.	2,53	1,08	2,50	1,07	2,34	0,97	2,54	1,14	2,51	1,07
43	Polis, insanların değer ve ilkelere saygı duyar.	4,19	0,81	4,33	0,70	4,28	0,63	4,12	0,91	4,23	0,78
45*	Polisin bazen saldırgan ve kırıcı davrandığı oluyor.	2,99	1,25	2,94	1,21	2,75	1,05	2,85	1,18	2,94	1,21
48	Polis, başkalarının görüşlerine değer veriyor.	3,95	0,90	3,96	0,89	3,95	0,76	3,96	0,89	3,95	0,88

*Olumsuz tutum maddesi

Tablo 47’de, araştırma kapsamında bulunan deneklerin insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin eğitim düzeylerine göre görüşlerine ait aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları verilmiştir.

İnsan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin olumlu tutum cümlelerindeki aritmetik görüşlerin ortalamalarına bakıldığında, söz konusu görüşlerin “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” düzeylerinde bulunduğu gözlenmektedir. Araştırma kapsamında bulunan deneklerin, “Polisin, her zaman iletişime ve insan ilişkilerine açık olduğu”, “başkalarının özel hayatına saygı gösterdiği” “meslektaşlarına ve hizmet verdiği halka sevgi ve saygı duyduğu”, “mesleği gereği öğrendiği özel sırları sakladığı”, “görevinde karşısındaki bireyi kırmamak, incitmek için hassas davrandığı”,

“başkalarının hak ve özgürlüklerini korumayı görev bildiği”, “insanların değer ve ilkelerine saygı duyduğu” ve “başkalarının görüşlerine değer verdiğine” ilişkin olumlu tutum cümlelerine ait görüşleri cinsiyet değişkenine göre bir paralellilik arz etmektedir. Bu bulgu insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin olumlu düşüncelerin denekler tarafından benimsendiğini ortaya koymaktadır.

Ancak, “Polisin, uygulamalarında aşırı şüpheli davrandığına” ilişkin insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ait olumsuz görüşlerin araştırmaya katılan bütün gruplar tarafından “katılmıyorum” düzeyinde benimsendiği dikkat çekmektedir. Bununla beraber “Polisin, uygulamalarında aşırı şüpheli davrandığına” ilişkin olumsuz tutum maddesine ait görüşünün ise araştırmaya katılan tüm gruplar tarafından, “kısmen katılıyorum” düzeyinde benimsendiği dikkat çekmektedir. Bu bulgular insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ait olumsuz düşüncelerin bütün gruplarca pek fazla benimsenmediğini ortaya koymaktadır.

Deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşamış oldukları yerleşim birimlerine göre insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak İlkesi’ne ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonuçlarının bulguları Tablo 48’de verilmektedir.

Tablo 48: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi’ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Büyükşehir (n=185)		Şehir (n=284)		İlçe (n=211)		Köy (n=120)		Toplam (n=800)		Varyans		Homojenlik	
	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}_T	ss _T	F	P	Lev.	P
İNSAN İLİŞKİLERİ	3,90	0,593	3,86	0,511	3,98	0,443	3,90	0,504	3,91	0,515	2,066	0,103	4,282	0,005*

*P<0,05

Tablo 48’de görüldüğü üzere, deneklerin polislik mesleğine başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (P=0,103) bulunmamıştır. Nitekim deneklerin aritmetik ortalamalarının toplamlarına bakıldığında $\bar{X}_T=3,91$ olarak bulunduğu ve araştırmaya katılan deneklerin insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesini genel olarak “katılıyorum” düzeyinde benimsedikleri anlaşılmaktadır. Yapılan levne istatistiği

sonucunda maddeler non parametrik olduğu ve bunun sonucunda anlamlı bir farklılık ($P=0,005$) görüldüğünden, Kruskal-Wallis H testi uygulanmış ve bu teste göre grupların görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığı ayrıca test edilmiştir.

Deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşamış oldukları yerleşim birimlerine göre insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ait Kruskal-Wallis H testine ilişkin analiz sonuçları Tablo 49’da verilmektedir.

Tablo 49: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi’ne İlişkin Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Alt Boyut	Gruplar	n	Sıralar Ortalaması	Kruskal Wallis H	sd	P
İNSAN İLİŞKİLERİ	Büyükşehir	185	382,02	3,753	3	0,289
	Şehir	284	399,11			
	İlçe	211	424,59			
	Köy	120	389,91			
	Toplam	800				

Tablo 49’da görüldüğü üzere, deneklerin polislik mesleğine başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin yapılan Kruskal-Wallis H testinde, grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,289$) bulunmamıştır. Bu sonuca göre, araştırma kapsamında bulunan deneklerin tümü, insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesini polislik mesleğine girmeden önce yaşadıkları yer değişkenine göre, bağımsız olarak benimsedikleri söylenebilir.

Deneklerin polislik mesleğine başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerlerine göre insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin bulgular Tablo 50’de yer almaktadır.

Tablo 50: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşleri

Madde No	İNSAN İLİŞKİLERİ VE ELEŞTİRİLERE AÇIK OLMAK İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	Büyükşehir (n:185)		Şehir (n:284)		İlçe (n:211)		Köy (n:120)		Toplam (n:800)	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}_T	ss _T
10	Polis, her zaman iletişime ve insan ilişkilerine açıktır.	4,23	0,90	4,16	0,77	4,26	0,75	4,21	0,90	4,21	0,82
15	Polis, başkalarının özel hayatına saygı gösterir.	4,37	0,74	4,25	0,85	4,41	0,71	4,29	0,68	4,33	0,77
18	Polis, meslektaşlarına ve hizmet verdiği halka sevgi ve saygı duyar.	4,19	0,80	4,14	0,78	4,34	0,71	4,20	0,78	4,21	0,77
20	Polis, mesleği gereği öğrendiği özel sırları saklar.	4,39	0,83	4,33	0,94	4,52	0,71	4,39	0,71	4,40	0,83
26	Polis, görevinde karşısındaki bireyi kırmamak, incitmek için hassas davranır.	3,96	0,97	3,95	0,86	4,12	0,86	4,03	0,84	4,01	0,88
27	Polis, başkalarının hak ve özgürlüklerini korumayı görev bilir.	4,26	0,79	4,24	0,67	4,41	0,59	4,20	0,81	4,29	0,70
31*	Polisin, uygulamalarında aşırı şüpheli davrandığı oluyor.	2,58	1,08	2,54	1,09	2,40	1,07	2,49	1,03	2,51	1,07
43	Polis, insanların değer ve ilkelerine saygı duyar.	4,15	0,01	4,22	0,74	4,35	0,68	4,17	0,79	4,23	0,78
45*	Polisin bazen saldırgan ve kırıcı davrandığı oluyor.	3,00	1,19	2,87	1,23	2,06	1,21	2,97	1,22	2,94	1,21
48	Polis, başkalarının görüşlerine değer veriyor.	3,90	0,89	3,91	0,90	4,00	0,86	4,03	0,85	3,95	0,88

*Olumsuz tutum maddesi

Tablo 50'de, deneklerin göreve başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin görüşlerine ait aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları verilmiştir.

Deneklerin "*Polisin, uygulamalarında aşırı şüpheli davrandığına*" ilişkin insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ait olumsuz görüşlerin araştırmaya katılan bütün gruplar tarafından "*katılmıyorum*" düzeyinde benimsendiği dikkat çekmektedir. Bununla beraber "*Polisin, uygulamalarında aşırı şüpheli davrandığına*" ilişkin olumsuz tutum maddesine ait görüşün ise araştırmaya katılan tüm gruplar tarafından "*kısmen katılıyorum*" düzeyinde benimsenmiştir. Bu bulgular doğrultusunda insan ilişkileri ve

eleştirilere açık olmak ilkesine ait olumsuz düşüncelerin pek fazla benimsenmediği söylenebilir.

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin *“Polisin, her zaman iletişime ve insan ilişkilerine açık olduğu”, “başkalarının özel hayatına saygı gösterdiği” “meslektaşlarına ve hizmet verdiği halka sevgi ve saygı duyduğu”, “mesleği gereği öğrendiği özel sırları sakladığı”, “görevinde karşısındaki bireyi kırmamak, incitmek için hassas davrandığı”, “başkalarının hak ve özgürlüklerini korumayı görev bildiği”, “insanların değer ve ilkelerine saygı duyduğu” ve “başkalarının görüşlerine değer verdiğine”* ilişkin olumlu tutum maddelerindeki görüşlerin aritmetik ortalamalarına bakıldığında, görüşlerin *“katılıyorum”* ve *“kesinlikle katılıyorum”* düzeylerinde olduğu dikkat çekmektedir. Deneklerin insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ait mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre görüşleri bir paralellilik arz etmekle beraber söz konusu ilkesinin deneklerin yaşadıkları yerleşim yerlerine göre araştırmaya katılan bütün gruplar tarafından benimsendiğini söylemek mümkündür.

Araştırmaya katılan deneklerin tümünün, insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin görüşlerine ait bulgular ve yorumlar Tablo 51’de yer almaktadır.

Tablo 51: Deneklerin Tümü'nün İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması

Madde No	İNSAN İLİŞKİLERİ VE ELEŞTİRİLERE AÇIK OLMAK İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	POLİS MEMURLARI (n:800)	
		\bar{X}_T	SS _T
10	Polis, her zaman iletişime ve insan ilişkilerine açıktır.	4,21	0,818
15	Polis, başkalarının özel hayatına saygı gösterir.	4,23	0,765
18	Polis, meslektaşlarına ve hizmet verdiği halka sevgi ve saygı duyar.	4,21	0,771
20	Polis, mesleği gereği öğrendiği özel sırları saklar.	4,40	0,829
26	Polis, görevinde karşısındaki bireyi kırmamak, incitmek için hassas davranır.	4,01	0,884
27	Polis, başkalarının hak ve özgürlüklerini korumayı görev bilir.	4,29	0,703
31*	Polisin, uygulamalarında aşırı şüpheli davrandığı oluyor.	2,51	1,073
43	Polis, insanların değer ve ilkelerine saygı duyar.	4,23	0,778
45*	Polisin bazen saldırgan ve kırıcı davrandığı oluyor.	2,94	1,212
48	Polis, başkalarının görüşlerine değer veriyor.	3,95	0,881

*Olumsuz tutum maddesi

Tablo 51'e bakıldığında, polis memurlarının iletişime ve insan ilişkilerine açık olduğu, başkalarının özel hayatına saygı gösterdiği ve görev gereği öğrendiği sırları sakladığı, başkalarının görüşlerine değer vererek saygı göstermeye çalıştığı söylenebilir. Ancak, polis memurlarının zaman zaman da, görevini yerine getirirken aşırı şüpheli davrandığı, tasvip edilmeyen tutum ve davranışlarda bulunduğu şeklinde yorumlanabilir.

Sonuç olarak, Elazığ Emniyet Müdürlüğünde görev yapan ve araştırma kapsamında bulunan polis memurlarının, **insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesini** bütün olarak **"katılıyorum"** düzeyinde ($\bar{X}_T=3,91$) benimsedikleri anlaşılmaktadır. Polis memurlarının insan ilişkilerine ve iletişime açık olduğu ancak zaman zaman da kırıcı ve aşırı şüpheli davranışlarda bulunduğu söylemek mümkündür.

4.2.5. Deneklerin Eşitlik ve Adalet İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması

Bu bölümde, meslek etiği ilkelerinden olan eşitlik ve adalet ilkesinin, Elazığ Emniyet Müdürlüğü'nde görev yapan ve araştırmaya katılan polis memurlarına uygulanması sonucu elde edilen görüşler üzerinde durulmuştur.

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin, cinsiyet değişkenine göre eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin görüşlerine ait bağımsız gruplar t testi sonuçları Tablo 52'de yer almaktadır.

Tablo 52: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Eşitlik ve Adalet İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Alt Boyut	Cinsiyet Erkek (n:700)		Cinsiyet Kadın (n:100)		sd	t	P	Homojenlik	
	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss				Levene	P
EŞİTLİK VE ADALET	4,00	0,727	3,82	0,845	798	2,304	0,021*	5,236	0,022*

*P<0,05

Tablo 52'ye bakıldığında, deneklerin eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin cinsiyetlerine göre görüşlerine ait bağımsız gruplar t testi sonucunda erkek deneklerin aritmetik ortalamasının $\bar{X}=4,00$, kadın deneklerin aritmetik ortalamasının da $\bar{X}=3,82$ olduğu görülmektedir. Her iki grubun görüşleri "*katılıyorum*" düzeyinde olmakla beraber, erkek deneklerin katılma düzeylerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Buna ilişkin yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (P=0,021) belirlenmiştir. Yapılan levene istatistiği sonucunda maddeler non parametrik olduğu ve bunun sonucunda anlamlı bir farklılık (P=0,022) görüldüğünden, parametrik olmayan Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin Mann-Whitney-U testi sonuçları Tablo 53'te verilmektedir.

Tablo 53: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Eşitlik ve Adalet İlkesi'ne İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	n	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	M-Whitney U	Z	P
Erkek	700	406,59	284615,00	30735,000	-1,979	0,048*
Kadın	100	357,85	35785,00			
Toplam	800					

*P<0,05

Tablo 53'te yer aldığı üzere, Mann-Whitney U testi sonuçları deneklerin cinsiyetlerine göre eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın bulunduğu (P=0,048) görülmektedir. Bu bulgu, eşitlik ve adalet ilkesinin her iki grup tarafından da benimsendiğini ortaya koymakla beraber, araştırma kapsamındaki erkek deneklerin bu ilkeyi kadın deneklere göre (Erkeklerin sıralar ortalaması: 406,59, kadınların sıralar ortalaması: 357,85) daha fazla benimsediği söylenebilir.

Araştırmaya katılan deneklerin, cinsiyetlerine göre eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin görüşlerine ait aritmetik ortalamalar ve standart sapmaları Tablo 54'te verilmiştir.

Tablo 54: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Eşitlik ve Adalet İlkesi'ne İlişkin Görüşleri

Madde No	EŞİTLİK VE ADALET İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	ERKEK (n:700)		KADIN (n:100)	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss
7	Halk, adaletin ilk kapısını karakol (polis) olarak görür.	4,11	0,929	4,17	0,854
11	Polis, hukukun üstünlüğünü egemen kılmak için çalışır.	4,34	0,693	4,16	0,788
22	Polis, kuralları herkese eşit olarak uygular.	3,94	1,126	3,90	1,176
25	Polis, kişilere dinsel, siyasi ve politik nedenlerden dolayı ayrıcalıklı davranmaz.	4,12	0,991	3,79	1,225
28	Polis, kişilerin statülerine göre ayrıcalıklı davranmaz.	3,68	1,248	3,58	1,224
32	Polis, kayırmacılık sayılabilecek tutum ve davranışlardan kaçınır.	3,98	0,963	3,67	1,155
38	Polis, mesleğini icra ederken kendine yakın gördüklerine ayrıcalıklı davranmaz.	3,82	1,079	3,45	1,158

Tablo 54’te, araştırma kapsamında bulunan deneklerin cinsiyetlerine göre eşitlik ve adalet ilkesine ait görüşlerine ilişkin bulgularına bakıldığında, her iki grupta bulunan deneklerin bu ilkeye ait görüşleri birbirine yakın görünmekle beraber, “*Halk, adaletin ilk kapısını karakol olarak görür*” görüşü hariç, genel olarak erkek deneklerin kadın deneklere göre eşitlik ve adalet ilkesini daha fazla benimsedikleri söylenebilir.

Araştırmaya katılan deneklerin eşitlik ve adalet ilkesi kapsamında sorulan, “*Halkın, adaletin ilk kapısını karakol (polis) olarak gördüğü*”, “*Polisin, hukukun üstünlüğünü egemen kılmak için çalıştığı*”, “*kuralları herkese eşit olarak uyguladığı*”, “*kişilere dinsel, siyasi ve politik nedenlerden dolayı ayrıcalıklı davranmadığı*”, “*kişilerin statülerine göre ayrıcalıklı davranmadığı*”, “*kayırmacılık sayılabilecek tutum ve davranışlardan kaçındığı*” ve “*mesleğini icra ederken kendine yakın gördüklerine ayrıcalıklı davranmadığına*” ilişkin olumlu tutum cümlelerindeki görüşlerin aritmetik ortalamalarına bakıldığında, bu görüşlerin “*katılıyorum*” ve “*kesinlikle katılıyorum*” düzeylerinde olduğu görülmektedir. Bu durum araştırma kapsamında bulunan deneklerin, cinsiyet değişkenine göre görüşleri arasında bir paralellilik bulunduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgulara göre, eşitlik ve adalet ilkesinin her iki grup tarafından da benimsendiğini ortaya koyduğu söylenebilir.

Deneklerin hizmet sürelerine göre eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonuçlarına ait bulgular Tablo 55’te verilmiştir.

Tablo 55: Deneklerin Polislik Mesleğindeki Hizmet Sürelerine Göre Eşitlik ve Adalet İlkesi’ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Gruplar	n	\bar{X}	ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	P	Sc-heffe
EŞİTLİK VE ADALET	1-5 Yıl	135	4,20	0,608	Gruplar İçi	434,353	796	0,546	5,425	0,001*	1-2 1-3
	6-10 Yıl	474	3,93	0,760	Gruplar Arası	8,881	3	2,960			
	11-15 Yıl	153	3,91	0,776	Toplam	443,234	799				
	16 ve Üstü	38	4,09	0,742							
	Toplam	800	3,98	0,745							

*P<0,05

Tablo 55’e bakıldığında, araştırmaya katılan deneklerin polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans

analizi sonucunda grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,001$) bulunduğu görülmüştür. Söz konusu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla ANOVA sonrası post-hoc testlerden scheffe testi uygulanmış ve bu farkın 1-5 yıl hizmet süresi olanların; 6-10 yıl ve 11-15 yıl hizmet süresi olanların görüşleri arasında olduğu görülmektedir. Bu farkın 1-5 yıl arasında hizmet süresi olan grubun lehine görüldüğü söylenebilir. Bu sonuç doğrultusunda, polis mesleğine yeni başlayanların diğer gruplara göre daha fazla idealist oluşuna ve mesleğinin henüz başında olmalarına bağlanabilir.

Deneklerin polislik mesleğindeki hizmet sürelerinin eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin bulgular Tablo 56'da yer almaktadır.

Tablo 56: Deneklerin Polislik Mesleğindeki Hizmet Sürelerine Göre Eşitlik ve Adalet İlkesi'ne İlişkin Görüşleri

Madde No	EŞİTLİK VE ADALET İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	1-5 Yıl (n:135)		6-11 Yıl (n:474)		11-15 Yıl (n:153)		16 ve Üstü (n:38)		Toplam (n:800)	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}_T	SS_T
7	Halk, adaletin ilk kapısını karakol (polis) olarak görür.	4,21	0,87	4,07	0,94	4,12	0,92	4,42	0,68	4,12	0,92
11	Polis, hukukun üstünlüğünü egemen kılmak için çalışır.	4,47	0,58	4,27	0,72	4,30	0,75	4,42	0,76	4,32	0,71
22	Polis, kuralları herkese eşit olarak uygular.	4,16	0,98	3,87	1,17	3,92	1,14	4,03	1,13	3,94	1,13
25	Polis, kişilere dinsel, siyasal ve politik nedenlerden dolayı ayrıcalıklı davranmaz.	4,32	0,87	4,03	1,03	3,99	1,14	4,18	0,93	4,08	1,03
28	Polis, kişilerin statülerine göre ayrıcalıklı davranmaz.	4,05	1,00	3,60	1,28	3,51	1,31	3,84	1,08	3,67	1,24
32	Polis, kayırmacılık sayılabilecek tutum ve davranışlardan kaçınır.	4,19	0,81	3,92	1,00	3,80	1,06	3,87	1,12	3,94	0,99
38	Polis, mesleğini icra ederken kendine yakın gördüklerine ayrıcalıklı davranmaz.	3,97	1,03	3,74	1,09	3,71	1,15	3,87	1,12	3,78	1,10

Tablo 56'da görüldüğü üzere, araştırma kapsamında bulunan deneklerin eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre görüşlerine ait aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları verilmiştir.

Eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin olumlu tutum cümlelerindeki görüşlerin aritmetik ortalamalarına bakıldığında, bu görüşlerin “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” düzeylerinde bulunduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan deneklerin, eşitlik ve adalet ilkesi kapsamında, “Halkın, adaletin ilk kapısını karakol (polis) olarak gördüğü”, “Polisin, hukukun üstünlüğünü egemen kılmak için çalıştığı”, “kuralları herkese eşit olarak uyguladığı”, “kişilere dinsel, siyasal ve politik nedenlerden dolayı ayrıcalıklı davranmadığı”, “kişilerin statülerine göre ayrıcalıklı davranmadığı”, “kayırmacılık sayılabilecek tutum ve davranışlardan kaçındığı” ve “mesleğini icra ederken kendine yakın gördüklerine ayrıcalıklı davranmadığına” ilişkin görüşleri polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre arasında bir paralellilik bulunmaktadır. Bu bulgular neticesinde, eşitlik ve adalet ilkesinin hizmet sürelerine göre araştırma kapsamında bulunan denekler tarafından benimsendiği söylenebilir.

Deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşamış oldukları yerleşim birimlerine göre eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonuçlarının bulguları Tablo 57’de verilmektedir.

Tablo 57: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre Eşitlik ve Adalet İlkesi’ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Gruplar	n	\bar{X}	ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	P	Sc-heffe
EŞİTLİK VE ADALET	Büyükşehir	185	3,89	0,802	Gruplar İçi	437,622	796	0,550	3,403	0,017*	1-3
	Şehir	284	3,94	0,735	Gruplar Arası	5,613	3	1,871			
	İlçe	211	4,11	0,686	Toplam	443,235	799				
	Köy	120	3,96	0,754							
	Toplam	800	3,98	0,745							

*P<0,05

Tablo 57’ye bakıldığında, deneklerin polislik mesleğine başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda, grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (P=0,017) bulunmuştur. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla ANOVA sonrası post-hoc testlerden scheffe testi uygulanmış ve farkın büyükşehirde yaşamış olanlar ile ilçede yaşamış olanların arasında olduğu

belirlenmiştir. Söz konusu farklılığın ilçede yaşamış olanların lehine olduğu dikkat çekmektedir.

Bulgular dikkatle incelendiğinde dört grupta bulunan deneklerin aritmetik ortalamalarının Büyükşehir’de yaşamış olanların $\bar{X}=3,89$, şehirde yaşamış olanların $\bar{X}=3,94$, ilçede yaşamışların $\bar{X}=4,11$ ve köyde yaşamış olanların aritmetik ortalaması ise $\bar{X}=3,96$ olarak birbirine yakın oldukları görülmektedir. Araştırma kapsamındaki bulunan denekler bu maddelere “katılıyorum” düzeyinde benimsemişlerdir. Bu sonuç deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yer değişkenine göre eşitlik ve adalet ilkesini benimsediklerini söylemek mümkündür.

Deneklerin polislik mesleğine başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerlerine göre eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin bulgular Tablo 58’de yer almaktadır.

Tablo 58: Deneklerin Polislik Mesleğine Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yeri Göre Eşitlik ve Adalet İlkesi’ne İlişkin Görüşleri

Madde No	EŞİTLİK VE ADALET İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	Büyükşehir (n:185)		Şehir (n:284)		İlçe (n:211)		Köy (n:120)		Toplam (n:800)	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}_T	ss _T
7	Halk, adaletin ilk kapısını karakol (polis) olarak görür.	4,06	1,01	4,10	0,92	4,25	0,81	4,03	0,93	4,12	0,92
11	Polis, hukukun üstünlüğünü egemen kılmak için çalışır.	4,24	0,78	4,27	0,72	4,45	0,59	4,33	0,73	4,32	0,71
22	Polis, kuralları herkese eşit olarak uygular.	3,85	1,22	3,92	1,13	4,00	1,12	4,01	1,02	3,94	1,13
25	Polis, kişilere dinsel, siyasal ve politik nedenlerden dolayı ayrıcalıklı davranmaz.	4,04	1,14	4,04	1,00	4,21	0,97	3,99	0,99	4,08	1,03
28	Polis, kişilerin statülerine göre ayrıcalıklı davranmaz.	3,58	1,32	3,58	1,23	3,86	1,17	3,68	1,26	3,67	1,24
32	Polis, kayırmacılık sayılabilecek tutum ve davranışlardan kaçınır.	3,91	1,06	3,92	0,98	4,03	0,92	3,89	1,05	3,94	0,99
38	Polis, mesleğini icra ederken kendine yakın gördüklerine ayrıcalıklı davranmaz.	3,58	1,20	3,76	1,05	3,99	1,00	3,76	1,12	3,78	1,10

Tablo 58’de görüldüğü gibi, deneklerin göreve başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin görüşlerine ait aritmetik ortalamaları

ve standart sapmaları verilmiştir. Araştırmaya katılan deneklerin “*Halkın, adaletin ilk kapısını karakol (polis) olarak gördüğü*”, “*Polisin, hukukun üstünlüğünü egemen kılmak için çalıştığı*”, “*kuralları herkese eşit olarak uyguladığı*”, “*kişilere dinsel, siyasal ve politik nedenlerden dolayı ayrıcalıklı davranmadığı*”, “*kişilerin statülerine göre ayrıcalıklı davranmadığı*”, “*kayırmacılık sayılabilecek tutum ve davranışlardan kaçındığı*” ve “*mesleğini icra ederken kendine yakın gördüklerine ayrıcalıklı davranmadığına*” ilişkin olumlu tutum maddelerindeki görüşlerin aritmetik ortalamalarına bakıldığında, bunun “*kesinlikle katılıyorum*” ve “*katılıyorum*” düzeylerinde olduğu dikkat çekmektedir.

Bu bulgulara göre, deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine ilişkin görüşleri arasında bir paralellilik olmakla beraber, eşitlik ve adalet ilkesinin araştırmaya katılan bütün gruplar tarafından benimsendiğini söylemek mümkündür.

Deneklerin eğitim düzeylerine göre eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonuçlarına ait bulgular Tablo 59’da verilmiştir.

Tablo 59: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Eşitlik ve Adalet İlkesi’ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Lise (n=438)		Yük.Okul (n=211)		Açıköğ.Öğr (n=83)		Fakülte (n=68)		Toplam (n=800)		Varyans		Homojenlik	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}_T	SS _T	F	P	Lev.	P
EŞİTLİK VE ADALET	3,96	0,738	4,06	0,731	3,99	0,668	3,83	0,898	3,98	0,745	1,752	0,155	2,853	0,036*

*P<0,05

Tablo 59’da yer aldığı gibi, yapılan varyans analizi sonucunda deneklerin eğitim düzeylerine göre eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık (P=0,155) bulunmamıştır. Nitekim deneklerin aritmetik ortalamalarının toplamalarına bakıldığında $\bar{X}_T=3,98$ olarak bulunduğu ve araştırmaya katılan deneklerin eşitlik ve adalet ilkesini genel olarak “*katılıyorum*” düzeyinde benimsedikleri anlaşılmaktadır. Yapılan levne istatistiği sonucunda maddeler non parametrik olduğu ve bunun sonucunda anlamlı bir farklılık (P=0,036) görüldüğünden, Kruskal-Wallis H testi uygulanmış ve bu teste göre grupların görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığı ayrıca test edilmiştir.

Deneklerin eğitim düzeylerine göre eşitlik ve adalet ilkesine ait Kruskal-Wallis H testine ilişkin analiz sonuçları Tablo 60’ta verilmektedir.

Tablo 60: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Eşitlik ve Adalet İlkesi'ne İlişkin Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Alt Boyut	Gruplar	n	Sıralar Ortalaması	Kruskal Wallis H	sd	P
EŞİTLİK VE ADALET	Lise	438	392,82	4,967	3	0,174
	Yüksek Okul	211	428,63			
	Açıköğr.Öğ	83	395,57			
	Fakülte	68	368,67			
	Toplam	800				

Tablo 60'ta görüldüğü üzere, deneklerin eğitim düzeylerine göre eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin yapılan Kruskal-Wallis H testinde, grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,174$) bulunmamıştır. Bu sonuç doğrultusunda, araştırma kapsamında bulunan grupların tümünün, eşitlik ve adalet ilkesini eğitim düzeylerinden bağımsız olarak benimsedikleri söylenebilir.

Deneklerin eğitim düzeylerinin eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin görüşlerine ait bulgular Tablo 61'de verilmektedir.

Tablo 61: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Eşitlik ve Adalet İlkesi'ne İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Madde No	EŞİTLİK VE ADALET İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	Lise (n=438)		Yük.Okul (n=211)		Açıköğ.Öğr (n=83)		Fakülte (n=68)		Toplam (n=800)	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}_T	ss _T
7	Halk, adaletin ilk kapısını karakol (polis) olarak görür.	4,05	0,94	4,30	0,84	4,11	0,91	4,04	0,95	4,12	0,92
11	Polis, hukukun üstünlüğünü egemen kılmak için çalışır.	4,27	0,72	4,42	0,65	4,46	0,57	4,18	0,86	4,32	0,71
22	Polis, kuralları herkese eşit olarak uygular.	3,92	1,13	4,00	1,13	3,88	1,04	3,91	1,25	3,94	1,13
25	Polis, kişilere dinsel, siyasal ve politik nedenlerden dolayı ayrıcalıklı davranmaz.	4,08	1,00	4,12	1,06	4,13	0,93	3,91	1,21	4,08	1,03
28	Polis, kişilerin statülerine göre ayrıcalıklı davranmaz.	3,67	1,23	3,74	1,22	3,64	1,23	3,46	1,42	3,67	1,24
32	Polis, kayırmacılık sayılabilecek tutum ve davranışlardan kaçınır.	3,96	0,94	3,97	1,03	3,52	0,95	3,75	1,24	3,94	0,99
38	Polis, mesleğini icra ederken kendine yakın gördüklerine ayrıcalıklı davranmaz.	3,76	1,07	3,85	1,09	3,80	1,00	3,59	1,35	3,78	1,10

Tablo 61’de görüldüğü üzere, araştırma kapsamında bulunan deneklerin eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin eğitim düzeylerine göre görüşlerine ait aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları verilmiştir.

Eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin olumlu tutum cümlelerindeki görüşlerin aritmetik ortalamalarına bakıldığında, görüşlerin “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” düzeylerinde bulunduğu gözlenmektedir. Araştırmaya katılan deneklerin, eşitlik ve adalet ilkesi kapsamında, “Halkın, adaletin ilk kapısını karakol (polis) olarak gördüğü”, “Polisin, hukukun üstünlüğünü egemen kılmak için çalıştığı”, “kuralları herkese eşit olarak uyguladığı”, “kişilere dinsel, siyasal ve politik nedenlerden dolayı ayrıcalıklı davranmadığı”, “kişilerin statülerine göre ayrıcalıklı davranmadığı”, “kayırmacılık sayılabilecek tutum ve davranışlardan kaçındığı” ve “mesleğini icra ederken kendine yakın gördüklerine ayrıcalıklı davranmadığına” ilişkin görüşleri eğitim düzeylerine göre bir paralellilik arz etmektedir. Bu bulgulara göre, eşitlik ve adalet ilkesinin eğitim değişkenine göre araştırma kapsamında bulunan denekler tarafından benimsendiği söylenebilir.

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin tümünün, eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin görüşlerine ait bulgular ve yorumlar Tablo 62’de yer almaktadır.

Tablo 62: Deneklerin Tümünün Eşitlik ve Adalet İlkesi’ne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması

Madde No	EŞİTLİK VE ADALET İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	POLİS MEMURLARI (n:800)	
		\bar{X}_T	SS _T
7	Halk, adaletin ilk kapısını karakol (polis) olarak görür.	4,12	0,919
11	Polis, hukukun üstünlüğünü egemen kılmak için çalışır.	4,32	0,708
22	Polis, kuralları herkese eşit olarak uygular.	3,94	1,132
25	Polis, kişilere dinsel, siyasal ve politik nedenlerden dolayı ayrıcalıklı davranmaz.	4,08	1,028
28	Polis, kişilerin statülerine göre ayrıcalıklı davranmaz.	3,67	1,244
32	Polis, kayırmacılık sayılabilecek tutum ve davranışlardan kaçınır.	3,94	0,993
38	Polis, mesleğini icra ederken kendine yakın gördüklerine ayrıcalıklı davranmaz.	3,78	1,096

Tablo 62'ye bakıldığında, polis memurları halkın adaletin ilk kapısı karakol olarak gördüğünden, öncelikle hukukun üstünlüğünü egemen kılmak için çalıştığı, kişilere dinsel, siyasal ve politik nedenlerden dolayı ayrıcalıklı davranmayarak kuralları herkese eşit olarak uygulamaya çalıştığı, ancak zaman zaman kendine yakın gördüklerine ve statülerinden dolayı bazı kişilere kısmen ayrıcalıklı davranabildiği şeklinde yorumlanabilir.

Sonuç olarak, Elazığ Emniyet Müdürlüğünde görev yapan ve araştırma kapsamında bulunan polis memurlarının bütün olarak, **eşitlik ve adalet ilkesini “katlıyorum”** düzeyinde ($\bar{X}_T=3,98$) benimsedikleri görülmektedir. Polis memurları mesleğini icra ederken; hiçbir dil, din, ırk, cinsiyet, sosyal sınıf, ekonomik durum ayrımı yapmaksızın görevini yerine getirmesi gerekliliğini benimsemekle beraber, zaman zaman statülerinden dolayı bazı kişilere ayrıcalıklı davrandığı da söylemek mümkündür.

4.2.6. Deneklerin Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması

Araştırmanın bu bölümünde, meslek etiği ilkelerinden olan dürüstlük ve doğruluk ilkesinin, Elazığ Emniyet Müdürlüğü'nde görev yapan ve araştırmaya katılan polis memurlarına uygulanması sonucu elde edilen görüşleri üzerinde durulmuştur.

Araştırmaya katılan deneklerin, cinsiyet değişkenine göre dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin görüşlerine ait bağımsız gruplar t testi sonuçları Tablo 63'te yer almaktadır.

Tablo 63: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Alt Boyut	Cinsiyet Erkek (n:700)		Cinsiyet Kadın (n:100)		sd	t	P	Homojenlik	
	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss				Levene	P
DÜRÜSTLÜK VE DOĞRULUK	4,07	0,654	3,78	0,817	798	4,030	0,000*	14,791	0,000*

*P<0,05

Tablo 63'e göre, deneklerin dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin cinsiyetlerine göre görüşlerine ait bağımsız gruplar t testi sonucunda, erkek deneklerin aritmetik

ortalamasının $\bar{X}=4,07$, kadın deneklerin aritmetik ortalamasının da $\bar{X}=3,78$ olduğu görülmektedir. Her iki grubun görüşleri “*katılıyorum*” düzeyinde olmakla beraber, erkek deneklerin katılma düzeylerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Buna ilişkin yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,000$) bulunmuştur. Yapılan levne istatistiği sonucunda maddeler non parametrik olduğu ve bunun sonucunda anlamlı bir farklılık ($P=0,000$) görüldüğünden, parametrik olmayan Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin, dürüstlük ve doğruluk İlkesine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 64’te verilmektedir.

Tablo 64: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi’ne İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	n	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	M-Whitney U	Z	P
Erkek	700	410,50	287348,00	28002,000	-3,248	0,001*
Kadın	100	330,52	33052,00			
Toplam	800					

* $P<0,05$

Tablo 64’e bakıldığında, Mann-Whitney U testi sonuçları deneklerin cinsiyetlerine göre dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın bulunduğu ($P=0,001$) görülmektedir. Bu bulgu dürüstlük ve doğruluk ilkesinin her iki grup tarafından da benimsendiğini ortaya koymakla beraber, araştırma kapsamındaki erkek deneklerin bu ilkeyi kadın deneklere göre (Erkeklerin sıralar ortalaması: 410,50, kadınların sıralar ortalaması: 330,52) daha fazla benimsediği söylenebilir.

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin, cinsiyetlerine göre dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin görüşlerine ait aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 65’te verilmiştir.

Tablo 65: Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Dürüstlük ve Doğruluk İlkesine İlişkin Görüşleri

Madde No	DÜRÜSTLÜK VE DOĞRULUK İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	ERKEK (n:700)		KADIN (n:100)	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss
5	Polis, insanları kişisel çıkarları için kullanmaz.	4,29	0,888	3,97	1,105
6	Polis, göreviyle ilgili rüşvet almaz.	4,33	0,964	3,96	1,230
12*	Polis, göreviyle ilgili hediye kabul eder.	3,84	1,217	3,51	1,316
16	Polis, yolsuzluklara karışmaktan kaçınır.	4,32	0,918	4,13	1,022
21	Polis, zarar göreceği endişesiyle yolsuzluklara göz yummaz.	4,08	1,004	3,80	1,163
39*	Polis, bireysel amaçlarını gerçekleştirmek için bazen yasadışı yollara başvurduğu oluyor.	3,57	1,229	3,31	1,253

*Olumsuz tutum maddesi

Tablo 65’te, araştırma kapsamında bulunan deneklerin cinsiyet değişkenine göre dürüstlük ve doğruluk ilkesine ait görüşlerine ilişkin bulgularına bakıldığında, her iki grupta bulunan deneklerin bu ilkeye ait görüşleri birbirine yakın görünmekle beraber, erkek deneklerin kadın deneklere göre dürüstlük ve doğruluk ilkesini daha fazla benimsedikleri dikkat çekmektedir.

Araştırmaya katılan deneklerin, dürüstlük ve doğruluk ilkesi kapsamında sorulan, “Polisin, insanları kişisel çıkarları için kullanmadığı”, “göreviyle ilgili rüşvet almadığı”, “yolsuzluklara karışmaktan kaçındığı” ve “zarar göreceği endişesiyle yolsuzluklara göz yummadığına” ilişkin olumlu tutum cümlelerindeki görüşlerinin aritmetik ortalamalarına bakıldığında, bu görüşlerin “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” düzeylerinde olduğu dikkat çekmektedir. Bu durum araştırma kapsamında bulunan deneklerin cinsiyet değişkeni ile görüşleri arasında bir paralellilik arz etmektedir. Bu bulgulara göre, dürüstlük ve doğruluk ilkesinin her iki grup tarafından da benimsendiği söylenebilir.

“Polisin, göreviyle ilgili hediye kabul ettiğine” ilişkin olumsuz tutum cümlesine ait görüşün, araştırmaya katılan her iki grup tarafından da “katılıyorum” düzeyinde

bulunması (erkek $\bar{X}=3,84$ kadın: $\bar{X}=3,51$) büyük bir önem arz etmektedir. Benzer bir durum “polisin, bireysel amaçlarını gerçekleştirmek için bazen yasadışı yollara başvurduğuna” ilişkin görüşün, araştırmaya katılan erkek denekler tarafından “katılıyorum” düzeyinde (erkek $\bar{X}=3,57$) benimsenmesi, kadın denekler tarafından ise “kısmen katılıyorum” düzeyinde (kadın: $\bar{X}=3,31$) benimsenmesidir. Bu bulgular doğrultusunda, dürüstlük ve doğruluk ilkesinin olumsuz tutum cümlelerinin denekler tarafından benimsediğini söylemek mümkündür.

Deneklerin hizmet sürelerine göre dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonuçlarına ait bulgular Tablo 66’da verilmiştir.

Tablo 66: Deneklerin Polislik Mesleğindeki Hizmet Sürelerine Göre Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi’ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	1-5 Yıl (n=135)		6-10 Yıl (n=474)		11-15 Yıl (n=153)		16 ve Üstü (n=38)		Toplam (n=800)		Varyans		Homojenlik	
	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}_T	ss _T	F	P	Lev.	P
DÜRÜSTLÜK VE DOĞRULUK	4,24	0,539	3,99	0,688	4,01	0,729	4,00	0,776	4,03	0,683	4,864*	0,002	3,103	0,026*

*P<0,05

Tablo 66’ya bakıldığında, yapılan varyans analizi sonucunda deneklerin hizmet sürelerine göre dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık (P=0,002) bulunmuştur. Deneklerin aritmetik ortalamalarının toplamlarına bakıldığında $\bar{X}_T=4,03$ olarak bulunmuş ve denekler bu ilkeyi “katılıyorum” düzeyinde benimsedikleri anlaşılmaktadır. Yapılan levne istatistiği sonucunda maddeler non parametrik olduğu ve bunun sonucunda anlamlı bir farklılık (P=0,026) görüldüğünden, Kruskal-Wallis H testi uygulanmış ve bu teste göre grupların görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığı ayrıca test edilmiştir.

Deneklerin polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre dürüstlük ve doğruluk ilkesine ait Kruskal-Wallis H testine ilişkin analiz sonuçları Tablo 67’de verilmektedir.

Tablo 67: Deneklerin Polislik Mesleğindeki Hizmet Sürelerine Göre Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi'ne İlişkin Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Alt Boyut	Gruplar	n	Sıralar Ortalaması	Kruskal Wallis H	sd	P
DÜRÜSTLÜK VE DOĞRULUK	1-5 Yıl	135	463,84	12,930	3	0,005*
	6-10 Yıl	474	383,11			
	11-15 Yıl	153	399,71			
	16 ve Üstü	38	395,54			
	Toplam	800				

*P<0,05

Tablo 67'de görüldüğü üzere, deneklerin hizmet sürelerine göre dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin yapılan Kruskal-Wallis H testinde de grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık (P=0,005) bulunmuştur. Araştırmaya katılan grupların sıralar ortalamaları ise, hizmet süresi 1-5 yıl olanların 463,84, 6-11 yıl olanların 383,11, 11-15 yıl olanların 399,71 ve 16 yıl ve üstü olanların ise 395,54 olarak belirlenmiştir. Söz konusu farklılık, polislik mesleğinde hizmet süresi 1-5 yıl arası olan deneklerin lehine görülmesinin nedeni, polislik mesleğine yeni başlayan polis memurların diğerlerine göre daha idealist oluşlarına ve yeni mesleğe başlamalarına bağlanabilir.

Deneklerin polislik mesleğindeki hizmet sürelerinin dürüstlük ve doğruluk İlkesi'ne ilişkin bulgular Tablo 68'de yer almaktadır.

Tablo 68: Deneklerin Polislik Mesleğindeki Hizmet Sürelerine Göre Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi'ne İlişkin Görüşleri

Madde No	DÜRÜSTLÜK VE DOĞRULUK İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	1-5 Yıl (n:135)		6-11 Yıl (n:474)		11-15 Yıl (n:153)		16 ve Üstü (n:38)		Toplam (n:800)	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}_T	ss _T
5	Polis, insanları kişisel çıkarları için kullanmaz.	4,47	0,67	4,19	0,94	4,24	1,01	4,18	1,01	4,25	0,92
6	Polis, göreviyle ilgili rüşvet almaz.	4,51	0,77	4,20	1,05	4,34	1,05	4,26	0,89	4,29	1,08
12*	Polis, göreviyle ilgili hediye kabul eder.	4,19	0,95	3,68	1,27	3,82	1,26	3,82	1,31	3,80	1,23
16	Polis, yolsuzluklara karışmaktan kaçınır.	4,38	0,86	4,26	0,96	4,31	0,91	4,29	0,93	4,29	0,93
21	Polis, zarar göreceği endişesiyle yolsuzluklara göz yummaz.	4,17	0,93	4,00	1,05	4,09	1,01	4,03	1,22	4,05	1,03
39*	Polis, bireysel amaçlarını gerçekleştirmek için bazen yasadışı yollara başvurduğu oluyor.	3,71	1,13	3,59	1,23	3,27	1,29	3,39	1,31	3,54	1,23

*Olumsuz tutum cümlesi

Tablo 68'de, araştırma kapsamında bulunan deneklerin dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre görüşlerine ait aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları verilmiştir.

Dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin olumlu tutum cümlelerindeki aritmetik görüşlerin ortalamalarına bakıldığında, bu görüşlerin “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” düzeylerinde bulunduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan deneklerin dürüstlük ve doğruluk ilkesi doğrultusunda, “Polisin, insanları kişisel çıkarları için kullanmadığı”, “göreviyle ilgili rüşvet almadığı”, “yolsuzluklara karışmaktan kaçındığı” ve “zarar göreceği endişesiyle yolsuzluklara göz yummadığına” ilişkin görüşleri polislik mesleğindeki hizmet süreleri arasında bir paralellilik görülmektedir. Bu bulgulara göre, dürüstlük ve doğruluk ilkesinin hizmet sürelerine göre araştırma kapsamında bulunan denekler tarafından benimsendiği söylenebilir.

Ancak, “Polisin, göreviyle ilgili hediye kabul ettiğine” ilişkin olumsuz tutum cümlesine ait görüşün, araştırmaya katılan bütün gruplar tarafından “katılıyorum”

düzeyinde olması dikkat çekmektedir. Benzer bir durumda “*Polisin, bireysel amaçlarını gerçekleştirmek için bazen yasadışı yollara başvurduğuna*” ilişkin görüş ise araştırmaya katılan hizmet süresi 1-5 yıl ve 6-11 yıl olan denekler tarafından “*katılıyorum*” düzeyinde benimsenirken, 6-11 ve 16 ve yaş üstü olan denekler tarafından ise “*kısmen katılıyorum*” düzeyinde benimsendiği görülmektedir. Bu bulgular neticesinde dürüstlük ve doğruluk ilkesinin polislik mesleğindeki hizmet sürelerine ilişkin olumsuz tutum cümlelerin denekler tarafından benimsediğini söylemek mümkündür.

Deneklerin eğitim düzeylerine göre dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonuçlarına ait bulgular Tablo 69’da verilmiştir.

Tablo 69: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi’ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Gruplar	n	\bar{X}	SS	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	P
DÜRÜSTLÜK VE DOĞRULUK	Lise	438	4,01	0,698	Gruplar İçi	371,282	796	0,466	0,919	0,431
	Yüksek Okul	211	4,08	0,674	Gruplar Arası	1,286	3	0,429		
	Açıköğr.Öğ	83	4,10	0,600	Toplam	372,568	799			
	Fakülte	68	3,97	0,710						
	Toplam	800	4,03	0,683						

Tablo 69’daki bulgular incelendiğinde, araştırma kapsamında bulunan deneklerin eğitim düzeyleri ile dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin görüşleri arasında yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı bir farklılık ($P=0,431$) bulunmadığı görülmektedir. Araştırmaya katılan denekler bu maddelere “*katılıyorum*” düzeyinde görüş belirttikleri anlaşılmaktadır. Bu sonuç doğrultusunda, araştırma kapsamında bulunan deneklerin eğitim düzeylerinden bağımsız olarak, dürüstlük ve doğruluk ilkesini benimsedikleri söylenebilir.

Deneklerin eğitim düzeylerinin dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin görüşlerine ait bulgular Tablo 70’te verilmektedir.

Tablo 70: Deneklerin Eğitim Düzeylerine Göre Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi'ne İlişkin Görüşleri

Madde No	DÜRÜSTLÜK VE DOĞRULUK İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	Lise (n=438)		Yük.Okul (n=211)		Açıköğ.Öğr (n=83)		Fakülte (n=68)		Toplam (n=800)	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss	\bar{X}_T	ss _T
5	Polis, insanları kişisel çıkarları için kullanmaz.	4,22	0,91	4,32	0,94	4,30	0,91	4,12	1,00	4,25	0,52
6	Polis, göreviyle ilgili rüşvet almaz.	4,26	1,01	4,34	1,03	4,37	0,91	4,18	1,08	4,29	1,01
12*	Polis, göreviyle ilgili hediye kabul eder.	3,67	1,23	4,00	1,23	3,95	1,11	3,84	1,29	3,80	1,23
16	Polis, yolsuzluklara karışmaktan kaçınır.	4,29	0,91	4,30	0,99	4,34	0,89	4,22	0,98	4,29	0,93
21	Polis, zarar göreceği endişesiyle yolsuzluklara göz yummaz.	4,06	0,99	4,08	1,05	3,99	1,11	3,93	1,11	4,05	1,03
39*	Polis, bireysel amaçlarını gerçekleştirmek için bazen yasadışı yollara başvurduğu oluyor.	3,57	1,23	3,44	1,24	3,64	1,20	3,51	1,29	3,54	1,23

*Olumsuz tutum cümlesi

Tablo 70’te, araştırma kapsamında bulunan deneklerin dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin eğitim düzeylerine göre görüşlerine ait aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları verilmiştir.

Dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin olumlu tutum cümlelerindeki aritmetik görüşlerin ortalamalarına bakıldığında, görüşlerin “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” düzeylerinde bulunduğu gözlenmektedir. Araştırma kapsamında bulunan deneklerin dürüstlük ve doğruluk ilkesi çerçevesinde, “polisin, insanları kişisel çıkarları için kullanmadığı”, “göreviyle ilgili rüşvet almadığı”, “yolsuzluklara karışmaktan kaçındığı” ve “zarar göreceği endişesiyle yolsuzluklara göz yummadığına” ilişkin görüşleri eğitim düzeylerine göre bir paralellilik arz etmektedir. Bu bulgulara göre, dürüstlük ve doğruluk ilkesinin eğitim değişkenine göre araştırma kapsamında bulunan denekler tarafından benimsendiği söylenebilir.

Ancak, “Polisin, göreviyle ilgili hediye kabul ettiğine” ve “ bireysel amaçlarını gerçekleştirmek için bazen yasadışı yollara başvurduğuna” ilişkin olumsuz tutum

cümlelerine ait görüş araştırmaya katılan bütün gruplar tarafından “*katılıyorum*” düzeyinde bulunması dikkat çekmektedir. Bu bulgular dürüstlük ve doğruluk ilkesinin deneklerin eğitim düzeylerine ilişkin olumsuz tutum cümlelerinin denekler tarafından benimsediğini söylemek mümkündür.

Deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşamış oldukları yerleşim birimlerine göre dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonuçlarının bulguları Tablo 71’de verilmektedir.

Tablo 71: Deneklerin Mesleğe Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi’ne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Gruplar	n	\bar{X}	SS	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	P
DÜRÜSTLÜK VE DOĞRULUK	Büyükşehir	185	3,98	0,685	Gruplar İçi	368,992	796	0,464	2,571	0,053
	Şehir	284	4,03	0,694	Gruplar Arası	3,575	3	1,192		
	İlçe	211	4,13	0,648	Toplam	372,567	799			
	Köy	120	3,94	0,689						
	Toplam	800	4,03	0,683						

Tablo 71’e bakıldığında, deneklerin polislik mesleğine başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yeri ile dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,053$) bulunmamıştır. Araştırmaya katılan denekler bu maddelere “*katılıyorum*” düzeyinde benimsedikleri anlaşılmaktadır. Bu sonuç doğrultusunda, araştırma kapsamında bulunan deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yer değişkenine göre, dürüstlük ve doğruluk ilkesini benimsediklerini söylemek mümkündür. Ayrıca, aritmetik ortalamaların küçük yerleşim birimlerinde yaşayanların lehine çıkması, bunun söz konusu yerlerdeki toplumsal düzeydeki bozulmanın daha az oluşuna bağlanabilir.

Deneklerin polislik mesleğine başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerlerine göre dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin bulgular Tablo 72’de yer almaktadır.

Tablo 72: Deneklerin Polislik Mesleğine Başlamadan Önce Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi'ne İlişkin Görüşleri

Madde No	DÜRÜSTLÜK VE DOĞRULUK İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	Büyükşehir (n:185)		Şehir (n:284)		İlçe (n:211)		Köy (n:120)		Toplam (n:800)	
		\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}_T	SS _T
5	Polis, insanları kişisel çıkarları için kullanmaz.	4,20	0,99	4,24	0,87	4,32	0,89	4,21	0,99	4,25	0,92
6	Polis, göreviyle ilgili rüşvet almaz.	4,23	1,08	4,25	1,03	4,45	0,86	4,18	1,06	4,29	1,01
12*	Polis, göreviyle ilgili hediye kabul eder.	3,74	1,31	3,87	1,17	3,88	1,20	3,58	1,29	3,80	1,23
16	Polis, yolsuzluklara karışmaktan kaçınır.	4,24	1,01	4,26	0,95	4,45	0,81	4,18	0,94	4,29	0,93
21	Polis, zarar göreceği endişesiyle yolsuzluklara göz yummaz.	3,98	1,01	4,01	1,07	4,13	1,04	4,08	0,95	4,05	1,03
39*	Polis, bireysel amaçlarını gerçekleştirmek için bazen yasadışı yollara başvurduğu oluyor.	3,51	1,24	3,56	1,21	3,58	1,29	3,45	1,18	3,54	1,23

*Olumsuz tutum maddesi

Tablo 72'de, deneklerin göreve başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin görüşlerine ait aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları verilmiştir. Araştırma kapsamında bulunan deneklerin dürüstlük ve doğruluk ilkesi doğrultusunda, "Polisin, insanları kişisel çıkarları için kullanmadığı", "göreviyle ilgili rüşvet almadığı", "yolsuzluklara karışmaktan kaçındığı" ve "zarar göreceği endişesiyle yolsuzluklara göz yummadığına" ilişkin görüşleri mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre bir paralellilik arz etmektedir. Deneklerin olumlu tutum maddelerindeki görüşlerin aritmetik ortalamalarına bakıldığında, bunun "kesinlikle katılıyorum" ve "katılıyorum" düzeylerinde olduğu dikkat çekmektedir. Bu bulgulara göre dürüstlük ve doğruluk ilkesinin araştırma kapsamında bulunan denekler tarafından benimsendiği söylenebilir.

Ancak, "Polisin, göreviyle ilgili hediye kabul ettiğine" ve " bireysel amaçlarını gerçekleştirmek için bazen yasadışı yollara başvurduğuna" ilişkin olumsuz tutum cümlelerine ait görüşün araştırmaya katılan bütün gruplar tarafından "katılıyorum"

düzeyinde bulunması dikkat çekmektedir. Bu bulgular dürüstlük ve doğruluk ilkesinin deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşamış oldukları yer değişkenine bağlı olarak olumsuz tutum cümlelerinin denekler tarafından benimsediğini söylemek mümkündür.

Araştırmaya katılan deneklerin tümünün, dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin görüşlerine ait bulgular ve yorumlar Tablo 73'te yer almaktadır.

Tablo 73: Deneklerin Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi'nin Tümüne İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması

Madde No	DÜRÜSTLÜK VE DOĞRULUK İLKESİNE İLİŞKİN MADDELER	POLİS MEMURLARI (n:800)	
		\bar{X}_T	SS _T
5	Polis, insanları kişisel çıkarları için kullanmaz.	4,25	0,923
6	Polis, göreviyle ilgili rüşvet almaz.	4,29	1,008
12*	Polis, göreviyle ilgili hediye kabul eder.	3,80	1,233
16	Polis, yolsuzluklara karışmaktan kaçınır.	4,29	0,933
21	Polis, zarar göreceği endişesiyle yolsuzluklara göz yummaz.	4,05	1,029
39*	Polis, bireysel amaçlarını gerçekleştirmek için bazen yasadışı yollara başvurduğu oluyor.	3,54	1,234

*Olumsuz tutum maddesi

Tablo 73'e bakılarak, polis memurlarının insanları kişisel amaçları için kullanmadığı, göreviyle ilgili rüşvet almadığı, zarar göreceği endişesiyle yolsuzlukları karışmadığı ve göz yummadığı, ancak göreviyle ilgili bazen hediye aldığı ve bireysel amaçlarını gerçekleştirmek için de zaman zaman da yasal olmayan yollara başvurduğu söylenebilir.

Sonuç olarak, Elazığ Emniyet Müdürlüğünde görev yapan ve araştırmaya katılan polis memurları, **dürüstlük ve doğruluk ilkesini** bütün olarak **"katılıyor"** düzeyinde ($\bar{X}_T=4,03$) benimsedikleri anlaşılmaktadır. Polis memurları, görevlerini yerine getirirken, dürüst ve doğru olmaları gerekliliğini büyük oranda benimserken, zaman zaman görevi ile bağdaşmayan olumsuz davranışlar sergilediği şeklinde yorumlanabilir.

4.2.7. Deneklerin Açık Uçlu Soruya Verdikleri Cevaba İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlanması

Araştırma kapsamında bulunan polis memurlarının, ilgili ölçekte belirlemedikleri görüş ve önerilerini almak için, ölçüğe *“Başka fikirleriniz varsa lütfen belirtiniz”* biçiminde açık uçlu bir madde eklenmiştir. Deneklerin bu maddede belirttikleri görüş ve önerileri aşağıda sıralanmıştır:

- Polisin ekonomik, çalışma düzeni, özlük hakları, sosyal hakları, sendikal hakları, yetki veren mevzuat, kullanılan araç gereçlerin yetersizliği vb. gibi konularda günün şartlarına göre düzenleme ve iyileştirmeler yapılmalıdır.
- Torpil ve adam kayırmaya son vermelidir. Torpil ile hak etmediği yerlerde çalışanlar yanlış yapma durumları daha çok olmaktadır.
- Emniyet teşkilatı profesyonel bir özel şirket gibi çalışmalı ve hizmet sunmalıdır.
- Polislik mesleği karakolda öğrenilir. Mesleğe başlayan her polis mutlaka karakolda çalıştırılması sağlanmalıdır.
- Polis teşkilatı ile ilgili yapılan çalışma güzel olmakla birlikte, mevcut olumsuzlukların hiç birini değiştirmeyecektir.
- Emniyet teşkilatı kendi içinde barışık olmalıdır. Aksi takdirde, başarılı olamayacaktır.
- Polis, kendi içinde hak ve adaleti sağlamalıdır.
- Bayan polis memurlarının mesleğe alınma amacı gözden geçirilmelidir.
- Herşey polisten beklenmemelidir. Vatandaşlarında eğitilmelidir.
- Polis halk ilişkilerini iyileştirelim derken, aşırı yüklenmeden polisin psikolojisi bozulmaktadır. Bu konudaki denge sağlanmalıdır.
- Polis Teşkilatı, mutlaka siyasi ve politik baskılardan arındırılmalıdır. Polisin görülen olumsuz tutum ve davranışlarının temelinde siyasi baskı yatmaktadır.
- Polis amirleri ve müdürlerinin, polis memurlarına yönelik özel ve keyfiyetçiliğe varan olumsuz tutum ve davranışlarına son verilmelidir.
- Polis asli görevi dışında gerçek ve tüzel kişilerin çıkar sağlayıcı etkinliklerinde görev almaktadır.

- Polis teşkilatı ülke içinde en çok ve en iyi çalışan kurumlardandır. Ancak karşılığını yeterince almamaktadır.
- Polisin varolan temel sorunlarını çözmeden verim beklenmemelidir.
- Polisin gösterdiği olumsuz tutum ve davranışların nedeni dedikodu, güvensizlik, rüşvet alma, çekememezlik, dalkavukluk, ispiyon, ayrımcılık, vb. gibi etik dışı uygulamalardan kaynaklanmaktadır.
- Birim içerisindeki adam kayırma ve hemşehricilik, ispiyonculuk gibi olumsuz hususlar ortadan kaldırılmalıdır.
- Mesleki hiyerarşiden kaynaklanan iletişim kopukluğu giderilmelidir.
- Polis amirlerinden ziyade, polis memurlarının etik yönünden seviyesini yükseltmek için eğitim verilmelidir.
- Etik dışı davranışların temelindeki sıkıntıların bir kısmı sistemden kaynaklanmaktadır.
- Polislik mesleğine alınacak şahıslar, daha dikkatli ve özenle seçilmelidir.
- Halkın polise karşı olan tutum ve davranışları polis için önemlidir.
- Polisin görüşüne değer verilmesi, fikri sorulması ve ona karşı hoşgörülü olunmalıdır.
- Emniyet teşkilatı, müsteşarlık düzeyinde yeniden yapılandırılmalıdır.
- Polis kanunlara bağlı, görevinin bilincinde, insan haklarına saygılı ve atasının izinde her zaman görev yapmaktadır.
- Polisin de bir insan ve bir ailesinin olduğu, bu toplumun içinden çıktığı unutulmamalıdır.
- Görevin zorluğu, mesleğin stresi, tedirginlik, çekimserlik ve sahipsizlik neticesinde verim düşmekte ve beraberinde bir takım olumsuzluklara yol açmaktadır.
- Polisin daha rahat ve vatandaşa karşı daha güven verici bir şekilde görev yapması için, siyasi baskılardan ve yönetici düzeyindekilerin yükselme endişelerinden kurtulması gerekir.
- Emniyet teşkilatı öz eleştiri yaparak, kendini gözden geçirmeli ve halkın desteğini arkasına almalıdır.

Araştırmaya katılan polis memurları açık uçlu maddede belirttikleri görüşler doğrultusunda, polisin ekonomik, çalışma düzeni, özlük hakları, sosyal hakları, sendikal hakları, yetki veren mevzuat ile kullanılmakta olan araç-gereçlerin yetersizliği en başta gelen sorunlar olarak görüldüğü yorumu yapılabilir. Bu konularda günün değişen şartları gözönünde bulundurularak, olumlu yönde yeniden bir düzenleme ve iyileştirmeler yapılması gerektiği söylenebilir. Emniyet teşkilatı müsteşarlık düzeyinde yeniden yapılandırılarak her türlü siyasi ve politik baskılardan arındırılmalıdır. Bu durumda daha etkin, verimli ve profesyonelce bir hizmet vereceği söylenebilir. Polis teşkilatı içerisindeki var olan bir takım etik dışı tutum ve davranışların giderilmesi gerektiği belirtilebilir. Polislere mevcut eğitim müfredatın yanında psikoloji, sosyoloji ve etik konusunda daha fazla eğitim verilmesi ve halkın desteğini mutlaka kazanması gerektiği söylenebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. ÖZET, SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu bölümünde, Avrupa Birliği Sürecinde Türk Polis Meslek Etiği (Elazığ İl Emniyet Müdürlüğü Örneği) konulu araştırmanın özeti yapılmış, araştırma sonuçlarından elde edilen bulgulara değinilmiş, araştırma sonuçları tartışılmış ve bu sonuçlar ışığında bir takım önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Özet

İnsan, yeryüzünde varolduğu günden itibaren, hayatını sürdürebilmesi için sürekli bir hareket halinde olmuş bir iş, bir uğraş içerisinde bulunmuştur. Kaldı ki, doğadaki bütün varlıklar, kendilerine özgü bir eylem, bir hareket içerisinde dirler. Sosyal yaşamın doğal bir sonucu olarak, insanların sahip olduğu meslekler ortaya çıkmıştır. Meslekler aynı zamanda insanların, bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklarını ortaya koydukları alanlar olarak da değerlendirilmektedir.

Bir meslekte yeterli olmak için bilgili ve becerikli olmak yeterli değildir. Aynı zamanda o meslekle ilgili doğru tutum ve alışkanlıkların kazanılmış olması da gerekir. İşte mesleki etik; mesleki değer, ilke ve kurallardan oluşan ve meslekle ilgili doğru alışkanlıkların kazanılmasını içeren kavramdır (Aydın, 2000: 3).

Türk polis teşkilatında meslek etiği ile ilgili olarak kabul edilen bir çok temel ilke bulunmaktadır. Mesleki sorumluluk, mesleki profesyonellik, örnek kişi olmak, insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak, eşitlik ve adalet, dürüstlük ve doğruluk ilkeleri bunlardan bazılarıdır (Bal ve Yılmaz, 2002: 26).

Etik; insanların kurduğu bireysel ve toplumsal ilişkilerin temelini oluşturan değerleri, normları, kuralları, doğru-yanlış ya da iyi –kötü gibi ahlaksal açıdan araştıran bir felsefe disiplini dir. Ahlakla etik arasında genişlik-darlık, kuram ve uygulama açılarından bir farklılık vardır. Ahlak, bir disiplin olarak etiğin günlük yaşam pratiğine yansıyan kurallar demetidir. Ahlak, toplumda var olan ve davranış, tutum ve inançları yönlendiren bir değerler sistemidir. Ahlak günlük yaşam içinde bireylerin nasıl yaşamaları gerektiğini

ince ayrıntılar içinde pratik açıdan düşünürken, etik daha soyut ve kuramsal bir bakış açısını gerektirir (İnal, 1996: 43).

Bir kurumun, örgütün çalışanları, görevlerini yerine getirirken verdikleri kararlarında, uygulamalarında, eylem ve işlemleri ile insanlarla ilişkilerinde kaçınması gereken ayrımcılık, kayırma, rüşvet, yıldırma-kışkırtma, ihmal, sömürü, bencillik, yolsuzluk, işkence, yaranma-dalkavukluk, şiddet, baskı, saldırganlık, İlişkilerine politika karıştırma, hakaret ve küfür, bedensel ve cinsel taciz, kötü alışkanlıklar, görev ve yetkinin kötüye kullanımı, dedikodu, zimmet, dogmatik davranış, yobazlık-bağnazlık gibi kurallar etik dışı davranışlar olarak görülmektedir (Aydın, 2001: 60-69).

Türk Polis Teşkilatı, gerçekten çok zor koşullar altında görev yaptığı, işlevini sürdürmeye çalıştığı bilinmektedir. Ancak bu zor koşullar, gerek yöneticilerin gerekse görevi yerine getiren memurların etik dışı davranmalarının haklı gösterilmesinin mazereti olamayacağını söylemek mümkündür.

Kişilerin etik olarak doğru davranış sergileyip sergilemediği değerlendirilmesi yapılırken, her ne kadar şartlar etik dışı davranmayı haklı kılmassa da, kişilerin içlerinde bulunduğu çalışma şartlarını da birlikte değerlendirmek gerekir. Bu şartların iyileştirilmesi o meslek mensuplarının etik değerlere bağlı kalmasını kolaylaştıracaktır (Bal ve Eryılmaz, 2002: 20).

Bu araştırmanın temel amacı, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne giriş sürecinde, Türk polis meslek etiği kavramının incelenerek, Elazığ Emniyet Müdürlüğünde görev yapan polis memurlarının meslek etiğini nasıl tanımladıklarını ve mesleki etik, ilke ve değerlerini ne derecede benimseyip uyguladıklarını, var olan sorunları ortaya koymak ve çözüm önerileri geliştirmektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1- Araştırma kapsamında bulunan polis memurlarının cinsiyetleri, eğitim düzeyleri, polislik mesleğindeki hizmet yılları ve mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim birimi ile **mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesini** benimsemelerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

2- Araştırmaya katılan polis memurlarının cinsiyetleri, eğitim düzeyleri, polislik mesleğindeki hizmet yılları ve mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim birimi ile

mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesini benimsemelerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

3- Araştırma kapsamında bulunan polis memurlarının cinsiyetleri, eğitim düzeyleri, polislik mesleğindeki hizmet yılları ve mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim birimi ile *örnek kişi olmak ilkesini* benimsemelerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

4- Araştırmaya katılan polis memurlarının cinsiyetleri, eğitim düzeyleri, polislik mesleğindeki hizmet yılları ve mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim birimi ile *insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesini* benimsemelerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

5- Araştırma kapsamında bulunan polis memurlarının cinsiyetleri, eğitim düzeyleri, polislik mesleğindeki hizmet yılları ve mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim birimi ile *eşitlik ve adalet ilkesini* benimsemelerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

6- Araştırmaya katılan polis memurlarının cinsiyetleri, eğitim düzeyleri, polislik mesleğindeki hizmet yılları ve mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim birimi ile *dürüstlük ve doğruluk ilkesini* benimsemelerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

7- Araştırma kapsamında bulunan polis memurlarının tümü, meslek etiği ilkelerinin her birine ilişkin görüşleri nasıldır?

Araştırma sonuçları kısa olarak özetlenecekse;

Elazığ Emniyet Müdürlüğünde görev yapan polis memurlarının **mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesinin**; cinsiyet, hizmet süreleri, eğitim ve mesleğe girmeden önce yaşadıkları yerleşim yerine göre ölçekteki olumlu tutum maddeleri *“kesinlikle katılıyorum”* ve *“katılıyorum”* düzeylerinde benimsemiştir. Bu duruma göre, araştırma kapsamında bulunan deneklerin mesleki sorumluluk ilkesine bağlı kalarak görev yaptıkları görülmektedir. Ancak denekler, olumsuz tutum maddeler için; *“kısmen katılıyorum”* düzeyinde görüş belirtirken, *“Polisin bazen görevini savsaklayıp, geciktirdiği”* olumsuz görüşün hizmet süresi 1-5 yıl arası olan denekler tarafından *“katılıyorum”* düzeyinde benimsenmesi dikkat çekmektedir. Bu durumun da, araştırma kapsamında bulunan polis memurlarının zaman zaman bu ilkeyi ihlal ettiğini de söylemek mümkündür.

Araştırmaya katılan deneklerin, mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesini; cinsiyet, hizmet süreleri, eğitim ve mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre, ölçekteki olumlu tutum maddeleri *“kesinlikle katılıyorum”* ve *“katılıyorum”* düzeylerinde görüş belirtmeleri araştırma kapsamında bulunan deneklerin mesleki profesyonellik ilkesini benimsediklerini göstermektedir. Denekler, olumsuz tutum maddeler için; *“katılmıyorum”* ve *“kısmen katılıyorum”* düzeylerinde görüş belirtmeleri polis memurlarının bu ilkeye bağlı kalarak görev yapmakla beraber bazen ilkeyi ihlal ettiğini de belirtmek mümkündür.

Deneklerin, **örnek kişi olmak ilkesinin;** cinsiyet, hizmet süreleri, eğitim ve mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre ölçekteki tutum maddeleri *“kesinlikle katılıyorum”* ve *“katılıyorum”* düzeylerinde görüş belirlemiştir. Bu durumun da, örnek kişi olmak ilkesinin denekler tarafından benimsediği görülmektedir.

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin, **insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesinin;** cinsiyet, hizmet süreleri, eğitim ve mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre ölçekteki olumlu tutum maddelere *“kesinlikle katılıyorum”* ve *“katılıyorum”* düzeylerinde katıldığı görülmüştür. Buna göre, araştırma kapsamında bulunan deneklerin insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesini benimsedikleri görülmektedir. Denekler, olumsuz tutum maddeleri *“katılmıyorum”* ve *“kısmen katılıyorum”* düzeylerinde görüş belirtmeleri de araştırma kapsamında bulunan polis memurlarının bu ilkeye bağlı kalarak görev yapmakla beraber bazen ilkeyi ihlal ettiğini de belirtmek mümkündür.

Deneklerin, **eşitlik ve adalet ilkesinin;** cinsiyet, hizmet süreleri, eğitim ve mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre ölçekteki tutum maddeleri *“kesinlikle katılıyorum”* ve *“katılıyorum”* düzeylerinde görüşleri olduğu belirlenmiştir. Bu durumun da, eşitlik ve adalet ilkesini benimsediği görülmektedir.

Araştırmaya katılan deneklerin, **dürüstlük ve doğruluk ilkesinin;** cinsiyet, hizmet süreleri, eğitim ve mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre ölçekteki olumlu tutum maddeler için görüşlerin; *“kesinlikle katılıyorum”* ve *“katılıyorum”* düzeylerinde olduğu belirlenmiştir. Bu durumun da, araştırma kapsamında bulunan polis

memurlarının bu ilkeye bağılı kalarak görev yaptıkları görülmektedir. Ancak, olumsuz tutum maddeler için de “*katlıyorum*” ve “*kısmen katlıyorum*” düzeylerinde görüş çıkması, araştırma kapsamında bulunan deneklerin dürüstlük ve doğruluk ilkesini zaman zaman ihlal ettiklerini söylenebilir.

Araştırma kapsamında bulunan denekler, genel olarak etik ilkelerini benimsedikleri ve görev esnasında bunlara uymaya çalıştıkları söylenebilir. Ancak, zaman zamanda söz konusu bu ilkeleri ihlal edilerek göz ardı edebildiğini de belirtmek mümkündür.

Araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturmak için, yerli ve yabancı kaynaklar ile internetten faydalanılarak genel bir literatür taraması yapılmıştır. Bunun sonucunda 62 maddelerden oluşan likert tipi bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçekteki maddelerin açıklık, anlaşılabilirlik ve kapsam açılarından değerlendirilmesinde ilgili uzman kişilerin görüşleri alınmıştır. Ölçek, geçerlik ve güvenilirlik analizleri için, Elazığ Emniyet Müdürlüğünde görev yapan ve araştırma evreninde bulunan 200 polis memuruna uygulanmıştır. Söz konusu veriler SPSS 10.0 for Windows bilgisayar ortamında değerlendirilerek gerekli istatistiksel işlemler yapıldıktan sonra asıl gruba uygulanmak üzere dört kişisel bilgiler, bir açık uçlu ve 49 madde de etik ilkelerini içeren toplam 54 maddelik ölçek son halini almıştır. Ayrıca ölçek, emniyet teşkilatında görev yapan polis memurlarına uygulanacağından Emniyet Genel Müdürlüğü’nden de gerekli kurum izni de alınmıştır.

Araştırma, Elazığ Emniyet Müdürlüğü’nde görev yapan polis memurlarına ölçek uygulanmak suretiyle yapılmıştır. Deneklerin kişisel özellikleri ile ilgili cinsiyet, eğitim, polislik mesleğindeki hizmet yılları ve mesleğe başlamadan önce yaşanan yerleşim yerleri ile ilgili tanımlayıcı istatistiksel analizler için frekans (f) ve yüzde (%) kullanılmıştır. Verilerin çözümlenip yorumlanmasında anlamlılık düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir.

Grupların cinsiyetleri açısından görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını anlamak amacıyla önce bağımsız gruplar t testi uygulanmıştır. Yapılan levne istatistiği sonucunda anlamlı farklılığın belirlendiği durumlarda ise parametrik olmayan t sınaması Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Polislik mesleğindeki hizmet süresi, eğitim düzeyleri, polislik mesleğine başlamadan önce yaşanan yerleşim yerleri gibi değişkenler açısından ise deneklerin verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans (ANOVA) analizi uygulanmıştır. Anlamlı farklılığın olduğu durumlarda, farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla scheffe sınaması kullanılmıştır. Ancak yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı farklılık çıkmasına rağmen scheffe sınamasında farklılığın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenemediği durumlarda en az anlamlı farklılık (LSD) sınaması uygulanmıştır. Varyans analizi yapılırken levene istatistiği sonucunda anlamlı bir farklılığın belirlendiği durumlarda ise parametrik olmayan Kruskal-Wallis H çözümlemesi uygulanmıştır. Anlamlı farklılığın bulunmadığı durumlarda ise, ilgili tablolarda levene istatistiğine ait değerler verilmemiştir.

Araştırmaya katılan polis memurlarının mesleki sorumluluk sahibi olmak, mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak, örnek kişi olmak, insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak, eşitlik ve adalet, dürüstlük ve doğruluk etik ilkelerine ilişkin görüşlerine ait ölçekte bulunan olumlu tutum maddeler 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde puanlanırken, olumsuz tutum maddeler ise 1, 2, 3, 4, 5 şeklinde puanlanmıştır.

5.2. Sonuç

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin, alt boyutlara ilişkin görüşlerine ait bulgular sırasına göre ele alınmıştır.

5.2.1. Araştırmaya Kapsamında Bulunan Polis Memurlarının Kişisel Bilgilerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya 2003 yılında Elazığ Emniyet Müdürlüğünde çalışan 800 polis memuru katılmıştır. Deneklerin 700 tanesi erkek (yüzde 87,5), 100 tanesi de kadın (yüzde 12,5)'dir. Erkek deneklerin kadın deneklere göre daha fazla olması, emniyet teşkilatında görev yapan kadın personel sayısının erkeklere göre daha az olmasından kaynaklanmaktadır.

Araştırmaya katılan polis memurlarından, 135 kişinin (yüzde 16,9) polislik mesleğindeki hizmet süresi 1-5 yıl arası olanlardan, 474 kişinin (yüzde 59,3) 6-11 yıl, 153 kişinin (yüzde 19,1) 11-15 yıl ve 38 kişinin de (yüzde 4,7) 16 yıl ve üstü hizmet sürelerine sahip olanlardan oluşmaktadır. Hizmet süresi 6-11 yıl olan deneklerin yarısından fazlasını oluşturmasının nedeni, Polis Meslek Yüksek Okulları'ndan yeni mezun olan polis memurlarının ilk başta batı illerinde istihdam edilmesine ve buradaki görev süresini tamamlamasından sonra ikinci bölge hizmetini yapmak üzere bu bölgeye gelmelerine bağlanmaktadır.

Araştırma kapsamında bulunan polis memurlarından 438 kişi (yüzde 54,8) lise, 211 kişi (yüzde 26,4) 2 yıllık yüksek okul, 83 kişi (yüzde 10,4) ve 68 kişi de (yüzde 8,4) 4 yıllık bir fakülteden mezun olmuşlardır. Deneklerden 83 kişinin de (yüzde 10,4) halen açık öğretim fakültesi öğrencisidir. Lise mezunu deneklerin yüzde 54,8 ile en büyük orana sahip olduğu dikkat çekmektedir. Bunun nedeni olarak polislik mesleğine kabul edilmek için eğitim düzeyi açısından en az lise mezunu olma şartının bulunmasına bağlanabilir. Yüksek okul mezunu olanların sayısının dörtte birlik bir oranı oluşturmasının nedeni, 9 aylık bir eğitim-öğretim içeren polis okullarının iki yıla çıkartılarak Polis Meslek Yüksek Okullarına dönüştürülmesine bağlanabilir.

Araştırmaya katılan polis memurlarından, 185 kişi (yüzde 23,1) polislik mesleğine girmeden önce büyükşehirde, 284 kişi (yüzde 35,5) şehirde, 211 kişi (yüzde 26,4) ilçede ve 120 kişinin de (yüzde 15,0) mesleğe girmeden önce köyde yaşamıştır. Deneklerin polislik mesleğine girmeden önce yarısından fazlasının (yüzde 58,6) büyükşehir ve şehir merkezlerinde yaşadıkları dikkat çekmektedir. Bunun da, emniyet teşkilatının geleceği açısından büyük bir önem arz ettiği söylenebilir. Çünkü 1998 yılında Emniyet Genel Müdürlüğü'nün yaptığı çalışma sonucunda polislik mesleğine başvuran adayların büyük çoğunluğunun kırsal kesimden geldiği anlaşılmıştır.

5.2.2. Araştırmaya Katılan Polis Memurlarının Mesleki Sorumluluk Sahibi Olmak İlkesine İlişkin Görüşlerine Ait Sonuçlar

Araştırma kapsamında bulunan her iki gruptaki deneklerin cinsiyetlerine göre mesleki sorumluluk ilkesine ait olumlu tutum maddeleri "*kesinlikle katılıyorum*" ve

“katılıyorum” düzeyinde benimsenirken, olumsuz tutum maddelere ise “kısmen katılıyorum” düzeyinde benimsemişlerdir. Her iki grubun maddeleri ilişkin görüşleri birbirine yakın görünmekle beraber, erkek deneklerin kadın deneklere göre mesleki sorumluluk ilkesini daha fazla benimsedikleri dikkat çekmektedir.

Deneklerin mesleki sorumluluk ilkesine ilişkin cinsiyetlerine göre görüşlerine ait bağımsız gruplar t testi sonucunda, erkekler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,000$) bulunmuştur. Bu duruma göre, mesleki sorumluluk ilkesinin her iki grup tarafından da benimsendiğini ortaya koymakla beraber, bu ilkenin erkekler tarafından daha fazla benimsendiğini görülmektedir.

Araştırma kapsamında bulunan denekler, mesleki sorumluluk ilkesine ilişkin maddelere polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre “kısmen katılıyorum” ve “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bu durum, mesleki sorumluluk ilkesine ilişkin olumsuz düşüncelerin pek fazla benimsenmediği, ancak araştırma kapsamında bulunan polis memurlarının da zaman zaman olumsuz tutum ve davranışlar da bulunduğu göstermektedir.

Denekler, mesleki sorumluluk ilkesine ilişkin olumlu tutum cümlelerindeki görüşleri “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” düzeylerinde benimsenmiştir. Bu durum mesleki sorumluluk ilkesinin hizmet sürelerine göre araştırmaya katılan denekler tarafından benimsendiğini ortaya koymaktadır.

Deneklerin hizmet sürelerine göre mesleki sorumluluk ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı bir farklılık ($P=0,016$) bulunmuştur. Anlamlı farklılık polislik mesleğinde 1-5 yıl arasında hizmet süresi olan grubun lehine görünmekle birlikte, bu durumun polisliğe yeni başlayanların biraz daha idealist oluşuna ve yeni mesleğe başlamalarına bağlanabilir. Nitekim, Er (1996) tarafından yapılan araştırmada da, genç polislerin mesleğini daha çok sevdikleri saptanmıştır.

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin mesleki sorumluluk ilkesine ilişkin eğitim düzeylerine göre olumsuz tutum maddeleri “kısmen katılıyorum” düzeyinde

benimsemiştir. Bu durum, mesleki sorumluluk ilkesine ilişkin olumsuz düşüncelerin pek fazla benimsenmediğini göstermektedir.

Deneklerin, bu ilkenin olumlu tutum cümlelerindeki görüşleri “*katılıyorum*” ve “*kesinlikle katılıyorum*” düzeylerinde bulunmuştur. Deneklerin eğitim düzeylerine göre görüşleri bir paralellilik bulunmakla birlikte, mesleki sorumluluk ilkesinin eğitim düzeyleri bakımından araştırma kapsamında bulunan bütün gruplar tarafından benimsendiğini ortaya koymaktadır.

Deneklerin eğitim düzeylerine göre mesleki sorumluluk ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde varyans analizi sonucunda anlamlı bir farklılık ($P=0,962$) bulunmamıştır. Ayrıca yapılan Levene istatistiği sonucunda anlamlı bir farklılık ($P=0,032$) görüldüğünden, Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Ancak, bu test sonucunda da grupların görüşleri arasında anlamlı bir farklılık ($P=0,930$) görülmemiştir. Bu durum da eğitim düzeylerine grupların tümünün mesleki sorumluluk ilkesini benimsedikleri söylenebilir.

Deneklerin, göreve başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre mesleki sorumluluk ilkesinin olumsuz tutum cümleleri tüm gruplar “*kısmen katılıyorum*” düzeyinde benimsemiştir. Araştırmaya katılan denekler, olumlu tutum cümleleri ise “*katılıyorum*” ve “*kesinlikle katılıyorum*” düzeylerinde görüş belirtmiştir. Bu durum deneklerin hizmet sürelerine ilişkin görüşleri arasında bir paralellilik görülmekle birlikte, bu ilke bütün denekler tarafından benimsendiğini söylemek mümkündür.

Deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşamış oldukları yerleşim birimlerine göre mesleki sorumluluk ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,311$) bulunmamıştır. Nitekim araştırma kapsamında bulunan bütün gruplar bu maddelere ilişkin “*katılıyorum*” düzeyinde görüş belirtmiştir.

Sonuç olarak, Elazığ Emniyet Müdürlüğünde görev yapan ve araştırma kapsamında bulunan polis memurlarının bütün olarak, **mesleki sorumluluk sahibi olmak ilkesini** “*katılıyorum*” düzeylerinde ($\bar{X}_1=3,62$) benimsedikleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, polis memurlarının görevlerini yerine getirirken mesleki sorumluluk sahibi olmak gerekliliğini

büyük oranda benimsemekle beraber, zaman zaman da bu ilkeyi, ihlal ettikleri şeklinde yorumlanabilir.

5.2.3. Deneklerin Mesleki Profesyonellik Bilincine Sahip Olmak İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Sonuçlar

Araştırma kapsamında bulunan her iki gruptaki deneklerin cinsiyetlerine göre mesleki profesyonellik ilkesine ait görüşleri birbirine yakın görünmekle beraber, genel olarak erkek deneklerin kadın deneklere göre mesleki profesyonellik ilkesini daha fazla benimsedikleri söylenebilir.

Araştırmaya katılan her iki gruptaki deneklerin mesleki profesyonellik ilkesine ilişkin olumsuz tutum maddelere “*kısmen katılıyorum*” düzeyinde bir görüş belirtmesi de dikkat çekmektedir. Denekler, olumlu tutum cümlelerine “*katılıyorum*” ve “*kesinlikle katılıyorum*” düzeyinde görüş belirtmiştir. Bu durum araştırma kapsamında bulunan deneklerin cinsiyet değişkenine göre görüşleri arasında bir paralellik bulunmakla beraber, bu ilkenin her iki grup tarafından da benimsendiğini belirtmek mümkündür.

Deneklerin mesleki profesyonellik ilkesine ilişkin cinsiyetlerine göre görüşleri “*katılıyorum*” düzeyinde bulunmakla beraber, erkek deneklerin katılma düzeylerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Buna ilişkin yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,001$) bulunmuştur. Yapılan Levene istatistiği sonucunda da anlamlı bir farklılık ($P=0,000$) görüldüğünden, Mann-Whitney U testi yapılmış ve bunun sonucunda da erkek deneklerin görüşleri lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($0,009$) görülmüştür. Bu duruma göre, mesleki profesyonellik ilkesinin her iki grup tarafından da benimsendiğini ortaya koymakla beraber, araştırma kapsamındaki erkek deneklerin bu ilkeyi kadın deneklere göre daha fazla benimsediği görülmektedir.

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin mesleki profesyonellik ilkesinin olumsuz tutum maddelerine ilişkin polislikteki hizmet sürelerine göre görüşleri “*kısmen katılıyorum*” düzeyinde bildirmesi dikkat çekmektedir. Bu duruma göre, olumsuz düşüncelerin denekler pek fazla benimsenmemekle beraber, polis memurlarının zaman

zaman olumsuz tutum ve davranışlarda bulunduğu söylenebilir. Araştırmaya katılan denekler, mesleki profesyonellik ilkesine ilişkin olumlu tutum cümlelere ise, “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” düzeylerinde bulunmuştur. Bu durumun da mesleki profesyonellik ilkesinin hizmet sürelerine göre araştırma kapsamında bulunan denekler tarafından benimsendiğini söylemek mümkündür.

Deneklerin hizmet sürelerine göre mesleki profesyonellik ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,004$) bulunmuştur. Bu farkın 1-5 yıl hizmet süresi olanların; 6-10 yıl ve 11-15 yıl hizmet süresi olanların arasında olduğu görülmektedir. Söz konusu farkın polislikte 1-5 yıl hizmet süresi olan grubun lehine görünmekle birlikte, bu durumun polisliğe yeni başlayanların biraz daha idealist oluşuna ve yeni mesleğe başlamalarına bağlanabilir.

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin mesleki profesyonellik ilkesinin olumsuz tutum maddelerine ilişkin eğitim düzeylerine göre görüşleri “kısmen katılıyorum” ve “katılmıyorum” düzeyinde benimsenmiştir. Buna göre, olumsuz düşüncelerin denekler tarafından pek fazla benimsenmediğini ortaya koymaktadır. Mesleki profesyonellik ilkesine ilişkin olumlu tutum cümlelere ise, “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” düzeylerinde görüş belirtilmiştir. Bu durum da, mesleki profesyonellik ilkesinin eğitim düzeylerine göre araştırma kapsamında bulunan denekler tarafından benimsendiğini belirtmek mümkündür.

Deneklerin eğitim düzeylerine göre mesleki profesyonellik ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı bir farklılık ($P=0,351$) bulunmamıştır. Yapılan Levene istatistiği sonucunda anlamlı bir fark ($P=0,008$) bulunduğundan, Kruskal-Wallis H testi uygulanmış ancak grupların görüşleri arasında aritmetik olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,291$) görülmemiştir. Bu durumun da, mesleki sorumluluk ilkesinin deneklerin eğitim düzeylerine göre benimsendiğini ortaya koymaktadır.

Deneklerin göreve başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre mesleki profesyonellik ilkesinin olumsuz tutum maddelerine ilişkin görüşleri “kısmen katılıyorum” düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Buna göre, olumsuz düşüncelerin denekler pek fazla benimsenmediğini ortaya koymaktadır. Ancak, araştırmaya katılan deneklerin olumlu

tutum maddelerine “*katılıyorum*” ve “*kesinlikle katılıyorum*” düzeylerinde olduğu görülmüştür. Bu durumun da, deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerlerine ilişkin görüşleri arasında bir paralellilik arz etmekle beraber, bu ilkenin araştırmaya katılan bütün gruplar tarafından benimsendiğini söylemek mümkündür.

Deneklerin polislik mesleğine başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre mesleki profesyonellik ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda, grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,088$) bulunmamıştır. Araştırma kapsamındaki bulunan denekler tutum maddelerine “*katılıyorum*” düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Bu sonuca göre, deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yer değişkenine göre mesleki profesyonellik ilkesine ilişkin görüşleri benimsedikleri belirtmek mümkündür.

Sonuç olarak, Elazığ Emniyet Müdürlüğünde görev yapan ve araştırma kapsamında bulunan polis memurları, **mesleki profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesini** bütün olarak “*katılıyorum*” düzeyinde ($\bar{X}_1=3,89$) benimsemişlerdir. Polis memurları mesleğini profesyonel bir şekilde icra etmesi gerekliliğini benimsemekle beraber, zaman zaman buna uymayarak bu ilkeyi ihlal ettiğini de söylemek mümkündür.

5.2.4. Araştırmaya Katılan Polis Memurlarının Örnek Kişi Olmak İlkesi’ne İlişkin Görüşlerine Ait Sonuçlar

Araştırma kapsamında bulunan her iki gruptaki deneklerin cinsiyetlerine göre örnek kişi olmak ilkesine ait görüşleri birbirine yakın görünmekle beraber, genel olarak erkek deneklerin kadın deneklere göre örnek kişi olmak ilkesini daha fazla benimsedikleri görülmektedir.

Örnek kişi olmak ilkesine ilişkin tutum cümlelerine ait görüşlerin “*katılıyorum*” ve “*kesinlikle katılıyorum*” düzeylerinde olduğu belirlenmiştir. Bu duruma göre, araştırma kapsamında bulunan deneklerin cinsiyet değişkenine göre görüşleri bir paralellilik arz etmekle beraber, örnek kişi olmak ilkesinin her iki grup tarafından da benimsendiğini ortaya koymaktadır.

Deneklerin örnek kişi olmak ilkesine ilişkin cinsiyetlerine göre görüşlerine ait bağımsız gruplar t testi sonucunda her iki grubun görüşleri “*katılıyorum*” düzeyinde olmakla beraber, erkek deneklerin katılma düzeylerinin daha fazla olduğu belirlenmiştir. Buna ilişkin yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,000$) bulunmuştur. Yapılan Levene istatistiği sonucunda da anlamlı bir farklılık ($P=0,000$) görüldüğünden, parametrik olmayan Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Bu testin sonucunda da grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,002$) bulunmuştur. Bu bulgu örnek kişi olmak ilkesinin her iki grup tarafından da benimsendiğini ortaya koymakla beraber, araştırma kapsamındaki erkek deneklerin bu ilkeyi kadın deneklere göre daha fazla benimsediği söylenebilir.

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin örnek kişi olmak ilkesine ilişkin polislikteki hizmet sürelerine göre görüşlerin “*katılıyorum*” ve “*kesinlikle katılıyorum*” düzeylerinde bulunmuştur. Bu durumun da örnek kişi olmak ilkesinin, hizmet sürelerine göre araştırma kapsamında bulunan denekler tarafından benimsendiğini göstermektedir.

Deneklerin hizmet sürelerine göre örnek kişi olmak ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,003$) bulunmuştur. Söz konusu farkın 1-5 yıl hizmet süresi olanlar ile 6-10 yıl hizmet süresi olanların arasında olduğu görülmüştür. Polislik mesleğinde hizmet süresi az olan grubun lehine görünmesinin nedeni polislik mesleğine yeni başlayanların biraz daha idealist oluşuna ve mesleğe yeni başlamalarına bağlanabilir.

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin örnek kişi olmak ilkesine ilişkin eğitim düzeylerine göre görüşlerin “*katılıyorum*” ve “*kesinlikle katılıyorum*” düzeylerinde olduğu belirlenmiştir. Bu duruma göre, örnek kişi olmak ilkesinin her iki grupta bulunan denekler tarafından benimsendiği söylenebilir.

Deneklerin eğitim düzeylerine göre örnek kişi olmak ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,088$) bulunmamıştır. Yapılan Levene İstatistiği sonucunda anlamlı bir farklılık ($P=0,016$) görüldüğünden, Kruskal-Wallis H testi uygulanmış ve bu teste göre grupların

görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığı ayrıca test edilmiştir. Ancak, bu testin sonucunda grupların görüşleri arasında aritmetik olarak anlamlı bir fark ($P=0,163$) bulunmamıştır. Bu duruma göre, örnek kişi olmak ilkesinin eğitim düzeylerine göre her iki grupta bulunan denekler tarafından benimsendiği söylenebilir.

Deneklerin göreve başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre örnek kişi olmak ilkesine ilişkin görüşlerin “*katılıyorum*” ve “*kesinlikle katılıyorum*” düzeylerinde bulunduğu dikkat çekmektedir. Örnek kişi olmak ilkesine ait polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre görüşleri bir paralellilik arz etmektedir. Bu durumun da, örnek kişi olmak ilkesinin deneklerin yaşadıkları yerleşim yerlerine göre bütün gruplar tarafından benimsendiğini söylemek mümkündür.

Deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşamış oldukları yerleşim birimlerine göre örnek kişi olmak ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda, grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,027$) bulunmuştur. Söz konusu farklılık şehirde yaşamış olanlar ile ilçede yaşamış olanlar ve ilçede yaşamış olanlar ile köyde yaşamış olanlar arasında bulunması dikkat çekmektedir. Araştırma kapsamındaki bulunan denekler tutum maddeleri “*katılıyorum*” düzeyinde benimsemişlerdir. Bu durumun da deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yer değişkenine göre örnek kişi olmak ilkesini benimsediklerini göstermektedir.

Sonuç olarak, Elazığ Emniyet Müdürlüğünde görev yapan ve araştırmaya katılan polis memurlarının bütün olarak, örnek kişi olmak ilkesini “*katılıyorum*” düzeylerinde ($\bar{X}_T=4,09$) benimsedikleri anlaşılmaktadır. Bu sonuca göre, polis memurları bu ilkeyi benimsedikleri, görevlerini yerine getirirken hem vatandaşa hemde meslektaşlarına örnek kişilik davranışları gösterdiği şeklinde yorumlanabilir.

5.2.5. Deneklerin İnsan İlişkileri ve Eleştirilere Açık Olmak İlkesi’ne İlişkin Görüşlerine Ait Sonuçlar

Araştırma kapsamında bulunan her iki gruptaki deneklerin cinsiyetlerine göre insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ait görüşleri birbirine yakın çıkmıştır. Genel

olarak erkek deneklerin kadın deneklere göre örnek kişi olmak ilkesini daha fazla benimsedikleri görülmektedir.

İnsan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ait olumsuz görüşler araştırmaya katılan her iki grup tarafından da “*katılmıyorum*” ve “*kısmen katılıyorum*” düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan deneklerin, olumlu tutum cümlelerindeki görüşlerin “*katılıyorum*” ve “*kesinlikle katılıyorum*” düzeylerinde olduğu görülmüştür. Bu durumun da deneklerin cinsiyet değişkenine göre görüşleri arasında bir paralellilik göstermektedir. Buna göre, insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesinin her iki grup tarafından da benimsendiğini ortaya koymaktadır.

Her iki grupta bulunan deneklerin insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin cinsiyetlerine göre görüşlerin “*katılıyorum*” düzeyinde bulunmakla beraber erkek deneklerin katılma düzeylerinin daha fazla olduğu görülmüştür. Buna ilişkin yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,000$) bulunmuştur. Yapılan Levene istatistiği sonucunda da anlamlı bir farklılık ($P=0,000$) görüldüğünden, ayrıca parametrik olmayan Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Bu test sonucunda da, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,004$) bulunmuştur. Bu duruma göre, insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesinin her iki grup tarafından da benimsendiğini ortaya koymakla beraber, araştırma kapsamındaki erkek deneklerin bu ilkeyi kadın deneklere göre daha fazla benimsediği söylenebilir.

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesinin olumlu tutum cümlelerindeki görüşlerine ilişkin polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre “*katılıyorum*” ve “*kesinlikle katılıyorum*” düzeylerinde olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular neticesinde insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesinin hizmet sürelerine göre araştırma kapsamında bulunan denekler tarafından benimsendiği görülmektedir. Olumsuz tutum cümlelerin ise, “*katılmıyorum*” ve “*kısmen katılıyorum*” düzeyinde çıkması da dikkat çekmektedir. Bu duruma göre, olumsuz düşüncelerin pek fazla benimsenmediğini ortaya koymakla beraber, polis memurlarının zaman zaman olumsuz tutum ve davranışlarda bulunduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan deneklerin polislikteki hizmet sürelerine göre insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,054$) bulunmamıştır. Araştırma kapsamındaki bulunan denekler bu maddelere “*katılıyorum*” düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Bu sonuca göre, araştırma kapsamında bulunan deneklerin polislikteki hizmet sürelerine göre insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesini benimsedikleri görülmektedir.

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin olumlu tutum cümlelerindeki görüşlerin “*katılıyorum*” ve “*kesinlikle katılıyorum*” düzeylerinde bulunduğu belirlenmiştir. Buna göre, insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesinin denekler tarafından benimsendiğini ortaya koymaktadır. Ancak mesleki sorumluluk ilkesine ait olumsuz görüşlerin araştırmaya katılan gruplar tarafından “*katılmıyorum*” ve “*kısmen katılıyorum*” düzeyinde benimsenmesi da dikkat çekmektedir. Bu durumun da, insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ait olumsuz düşüncelerin pek fazla benimsenmediğini ortaya koymaktadır.

Deneklerin eğitim düzeyleri göre insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda, grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,252$) bulunmamıştır. Araştırma kapsamında bulunan denekler bu maddelere “*katılıyorum*” düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Bu sonuca göre, deneklerin eğitim düzeylerine göre insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin görüşleri benimsediklerini söylemek mümkündür.

Deneklerin polislik mesleğine başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerlerine göre insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ilişkin olumsuz görüşlerin “*katılmıyorum*” ve “*kısmen katılıyorum*” düzeyinde benimsenmiştir. Bu bulgular insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesine ait olumsuz düşüncelerin pek fazla benimsemediğini göstermektedir. Deneklerin olumlu tutum maddelerindeki görüşleri ise “*katılıyorum*” ve “*kesinlikle katılıyorum*” düzeylerinde bulunması dikkat çekmektedir. Deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre görüşleri bir paralellilik arz etmekle beraber, söz konusu ilkenin araştırmaya katılan bütün gruplar tarafından benimsendiğini söylemek mümkündür.

Deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşamış oldukları yerleşim birimlerine göre insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak İlkesi'ne ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,103$) bulunmamıştır. Yapılan Levene istatistiği sonucunda anlamlı bir fark ($P=0,005$) görüldüğünden, Kruskal-Wallis H testi uygulanmış ve bu teste göre grupların görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığı ayrıca test edilmiştir. Ancak, bu teste ilişkin analiz sonucunda da grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,289$) bulunmamıştır. Bu sonuca göre, deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yer değişkenine göre insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesini benimsediklerini söylemek mümkündür.

Sonuç olarak, Elazığ Emniyet Müdürlüğünde görev yapan ve araştırma kapsamında bulunan polis memurlarının, **insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesini** bütün olarak **“katılıyorum”** düzeyinde ($\bar{X}_T=3,91$) benimsedikleri anlaşılmaktadır. Polis memurlarının insan ilişkilerine ve iletişime açık olduğu ancak zaman zaman da kırıncı ve aşırı şüpheli davranışlarda bulunduğu söylemek mümkündür.

5.2.6. Deneklerin Eşitlik ve Adalet İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait Sonuçlar

Araştırma kapsamında bulunan her iki gruptaki deneklerin cinsiyetlerine göre eşitlik ve adalet ilkesine ait görüşleri birbirine yakın çıktığı görünmekle beraber, genel olarak erkek deneklerin kadın deneklere göre eşitlik ve adalet ilkesini daha fazla benimsedikleri görülmektedir.

Araştırmaya katılan deneklerin eşitlik ve adalet ilkesinin tutum cümlelerine ait görüşlerin **“katılıyorum”** ve **“kesinlikle katılıyorum”** düzeylerinde olduğu belirlenmiştir. Bu durum araştırma kapsamında bulunan deneklerin, cinsiyet değişkenine göre görüşleri arasında bir paralellilik bulunduğunu ortaya koymaktadır. Buna göre, eşitlik ve adalet ilkesinin her iki grup tarafından da benimsendiğini ortaya koymaktadır.

Her iki gruptaki deneklerin eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin cinsiyetlerine göre görüşleri **“katılıyorum”** düzeyinde olmakla beraber, erkek deneklerin katılma düzeylerinin

daha fazla olduğu görülmüştür. Buna ilişkin yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,021$) bulunmuştur. Yapılan Levene istatistiği sonucunda da anlamlı bir farklılık görüldüğünden ($P=0,022$) parametrik olmayan Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Bu test sonucunda da grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,048$) bulunmuştur. Bu bulgu eşitlik ve adalet ilkesinin her iki grup tarafından da benimsendiğini ortaya koymakla beraber, araştırma kapsamındaki erkek deneklerin bu ilkeyi kadın deneklere göre daha fazla benimsediği söylenebilir.

Deneklerin polislik mesleğindeki hizmet sürelerinin eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin görüşlerin “*katılıyorum*” ve “*kesinlikle katılıyorum*” düzeylerinde benimsendiği görülmüştür. Bu durumun da eşitlik ve adalet ilkesinin hizmet sürelerine göre araştırma kapsamında bulunan denekler tarafından benimsendiği göstermektedir.

Araştırmaya katılan deneklerin polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,001$) bulunmuştur. Söz konusu farklılığın 1-5 yıl hizmet süresi olanların; 6-10 yıl ve 11-15 yıl hizmet süresi olanların görüşleri arasında olduğu görülmektedir. Bu farkın 1-5 yıl arasında hizmet süresi olan grubun lehine görünmesinin nedeni olarak ta polislik mesleğine yeni başlayanların biraz daha idealist oluşuna ve mesleğinin başında bulunmalarına bağlanabilir.

Eşitlik ve adalet ilkesin eğitim değişkenine ilişkin tutum cümlelerindeki görüşlerin “*katılıyorum*” ve “*kesinlikle katılıyorum*” düzeylerinde olduğu belirlenmiştir. Bu duruma göre, eşitlik ve adalet ilkesinin eğitim değişkenine göre araştırma kapsamında bulunan denekler tarafından benimsendiğini ortaya çıkarmaktadır.

Deneklerin eğitim düzeylerine göre eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin görüşleri arasında yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı bir farklılık ($P=0,155$) bulunmamıştır. Yapılan Levene İstatistiği sonucunda ise anlamlı bir farklılık ($P=0,036$) görüldüğünden, Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Ancak teste ilişkin analiz sonucunda, grupların görüşleri arasında aritmetik olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,174$) bulunmamıştır. Bu duruma göre, deneklerin eğitim düzeylerine göre eşitlik ve adalet ilkesini benimsedikleri söylenebilir.

Deneklerin göreve başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin görüşler “*kesinlikle katılıyorum*” ve “*katılıyorum*” düzeylerinde bulunması dikkat çekmektedir. Bu duruma göre, deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yer değişkenine ilişkin görüşleri arasında bir paralellilik arz etmekle beraber, eşitlik ve adalet ilkesinin araştırmaya katılan bütün gruplar tarafından benimsendiğini göstermektedir.

Deneklerin polislik mesleğine başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre eşitlik ve adalet ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,017$) bulunmuştur. Anlamlı farklılığın büyükşehirde yaşamış olanlar ile ilçede yaşamış olanların arasında olduğu belirlenmiştir. Farklılığın, ilçede yaşamış olanların lehine olması dikkat çekmektedir. Denekler tutum maddeleri “*katılıyorum*” düzeyinde benimsemişlerdir. Bu sonuca göre, deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yer değişkenine göre eşitlik ve adalet ilkesini benimsediklerini söylemek mümkündür.

Sonuç olarak, Elazığ Emniyet Müdürlüğünde görev yapan ve araştırma kapsamında bulunan polis memurlarının bütün olarak, eşitlik ve adalet ilkesini “*katılıyorum*” düzeyinde ($\bar{X}_T=3,98$) benimsedikleri görülmektedir. Polis memurları mesleğini icra ederken; hiçbir dil, din, ırk, cinsiyet, sosyal sınıf, ekonomik durum ayrımı yapmaksızın görevini yerine getirmesi gerekliliğini benimsemekle beraber, zaman zaman statülerinden dolayı bazı kişilere ayrıcalıklı davrandığı da söylemek mümkündür.

5.2.7. Deneklerin Dürüstlük ve Doğruluk İlkesi'ne İlişkin Görüşlerine Ait

Sonuçlar

Araştırmaya katılan her iki grupta bulunan deneklerin cinsiyet değişkenine göre dürüstlük ve doğruluk ilkesine ait görüşleri birbirine yakın görünmekle beraber, erkek deneklerin kadın deneklere göre mesleki sorumluluk ilkesini daha fazla benimsedikleri dikkat çekmektedir.

Deneklerin cinsiyet değişkenine göre, dürüstlük ve doğruluk ilkesine ait olumlu tutum cümlelerindeki görüşlerin “*katılıyorum*” ve “*kesinlikle katılıyorum*” düzeylerinde olduğu belirlenmiştir. Bu durum araştırma kapsamında bulunan deneklerin görüşleri arasında bir paralellilik görünmekle birlikte, dürüstlük ve doğruluk ilkesinin her iki grup tarafından da benimsendiğini ortaya koymaktadır. Her iki gruptaki denekler “*polisin, göreviyle ilgili hediye kabul ettiğini*” ve “*bireysel amaçlarını gerçekleştirmek için bazen yasadışı yollara başvurduğuna*” ilişkin olumsuz tutum cümlelerine ise “*katılıyorum*” ve “*kısmen katılıyorum*” düzeyinde bulunması büyük bir önem arz etmektedir. Bu durumun da, dürüstlük ve doğruluk ilkesinin olumsuz tutum cümleleri denekler tarafından benimsendiğini ortaya çıkarmaktadır.

Her iki grupta bulunan deneklerin dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin cinsiyetlerine göre görüşleri “*katılıyorum*” düzeyinde olmakla beraber, erkek deneklerin kadın deneklere göre katılma düzeylerinin daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Buna ilişkin yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,000$) bulunmuştur. Yapılan Levene istatistiği sonucunda da anlamlı bir farklılık ($P=0,000$) görüldüğünden, parametrik olmayan Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Söz konusu test sonucunda ise grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak yine anlamlı bir farklılık ($P=0,001$) belirlenmiştir. Bu bulgu dürüstlük ve doğruluk İlkesinin her iki grup tarafından da benimsendiğini ortaya koymakla beraber, araştırma kapsamındaki erkek deneklerin bu ilkeyi kadın deneklere göre daha fazla benimsediği söylenebilir.

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin dürüstlük ve doğruluk ilkesinin olumlu tutum cümlelerine ilişkin polislik mesleğindeki hizmet sürelerine göre görüşlerin “*katılıyorum*” ve “*kesinlikle katılıyorum*” düzeylerinde olduğu belirlenmiştir. Bu durumun da, dürüstlük ve doğruluk ilkesinin hizmet sürelerine göre araştırma kapsamında bulunan denekler tarafından benimsendiği göstermektedir. olumsuz tutum cümlelerine ait görüşün ise “*katılıyorum*” ve “*kısmen katılıyorum*” düzeyinde çıkması dikkat çekmektedir. Bu sonuca göre, dürüstlük ve doğruluk ilkesinin polislik mesleğindeki hizmet sürelerine ilişkin olumsuz tutum cümlelerin denekler tarafından benimsendiğini söylemek mümkündür.

Deneklerin hizmet sürelerine göre dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda, grupların görüşleri arasında anlamlı bir farklılık ($P=0,002$) bulunmuştur. Yapılan Levene istatistiğinde de anlamlı bir farklılık ($P=0,026$) görüldüğünden, Kruskal-Wallis H testi uygulanmış ve bu teste göre grupların görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığı ayrıca test edilmiştir. Test sonucunda, grupların görüşleri arasında aritmetik olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,005$) bulunmuştur. Söz konusu farklılık hizmet süresi 1-5 yıl arası olan deneklerin lehine görülmesinin nedeni olarak ta polislik mesleğine yeni başlayan polis memurların diğerlerine göre daha idealist oluşlarına ve yeni mesleğe başlamalarına bağlanabilir.

Araştırma kapsamında bulunan deneklerin dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin eğitim düzeylerine göre olumlu tutum cümlelerine ilişkin görüşlerin “*katılıyorum*” ve “*kesinlikle katılıyorum*” düzeylerinde olduğu belirlenmiştir. Bu duruma göre, dürüstlük ve doğruluk ilkesinin eğitim değişkenine göre araştırma kapsamında bulunan denekler tarafından benimsendiğini göstermektedir. Ancak, deneklerin eğitim düzeylerine göre olumsuz tutum cümlelerine ait görüşleri “*katılıyorum*” düzeyinde bulunması dikkat çekmektedir. Bu duruma göre, dürüstlük ve doğruluk ilkesinin deneklerin eğitim düzeylerine ilişkin olumsuz tutum cümlelerin denekler tarafından benimsediğini söylemek mümkündür.

Deneklerin eğitim düzeylerine göre dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda ise, grupların görüşleri arasında anlamlı bir farklılık ($P=0,431$) bulunmamıştır.

Deneklerin göreve başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yerine göre dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin olumlu tutum maddelerindeki görüşlerin “*kesinlikle katılıyorum*” ve “*katılıyorum*” düzeylerinde olduğu görülmüştür. Bu duruma göre, dürüstlük ve doğruluk ilkesinin araştırma kapsamında bulunan denekler tarafından benimsendiği söylenebilir. Söz konusu ilkenin, deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşamış oldukları yer değişkenine ilişkin olumsuz tutum cümlelerine ait görüşün “*katılıyorum*” düzeyinde bulunması dikkat çekmektedir. Bu durumun da, dürüstlük ve doğruluk ilkesinin deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşamış oldukları yer değişkenine ilişkin olumsuz tutum cümlelerin denekler tarafından benimsediğini ortaya koymaktadır.

Deneklerin polislik mesleğine başlamadan önce yaşadıkları yerleşim yeri ile dürüstlük ve doğruluk ilkesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan varyans analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($P=0,053$) bulunmamıştır. Araştırmaya katılan denekler bu maddelere “*katılıyorum*” düzeyinde benimsedikleri anlaşılmaktadır. Bu sonuç doğrultusunda, araştırma kapsamında bulunan deneklerin mesleğe başlamadan önce yaşadıkları yer değişkenine göre, dürüstlük ve doğruluk ilkesini benimsediklerini söylemek mümkündür. Ayrıca, aritmetik ortalamaların ilçe gibi küçük yerleşim birimlerinde yaşayanların lehine çıkması, söz konusu yerleşim yerlerindeki toplumsal düzeydeki bozulmanın ve kirlenmenin daha az oluşuna bağlanabilir. Çünkü ilçe ve köy gibi yerleşim yerlerindeki ahlaki yargılar ve değerler, büyükşehirlerde yaşayanlara göre nispeten daha fazla muhafaza edilmiş olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak, Elazığ Emniyet Müdürlüğünde görev yapan ve araştırmaya katılan polis memurları, **dürüstlük ve doğruluk ilkesini** bütün olarak “*katılıyorum*” düzeyinde ($\bar{X}_T=4,03$) benimsedikleri anlaşılmaktadır. Polis memurları, görevlerini yerine getirirken, doğru ve dürüst olmaları gerekliliğini büyük oranda benimserken, zaman zaman da görevleri ile bağdaşmayan bir takım olumsuz tutum ve davranışlar sergilediği şeklinde yorumlanabilir.

5.2.8. Deneklerin Açık Uçlu Soruya İlişkin Görüşlerine Ait Sonuçlar

Araştırmaya katılan polis memurları açık uçlu maddede belirttikleri görüşler doğrultusunda, Polisin ekonomik, çalışma düzeni, özlük hakları, sosyal hakları, sendikal hakları, yetki veren mevzuat ile kullanılmakta olan araç-gereçlerin yetersizliği en başta gelen sorunlar olarak görüldüğü yorumu yapılabilir. Bu konularda günün değişen şartları gözönünde bulundurularak, olumlu yönde yeniden bir düzenleme ve iyileştirmeler yapılması gerektiği söylenebilir. Emniyet teşkilatı müsteşarlık düzeyinde yeniden yapılandırılarak her türlü siyasi ve politik baskılardan arındırılmalıdır. Bu durumda daha etkin, verimli ve profesyonelce bir hizmet vereceği söylenebilir. Polis teşkilatı içerisindeki var olan bir takım etik dışı tutum ve davranışların giderilmesi gerektiği belirtilebilir. Polislere mevcut eğitim müfredatın yanında psikoloji, sosyoloji ve etik konusunda daha fazla eğitim verilmesi ve halkın desteğini mutlaka kazanması gerektiği söylenebilir.

5.3. Tartışma

Bu bölümde, araştırma ile elde edilen sonuçlar ve alanda yapılmış ve ulaşılabilen benzer araştırmaların sonuçları ile karşılaştırılarak tartışılmaktadır.

- Araştırmaya 2003 yılında Elazığ Emniyet Müdürlüğünde çalışan 800 polis memuru katılmıştır. Araştırma kapsamında bulunan polis memurlarından yüzde 54,8'i lise mezunu bulunmuştur. 1998 yılında yapılan (Cerrah ve Semiz) tarafından 9019 polis adayı üzerinde yapılan araştırmada ise, polis adaylarının yüzde 89'unun lise mezunu olduğu saptanmıştır. Bu duruma, polislik mesleğinde istihdam edilen polis memurlarının eğitim düzeyleri her geçen gün yükseldiğini göstermektedir.
- Araştırmaya katılan deneklerin, polislik mesleğine girmeden önce yarıdan fazlasının (yüzde 58,6) büyükşehir ve şehir merkezlerinde yaşadıkları görülmektedir. Oysa, 1998 yılında yapılan çalışmada, polislik mesleğine başvuran adayların büyük çoğunluğunun kırsal kesimden geldiği anlaşılmıştır. Bu bulgu polislik mesleğini tercih eden kitlenin profilinin değiştiğini göstermektedir. Bu olumlu gelişmenin, emniyet teşkilatının geleceği açısından büyük bir önem arz ettiği söylenebilir.
- Elazığ Emniyet Müdürlüğünde görev yapan ve araştırmaya katılan polis memurları, dürüstlük ve doğruluk ilkesini bütün olarak "katılıyorum" düzeyinde bulunmuş ve deneklerin görevlerini yerine getirirken, dürüst ve doğru olmaları gerekliliğini büyük oranda benimsemişlerdir. Benzer bir sonuç, Amerika Birleşik Devletlerinde (ABD) yapılan bir araştırma da belirlenmiştir. ABD'nin Askeri Akademisi'nde okuyan öğrenciler üzerinde yapılan araştırmada da, yapılan ankete katılan öğrencilerin eğitim programlarında dürüstlük-doğruluk ilkesine ilişkin bakış açılarının araştırmanın sonuçları ile bir paralellik arz ettiği görülmektedir.

- Elazığ Emniyet Müdürlüğünde görev yapan ve araştırma kapsamında bulunan polis memurlarının bütün olarak, eşitlik ve adalet ilkesini “katılıyorum” düzeyinde benimsedikleri görülmektedir. Denekler mesleklerini icra ederken hiç bir dil, din,cinsiyet, sosyal sınıf ayırımı yapmaksızın görevlerini yerine getirmeleri gerekliliğini benimsemişlerdir. Ancak, zaman zaman statülerinden dolayı bazı kişilere ayrıcalıklı davranıldığı da belirlenmiştir. Benzer bir bulgu da, Pehlivan (2001)ın, Ankara’da Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 43 lisede, yönetimde uyulması gereken etik ilkeler ve eğitim yöneticilerin bu ilkelere ne derecede uygun davrandıklarını belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada da saptanmıştır. Araştırmaya katılan lise müdürleri, hoşgörü, adalet, dürüstlük, sorumluluk, demokrasi ve saygı boyutlarındaki etik ilkelerine “her zaman” uygun davrandıklarını belirtmişlerdir. Ancak, Bakanlık müfettişleri tarafından, “hoşgörü” boyutundaki etik davranışları “yetersiz” bulunmuştur. Ayrıca, Aksoy (1996) tarafından yapılan “hukuk sistemi ve polis” isimli araştırmada da, paralellik arz eden sonuçlar belirlenmiştir.
- Araştırma kapsamında bulunan polis memurlarının, insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak ilkesini bütün olarak “katılıyorum” düzeyinde benimsedikleri saptanmıştır. Denekler, insan ilişkilerine ve iletişime açık olduğu ancak zaman zaman da kırıncı ve aşırı şüpheli davranışlarda bulunduğu da saptanmıştır. Benzer bir bulgu, Kıranlı (2002)’nın, orta öğretim okul yöneticilerinin etik ilkeleri uygulama ve etik ikilemleri çözümüyle yeterliliği konusunda yaptığı çalışmada da anlaşılmıştır. Lise müdürlerinin bireysel ve toplumsal etik ilkelerin çatıştığı durumlarda, kişisel ilkeler doğrultusunda karar verdikleri saptanmıştır.
- Araştırmaya katılan polis memurlarının bütün olarak, örnek kişi olmak ilkesini “katılıyorum” düzeylerinde benimsedikleri anlaşılmaktadır. Kahraman (2003) tarafından yapılan, ilköğretim müfettişlerinin mesleki etik ilkeleri ve bu ilkelere uyma düzeyleri isimli araştırmasında paralellik arz eden benzer sonuçlar bulunmuştur.
- Araştırma kapsamında bulunan polis memurları, mesleki sorumluluk ve profesyonellik bilincine sahip olmak ilkesini bütün olarak “katılıyorum”

düzeyinde benimsedikleri ancak zaman zaman buna uymayarak bu ilkeyi ihlal ettikleri belirlenmiştir. Gözütok (1999)'un, öğretmenlerin etik davranışları üzerinde yaptığı araştırmada da, öğretmenlerin “nadiren” ve “bazen” gözlenmekte olan bir takım etik dışı davranışlarda bulunduğu saptanmıştır. Yine, Nizamieva (2001)'nin, örgütlerde sosyal sorumluluk ve iş etiği konulu çalışmasında da, işletmeler başarılı olmaları ve varlıklarını sürdürmeleri için ekonomik performansları yanında, faaliyetlerini sosyal sorumluluk anlayışına ve etik değerlere uygun olarak gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Bu nedenle işletmelerin günlük faaliyetlerini ve karar verme süreçlerini kurumsallaştırmaları gerektiği belirlenmiştir.

- Sonuç olarak, araştırmaya katılan bütün polis memurları, genel olarak mesleki etik ilkelerini benimsemekle beraber bazen etik dışı davranışlarda da bulunduğu saptanmıştır. Benzer bir sonuçta, Kırel (2000) tarafından yapılan, örgütlerde etik davranışlar, yönetimi ve bir uygulama çalışmasında, özellikle kamu sektöründeki iş yerlerinde çalışan personel tarafından bazı konular etik dışı olarak algılandığı ve değerlendirildiği saptanmıştır. Denetim mekanizmasının yetersiz olması ya da iyi çalışmaması, etik dışı davranışlar sonucunda alınan cezaların düşük ya da suçun büyüklüğü ile orantılı olmaması, kamu sektöründe dürüstlüğü ödüllendiren bir mekanizmanın bulunmaması dikkat çekmektedir. Ortaya konan bulgular mevcut araştırmanın da bulgularını desteklediği söylenebilir.

5.4. Öneriler

Araştırmanın sonuçlarına göre elde edilen öneriler, araştırmaya yönelik ve araştırmacılara yönelik olmak üzere iki başlık altında ele alınmıştır.

5.4.1. Araştırmaya Yönelik Öneriler

- Araştırma sonuçları, erkek deneklerin kadın deneklere oranla daha yüksek düzeyde meslek etiği ilkelerine katılımında buldukları ortaya konmuştur. Bu durum yöneticilerin, bayan polis memurlarıyla mesleki gelişim yönünden, biraz daha iletişim halinde olmaları gerektiğini göstermektedir.

- Cinsiyet değişkenine göre, kadın ve erkek denek gruplarının her ikisi de mesleki sorumluluk, mesleki profesyonellik, örnek kişi olmak, insan ilişkileri ve eleştirilere açık olmak, eşitlik ve adalet, dürüstlük ve doğruluk etik ilkelerini “katılıyorum” düzeyinde benimsemekle beraber, zaman zaman da bu ilkeleri ihlal ettiği görülmektedir. Tüm polislerin meslek ilkelerine “tamamen” katılmaları sağlanmalıdır.
- Mesleğe yeni başlayan genç polis memurları, kıdemli polis memurlarına göre mesleklerini daha çok sevmektedirler. Hizmet süresinin ve yaşın ilerlemesinin yanısıra, beklentilerinde daha az karşılanması gibi nedenlerle polislik mesleği daha az sevmeye başlanılmaktadır. Bu tür olumsuzlukların giderilmesi için, olumlu yönde bir takım düzenleyici faaliyetlerin yapılması gerekmektedir.
- Polislerin sorumlulukları ile yetkileri doğru orantılı olmalıdır. Polislerin sorumlulukları ve yetkileri tekrar yasal düzenlemelerle belirlenmelidir. Sorumluluğun çok ama yetkinin az olduğu durumlar için, yetki ve sorumluluklarının yeniden saptanması ve tanımlanması ile azaltılabilir.
- Kanunlarla kendisine verilen görevleri çok zor ve ağır çalışma şartları altında yerine getiren polisin, çalışma koşulları çağdaş olarak incelenmeli, çıkan veriler ışığında çalışma şartları yeniden düzenlenmelidir. Polisin veriminin artırılması için üzerinde durulması gereken en önemli husus, polisin asli görevleri dışında bir çok görevinin bulunmasıdır. Polislerin çalışma saatleri, ailesine ve kendi istirahatına zaman ayırabilecek, sosyal yaşama aktif olarak katılabilecek şekilde düzenlenmelidir.
- Günümüzde, büyük eleştiri alan geleneksel polislik anlayışı yerini, problemlere önlemsel yaklaşımla uzanan, hizmetin müşterisi olan vatandaşı memnun etmeyi amaçlayan ve suçla mücadelede vatandaşı da polisin yanına alan ‘Toplum Destekli Polislik Anlayışına’ bırakmalıdır.
- Mesleğin toplumdaki statüsünün yükseltilmesi için polisin eğitimine önem verilmeli, iyi bir şekilde yetiştirilerek toplum içerisinde itibarlı bir duruma

getirilmelidir. Ayrıca saygınlığının artırılması için polis, topluma örnek olacak model davranışlar sergilemelidir.

- Etik dışı davranışların önüne geçilebilmesi için, polis yetiştiren eğitim-öğretim kurumlarında etik değerlere bağlılık gösterebilecek adayların mesleğe alınması ve alındıktan sonra da hizmet içinde etik eğitime tabi tutulmalıdır
- Polis bilimsel çalışmalarını takip ederek kendini yetiştirmeli, geliştirmeli ve neticede mesleğini sevmesi gerekir. Sebatar, özenli ve çalışkan olarak halkla bütünleşmeli tutumlu olmalı, takım çalışması yapmalı, geçimli ve uyumlu olmalı, kötü alışkanlıklardan uzak durması, eleştirilere açık olmalı, insana değer vermesi ve sevmesi, hukukun üstünlüğüne uygun hareket ederek, adaletli ve eşitlik ilkesine içten inanarak uygun davranması, meslek etiği ilkelerinin standartlara ulaşmasını sağlayacak ve etik dışı davranışları önleyecektir.
- Polis memurlarının meslek etiği ilkelerine ilişkin çok ciddi sorunlar yumağı ile karşılaşmadığı görülebilirken, gerek 'kol kırılır, yen içinde kalır' atasözünde ve gerekse uluslararası polis literatüründe 'mavi sessizlik duvarı' olarak geçen, polisin kapalı kutu olması mevcut olumsuzlukların çok net bir biçimde görülmesine/görünmesine bir engel teşkil edebileceği de göz önünde bulundurulmalıdır.
- Meslek etiği ilkelerine uymak ahlaki bir değer taşımaktadır. Kurumlarda/işletmelerde çalışanların faaliyetleri sosyal sorumluluk ve profesyonellik anlayışına ve etik değerlere uygun olarak gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Polis, meslek etiği ilkelerine bağlı kaldığı müddetçe, mesleğini sevecek, iş doyumunu artacak, toplumdan kabul, sevgi ve saygı görebilecektir. Aksi takdirde toplum tarafından dışlanması yanında, cezai yaptırımlarla da karşı karşıya kalacaktır.
- Kurumlarda/örgütlerde etiğe dayalı bir kültürün oluşturulması ve çalışan bütün personel kendi meslek etiğine ait ilkelere "tamamen" katılmalarının sağlanması için etik eğitimi verilmelidir. Etik ilkelere uygun hizmet anlayışı ile görev yapan

polis, bu duyarlılık sonucunda, etik değerleri içselleştirmeli, karşılaştığı problemleri kolayca çözmeli ve mükemmelle ulaşma adına her olumsuz tutum ve davranışı etik çerçevede sorgulamalıdır.

- Gümrük Birliğine giren ve Avrupa Birliğine girme sürecinde olan Türkiye’deki başta polis teşkilatı olmak üzere bütün kurumlar, bu konuda kendilerine düşen rolleri saptamalı, bu alandaki eksiklikleri ortaya çıkarmalı ve bunlara ilişkin çözüm önerileri geliştirilmelidir.
- Ülkemizdeki saydamlığın artırılması ve özellikle kamu kurum ve kuruluşlarda etkin yönetimin geliştirilmesine katkı sağlamak için, etik davranış ilkelerini belirleyen “Etik Yasası” kurularak bir an önce hayata geçirilmesi gerekmektedir.
- Polisin var olan temel sorunlarını; çalışma süresi, ekonomik sıkıntılar, teknolojik yetersizlikler, asli görevleri dışında görevlendirmeler, siyaset, medya baskısı, sendikal örgütlenme vb. çözmeden etik kuralları içerisinde profesyonel olarak hareket etmesini beklemek pek fazla mümkün görülmediği söylenebilir.
- Son olarak, Öğretmen Emniyet Müdürü İbrahim Feridun Bey’in (1910), ‘her zaman ahlaki erdemlerle ve mesleki üstünlüklerle donanmış bulunmaya mecbur olan zabıta memurlarıyız’ anlatımı içerisinde, polis kişisel hak ve özgürlüklerin kısıtlayıcı değil, bilakis savunucusu olarak, vatandaşa güven ve huzur temin etme adına çalışan güvenlik hizmetlerinin, gelişme ve iyileşmesi adına bir umut ışığı olarak görülmektedir.

5.4.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Emniyet teşkilatına personel yetiştiren eğitim-öğretim kurumlarında verilmekte olan meslek etiği eğitiminin hangi düzeyde olduğu, daha etkin verilebilmesi için neler yapılması gerektiği konusunda çalışmalar yapılabilir.
- Polis meslek yüksek okullarında öğrenim görmekte olan polis adayları ile meslekte fiili olarak görev yapan polis memurlarının etik duyarlılığını ortaya çıkarmak amacıyla araştırmalar yapılabilir.

- Etik ilke ve duyarlılık konusunda emniyet teşkilatında yönetici durumunda personelin, ne düşündüğünü ortaya çıkarmak amacıyla araştırmalar yapılabilir.
- Meslek etiği ile ilgili araştırmaların/bilimsel çalışmaların, Emniyet Genel Müdürlüğü koordinesinde Türkiye'deki tüm illeri kapsayacak şekilde yapılması/yaptırılması, polisin meslek etiği ilkelerine göre hareket etme durumunu ülke genelinde ortaya çıkarabilecek ve çözüm için öneriler getirilmesi sağlanacaktır.

KAYNAKÇA

- Acar, A. G. (2000). Etik Değerlerin Kurumsallaşması Üzerine Bir Araştırma. (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi ve Organizasyonu, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul.
- Akın, C. (1996). "Türk Toplum Düzeninde Polis ve Önemi". Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi. Avrupa Birliği Sürecinde Uluslararası Türk Polisi Sempozyumunda Sunulan Bildiri. Sayfa: 115-121, 16-18 Ekim 1996 Polis Akademisi, Ankara.
- Alkan, T. (1993). Siyasal Ahlak ve Siyasal Ahlaksızlık. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Aksoy, A. (1996). "Hukuk Sistemi ve Polis". Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi. Avrupa Birliği Sürecinde Uluslararası Türk Polisi Sempozyumunda Sunulan Bildiri. Sayfa: 327-344, 16-18 Ekim 1996 Polis Akademisi, Ankara.
- Aksoy, A. H. (1998). Eğitim Denetiminde Etik. (İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Malatya.
- Anabritanica Sözlük. (1998). "Etik" Maddesi Tanımı. İstanbul: Ana Yayıncılık.
- Arneson, R. (1992). "Exploitation" Encyclopedia of Ethics. (Editors: Lawrence B. Becker, Charlotte B. Becker), Chicago: St. James Pres.
- Arslan, M. (2001). İş ve Meslek Ahlakı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ateş, T. (1994). Laiklik: Dünyada ve Türkiye'de. Ankara: Ümit Yayıncılık.
- Aydın, E. (2000). Halkla İlişkiler Yönetimi Geliştirme ve Oryantasyon Eğitimi Bölgesel Seminer Notları. Ankara: EGM Eğitim Daire Başkanlığı Yayınları, No: 2.
- Aydın, A. H. (1996). Polis Meslek Hukuku, Ankara

- Aydın, İ. (2003). Eğitim ve Öğretimde Etik. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Aydın, İ. P. (2001). Yönetmel Mesleki ve Örgütsel Etik. Ankara: PEGEM Yayıncılık.
- Aydın, İ. P., Aydın, E. (2000). Polis Meslek Etiği. Ankara: EGM Eğitim Daire Başkanlığı Yayınları, No: 15.
- Aydın, M. (1993). Çağdaş Eğitim Denetimi. Ankara: PEGEM Yayıncılık.
- Aytaç, Ö. (2001). "Polisin 'Biz'/'Kendi' Olma Kültürü içinde 'Öteki' Olan Yurttası Algılama Etiği ve Bunun Pratik Hayattaki İzdüşümleri." 12-14 Kasım 2001, ODTÜ 1. Ulusal Uygulamalı Etik Kongresi Bildirisi.
- Bal, İ. ve Beren, F. (2002). Polis Etiği. Ankara: SFN Televizyon Tanıtım Tasarım Yayıncılık. Polis Akademisi Başkanlığı Yayınları, No: 19.
- Bal, İ., Eryılmaz, M. B. (2002). Polis Meslek Etiği. Ankara: Polis Akademisi Başkanlığı Yayınları. Uluslararası Polis Meslek Etiği Sempozyumunda Sunulan Bildiriler. Ankara
- Balci, A. (2001). Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem Teknik ve İlkeler. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Başaran, İ. E. (1990). Yönetim. Ankara: Gül Yayınevi.
- Başaran, İ. E. (1992). Yönetimde İnsan İlişkileri. Ankara: Gül Yayınevi.
- Başaran, İ. E. (1991). Örgütsel Davranış: İnsanın Üretim Gücü. Ankara: Gül Yayınevi.
- Beren, F. (2002). "Polis Efendilere Mahsus Terbiye ve Malumat-ı Meslekiye İsimli Yazıya İlişkin Bir Değerlendirme". Ankara: Polis Akademisi Başkanlığı Yayınları. Sayfa: 293-295. Uluslararası Polis Meslek Etiği Sempozyumunda Sunulan Bildiri, Ankara.

- Beren, F. (2003). Güvenlik Hizmetlerinde Yöneten-Yönetilen İlişkilerinin Etik Değerler Bağlamında İncelenmesi (Emniyet Örgütü Örneği). (Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara.
- Berkman, Ü. (1983). Az Gelişmiş Ülkelerde Kamu Yönetiminde Yolsuzluk ve Rüşvet. Ankara: TODAİE Yayınları, No: 23.
- Bostancı, M. N. (1994). Yolsuzluk – Toplum – İktidar. Yeni Türkiye, Sayı: 1, Kasım-Aralık.
- Bursalıoğlu, Z. (1987). Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış. Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını, No:154.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi Elkitabı. Ankara: Pegem Yayıncılık
- Büyük Larousse Sözlük. (1996). “Etik” Maddesi Tanımı. İstanbul: Milliyet Yayınları.
- Cerrah, İ., ve Eryılmaz, M. B. (2001). Avrupa Polis Etiği Yönetmeliği & Açıklayıcı Notlar. Ankara: 72 Tasarım Ltd.
- Cerrah, İ., Semiz, E. (2001). “Meslek Etiğinin Polis Eğitimindeki Yeri ve Önemi”. Ankara: EGM Eğitim Daire Başkanlığı Yayınları No: 22. Yirmibirinci Yüzyılda Polisin Eğitimi Sempozyumunda Sunulan Bildiri. Ankara.
- Cerrah, İ., Semiz E. (1998). “Sosyal Yapı ve Polis Alt-Kültürü”, 21. Yüzyılda Polis, Temel Sorunlar, Çağdaş Yaklaşımlar. Ankara: EGM Yayınevi.
- Cerrah, İ. (2000). “Polis Etiği”, III. Sosyoloji Kongresi, 1 - 4. Kasım 2000, Eskişehir.
- Cevizci, A. (2000). Felsefe Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Paradigma Yayınları.

Cevizci, A. (2002). Etiğe Giriş. İstanbul: Paradigma Yayınları.

Çağlar, A. (2000). "Türk Polisinde Sosyalleşme ve Polis Kültürü". Polis Bilimleri Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 7-8. 2000.

Gökçegöz, F. (2002). Polis Meslek Etiği ve Uygulama Örnekleri. Çağın Polisi Dergisi. Ankara: Poyraz Ofset, Cilt 1, Sayı: 10 (Emekli Emniyet Müdürleri Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği Yayını).

Çalışlar, A. (1983). Ansiklopedik Kültür Sözlüğü. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Çıtak, S. (2000). Executive Excellence. İstanbul: Rota Yayıncılık. Yıl: 4, Sayı: 40. Temmuz 2000.

Derdiman, R. C. (1997). Polis Yönetimi ve Hukuk. Tokağ: Arı Ofset Matbaacılık

Er, T. (1996). "Ankara Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü Mensuplarının Görev, Yetki ve Sorumluluklarından Kaynaklanan Sosyal ve Psikolojik Sorunlar". Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi. Avrupa Birliği Sürecinde Uluslararası Türk Polisi Sempozyumunda Sunulan Bildiri. Sayfa: 413-426, 16-18 Ekim 1996, Polis Akademisi, Ankara.

Fındıklı, R. (1996). "Polis Eğitiminde Çağdaş Gelişmeler". Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi. Avrupa Birliği Sürecinde Uluslararası Türk Polisi Sempozyumunda Sunulan Bildiri. Sayfa: 461-482, 16-18 Ekim 1996 Polis Akademisi, Ankara.

Fromm, E. (1995). Erdem ve Mutluluk. (Çeviren: Ayda Yörükán). Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, No: 325.

Gilmartin, K. M. and Gilmartin, H. "Ethics Based-Policing... Undoing Entitlement. <http://www.rcmp-learning.org/fr-welc.htm> (Web adresinden, 01.01.2004 tarihinde indirilmiştir).

- Gömlüksiz, M. N. ve Sağlam, Z. (2003). "Polis Meslek Yüksek Okullarında Okuyan Öğrencilerin Bilgisayar Kullanma Alışkanlıkları". 1. Polis Bilişim Sempozyumunda Sunulan Bildiri, 21-22 Ekim 2003 Ankara.
- Gözlügül, S. V. (1999). Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve İç Hukukumuzda Etkisi. Ankara: Hilmi Usta Matbaacılık.
- Gözütok, D. (1999). Öğretmenlerin Etik Davranışları. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. Cilt: 32, Sayı. 1-2, Sayfa: 83-89.
- Güngör, E. (1993). Değerler Psikolojisi. Amsterdam: Hollanda Türk Akademisyenler Birliği Vakfı Yayınları: 8.
- Harçerlioğlu, O. (1989). Felsefe Sözlüğü. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Irvin, L. (2002). Ethics in Organizations: a Chaos Perspective. Journal of Organizational Change Management, Vol: 15, No: 4, ss:359-381.
- İnal, K. (1996). "Sosyalist Etik". Gelecek, 1-3, Kasım-Aralık.
- Kahraman, N. (2003). İlköğretim Müfettişlerinin Mesleki Etik İlkeleri ve Bu İlkelere Uyma Düzeyleri. (Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara.
- Karasar, N. (2002). Bilimsel Araştırma Yöntemi, 11. Baskı. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kavgacı, H. İ. (1996). "İngiltere'de Polisin Sorumluluk Anlayışı ve Bunun Türk Polis Polislik Politikasına İlgisi". Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi. Avrupa Birliği Sürecinde Uluslararası Türk Polisi Sempozyumunda Sunulan Bildiri. Sayfa: 23-33. 16-18 Ekim 1996, Polis Akademisi, Ankara.
- Kılıoğlu, İ. (1998). Ahlak Hukuk İlişkisi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, İFAV Yayını.

- Kıranlı, S. (2002). Orta Öğretim Yöneticilerinin Etik İlkeleri Uygulama ve Etik İkilemleri Çözümleme Yeterliliği (Eskişehir İl Merkezi Devlet Liseleri Örneği). (Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir.
- Kirel, Ç. (2000). Örgütlerde Etik Davranışlar, Yönetimi ve Bir Uygulama Çalışması. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları No: 168, Eskişehir.
- Köknel, Ö. (1996). Bireysel ve Toplumsal Şiddet. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Köktaş, M. E. (1998). "Toplumsal ve Siyasal Hayatımızda İhmal Edilen Bir Değer: Ahlak". Siyasette ve Yönetimde Etik, Sakarya: Sakarya Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi. Sakarya Ticaret Odası.
- Kuçuradi, İ. (1998). Uludağ Konuşmaları: Özgürlük, Ahlak, Kültür Kavramları. Ankara: Türk Felsefe Dizisi, Türkiye Felsefe Kurumu, No: 1.
- Matar, M. (1996). Determination of Educational Aims of the College of Police and Security Studies (CPSS) in Slovenia 1989-1995
- Metin, H. (1996). Halkla İlişkilerde Etik Performans. (Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara.
- Mutlu, K. (1996). "Polisin "İyi Polis" Tanımı". Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi. Avrupa Birliği Sürecinde Uluslararası Türk Polisi Sempozyumunda Sunulan Bildiri. Sayfa: 131-135. 16-18 Ekim 1996 Ankara Polis Akademisi, Ankara.
- Nizamieva, D. (2001). Örgütlerde Sosyal Sorumluluk ve İş Etiği. (Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.

O'sullivan, J. "Ethical Standards Part of Everyday Police Life". (<http://www.afp.gov.au>. Web adresinden, 01.01.2004 tarihinde indirilmiştir).

Özbek, O. (2003). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Etik İlkeleri ve Bu İlkelere Uyma Düzeyleri. (Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara.

Polat, E. (1999), Orta Kademe Yöneticilerinin Çalışma ve Yaşam Değerlerinin Etik Açısından İncelenmesi. (Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul

Polat, Z. (1999). Psikiyatri Kliniklerinde Çalışan Hemşirelerin Etik Problemler Karşısındaki Yaklaşımlarının Belirlenmesi. (Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir.

Pieper, A. (1999). Etiğe Giriş. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Priest, F. R., Krause, J. V. ve Becah, J. (1999) Four-Year Changes In Colleege Athletes Ethical Value Choies In Sport Situations. Research Quarterly for Exercise and Sport, 1999, Vol, No: 2, 170-178

Souryal, S. S. (2003). Ethics in Criminal Justice. *Texas: Anderson Publishing Co. USA*

Sönmez, N. (2002). Emniyet Teşkilatı ve Polis Meslek Hukuku. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Strike, K. A., Haller, E. J. and Sottis, J. F. (1998). The Ethics of School Administration Second Edition. New York: Teachers College Press.

Şafak, A. (1992). Hukuk ve Emniyet Terimleri Sözlüğü. Ankara: Rehber Yayıncılık.

- Şen, L. Ş. (1998). Kamu Yönetiminde Yozlaşmanın Önlenmesinde Yönetimsel Etik Yaklaşımı. (Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi). İzmir.
- T.C. Anayasası, Yasa No: 2709, Kabul Tarihi: 07.11.1982, Resmi Gazete Yayın Tarihi: 09.11.1982, Sayı: 7863.
- T.C. Resmi Gazete, 4652 Sayılı Polis Yüksek Öğretim Kanunu, Kabul Tarihi: 25.04.2001, Resmi Gazete Yayın Tarihi: 09.05.2001, Sayı: 24397.
- Tepe, H. (1999). "Bir Felsefe Dalı Olarak Etik". Doğu Batı Düşünce Dergisi, Felsefe Sanat ve Kültür Yayınları, Sayı: 4.
- Tutum, C. (1979). Personel Yönetimi. Ankara: TODAEİ Yayınları, No: 179.
- Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu. (1989). Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara: 1989, I. Cilt, (1-748).
- Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu. (1989). Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara: 1989, II. Cilt, (749-1680).
- Uygun, O. (1996). Türkiye'de Demokrasi ve İnsan Hakları. Ankara: TODAİE İnsan Hakları Araştırma ve Derleme Dizisi, No: 3.
- Ünsal, A. (1996). "Genişletilmiş Bir Şiddet Tipolojisi". Cogito, Üç Aylık Düşünce Dergisi, 6-7, Kış-Bahar Sayısı.
- Van de Ven ve Ferry, D. (1979). Measuring and Assessing Organization, New York: John Wiley.
- Yalçınkaya, H. (2002) Dersimiz/Derdimiz İnsan Hakları. Van: Emniyet Müdürlüğü.

Yılmazatilla, E. (1999). İş Ahlakı Etik Değerlerinin Oluşturulması, Alışkanlık Haline Getirilmesi ve Yeni Bir İşletmede Uygulaması. (Gebze İleri teknoloji Enstitüsü, Mühendislik ve Fen bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli.

[Http://www.afp.gov.au/raw/public.actions/platypus/Dec98/ethics.html](http://www.afp.gov.au/raw/public.actions/platypus/Dec98/ethics.html) (Web adresinden 01.01.2004 tarihinde indirilmiştir).

[Http://www.aksam.com.tr/arsiv/aksam/2003/politika/politikapr2.html](http://www.aksam.com.tr/arsiv/aksam/2003/politika/politikapr2.html) (Web adresinden 05.12.2003 tarihinde indirilmiştir).

[Http://www.archive.aclu.org/library/fighting_police_abuse.htm](http://www.archive.aclu.org/library/fighting_police_abuse.htm). (Web adresinden, 01.01.2004 tarihinde indirilmiştir).

[Http://www.iskur.gov.tr/mydocu/meslek/polis.htm](http://www.iskur.gov.tr/mydocu/meslek/polis.htm). (Web adresinden, 22.12.2003 tarihinde indirilmiştir).

[Http://www.ncjrs.org/policing/det591.html](http://www.ncjrs.org/policing/det591.html). (Web adresinden, 01.01.2004 tarihinde indirilmiştir).

[Http://www.norfolk.gov/police/Ethics.asp](http://www.norfolk.gov/police/Ethics.asp). Law Enforcemenet Officers Code of Ethic. (Web adresinden, 01.01.2004 tarihinde indirilmiştir).

[Http://www.rcmp-learning.org/docs/ecdd1220.html](http://www.rcmp-learning.org/docs/ecdd1220.html). (Web adresinden, 01.01.2004 tarihinde indirilmiştir).

[Http://www.rcmp-learning.org/docs/ecdd1138.htm](http://www.rcmp-learning.org/docs/ecdd1138.htm). "A Case For Proactive Management of Ethics in tne New Zeland Police. (Web adresinden, 01.01.2004 tarihinde indirilmiştir).

[Http://www.communitypolicing.org/exchange/e19/_98/e19morten.htm](http://www.communitypolicing.org/exchange/e19/_98/e19morten.htm) (Web adresinden 12.12.2003 tarihinde indirilmiştir).

[Http://www.police-firetraining.com/police_ethics.htm](http://www.police-firetraining.com/police_ethics.htm). (Web adresinden, 12.12.2003 tarihinde indirilmiştir).

[Http://www.fbi.gov/ethics.htm](http://www.fbi.gov/ethics.htm). (Web adresinden, 12.12.2003 tarihinde indirilmiştir).

EKLER

EK-1	Avrupa Polis Etiği Yönetmeliği	204
EK-2	Polisin Etik (Ahlak) Yasası	212
EK-3	Anket	213
EK-4	Anket Onay Yazıları	215
EK-5	Öz Geçmiş	221

AVRUPA POLİS ETİĞİ YÖNETMELİĞİ

Yönetmeliğin Kapsamı

“Bu yönetmelik, görevi toplumda kamu düzeni ve asayişini sağlama olan kamu adına hizmet gören geleneksel polis güçleri veya polis servisleri ile aynı amacı gerçekleştirme adına kamu adına görevlendirilen diğer zor kullanma ve benzer özel yetkilerle donatılan kuruluşlar için geçerlidir.

I. Polisin amaçları

1-Hukuk devletinin geçerli olduğu demokratik bir toplumda polisin ana amaçları:

- Toplumda kamunun huzurunun kamu düzeninin ve hukukun üstünlüğünün sağlamak,
- Özellikle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde (AİHS) yer alan kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak ve saygı göstermek,
- Suçu önlemek ve suçla mücadele etmek,
- Suçu ortaya çıkarmak
- Halka yardım etmek ve halkın hizmetinde olmaktır.

II. Hukuk Devletinde Polisin Hukuki Alt Yapısı

2-Polis bir kamu kurumu olup kanunla kurulmalıdır.

3-Polis operasyonları her zaman iç hukuka ve ülkenin kabul ettiği uluslararası standartlara uygun gerçekleştirilmelidir.

4-Polise yön veren kanunlara halkın ulaşabilmesi (gizli olmaması ve herkesçe temin edilebilir olması) bu kanunların açık ve net kaleme alınması, ihtiyaç halinde yine halkın ulaşabileceği düzenlemelerle desteklenmesi gerekir.

5-Polis toplumu oluşturan diğer kişilerin tabi olduğu kurallara tabi olmalı, istisnalar ancak demokratik bir toplumda polisin görevini gerektiği gibi yerine getirmesini haklı kıldığı durumlar için kabul edilmelidir.

III. Polis ve Ceza Adalet Sistemi

6-Polis, savcılık ve yargı teşkilatı ile ıslah sisteminin rolleri arasında net bir ayırım olmalıdır;polisin bu kurumların üzerinde bir kontrol yetkisi olmamalıdır.

7-Polis yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığına kesinlikle saygılı olmalıdır,özellikle meşru mahkeme kararlarına ve mahkeme kararlarının yerine getirilmesine karşı bir itirazın olmaması ve kararların uygulanmasına engel olmaması gerekir.

8-Polis genel bir kural olarak yargısal bir görev üstlenmemelidir.Polise verilecek yargısal görevler kanunu uygun olarak verilmeli ve oldukça sınırlı tutulmalı.Polis her zaman her türlü işleme karşı yargı yolunu kullanabilmelidir.

9-Polis ve savcı arasında fonksiyonel ve uygun bir işbirliği geliştirilmiş olmalıdır.Polisin bir savcının veya hakimin otoritesi altına verildiği ülkelerde polis, suç araştırma politikalarına ilişkin ve araştırılan belirli bir suçla ilgili öncelikler hakkında net emirler alabilmelidir,Polis verilen emirlerin gereğinin yerine getirilip getirilmediğini ve özellikle araştırmanın seyri hususunda üstlerini düzenli olarak bilgilendirmelidir.

10-Polis, ceza adaleti sürecinde sanığın avukatının üstlendiği role saygı duymalıdır ve gerekirse, özellikle özgürlüğü kısıtlanarak gözaltına alınan kişilerin avukatın hukuki yardımından yararlanma hakkını etkili kullanımı için yardım etmelidir.

11-Acil haller dışında polis hapishane personelinin rolünün üstlenemez.

IV. Polisin Kurumsal Yapısı

IV. 1. Genel olarak

12-Polis hukukun toplumda hakim olması için çalışan ve halka hizmet sunan bir meslek grubu olarak halkın saygısını kazanma amacı olan bir kurum olarak yapılandırılmalıdır.

13-Medeni bir toplumda polis teşkilatı sivil yetkililerin sorumluluğu altında çalışmalıdır.

14-Polis ve üniformalı personeli kolaylıkla tanınabilir olmalıdır.

15-Polis teşkilatı kendisine verilen polisiye görevlerini yerine getirirken diğer devlet kurumlarından bağımsız, yeterli çalışma alanına sahip olmalıdır.

16-Polis bütün seviyede yaptıklarından ve ihmallerinden ve altındakilere verdikleri emirlerden şahsen sorumlu olmalı ve hesap vermelidir.

17-Polis teşkilatı, teşkilat içinde emir komuta zincirini net olarak oluşturmalıdır.Hangi amirin emrindeki memurların görevlerinden ve kusurundan dolayı neticede sorumlu olacağına karar vermek her zaman mümkün olmalıdır.

18-Polis, polis-halk ilişkilerini geliştirecek, diğer kurum ve mahalli topluluklarla, sivil toplum kuruluşları ile ve halkı temsil eden diğer kuruluşlarla etkili işbirliği kuracak ve geliştirecek şekilde organize edilmelidir.

19-Polis teşkilatı, gizli bilgileri açıklamadan, yerine getirdiği görevleri hakkında halka doğru ve tarafsız bilgi sunmaya hazır olmalıdır.Medya ile ilişkileri düzenleyen bir yönerge hazırlanmalıdır.

20-Polis teşkilatı amir ve memurlarının dürüstlüğünü ve görevini gerektiği gibi yapmasını sağlamak için özellikle AİHS’de korunan,kişî hak ve özgürlüklerine saygılı olmalarını garanti altına almak için etkili tedbirler almalıdır.

21-Teşkilat, bütün seviyelerde, polisin mesleğini kötüye kullanmasını önleyici etkili tedbirler almalıdır.

IV.2. Polisin Nitelikleri, Eğitimi ve Meslekte Tutulması

22-Polislik mesleğine girişte polisliğin amacına uygun ve adayın niteliklerine ve tecrübesine göre bir seçim yapılmalıdır.

23-Polis mantıklı karar verebilmeli, açık, olgun, adil olmalı, iyi iletişim kurabilmeli ve gerektiğinde, liderlik ve yönetim kabiliyetlerine sahip olmalıdır.Ayrıca içinde bulunduğu sosyal kültürü ve toplumsal problemleri bilmelidir.

24-Ciddi suçlardan dolayı mahkum olanlar polislik mesleğinden uzaklaştırılmalıdır.

25-Adaylar geçmişleri de araştırılarak, objektif ve ayrımcılık gözetmeyen kriterlere göre belirlenmelidir.Ayrıca polisin hizmet ettiği toplumu yansıtabilmesi için toplumun değişik kesimlerinden kadın ve erkek polis adayları almak teşkilatın bir politikası olarak benimsenmelidir.

IV. 3. Polisin Eğitimi

26-Çoğulcu demokrasinin temel değerleri hukuk devleti ve insan haklarının korunması prensiplerine dayanan polis eğitimi polisin amaçlarını gerçekleştirmeye yönelik bir program uygulamalıdır.

27.Genel polis eğitimi halka olabildiğince açık olmalıdır.

28.Genel eğitimi düzenli aralıklarla staj eğitimi ve gerektiğinde uzmanlık yönetim ve liderlik eğitimi takip etmelidir.

29.Kuvvet kullanma ile ilgili polis eğitimi ile temel insan hakları prensiplerinin sınırları, özellikle AİHS ve içtihat hukuku bütün seviyelerdeki polis eğitimine dahil edilmelidir.

IV.4. Polisin Hakları

30.Polis diğer vatandaşların sahip olduğu aynı medeni ve siyasi haklara sahiptir.Bu haklara getirilecek sınırlamalar ancak demokratik bir toplumda polisin görevini gereği gibi yapması için gerekli olduğu durumlarda hukuka ve AİHS'e uygun olarak yapılabilir.

31.Polis kamu hizmetlileri olarak sosyal ve ekonomik haklardan mümkün olduğu kadar yararlanmalıdır.Özellikle polis uygun ücret almak sosyal güvenlik ve sağlık imkanlarına kavuşmak, güvenliğini sağlamak adına, polislik görevinin özel karakteri dikkate alınarak, kendisini temsil eden kuruluş kurmak veya bu kuruluşlarda görev alma hakkına sahip olmalıdır.

32.Polise verilen disiplin cezaları bağımsız bir kuruluş veya mahkemece gözden geçirilmelidir.

33.Kamu kurum ve kuruluşları polisi, görevini yerine getirirken karşılaştıkları dayanaktan yoksun suçlamalara karşı desteklemelidir.

V. Polis Uygulama ve Müdahaleleri için Kılavuz

V.1. Genel Prensipler

34. Polis ve tüm polis operasyonları herkesin yaşama hakkına sahip olmalıdır.

35. Polis, hiçbir şart altında, herhangi bir işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı (aşağılayıcı) muamele veya cezalandırma yapmayacak, yapılmasına ön ayak olmayacak veya tolere etmeyecektir.

36. Polis, kesinlikle zorunlu olan durumlarda ve sadece meşru bir amacı elde etmek için gerekli olan kadar kuvvet kullanabilir.

37. Polis her zaman yapmayı planladığı uygulamaların yasallığını kontrol etmelidir.

38. Polis kendisine üstleri tarafından usulüne uygun şekilde verilen emirleri yerine getirecektir. Ancak yasadışı olduğu açık olan emirleri yerine getirmekten kaçınmak ve bu tür emirleri rapor etmek görevidir.

39. Polis görevlerini dürüst bir şekilde yerine getirmeli, özellikle tarafsızlık ve ayırım yapmama prensiplerini rehber edinmelidir.

40. Polis bireyin özel hayatına saygı duyulmasını isteme hakkına, sadece kesinlikle gerekli olduğu durumlarda ve meşru bir amacı elde etmek için gerekli olduğu derecede müdahale etmelidir.

41. Bireyler hakkında polis tarafından veri toplanması, depolanması ve kullanılması uluslar arası veri koruma prensipleri doğrultusunda yapılmalı ve özellikle yasal meşru ve spesifik bir amacın gerçekleştirilmesi için gerekli olan ile sınırlı tutulmalıdır.

42. Polis görevini yerine getirirken düşünce, vicdan, din, ifade, barışçıl amaçlı toplantı yapma, seyahat etme özgürlükleri ile mülkiyet hakları herkesin sahip olduğu temel haklara saygı göstermeyi prensip haline getirmelidir.

43. Polis, görevinin gerektirdiği ağırbaşlılık ve dürüstlük içinde, halka karşı saygılı ve özellikle de toplumdaki hassas grupların ihtiyaçlarını göz önüne alarak hareket etmelidir.

44. Polis olaylara müdahale sırasında, normalde, polis statülerini ve mesleki kimliklerini açıklamalıdır.

45.Polis, kurum içerisindeki her türlü bozulmaya (mesleği kötüye kullanmaya açık olan davranış biçimlerine) karşı bir tavır içinde olmalıdır. Kurum içindeki bozulmayı kendi üstlerine veya polis içindeki diğer ilgili birimleri bildirmelidirler.

V.2. Polis Eylem/Müdahaleleri İçin Kılavuz: Spesifik Durumlar

V.2.1. Polis Soruşturmaları

46.Polis soruşturmaları en azından gerçek (İşlenmiş) veya işlenmesi muhtemel bir suç ile ilgili makul bir şüphenin üzerine bina edilmelidir.

47.Polis bir suç ile itam edilen herkesin suçluluğunu bir mahkeme tarafından ispat edilene kadar masum kabul edilmesi prensibine göre hareket etmelidir. Yine aynı şekilde polis bir suç ile itam edilen bir kimsenin sahip olduğu belli asgari hakların özellikle, kendilerine yapılan itam hakkında hemen bilgilendirilmesinin ve savunmalarını kendi tercihlerine göre, kendileri tarafından bizzat veya bir avukatın hukuki yardımı ile yapılmasının gereğini yerine getirmelidir.

48.Polis soruşturmaları objektif ve adil (dürüst) bir şekilde yürütülmelidir. Soruşturmalar çocuklar, gençler, azınlıklar ve savunmasız kişiler gibi özel durumları olan grupların ihtiyaçları göz önünde bulundurularak yürütülmelidir.

49.Standart polis davranışlarına ve polis sorgulamalarına ilişkin

48.Madde hatırdaki bulundurulması hazırlanması gerekir. Hazırlanan yönetmelikler sorgulamaları yapılan şüpheli veya sanıklara adil bir sorgulama imkanı sağlamalı, ve bu kişiler sorgulama nedenleri ve diğer gerekli konular hakkında bilgilendirilmelidir. Polis sorgulamalarının sistematik olarak kaydı tutulmalıdır.

50.Polis tanıkların özel ihtiyaçlarını bilmeli ve özellikle tanıkların tehdit altında olduğu durumlarda onların korunmasına yönelik kurallara riayet etmeli ve soruşturma sırasında gerekli desteği sağlamalıdır.

51.Polis suçun mağduruna gerekli desteği, yardımı ve bilgiyi sağlamalıdır.

52.Polis soruşturma boyunca gerekli olan durumlarda gerekli açıklamaları yapmalıdır.

V.2.2. Özgürlüğün Polis Tarafından Kısıtlanması (Yakalama)

53.Kişilerin özgürlüklerinin kısıtlanmasını mümkün kılan durumlar oldukça sınırlı tutulmalı ve bu işlem gözaltına alınan her bir kimsenin onuru, savunmasızlığı ve kişisel ihtiyaçları göz önünde bulundurularak yapılmalıdır. Göz altında tutulan herkes için bir kayıt tutulmalıdır.

54.Polis özgürlüğünü kısıtladığı kişilere özgürlüklerini kısıtlamanın nedenlerini ve onlara yönetilen suçlamanın ne olduğunu derhal bildirmesi gerektiğini ve yine kendilerine uygulanacak olan prosedür ve haklarının neler olduğunu hiç gecikmeden söylemesi gerektiğini hatırlatmalıdır.

55.Polis, gözaltında bulunan kimselerin, güvenlik, sağlık, temizlik ihtiyaçları ile uygun beslenmelerini temin etmelidir. Polis nezarethaneleri, makul bir büyüklükte olmalı, uygun aydınlatma ve havalandırma koşulları ile dinlenmek için uygun eşyalara sahip olmalıdır.

56.Özgürlükleri polis tarafından kısıtlanan kişiler, bu durumlarını kendi tercihleri olan üçüncü bir şahsa bildirme ve mümkün olduğunda ve tercih ettikleri takdirde, hukuki yardım alma ve bir doktor tarafından muayene edilme haklarına sahiptir.

57.Suç işlemiş olma şüphesinden ayrı bir nedenden dolayı özgürlüğü kısıtlanmış olan kimseler, şüpheli olarak tutulan kimselerden ayrı bir yerde tutulmalıdır. Gözaltına alınan bayan ve erkekler gibi, yetişkinlerle çocuklar ayrı yerlerde bulundurulmalıdırlar.

VI. Sorumluluk ve Polisin Kontrol Edilmesi

58.Polis devlete, vatandaşa ve onların temsilcilerine karşı sorumlu olmalıdır. Polis etkin bir dış kontrole tabi olmalıdır.

59.Devletin polis üzerindeki kontrolü yasama, yürütme ve yargı güçleri arasında bölüştürülmelidir.

60.Kamu otoriterlerinin, polise yönelik şikayetlerin araştırılması noktasında takip edilen prosedürün etkin ve tarafsız işlediği konusunda kişilerin bir şüphesi olmamalıdır.

61.Toplum ile polis arasında, karşılıklı iletişim ve anlayış üzerine kurulu sorumluluk mekanizmaları geliştirilmelidir.

62.Üye ülkelerde, bu dokümanda sunulan prensipler üzerine kurulu, etik yönetmeliği ve/veya polisin davranış yönetmeliği geliştirilecek ve uygun kurumlar aracılığı ile bunlar izlenecektir.

VII. Araştırma ve Uluslararası Yardımlaşma

63.Üye ülkeler, hem polisin tarafından hem de kurumlar aracılığı ile, polis üzerinde araştırmalar yapacak ve yapılan araştırmaları teşvik edecektir.

64.Polis etiği ve polisin insan hakları yönü üzerindeki uluslar arası yardımlaşmalar desteklenmelidir.

65.Bu tavsiye dokümanının prensiplerini kolaylaştırma ve uygulama metotları Avrupa Konseyi tarafından dikkatlice incelenmelidir.

POLİSİN ETİK (AHLAK) YASASI

Bir emniyet mensubu olarak inanıyorum ki, esas olarak insanlığa, insanlığın huzur ve mutluluğuna hizmet etmektir. Temel amaç, toplum halinde yaşayan insanların mal, can, ırz ve tasarruf emniyetini sağlamak olmalıdır. Devlet otoritesini ve kanun hakimiyeti sağlayarak düzenbazlığa ve düzenbazlara karşı, zayıf olanı ezilmeye ve tehdide karşı korumaktır. Nizama saygılı kişileri, nizama bozmaya niyetlenen zorbalara karşı korumaktır. Herkesin adalet, eşitlik ve özgürlük gibi temel anayasal haklarına saygı duymaktır.

Özel hayatımı herkese örnek olacak şekilde her türlü şaibeli davranıştan uzak tutmaktır. Tehlike karşısında asla çekingen olmadan ve nefisime güvenimi yitirmeden bana gösterilen güven ve saygıyı zedelememektir. Kişiler hakkında bilip gördüğüm, duyduğum gizli kalması gereken veya bana güvenilerek görevim gereği öğrendiğim sırları açıklamadan sır olarak saklamaktır.

Görevimi yerine getirirken hiç kimseye tahakküm etmeden, ön yargılı davranmadan, yakın dost ve arkadaşlarımın da etkisinde kalmadan yapmaktır. Bilgim altında suç işlenmesine yahut suçların soruşturmadan uzak kalmasına imkan vermeden ve göz yummamaktır. Kanunları, bazı kişileri kayırmak veya bazı kişilere kötülük yapmak niyet ve kastı ile değil, herkese eşit, adil ve tarafsız olarak itina ile uygulamaktır.

Bana emanet edilen armamı, ahlak kurallarına, yasalara sadık kaldığım ve dürüst olduğum sürece, bana kamunun güven ve itimadının bir sembolü olarak bir şeref nişanesi kabul ediyor ve taşıyorum. Yasalara, kurallara, emirlere saygılı olarak hiç bir zaman cebir ve şiddete başvurmayacağım ve görevimi hiçbir karşılık ve menfaat gözetmeden uygulayacağım. Seçtiğim bu şerefli hizmetin yanında, bu amaç ve idealler doğrultusunda bütün mevcudiyetimle kendimi mesleğime vererek her geçen gün daha fazla çalışarak faydalı olacağıma, vatan ve milletimin huzur, saadet, refah ve selametine aykırı düşecek bir davranış ve gaye taşımayacağım. Arkadaşlarımı ve amirlerimi seveceğime, sayacağıma, gerektiğinde vazife uğruna hayatımı fedadan çekinmeyeceğime söz veriyorum.

erli Meslektaşım,

Bu anket, Emniyet Teşkilatında görev yapan polislerin (sizlerin) mesleki etik, ilke ve değerlerini ne derecede benimseyipladıklarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Anketin uygulanmasından elde edilecek veriler, Türk Polis Teşkilatının meslek ilkelerine uygun hareket etmede (varsa) sorunlarını ortaya koymak ve çözüm önerileri geliştirmek amacıyla kullanılacaktır. Şahsınızla ilgili bir değerlendirme yapılmayacağından kimliğinizle ilgili lütfen bilgi yazmayınız. Aşağıdaki cümlelere işlere) vereceğiniz objektif, doğru ve samimi cevaplarınızdan dolayı şimdiden teşekkür eder, çalışma ve özel yaşamınızda ını ve mutluluklar dilerim.

Başkomiser Zeynettin SAĞLAM
Fırat Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi

nsiyetinizyan Bay**lislikteki Hizmet Yılıınız**- 5 Yıl 6 – 10 Yıl 11 –15 Yıl 16 Yıl ve Üstü**itim Düzeyiniz**

se Mezunu.

Yıllık Yüksek Okul Mezunu.

ık Öğretim Fakültesinde Okuyorum.

iversite Mezunu.

is Okulundan Önceki Yaşamınız

yükşehirde Geçirdim.

ir'de Geçirdim.

e'de Geçirdim.

y'de Geçirdim.

ETİK İLE İLGİLİ CÜMLELER

(Lütfen, tutum cümlelerine en uygun olduğunu düşündüğünüz seçeneğin altına (X) işareti koyunuz)

	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Polis, görevini yasal sınırlar içerisinde yerine getirir.					
Polis, günlük çalışmalarında halka güven verir.					
Polis, kötü alışkanlıklardan uzak durur.					
Polis, mesleğini icra ederken profesyonelce davranır.					
Polis, insanları kişisel çıkarları için kullanmaz.					
Polis, göreviyle ilgili rüşvet almaz.					
Halk, adaletin ilk kapısını karakol (polis) olarak görür.					
Polis, mesleki etkinliğini yükseltecek eğitsel çalışmalara katılır.					
Polis, kişisel bilgi, beceri ve davranışlarında örnek kişi olmaya çalışır.					
Polis, her zaman iletişime ve insan ilişkilerine açıktır.					
Polis, hukukun üstünlüğünü egemen kılmak için çalışır.					
Polis, göreviyle ilgili hediye kabul eder.					
Polis, suçları daha hızlı aydınlatılabilmek için bazen şiddete başvurduğu oluyor.					
Polis, mesleğini daha iyi bir şekilde yerine getirebilmek için kendini sürekli geliştirir.					
Polis, başkalarının özel hayatına saygı gösterir.					
Polis, yolsuzluklara karışmaktan kaçınır.					

ETİK İLE İLGİLİ CÜMLELER <i>(Lütfen, tutum cümlelerine en uygun olduğunu düşündüğünüz seçeneğin altına (X) işareti koyunuz)</i>	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Polis, yasalara aykırı verilen emirleri bazen uyguladığı oluyor.					
Polis, meslektaşlarına ve hizmet verdiği halka sevgi ve saygı duyar.					
Polis, başkalarını çekiştirip dedikodu yapmaz.					
Polis, mesleği gereği öğrendiği özel sırları saklar.					
Polis, zarar göreceği endişesiyle yolsuzluklara göz yummaz.					
Polis, kuralları herkese eşit olarak uygular.					
Polis, toplumdaki farklı inançlara sahip herkesi kucaklar.					
Polis, toplumdaki farklılıklara hoşgörü ile yaklaşır.					
Polis, kişilere dinsel, siyasi ve politik nedenlerden dolayı ayrıcalıklı davranmaz.					
Polis, görevinde karşısındaki bireyi kırmamak, incitmek için hassas davranır.					
Polis, başkalarının hak ve özgürlüklerini korumayı görev bilir.					
Polis, kişilerin statülerine göre ayrıcalıklı davranmaz.					
Polis, bazen görevini savsakladığı ve geciktirdiği olur.					
Polis, kurumun kaynaklarını etkin ve verimli bir şekilde kullanır.					
Polisin, uygulamalarında aşırı şüpheli davrandığı oluyor.					
Polis, kayırmacılık sayılabilecek tutum ve davranışlardan kaçınır.					
Polis, kurumun kaynaklarını kendine çıkar sağlamak için kullanmaz.					
Polis, kamu çıkarlarını kendi menfaatlerinin üstünde tutar.					
Polis, üniformalı vatandaş olup, toplumsal kurallara uyar.					
Polis, mesleki eylemlerinde görevini geciktirmemek için hassas davranır.					
Polis, görev gereği uygulamalarında bazen gereksiz yere aşırı kuvvet uyguladığı oluyor.					
Polis, mesleğini icra ederken kendine yakın gördüklerine ayrıcalıklı davranmaz.					
Polis, bireysel amaçlarını gerçekleştirmek için bazen yasadışı yollara başvurduğu oluyor.					
Polis, çalıştığı kurumun toplumdaki statüsünü yüceltmeye çalışır.					
Polis, işlerinin kolaylaştırılması için üstlerine yaranacak davranışlarda bulunduğu olur.					
Polis, iş ilişkilerine siyaseti karıştırmamaya özen gösteriyor.					
Polis, insanların değer ve ilkelerine saygı duyar.					
Polis, uygulamalarında soğuk kanlı davranmayarak bazen tahriklere kapıldığı oluyor.					
Polisin bazen saldırgan ve kırıcı davrandığı oluyor.					
Polis, mesleğin gerektiği davranışları en iyi şekilde yerine getirir.					
Polis, uygulamalarında halkı tahrik etmemek için hassasiyet gösteriyor.					
Polis, başkalarının görüşlerine değer veriyor.					
Polisin, bazen meslek ilkelerine aykırı davrandığı zamanlar oluyor.					
Başka fikirleriniz varsa lütfen belirtiniz...					

EK-4

215

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Danışmanı bulunduğum Anabilim Dalımız Yüksek Lisans Öğrencisi Zeynettin SAĞLAM'ın "Avrupa Birliği Sürecinde Türk Polis Meslek Etiği (Elazığ İl Emniyet Müdürlüğü Örneği)" adlı tezi ile ilgili geliştirdiği anket ilişikte sunulmuştur.

Anketin, Elazığ Emniyet Müdürlüğü'nde uygulanabilmesi için Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne sunulması hususunda,

Gereğini arz ederim.

Yrd. Doç. Dr. M. Nuri GÖMLEKSİZ

Danışman

EKİ: Anket (2 Sayfa)

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Başkanlığı

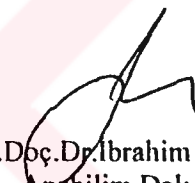
Sayı : B.30.2.FIR.0.38.00.00/300- 54
Konu : Anket

Elazığ, 04/08/2003

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Anabilim Dalımız yüksek lisans öğrencisi Zeynettin SAĞLAM'ın "Avrupa Birliği Sürecinde Türk Polis Meslek Etiği (Elazığ İl Emniyet Müdürlüğü Örneği)" adlı tezi ile ilgili geliştirdiği anket ilişikte sunulmuştur.

Anketin aşağıda adı geçen ilde uygulanabilmesi için gerekli izin başvurularının yapılması hususunda gereğini arz ederim. Saygılarımla.

Yrd. Doç. Dr. İbrahim Yaşar KAZU
Anabilim Dalı Başkanı V.

Anket Çalışmasının Yapılacağı İl:
Elazığ İl Emniyet Müdürlüğü

EKLER:

Ek-1 Anket (2 adet)

Ek-2 Danışman Yazısı (1 adet – 1 sayfa)

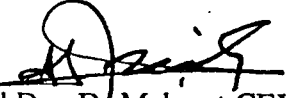
217
T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : B.30.2.FIR.0.E.1.00.00/ 936
Konu: Zeynettin SAĞLAM

Elazığ: 11.08.2003

REKTÖRLÜK MAKAMINA

Estitümüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Zeynettin SAĞLAM'ın "Avrupa Birliği Sürecinde Türk Polis Meslek Etiği (Elazığ İl Emniyet Müdürlüğü Örneği)" konulu tezi ile ilgili anketin, Elazığ Emniyet Müdürlüğü'nde uygulanabilmesi için gerekli iznin alınmasını emir ve müsaadelerinize arz ederim .Saygılarımla.

Yrd.Doç.Dr.Mehmet ÇEVİK
Müdür V.

EKLER:

EK-1 Anket(1Adet)

EK-2 Danışmanı Yrd.Doç.Dr.M. Nuri GÖMLEKSİZ'in Dilekçesi

218
T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜ
ELAZIĞ

SAYI : B.30.2.FIR.0.70.00.00/221-709- 8082
KONU : Zeynettin SAĞLAM

11.08.2003

VİLAYET MAKAMINA
(İl Emniyet Müdürlüğü)
ELAZIĞ

Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Zeynettin SAĞLAM'ın "Avrupa Birliği Sürecinde Türk Polis Meslek Etiği (Elazığ İl Emniyet Müdürlüğü Örneği) konulu anketi Elazığ Emniyet Müdürlüğü'nde uygulayabilmesi için gereğini müsaadelerinize arz ederim. Saygılarımla.

Prof. Dr. Nazir DUMANLI
Rektör V.

EKLER:

Ek-1. Anket (1 Adet - 2 Sayfa)

11519
Emniyet Müdne
13.08.2003

Vall Y.

959

13 Ağu 2003
12
Ek: 8031

3724
Psk Hk

T.C
ELAZIĞ VALİLİĞİ
Emniyet Müdürlüğü

SAYI :B.05.1.EGM.4.23.00.14.00. 02. (8082)-03.
KONU: Akademik Çalışma (Anket) İzni

13/08/2003

13.08.2003*017437

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE
(Eğitim Daire Başkanlığı)

İLGİ: 09.01.2003 gün ve B.05.1.EGM.0.72.03.06.119.14387(30)02 sayılı yazınız.

Bilimsel ve akademik çapta çalışmalar yapan personelin, Emniyet Teşkilatı ile ilgili yapacakları anketler için, yeknesaklığı sağlamak amacıyla EGM Eğitim Daire Başkanlığınıza bilgi verilmesi ve izin alınması gerektiği ilgi yazıyla bildirilmiştir.

Emniyet Müdürlüğümüzde görevli ve Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Yüksek Lisans yapmakta olan 154766 sicil sayılı Başkomiser Zeynettin SAĞLAM'ın "Avrupa Birliği Sürecinde Türk Polis Etiği Üzerine Bir Araştırma (Elazığ Emniyet Müdürlüğü Örneği)" konulu Yüksek Lisans Tezi için yapacağı anket ile ilgili bilgi ve belgeler EK'te gönderilmiştir.

Gerekli onay'ın verilmesi hususunu,

Arz ederim.

Mehmet AYDENİZ
2.Sınıf Emniyet Müdürü
İl Emniyet Müdürü a.
İl Emniyet Müdür Yardımcısı

EKLER :

- EK-1 Anket Uygulama Talep Yazısı
EK-2 Tez Önerisi
EK-3 Anket Soruları
EK-4 Öğrenci Belgesi

Büro Memuru :A.ÖZUĞUR 13/08/03
Büro Amiri :Z.SAĞLAM 13/08/03
Tem Şb.Md.V. :O.ÇEVİK 13/08/03

220
T. C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Emniyet Genel Müdürlüğü

SAYI : B.05.1.EGM.0.72.03
06.(1286-2651).03
KONU : Akademik Çalışma

26/08/2003

15315

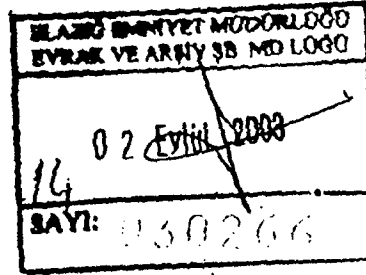
ELAZIĞ EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜNE

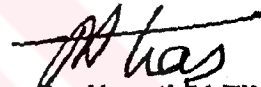
İLGİ : 13.08.2003 gün ve B.05.1.EGM.4.23.00.14.00.02.(8082)-3-017437 sayılı yazı.

Müdürlüğünüzde görevli 154776 sicil sayılı Başkomiser Zeynettin SAĞLAM'ın, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında Yüksek Lisans öğrenimine devam ettiğinden bahisle, "Avrupa Birliği Sürecinde Türsk Polis Etiği Üzerine Bir Araştırma (Elazığ Emniyet Müdürlüğü Örneği)" konulu tez çalışmasını sonuçlandırabilmesi amacıyla Elazığ Emniyet Müdürlüğü personeline yönelik anket uygulama talebinde bulunduğu ilgi sayılı yazı ile bildirilmiştir.

Adı geçen personelin tez çalışması ile ilgili olarak, Elazığ Emniyet Müdürlüğü personeline yönelik anket uygulayabilmesi hususunda alınan onay ekte gönderilmiştir.

Bu bağlamda, çalışmanın anket metnine bağlı kalınarak yapılmasını ve elde edilen değerlendirme sonuçlarının Eğitim Dairesi Başkanlığına gönderilmesini rica ederim.

Dr. Necati ALTINTAŞ
1.Sınıf Emniyet Müdürü
Genel Müdür a.
Genel Müdür Yardımcısı

E K İ _____ :
EK-1 Onay (1 Sayfa)
EK-1 Onaylanmış Anket (2 Sayfa)

Dr. J. J. J.
Be.Hk. B.
02 09 03

ÖZ GEÇMİŞ

Zeynettin SAĞLAM, 1973 yılında Mardin’de doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Mardin’de tamamladı. 1993 yılında Ankara Polis Akademisinden ‘iyi’ derece ile mezun oldu. Emniyet Teşkilatında komiser yardımcısı olarak göreve başladı.

1993-2000 yılları arasında Emniyet Genel Müdürlüğü, Güvenlik Daire Başkanlığı emrinde görev yaptı. 2000 yılında ikinci bölge (şark) hizmetini yapmak için Elazığ Emniyet Müdürlüğü emrine atandı. Halen TEM Şube Müdürlüğü, Psikolojik Harekat biriminde Başkomiser olarak görev yapmaktadır.

Yazar, bilgisayar, güvenlik hizmetleri, terör, iletişim, psikolojik harekat konularında eğitim aldı. Emniyet Teşkilatındaki hizmet içi eğitimlerde ve diğer kurumlarda ‘Psikolojik Harekat’, ‘Terör ve Gençlik’ ve ‘Polis Meslek Etiği’ konularında ders ve konferanslar vermektedir. Yayınlanmış iki makalesi bulunmaktadır. Ayrıca, üstün gayret ve başarılı çalışmalarından dolayı 8 teşekkür ve 2 maaş taltifi bulunmaktadır.

Evli ve 3 çocuk babası olan yazarın, en büyük amacı, bu dünyada kendisine ayrılan hayatı yaşadığı süre içerisinde insanları ‘insan’ olduğu için sevmek, değer vermek, tebessüm etmek ve onlara yardımcı olabilmektir.